

THE 30th TEHRAN
INTERNATIONAL
BOOK FAIR
سی سی امین نمایش گاہ
بین المللی کتاب تہران
۱۳ تا ۱۳ اردیہشت ۱۳۹۶
3-13 MAY 2017

ہمراہ بانما پیش گاہ بین المللی کتاب تہران سے سالگے از سال ۱۳۶۶ تا کنون

ہمراہاً

نمایشگاہ بین المللی کتاب تہران

از سال ۱۳۶۶ تا کنون

سے سال کے

THE 30th TEHRAN
INTERNATIONAL
BOOK FAIR
سومین نمایشگاه
بین المللی کتاب تهران
۱۳۹۶ اردیبهشت
3-13 MAY 2017

یک کتاب بیشتر بخوانیم

نسیه سالک

همراه با نمایشگاه بین المللی کتاب تهران
از سال ۱۳۶۶ تا کنون

تهیه و تدوین: زیر نظر کمیته روابط عمومی
رئیس نمایشگاه: دکتر سید عباس صالحی
قائم مقام نمایشگاه: دکتر امیر مسعود شهرام نیا
معاون اجرایی: مهدی اسماعیلی راد
مدیر کمیته روابط عمومی: رجبعلی سالاریان

فهرست

- نمایشگاه بین المللی کتاب تهران از منظر مقام معظم رهبری / ۶
کتاب و کتاب خوانی از منظر رئیس جمهور / ۸
نمایشگاه کتاب از نگاه وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی / ۹
گفت‌وگو با سیدعباس صالحی، رئیس سی‌امین نمایشگاه / ۱۰
یادداشت قائم مقام سی‌امین نمایشگاه / ۱۲
گفت‌وگو با معاون اجرایی سی‌امین نمایشگاه / ۱۳
مروری بر اولین نمایشگاه / ۱۴
مروری بر دومین نمایشگاه / ۱۶
مروری بر سومین نمایشگاه / ۱۸
مروری بر چهارمین نمایشگاه / ۲۰
گفت‌وگو با صباح زنگنه / ۲۲
مروری بر پنجمین نمایشگاه / ۲۳
مروری بر ششمین نمایشگاه / ۲۶
مروری بر هفتمین نمایشگاه / ۲۸
مروری بر هشتمین نمایشگاه / ۳۰
گفت‌وگو با احمد مسجد جامعی / ۳۲
مروری بر نهمین نمایشگاه / ۳۴
مروری بر دهمین نمایشگاه / ۳۶
نمایشگاه بین المللی کتاب تهران از نگاه دوربین / ۳۸
مروری بر یازدهمین نمایشگاه / ۴۰
مروری بر دوازدهمین نمایشگاه / ۴۲
گفت‌وگو با علیرضا برازش / ۴۴
مروری بر سیزدهمین نمایشگاه / ۴۶
مروری بر چهاردهمین نمایشگاه / ۴۸
نمایشگاه بین المللی کتاب تهران از نگاه دوربین / ۵۰
مروری بر پانزدهمین نمایشگاه / ۵۲
مروری بر شانزدهمین نمایشگاه / ۵۴
گفت‌وگو با احسان‌اله حجتی / ۵۶
مروری بر هفدهمین نمایشگاه / ۵۸
مروری بر هجدهمین نمایشگاه / ۶۰
نمایشگاه بین المللی کتاب تهران از نگاه دوربین / ۶۲
مروری بر نوزدهمین نمایشگاه / ۶۴
مروری بر بیستمین نمایشگاه / ۶۶
گفت‌وگو با محسن پرویز / ۶۸
مروری بر بیست و یکمین نمایشگاه / ۷۰
مروری بر بیست و دومین نمایشگاه / ۷۲
نمایشگاه بین المللی کتاب تهران از نگاه دوربین / ۷۴
مروری بر بیست و سومین نمایشگاه / ۷۶
مروری بر بیست و چهارمین نمایشگاه / ۷۸
گفت‌وگو با علی اسماعیلی / ۸۰
مروری بر بیست و پنجمین نمایشگاه / ۸۲
مروری بر بیست و ششمین نمایشگاه / ۸۴
مروری بر بیست و هفتمین نمایشگاه / ۸۶
نمایشگاه بین المللی کتاب تهران از نگاه دوربین / ۸۸
مروری بر بیست و هشتمین نمایشگاه / ۹۰
مروری بر بیست و نهمین نمایشگاه / ۹۲
مروری بر سی‌امین نمایشگاه / ۹۴
مروری بر پوسترهای نمایشگاه بین المللی کتاب تهران / ۹۶

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از منظر مقام معظم رهبری

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به عنوان مهم‌ترین رویداد فرهنگی کشور و هم‌چنین به عنوان بزرگ‌ترین نمایشگاه کتاب در منطقه، در حالی سی‌امین دوره‌اش برگزار می‌شود که سابقه شکل‌گیری این رخداد به آبان ماه سال ۱۳۶۶ بازمی‌گردد. نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از همان اولین دوره برگزاری، مورد توجه و عنایت خاص مقام معظم رهبری قرار گرفت و می‌توان گفت شخص ایشان که هم‌زمان با برگزاری اولین دوره نمایشگاه، ریاست جمهوری اسلامی را بر عهده داشتند، بنیان‌گذار این اتفاق بزرگ هستند. قابل توجه است بدانیم، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در اکثر نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب برگزار شده در تهران حضور یافته‌اند و معمولاً چندین ساعت، صرف بازدید از نمایشگاه و گفت‌وگو با ناشران کرده‌اند. پیام‌های صادر شده توسط ایشان به مناسبت برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در ادوار مختلف و هم‌چنین جملات و دیدگاه‌های ایشان ضمن بازدید از نمایشگاه‌های برگزار شده، بیان‌گر نوع نگاه معظم‌له به مقوله کتاب و دغدغه‌هایشان نسبت به توسعه فرهنگ مطالعه بوده و هست تا به عنوان چراغ راهی در اختیار مدیران، مسئولان و اهالی عرصه فرهنگ کشور قرار گیرد. در ادامه به برخی از جملات و نظرات مقام معظم رهبری در خصوص نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران اشاره می‌شود.

تشکیل این نمایشگاه، حقیقتاً مؤذنه بزرگی برای ما بود؛ و مؤذنه بزرگ‌تر برای ملت ما این خواهد بود که کتاب‌خوانی و گرایش به معلومات و معارف کتاب، به صورت یک‌رویه معمولی در میان قشرهای مختلف در بیاید. تشکیل این نمایشگاه قدم خوبی است. باید از این قبیل اقدام‌ها که مردم را با کتاب مانوس می‌کند و فکر کتاب‌خوانی و مراجعه به کتاب را در مردم زنده می‌کند، پی در پی از طرف دستگاه‌های مسئول انجام بگیرد.

کتاب‌خوانی جز در بین عده‌ای از اهل علم و دانش و کسانی که قهراً با آن سر و کار دارند، متأسفانه در میان مردم امری رایج و روزمره نیست. کتاب‌خوانی باید همانند کارهای روزانه در زندگی مردم وارد شود. طبقات مختلف جامعه شامل مردان و زنان شهری و روستایی و همه کسانی که قادر به خواندن هستند، باید با کتاب ارتباط برقرار کنند و در اتوبوس، تاکسی، مطب پزشکی، اداره، مغازه و در اوقات فراغت در خانه کتاب بخوانند.

نمایشگاه کتاب امسال خیلی خوب و به نظر این جانب از سال گذشته بهتر و جامع‌تر بود و از نظم و ترتیب خوبی هم برخوردار بود. همه باید با این‌گونه نمایشگاه‌ها ارتباط بیشتری برقرار کنند، زیرا که هم فرصت خوبی برای ناشران است که بتوانند نشریات جدید خود را در معرض دید علاقه‌مندان بسیار کتاب قرار دهند و هم فرصت بسیار مناسبی است که کتابخوانان از تازه‌ترین آثار و نشریات مطلع شوند و از آن‌ها استفاده کنند. مردم باید بیش از آن‌چه که امروز با کتاب انس دارند، انس داشته باشند. کتاب خواندن برای یک ملت یک فریضه و یک واجب است.

با گسترش فرهنگ کتاب‌خوانی و کتاب‌خواهی و نیز تولید کتاب‌های خوب و کیفی، بخش عمده‌ای از وظایف فرهنگی دولت جمهوری اسلامی ایران انجام می‌شود. مردم باید به کتاب‌خوانی عادت کنند، کتاب باید به‌عنوان یک ضرورت وارد زندگی مردم شود و کتاب‌خوانی به‌عنوان یک سیره و سنت رایج بین مردم باشد و تمامی اقشار مردم از اداری، کاسب، روستایی، کشاورز و حتی کودکان حتماً با کتاب‌خوانی از معارف موجود مطلع باشند.

اقبال گسترده مردم به نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به معنای استقبال مردم از کتاب و کتاب‌خوانی است و نشان می‌دهد که مردم روز به روز به کتاب علاقه‌مندتر شده و هر چه این نمایشگاه بهتر و آراسته‌تر باشد، مردم را بیشتر به سوی خود جذب می‌کند.

باید با یک برنامه‌ریزی دقیق و تعیین اهداف مرحله‌ای در هر سال، هم‌گام با برگزاری نمایشگاه کتاب و افزایش جمعیت بازدیدکننده، در فضای کتاب‌خوانی کشور نیز پیشرفت چشم‌گیری به وجود آید.

کتاب‌خوانی جزو کارهای اصلی زندگی است و اگر به این باور برسیم، هیچ کاری مانع کتاب‌خوانی نخواهد شد. باید جامعه با کتاب انس بگیرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر حسن روحانی، رئیس‌جمهور: نمایشگاه بین‌المللی کتاب، محل تلاقی فرهنگ‌ها و اندیشه‌هاست

کتاب بخشی از یک دیپلماسی عمومی و نوعی تعامل سازنده با جهان است.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب، محل تلاقی فرهنگ‌ها و اندیشه‌هاست. این‌جا تنها محل فروش کتاب نیست، این‌جا جولانگاه فرهنگ است. این‌جا جایگاه ظهور و بروز عقلانیت و اندیشه است.

گسترش خلق کتاب و فرهنگ کتاب‌خوانی در کشور ضروری است، چرا که کتاب ما را با فکر، راه و روش مردم دیگر کشورها آشنا ساخته و در حقیقت حلقه اتصال همه انسان‌ها است.

هم دولت و هم ناشران و مردم و جوانان، همه باید این بار مسئولیت را بپذیریم، کتاب را باید رونق دهیم، راهی وجود ندارد مگر آن‌که کتاب خریدن و کتاب‌خوانی وارد سبک زندگی ما شود. تا این چنین نشده است، نمی‌توانیم مشکل را حل کنیم.

نشردهنده و خواننده آن هم دارای حرمت و احترام است. بعضی فکر می‌کنند در یک جدالی بین کتاب کاغذی و دنیای دیجیتال، این کتاب کاغذی است که روز به روز مغلوب و مغلوب‌تر می‌شود و کم‌کم جای کتاب، موبایل‌های هوشمند و تبلت‌ها جایگزین می‌شود. گرچه شکل کتاب ممکن است به صورت گوناگون در جامعه نشر پیدا کند، اما هیچ‌چیز جای کتاب را نخواهد گرفت.

کتاب مانده است، می‌ماند و پایدار خواهد ماند. مگر می‌شود خانه‌ای باشد با همه ابزار الکترونیکی که وجود دارد و یک کتابی به نام قرآن مجید و ده‌ها کتاب دینی و صدها کتاب روایی و تاریخی و ادبی در قفسه خانه نباشد، اوراق آن کتاب دیده نشود و زیارت نگردد. بحمدالله نمایشگاه بین‌المللی کتاب همواره و هرساله در تهران پررونق است. نمایشگاه بین‌المللی

کتاب، آرام‌کننده دل‌ها است و ملتی که با کتاب انس دارد، از قدرت تحلیل بالایی برخوردار است. ملتی که با کتاب آشنایی بیشتری دارد، تعمق، تأمل و تفکر بیشتری در مسائل گوناگون دارد و کتاب به ما قدرت و توانمندی می‌دهد که دنیا و حوادث آن را بهتر بشناسیم.

کتاب نور است و راه را به ما نشان داده و ما را از تاریکی و گمراهی نجات می‌دهد. منطق ما با کتاب است. اسلام ما هم زبان گویایش کتاب است و نه شمشیر. و با کتاب، قرآن و آیات و کلمات پیامبر عظیم‌الشان (ص)، صحابه بزرگوار و امامان، واقعیت اسلام برای جهانیان تبیین شده است.

کتاب با فرهنگ ایرانی و اسلامی ما عجین بوده و ارتباط مسلمانان با دیگر ادیان آسمانی و پیروان مکاتب توحیدی به واسطه کتاب آسمانی است. به همان اندازه که اندیشه و خرد محترم است، کتاب، نویسنده،

سیدرضا صالحه امیری، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

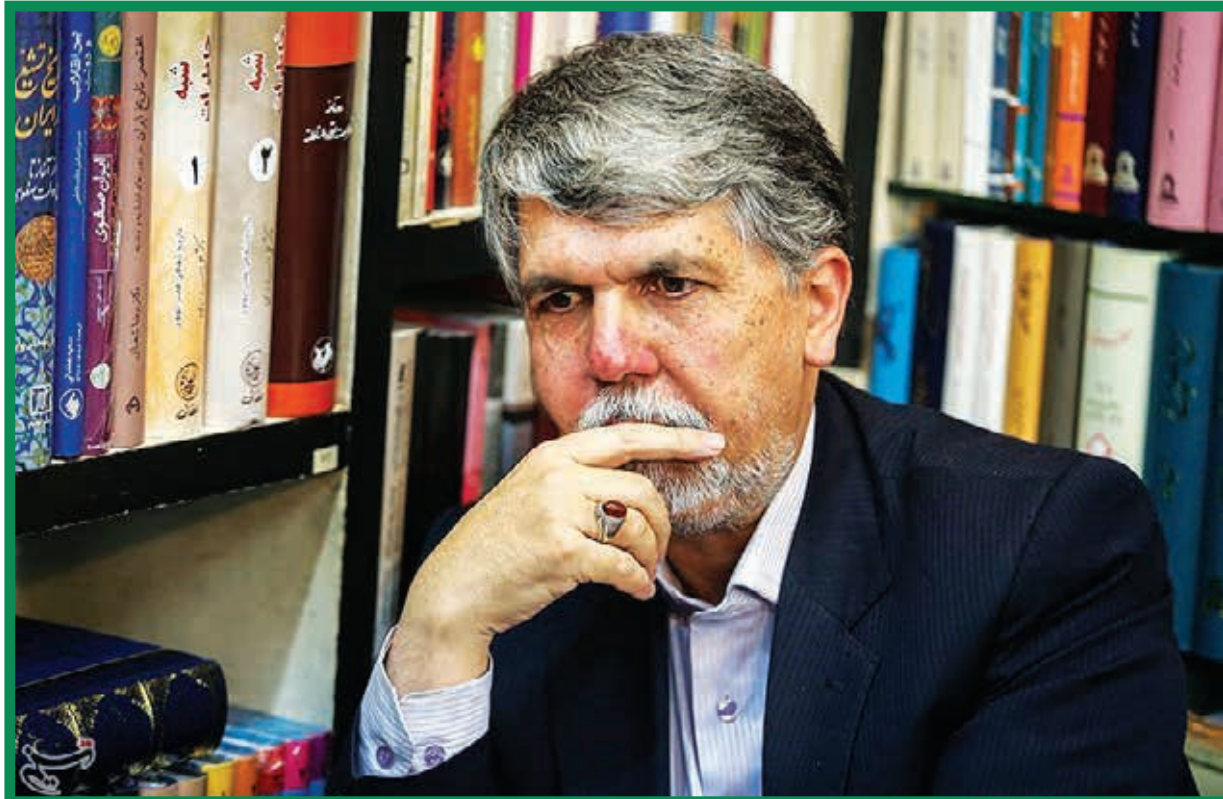
«نوروز کتاب»

رویدادهای فرهنگی، بسته به نوع مخاطب و قدرت اثرگذاری از میزان اهمیت متفاوتی برخوردارند. در این میان رخدادهای متنوع عرصه فرهنگ که در ایام مختلف سال و به مناسبت های گوناگون برگزار می شود و محل اجتماع و تضارب افکار قشرهای فرهنگی می گردد، کم نیستند. اما بدون شک برگزاری مستمر و هر ساله نمایشگاه بین المللی کتاب تهران زیباترین نمایش فرهنگی در کشور عزیز ما به شمار می رود. نمایشگاه کتاب را به درستی می توان «نوروز کتاب و کتابخوانی» نام نهاد. چرا که همه ویژگی ها و زیبایی های نوروز را در دل خود دارد. نوروز از نمادهای تاریخی و ریشه تمدن ایرانی - اسلامی ماست و کتاب و کتابخوانی هم در تاریخ این سرزمین و بوم ریشه دارد. نوروز در منابع روایی و دینی مسأله بنیان های ارزشی بسیار محکم است و کتاب نیز معجزه پیامبر گرامی اسلام (ص) و اساس و بنیاد دعوت به دین اسلام است. در فرهنگی که «رمضان» را «بهار قرآن» می داند و «قلم» در ردیف سوگندهای کتاب مقدس آن قرار می گیرد، دور از ذهن نیست که نمایشگاه کتاب را «نوروز کتاب» بنامیم.

در نوروز به دلیل افزایش سطح تعامل افراد با یکدیگر، با افزایش تبادل فرهنگی و نشاط اجتماعی مواجهیم که این امر منجر به کاهش آسیب های اجتماعی در این ایام می شود. از این رو نوروز نقش بی بدیلی در انسجام بخشی و افزایش هم بستگی اجتماعی دارد. بنابراین توجه به کتاب و کتابخوانی هم می تواند با افزایش نشاط اجتماعی توأم شود و سرمایه اجتماعی ما را ارتقا بخشد. نمایشگاه کتاب و خیل عظیم مشتاقان کتاب و بازدیدکنندگان که زیباترین حضور آگاهانه و آزادانه افراد در یک اجتماع فرهنگی را به تصویر می کشد، بیان گر این واقعیت است که بن مایه های جامعه ایرانی، فرهنگی است و علائق و دغدغه های فرهنگی مردم ایران به رغم همه مشکلات و تنگناها هم چنان فرهنگی است. این رخداد فرهنگی بزرگ محل تضارب اندیشه میان اصحاب فرهنگ و نویسندگان و فرهیختگان با مخاطبان و مصرف کنندگان محصولات فرهنگی هم هست و از این منظر ارتباط چندسویه ای را میان اقشار فرهنگی ایجاد می کند که تأثیر بسزایی در ارتقا و گسترش تعاملات فرهنگی و گفت وگوهای سازنده میان مردم فرهنگ دوست دارد. به بیان دیگر نمایشگاه کتاب بستری را برای گفت وگو فراهم می آورد که از

رهگذر آن، زمینه های فهم مشترک درباره مسائل و آسیب های فرهنگی و اجتماعی و راهکارهای اصلاح آن ها کشف می شود. یکی از مهم ترین و اساسی ترین مسائل در این باره، سرانه پایین و نگران کننده مصرف فرهنگی و سرانه بسیار اندک مطالعه نزد ایرانیان است. آمار جهانی نشان می دهد که کشورهای توسعه یافته کشورهایی هستند که سرانه مصرف مطالعه مردمشان بسیار بالاست، یعنی مردمان کشورهایی که پیشرفته تر هستند، بیشتر مطالعه می کنند. از این رو می توان گفت که مطالعه، حکم کیمیا را دارد که مس وجود انسان را از نقایص و کاستی ها پاک و او را به سمت فضیلت خواهی هدایت می کند. تردیدی نیست که افزایش سرانه مطالعه باعث افزایش میزان فضیلت خواهی هم خواهد شد و جامعه را از گرداب بی اخلاقی به ساحل اخلاق مداری می رساند. بنابراین می توان گفت کتاب و کتابخوانی با فضیلت خواهی و اخلاق مداری ارتباط مستقیم دارد. «نوروز کتاب» را به همه دست اندرکاران برگزاری این رویداد مهم فرهنگی و به عموم مردم فرهنگ دوست کشورمان تبریک می گویم و امیدوارم حال خوش انس با کتاب مستمر و با کتاب خواندن، هر روز مان نوروز باشد.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران پس از ۳۰ دوره برگزاری، صرف‌نظر از کارکردهایی که در حوزه نشر و کتاب‌خوانی کشور دارد، به جایگاه قابل‌اعتنایی نیز در منطقه و هم‌چنین در جهان دست یافته است. سال گذشته روسیه مهمان ویژه نمایشگاه کتاب بود و امسال نیز ایتالیا. متقابلاً ایران نیز طی سال‌های گذشته مهمان ویژه نمایشگاه‌های مختلفی در کشورهای آسیایی و اروپایی بوده که همه این موارد از توجه کشورهای به ایران و این رویداد اشاره دارند. تثبیت محل برگزاری نمایشگاه از سال گذشته نکته ارزشمندی در خصوص برپایی این رویداد مهم فرهنگی است تا گام مؤثر دیگری را در سیاست‌گذاری و ارتقای کیفی آن شاهد باشیم. برپایی سی‌امین دوره، این فرصت را فراهم کرد تا گفت‌وگویی با سیدعباس صالحی، معاون امور فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و رئیس سی‌امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، داشته باشیم.

گفت‌وگو با سیدعباس صالحی، معاون امور فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و رئیس سی‌امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

نمایشگاه کتاب تهران یک جشنواره فرهنگی و فرصتی برای دیپلماسی فرهنگی است

لطفاً در ابتدا از اهمیت برگزاری و جایگاه نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در عرصه فرهنگ کشور بفرمایید.

نمایشگاه کتاب یک اتفاق بزرگ فرهنگی است که همه اهالی فرهنگ را به دور خود جمع می‌کند. اگر جشنواره‌ای همچون جشنواره فیلم فجر یا حضور بخشی از اهالی فرهنگ برگزار می‌شود، نمایشگاه کتاب جشنواره‌ای است که تمامی اهالی فرهنگ را گرد هم می‌آورد، چراکه کتاب، شمع محفل فرهنگ است. نمایشگاه کتاب تهران پاتوقی است برای اهالی فرهنگ. به عبارت دیگر همین‌طور که مردم ما ۱۳ روز آغاز سال را برای دیدن و بازدیدهای نوروزی اختصاص می‌دهند، ۱۰ روز نمایشگاه کتاب نیز فرصتی است برای دیدن و بازدیدهای فرهنگی.

نمایشگاه کتاب در چه صورتی می‌تواند یک اتفاق ممتاز و مورد توجه حوزه فرهنگ و کتاب‌خوانی باشد؟ نمایشگاه کتاب باید پاسخ‌گوی نیاز همه اقشار و تأمین‌کننده ذائقه همه مردم، به‌ویژه نوجوانان و جوانان باشد. اگر نمایشگاه کتاب از تنوع کتاب و کیفیت بالا و

محتوای خوبی برخوردار و مکانی برای عرضه کتاب‌های مختلف ناشران و نویسندگان باشد، از پویایی، پیشرفت و استقبال برخوردار خواهد بود. در غیر این صورت، دچار تکرار و یکنواختی شده و به تدریج مشتریان خود را از دست خواهد داد.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران تا چه اندازه در ایفای نقش نمایشگاهی بودن خود موفق بوده است؟
این موضوع در ادوار مختلف برپایی با افت و خیزهایی همراه بوده است. اصولاً نمایشگاه کتاب تهران را شاید نتوان با دیگر نمایشگاه‌های بین‌المللی مقایسه کرد، چراکه هم‌زمان فروشگاه، نمایشگاه و تفرجگاهی فرهنگی بر محور کتاب بوده است و این موارد در خدمت یکدیگر هستند برای رسیدن به هدف غایی برپایی آن یعنی توسعه فرهنگی و افزایش کتاب‌خوانی و سرانه مطالعه. البته معتقدم وجه نمایشگاهی و فرهنگی این رخداد همواره باید تقویت شود و ملتزم باشیم که بین بخش‌های آموزشی و نمایشگاهی نمایشگاه توازن ایجاد کنیم.

تغییر محل برگزاری نمایشگاه تا چه اندازه در کیفیت برگزاری مؤثر واقع شد و اصولاً برپایی در محل جدید را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

سال گذشته که محل برگزاری نمایشگاه تغییر کرد، یکی از نگرانی‌ها، هم برای برگزارکنندگان نمایشگاه، هم اهالی فرهنگ و هم ناشران این بود که این انتقال، به کاهش جمعیت بازدیدکننده از نمایشگاه بینجامد. باور بر این بود که انتقال نمایشگاه از محلی که در اختیار طبقه متوسط بالای جامعه است، به محلی که حاشیه‌ای است، می‌تواند منجر به یک قهر اجتماعی نسبت به نمایشگاه شود. برخی می‌گفتند نصف جمعیت ریزش پیدا می‌کند و برخی نیز از کاهش ۷۰ درصدی فروش کتاب صحبت می‌کردند. اما شاهد حضور میلیونی مردم در نمایشگاه کتاب بودیم که یک اتفاق کم‌نظیر بود و بسیاری از پیش‌بینی‌های احتمالی را در هم شکست و نشان داد که جامعه ایرانی عادت فرهنگی کم‌نظیری دارد و آن عادت، فرهنگ‌دوستی مردم این جامعه است که در واقع وجه متمایز آن‌ها هم به شمار می‌رود. مردم و ناشران، قدر نمایشگاه کتاب را می‌دانند و با همین نگاه است که با وجود تمام خوشی‌ها و تلخی‌ها، همه‌ساله پای این رویداد می‌ماند و میلیون‌ها نفر از آن استقبال می‌کنند.

نمایشگاه کتاب امسال چه ویژگی‌هایی دارد؟
با توجه به این که ۳۰ دوره از برگزاری نمایشگاه کتاب تهران می‌گذرد، انتظارات از این رویداد افزایش یافته است. از سوی دیگر امسال دومین دوره برگزاری نمایشگاه کتاب در

شهر آفتاب است و تلاش شده تا کاستی‌های سال گذشته برطرف شود. هم‌چنین هم‌زمانی برگزاری نمایشگاه با ایام انتخابات ریاست جمهوری میزان حساسیت‌ها را افزایش داده که نیازمند هم‌دلی و همراهی بیشتر برای برگزاری مناسب‌تر نمایشگاه است.

این برنامه‌ریزی صورت گرفته تا رفاه مراجعه‌کنندگان و غرفه‌داران در نمایشگاه کتاب تهران تأمین شود. هم‌چنین امنیت نمایشگاه کتاب نیز مهم و جدی است. باید از حوادث و اتفاقاتی که ناشی از بی‌توجهی، مسامحه و نادیده‌انگاری است، جلوگیری به عمل آید که همه کمیته‌ها و بخش‌ها در برنامه خود بر افزایش امنیت و رفاه توجه خواهند داشت. یکی از دلایل انتقال نمایشگاه به شهر آفتاب این بود که به زیبایی‌های بصری و محیطی نمایشگاه توجه شود که در این دوره بیش از سال گذشته مورد توجه قرار گرفته است.

بخش بین‌المللی نمایشگاه کتاب را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

نگاه ما به گونه‌ای است که حضور نمایندگی‌های ناشران خارجی در نمایشگاه کتاب تهران تقویت شود. در این بخش ما با سه موضوع مواجه هستیم. موضوع اول به ناشران خارجی که حوزه فروش کتاب‌های وارداتی به ایران را دنبال می‌کنند و بیشتر به بخش اقتصادی نشر مربوط می‌شوند، مرتبط است. موضوع دوم بخش نشر بین‌المللی به حوزه خرید و فروش رایج مربوط می‌شود و موضوع سوم فعالیت‌ها و ارتباطات فرهنگی بین‌المللی اعم از مهمان ویژه و دیگر فعالیت‌ها به منظور گسترش دیپلماسی فرهنگی است. دعوت از نمایندگان ناشران خارجی برای حضور در نمایشگاه کتاب تهران فرصتی مناسب برای گسترش ظرفیت نشر ایران است. حضور نمایندگان و مسئولان نشرهای بین‌المللی در نمایشگاه کتاب تهران حتی برای مدتی کوتاه از اهمیت بالایی برخوردار است و نگاه ما باید این باشد تا حضور نمایندگی‌های نشر را در نمایشگاه کتاب تهران تقویت کنیم. در این چند سال شاهد تغییرات مهمی در

حضور نمایندگان و مسئولان نشرهای بین‌المللی در نمایشگاه کتاب تهران حتی برای مدتی کوتاه از اهمیت بالایی برخوردار است و نگاه ما باید این باشد تا حضور نمایندگی‌های نشر را در نمایشگاه کتاب تهران تقویت کنیم

این بخش بوده‌ایم، به گونه‌ای که گام‌های مؤثری در این راه برداشته شده است. سال گذشته روسیه مهمان ویژه نمایشگاه کتاب تهران بود و امسال نیز کشور ایتالیا. چنین اتفاقاتی نشان‌دهنده جایگاه نمایشگاه کتاب تهران از بعد بین‌المللی است. قطعاً تقویت وجه بین‌المللی نمایشگاه در چند سال گذشته مورد تأکید بوده که با اقداماتی همچون مهمان ویژه، شهر مهمان و طرح بورسیه تلاش‌هایی در این مسیر محقق شده است. البته نباید صرفاً به این موضوعات اکتفا کنیم، بلکه باید با طرح‌های دیگر بر بعد بین‌المللی نمایشگاه بیفزاییم و از طرح‌های جدید و خلاقانه در نمایشگاه استقبال کنیم تا فضاهای جدیدی در نمایشگاه ایجاد شوند. این رویداد فرصتی است برای دیپلماسی فرهنگی، زیرا امکان حضور ناشران خارجی و رویدادهای دیگری را در این بخش مهیا می‌کند. بنابراین نمایشگاه کتاب تهران صرفاً اتفاقی برای اقتصاد نشر نیست، بلکه امکان گفت‌وگوهای بین‌المللی را نیز حول محور کتاب ایجاد می‌کند.

لطفاً از نقش اهالی نشر و تشکل‌ها در برگزاری این دوره نمایشگاه بفرمایید.

همان‌طور که پیش‌تر هم گفته‌ام، کار دولت، برگزاری جشنواره و نمایشگاه نیست و نباید در این حد، شأن دولت را تقلیل داد، بلکه باید با مشارکت دادن نهادهای صنفی به کوچک و چابک شدن دولت‌ها کمک کرد. واگذاری نمایشگاه به اهالی نشر شعار نیست، بلکه یک رویه و رویکرد است و بر همین اساس باید با نگاه کاهش هزینه‌ها و افزایش درآمدها، کارها را پیش ببریم تا اقتصاد نمایشگاه تقویت شود. سه دوره از نمایشگاه کتاب تهران در دولت یازدهم برگزار شده است. در دوره نخست، پاره‌ای از اصلاحات صورت گرفت، اما محدود بود. در دوره دوم برخی رویکردها با هدایت شورای سیاست‌گذاری نمایشگاه کتاب تهران شکل گرفت که یکی از آن‌ها مسئله واگذاری امور به صنف نشر بود.

در دو سال گذشته، اقداماتی در زمینه واگذاری امور به صنف نشر صورت گرفت و در نمایشگاه کتاب تهران سال ۱۳۹۴ چندین اتفاق رخ داد. نخست، در شورای سیاست‌گذاری، سه نفر از ناشران معتمد حضور یافتند. در وهله دوم شورای تشکل‌های نشر با محوریت اتحادیه ناشران و کتاب‌فروشان تهران تشکیل شد و در وهله سوم نیز مسئولیت سه کمیته به تشکل‌های نشر واگذار شد. در بیست و نهمین نمایشگاه کتاب تهران نیز در ادامه آن روند، اقدامات جدی‌تری صورت گرفت. اعضای ناشران که در نمایشگاه بیست و هشتم، حالت انتصابی داشتند، این بار حالت اکتسابی پیدا کردند. برای نمایشگاه امسال نیز به سمتی که شرایط واسپاری به ثبات برسد، حرکت کردیم؛ مدیرعامل مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران به عنوان قائم‌مقام رئیس نمایشگاه معرفی و معاون اجرایی نمایشگاه از سوی صنف نشر انتخاب شد.

نمایشگاه کتاب؛ فرصت گفت‌وگوی اندیشه‌ها

امیرمسعود شهرام‌نیا،
مدیرعامل مؤسسه نمایشگاه‌های
فرهنگی ایران و قائم مقام س‌امین
نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

فراهم شده است. امسال ثبت نام ناشران به صورت آنلاین انجام شد، اگرچه ثبت نام‌ها کمی دیر آغاز شد اما استقبال بسیار خوب بوده و موضوع گم‌گردد هم روال عادی خود را پیدا کرد. به دلیل ارتباطی که به لحاظ کاری با بدنه نشر بین‌الملل داریم، عطش و علاقه بسیار زیادی را از سوی ناشران خارجی برای حضور در نمایشگاه کتاب تهران شاهد هستیم. شخصاً معتقد هستیم که ما در جایگاه واقعی خودمان نایستاده‌ایم و امروز نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در جایگاهی کمتر از آنچه استحقاق آن را دارد، ایستاده است. فعالیت‌های ما در حوزه نمایشگاه‌های کتاب بسیار پیشرفت کرده و امروز ناشران بسیاری علاقه‌مند به حضور در نمایشگاه کتاب تهران هستند.

سال گذشته روسیه مهمان ویژه نمایشگاه بود که بازخوردها و برآیند مالی خوبی برای این نمایشگاه داشت؛ امسال ایتالیا مهمان ویژه نمایشگاه است که چند ماه در حال برنامه‌ریزی و رفت و آمد برای حضور در این نمایشگاه هستند؛ آن‌ها با یک تیم ۴۰ نفره متشکل از پژوهش‌گران، نویسندگان، تصویرگران و مدیران فرهنگی خود حاضر خواهند بود.

امسال برای اولین بار موضوع شهر مهمان در نمایشگاه کتاب تهران مطرح شد و شهر استانبول به عنوان شهر مهمان س‌امین نمایشگاه انتخاب شد که این شهر به عنوان چهارراه تمدن و فرهنگ برنامه‌های ویژه‌ای برای حضور در این نمایشگاه دارد. هم‌چنین دومین دوره اجرای طرح گرنت (کمک هزینه) را خواهیم داشت که این طرح با هدف حمایت از ترجمه آثار خارجی که به ترویج فرهنگ و تمدن ایرانی منجر شده، اجرا می‌شود. امسال برای اولین بار سهمیه‌ای شامل ۱۰ نفر برای فعالان نشر بین‌الملل (افراد خارجی) که در جهت ترویج آثار ایرانی در بازار جهانی تلاش می‌کنند، دعوت می‌شوند تا در ایام برگزاری نمایشگاه کتاب تهران مهمان ما باشند.

امید است با استفاده از تجربیات موجود و تدابیری بدیع و مشارکت جمعی اهالی فرهنگ، س‌امین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با شکوهی مثال‌زدنی برگزار شود و در شأن میلیون‌ها شرکت‌کننده دوست‌دار کتاب و کتاب‌خوانی باشد.

سال‌هاست در جمهوری اسلامی ایران تکرار می‌شود، دستاوردی بزرگ در تمامی حوزه‌ها به خصوص عرصه فرهنگ دارد و این مرهون تلاش کسانی است که این کتاب‌ها را به رشته تحریر در آوردند. دسترسی سریع، وسیع و ارزان دوست‌داران کتاب به تازه‌های نشر، دیدار و تعامل اهالی فرهنگ با یکدیگر، فراهم آوردن فرصتی برای گفت‌وگوهای فرهنگی و شکل‌گیری دیپلماسی فرهنگی درون مرزی و برون مرزی از مهم‌ترین اهداف و کارکردهای نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب تهران است.

این نمایشگاه به‌عنوان بزرگ‌ترین بازار عرضه و تقاضای کتاب در کشور، سهم قابل‌اعتنایی در اقتصاد نشر دارد و تأثیر آن بر فعالیت و پویایی چرخه نشر کشور انکارناپذیر است.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، جوان برومند ۳۰ ساله‌ای است که فراز و فرودهای بسیاری را پشت سر گذاشته و دستاوردهای درخشانی را کسب کرده است. این نمایشگاه از معتبرترین نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب در آسیا و خاورمیانه محسوب می‌شود. س‌امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، با شعار «یک کتاب بیشتر بخوانیم» تلاش خواهد کرد گامی مؤثر در جهت ترویج کتاب‌خوانی در میان تک تک افراد جامعه بردارد و لذت شیرین خواندن را به مردم عزیز ایران اسلامی بچشاند. هم‌چنین محلی باشد برای تلافی اهالی فرهنگ، اندیشه و هنر. ده‌ها وزارتخانه، سازمان و نهاد دولتی و عمومی و هم‌چنین صدها سازمان و نهاد غیردولتی در این نمایشگاه دست در دست هم خواهند داد برای تحقق شعار «یک کتاب بیشتر بخوانیم».

نمایشگاه کتاب س‌ام بار دیگر فرصتی فراهم خواهد آورد برای ارتباط میان مخاطبان و نویسندگان، برگزاری جلسات نقد و بررسی، کارگاه‌های آموزشی و نشست‌های آسیب‌شناسی فرهنگی در حوزه کتاب و در یک کلام تعامل و گفت‌وگوی اندیشه‌ها.

خوش‌ختانه پیش‌بینی‌های خوبی برای این رویداد فرهنگی انجام شده؛ سال گذشته ما چالش‌هایی به خصوص به لحاظ بارندگی و ایجاد دسترسی‌ها داشتیم که دوستان ما تلاش مجدانه‌ای برای برطرف کردن این چالش‌ها به‌کار بستند و با وجود فضای سیاست‌زده‌ای که در این روزها وجود دارد، شرایط خوبی برای برگزاری این نمایشگاه

ملتی که با کتاب آشنایی بیشتری دارد، تعمق، تأمل و تفکر بیشتری در مسائل گوناگون دارد. کتاب، جلوه‌گاه رشد و تعالی فرهنگ و تمدن یک جامعه به‌شمار می‌آید، چراکه دانشمندان و متفکران در تمامی حوزه‌های معرفتی، نوآوری‌ها و دیدگاه‌ها و نظریات خویش را در قالب نوشته‌ها به یادگار می‌گذاشتند و امروزه اگر ما نیز به دیرینه طلایی خویش افتخار می‌کنیم، به دلیل آثار مکتوبی است که از بزرگانی چون زکریای رازی، ابن‌سینا، ابوریحان بیرونی، عطار، خیام و... برای ما به یادگار مانده است. در دنیای کنونی که عصر اطلاعات نامیده می‌شود و هر روز شاهد پیشرفت‌های حیرت‌انگیز در تولید و عرضه اطلاعات در تمامی حوزه‌ها هستیم، کتاب جایگاه والای خود را حفظ کرده است و هم‌چنان یکی از مهم‌ترین شاخص‌های توسعه پایدار محسوب می‌شود و دولت‌ها و به‌ویژه حکومت‌های اسلامی تلاش می‌کنند سرمایه‌گذاری مناسبی در این حوزه صورت گیرد. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی نیز بحث کتاب و کتاب‌خوانی همواره مورد توجه مسئولان کشور بوده است و تلاش شده با ابزارها و شیوه‌های مختلف توجه آحاد جامعه به قدیمی‌ترین، دوست‌داشتنی‌ترین و ماندنی‌ترین وسیله ارتباطی و مظهر اندیشه و خردورزی آدمی، یعنی کتاب جلب شود.

بزرگان و مسئولان جمهوری اسلامی ایران با علم به این موضوع که یکی از ملاک‌ها و شاخصه‌های برتری فرهنگی، برخوردار از نویسندگان خوب، ناشران کارآمد و مخاطبان کتاب‌خوان است، تلاش داشته‌اند تا هم‌زمان به تقویت و ارتقای هر سه عامل بپردازند. شکی نیست که عامل سوم (مخاطبان کتاب‌خوان) به شدت تحت تأثیر دو عامل نخست (نویسنده و ناشر خوب) قرار دارد؛ یعنی در صورتی که جامعه‌ای از نویسندگان خوب و ناشران آرموده‌ای که کتاب را به بهترین، زیباترین و آسان‌ترین شکل عرضه کنند بهره‌مند باشد، قطعاً بر شمار دایره افراد کتاب‌خوان و دوست‌دار کتاب افزوده خواهد شد. در این جاست که نقش و اهمیت نمایشگاه‌های کتاب در چرخه عرضه و تقاضا هویدای می‌شود.

برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران سنت پسندیده‌ای که

گفت‌وگو با مهدی اسماعیلی‌راد،
معاون اجرایی سه‌امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

نمایشگاه؛ فرصت دیدار و گفت‌وگوی بی‌واسطه با کتاب

به نتیجه‌ای که برگزاری هر دوره نمایشگاه به همراه دارد، گذر از سختی‌ها را آسان می‌کند. دیدن استقبال باشکوه مردم، برای بنده و همکارانم به عنوان عوامل اجرایی، بسیار لذت‌بخش است.

نمایشگاه امسال چه مشخصات و ویژگی‌هایی دارد؟

سال گذشته پس از تغییر محل برگزاری نمایشگاه کتاب به شهر آفتاب با مسائلی و مشکلاتی مواجه شدیم. خوشبختانه با شناختی که از محیط پیدا کردیم، امسال نگرانی‌های سال گذشته را نداریم. همین عامل باعث شد تا بتوانیم شاهد تغییرات عمده‌ای در نمایشگاه امسال در مقایسه با نمایشگاه سال گذشته باشیم. به عنوان نمونه، فضای سالن‌های موقت، هشت هزار متر، افزایش داشته که شش هزار متر آن به بخش دانشگاهی و رسانه‌های دیجیتال اختصاص یافته است.

آیا امسال هم نگرانی‌هایی چون نمایشگاه سال قبل در خصوص بارندگی وجود دارد؟

در جلساتی که با اعضای محترم کمیسیون فرهنگی شورای اسلامی شهر تهران داشتیم، مقرر شد مجری طرح مجموعه شهر آفتاب نسبت به رفع ایرادهای فضای مسقف اقدام کند که خوشبختانه شرایط مطلوبی در این خصوص ایجاد شده است. همچنین در جلسه‌ای که با حضور مسئولان شهرداری برگزار شد، فعالیت‌های عمرانی و ترافیکی، مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مقرر شد به منظور ایمنی بیشتر ناشران در نمایشگاه، نکات ایمنی و آب‌بندی سالن‌ها و غرفه‌ها قبل از آغاز نمایشگاه مجدداً بررسی شود.

چه تدابیری در زمینه امکانات رفاهی نمایشگاه امسال پیش‌بینی شده است؟

امسال برای محوطه نمایشگاه و برای ناشران، شاهد افزایش تعداد و کیفیت پارکینگ‌ها خواهیم بود. همچنین

برپایی سه‌امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران برای دومین سال پیاپی در شهر آفتاب و پس از پشت سر گذاشتن تجربه سال گذشته، امسال با شرایط و ویژگی‌های جدیدی همراه است تا بتواند بیش از پیش نظر مخاطبان خود را جلب کند. نباید فراموش کنیم اهالی فرهنگ و علاقه‌مند به کتاب، کتاب‌خوانی و ادبیات این مرز و بوم در حالی این روزها در برگزاری جشن سه‌سالگی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران حضور و مشارکت دارند که تداوم برپایی این رویداد مهم فرهنگی از سال ۱۳۶۶ تا کنون، ماحصل تلاش افراد بسیاری است که هرساله برای برپایی هرچه موفق‌تر آن ماه‌ها وقت صرف کرده‌اند. مهدی اسماعیلی‌راد، معاون اجرایی سه‌امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران طی گفت‌وگویی که با صورت گرفت به برخی از مشخصات نمایشگاه امسال اشاره کرد.

برپایی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران چه قدر سخت یا آسان است؟

بی‌تردید برگزاری چنین رویدادی با توجه به وسعتی که دارد از سویی و جلب رضایت مخاطبان و مسئولین از سوی دیگر نمی‌تواند کار آسانی باشد. برای برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب تهران ده‌ها نفر در کمیته‌های مختلف، در طول سال مشغول به کار هستند و اصولاً دبیرخانه دائمی نمایشگاه با توجه به همین نیاز و ضرورت راه‌اندازی شد. در کنار این افراد، صدها نفر دیگر نیز برای برپایی هرچه موفق نمایشگاه حضور دارند که هرچه به زمان افتتاح نزدیک می‌شویم بر تعداد این افراد اضافه می‌شود. البته فراموش نکنیم ظاهراً بسیاری از افراد، برای برگزاری نمایشگاه کار مشخصی نمی‌کنند اما بدون وجود آن‌ها نیز نمایشگاهی شکل نمی‌گیرد که از جمله آن‌ها ناشران و اهالی فرهنگ و هنر کشور است. اما صرف نظر از همه مشکلات موجود، توجه

بیمه نمایشگاه به صورت جدی پیگیری شده است. افزایش کیفیت سازه‌های نمایشگاهی و غرفه‌ها از جمله رویکردهای این دوره از نمایشگاه کتاب تهران است. بر اساس توافقاتی که صورت گرفته است حرکت خط یک مترو به سمت شهر آفتاب خواهد بود. همچنین از ۹ میدان شهر، واحد اتوبوس‌رانی آمادگی ارائه سرویس را دارد و در محوطه جلوی نمایشگاه، سامان‌دهی تاکسی‌ها را خواهیم داشت. امسال تعداد غرفه‌های اطلاع‌رسانی نیز به ۳۰ غرفه افزایش پیدا کرده است.

به اعتقاد شما برپایی نمایشگاه کتاب چه کارکردهایی می‌تواند داشته باشد؟

بی‌تردید نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با عمر و تجربه ۳۰ ساله خودش، امکان دیدار و گفت‌وگوی بی‌واسطه کتاب را با دوستانش فراهم می‌سازد و زمینه‌ساز فرصتی برای ارتباط مستقیم ناشران و نویسندگان با مردم می‌شود. من معتقدم نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، هرساله با هدف ایجاد فضایی مناسب در عرصه اندیشه، فرهنگ و کمک به رونق بازار کتاب و مبادله تجارب در زمینه صنعت نشر و همچنین رونق دوباره کتاب‌خوانی برگزار می‌شود تا میلیون‌ها نفر از علاقه‌مندان به کتاب و کتاب‌خوانی، دوستی خودشان را با این یار مهربان محکم‌تر کنند.

احترام به مخاطب؛ رمز ماندگاری نمایشگاه کتاب تهران حسین صفری، مدیر اجرایی سی امین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

نگاهی به چهار دستاورد نمایشگاه بین المللی کتاب تهران که می تواند راه گشای برپایی هر چه بهتر این رویداد فرهنگی و ملی باشد؛ چهار دستاوردی که آینده روشن نمایشگاه را می سازد.

نمایشگاه کتاب تهران فرصتی برای انسجام، میان فعالیت های نهادها و ارگان های مختلفی است که هر کدام در طول سال، مأموریت های فرهنگی متنوعی برای خود تعریف کرده اند و بخشی از آن به کتاب مربوط می شود؛ فرصتی که بتوان به آسیب شناسی فرصت ها و تهدیدهای این حوزه پرداخت و زمینه را برای رشد کیفی نوع خدمات و یا انتشار حوزه کتاب فراهم آورد. شاید به دلیل کمبود زمان و یا هر دلیل دیگری این فرصت که کارنامه نهادها و ارگان های مختلف را بتوان در کنار هم ارزیابی کرد، فراهم نشود و البته که در نمایشگاه کتاب و ۱۰ روز آن می توان با بهره گیری از کارشناسان، نقاط ضعف و قدرت این رویداد را در بسته ای در کنار هم به قضاوت گذاشت و راهکارهای تأثیرگذار برای آن پیدا کرد. این هم افزایی به خودی خود دارای ارزش افزوده ای است که می توان از آن بهره مناسب را برای نمایش توانمندی های نهفته در این نمایشگاه برد.

سال ها بود که نمایشگاه بین المللی کتاب تهران، با وجود حضور پررنگ ناشران لاتین و عرب زبان رونق داشت. ارتباطات بین المللی مناسبی که برای همکاری های متقابل در این نمایشگاه متولد می شد، تاکنون امتیازهای زیادی را نصیب فرهنگ این کشور کرده است. اما امسال برنامه ریزی برای حضور ویژه یک کشور و ارتقای فعالیت های مرتبط با کتاب در حوزه جهانی، به فرصت درخشانی رسیده است که نباید به راحتی از آن چشم پوشی کرد و آن حضور «ایتالیا» به عنوان مهمان ویژه سی امین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران است که بعد از حضور روسیه، عمان و افغانستان نشان می دهد، این رویداد توانسته در مرادوات بین المللی نیز برای خود دارای جایگاهی ارزشمند شود. علاوه بر این، کشورهای حوزه خلیج

فارس و عربی نیز با توجه به مشترکات فرهنگی با همه قدرت در این رویداد حاضر می شوند و هزینه های زیادی برای معرفی خود در قلب کتاب خاور میانه صرف می کنند تا بتوانند از حجم بالای بازار انتشار در کشور بهره مند شوند. در این جا لازم است در بخش های مختلف ترجمه، ترجمه معکوس و همکاری های چند جانبه بررسی های مناسبی را انجام دهیم و زمینه را برای ارتقای حوزه بین المللی فراهم کنیم.

نمایشگاه کتاب تهران در واقع یک پدیده اجتماعی است که ریشه ای فرهنگی دارد و می تواند تأثیرهای فراوانی در ابعاد متفاوت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و حتی سیاسی داشته باشد. نسل امروز انقلاب اسلامی نیازمند مطالعه و افزایش دانشی است که با ارائه صحیح، حرفه ای و جذاب برایش فراهم می شود، چراکه اگر برترین محتوا را نیز در بسته بندی نامناسب به مخاطب عرضه کنیم، قطعاً اشتیاق و انگیزه کافی را برای استفاده از آن نخواهد داشت. بر اساس این نظریه باید در خاطر داشته باشیم که در این دوره تلاش کنیم تا برترین فرهنگی کشور را به شکلی ارزشمند و حرفه ای به مخاطبان ارائه کنیم و پاسخگوی خواسته های ایشان، برای گذراندن روزی پر بار در نمایشگاه کتاب باشیم. اگر بتوان این شیوه را در همه بخش های برگزاری در نظر داشته باشیم، مطمئناً نمایشگاهی که بازدید سه میلیون نفری دارد آن هم فقط در ۱۰ روز، می تواند مفاهیم بزرگی را در قلب جامعه نهاندینه کند.

اما مهم ترین مسئله، اصل احترام به مخاطب است. بازدیدکنندگان از نمایشگاه بین المللی کتاب تهران، دانش آموزان، دانشجویان و قشر فرهیخته جامعه هستند که نیاز است در نهایت احترام و رفاه از این رویداد بازدید کنند. اتفاقی که در این دوره تلاش داریم تا به بهترین شکل ممکن زمینه بهره مندی ایشان را از این فضا فراهم کنیم و در همکاری های متعدد با دستگاه ها و دیگر نهادهای مسئول، کیفیت بالای برگزاری را بیش از همه دوره ها شاهد باشیم.

اولین نمایشگاه؛ سه و یک سال قبل خاطراتی که فراموش نمی شوند

تجربه برپایی نمایشگاه های کتاب، به خصوص در ابعاد بین المللی، مختص سال های پس از پیروزی انقلاب اسلامی است. برگزاری نمایشگاه کتاب از سوی انتشارات امیرکبیر در سال ۱۳۳۶ در دانشگاه تهران، نمایشگاه اختصاصی شاهنامه های چاپ انتشارات امیرکبیر با هم در دانشگاه تهران، نمایشگاه کتاب در پارک شهر تهران در ابعادی محدود و سرانجام برپایی نمایشگاه کتاب از سوی کتاب فروشان و ناشران مقابل دانشگاه تهران در محل بازارچه کتاب در سال ۱۳۵۵، از جمله تجربه های این موضوع در سال های قبل از پیروزی انقلاب اسلامی است.

اما بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، از سال ۱۳۶۱ تا سال ۱۳۶۵ چند دوره نمایشگاه کتاب در ایام دهه فجر در کتابخانه مرکزی پارک شهر و موزه هنرهای معاصر برگزار شد که در واقع این نمایشگاه ها مقدمه شکل گیری و برگزاری نمایشگاه بین المللی کتاب تهران بود.

اولین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران با شرکت ۲۰۰ ناشر داخلی و ۱۹۶ ناشر خارجی و با حضور حضرت آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور وقت و جمعی از شخصیت های

علمی، فرهنگی و سیاسی، چهاردهم آبان سال ۱۳۶۶ در محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران گشایش یافت.

در بخش دولتی ناشران خارجی، ۱۹ کشور جهان به همراه سه سازمان بین‌المللی شرکت داشتند و شرکت‌کنندگان بخش خصوصی شامل ۱۹۶ مؤسسه انتشاراتی از ۳۲ کشور جهان بودند. تعداد عناوین کتاب‌های ناشران خارجی ۲۶ هزار عنوان بود. در این بخش بیش از ۵۱ درصد از کل کتاب‌های عرضه شده به زبان انگلیسی بود و بیشترین عناوین کتاب‌ها به رشته‌های پزشکی و فنی و مهندسی اختصاص داشت. در این دوره، ۵۹ درصد کتاب‌های عرضه شده متعلق به سه کشور انگلیس، آمریکا و لبنان بود. از انگلیس ۴۴ ناشر، آمریکا ۱۵ ناشر و لبنان ۳۹ ناشر در این نمایشگاه حضور داشتند.

بیش از ۲۰۰ ناشر داخلی هم بالغ بر ۸ هزار عنوان کتاب را به نمایش گذاشتند. دانشجویان، طلاب و فارغ‌التحصیلان حوزه و دانشگاه، می‌توانستند کتب خارجی موردعلاقه خود را با توجه به ارز اختصاصی، از طریق سیستم کامپیوتری سفارش دهند.

این نمایشگاه اولین و آخرین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بود که در آبان‌ماه برگزار شد و از نمایشگاه دوم تا به امروز تمامی نمایشگاه‌های کتاب تهران در اردیبهشت‌ماه کار خود را آغاز کرده‌اند.

فرهنگ و تمدن اسلامی

بخش ویژه اولین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

عنوان بخش ویژه اولین نمایشگاه، «فرهنگ و تمدن اسلامی» بود تا در سالی با همین عنوان، دو هزار عنوان کتاب در سه محور علوم، علوم قرآنی و هنر و ادبیات در معرض نمایش علاقه‌مندان قرار گیرد. هم‌چنین ارائه ۱۱ طرح بزرگ رنگی که ترکیبی از طراحی سنتی و مدرن بود، در نمایشگاه ارائه شد. نمایشگاه نسخ قرآنی کمیاب، اسلاید و عکس از دیگر برنامه‌های بخش ویژه فرهنگ و تمدن اسلامی بود. پررنگ بودن این بخش از نمایشگاه باعث شد تا اولین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، نمایشگاه «فرهنگ و تمدن اسلامی» نام‌گذاری شود.

در روزهای ۲۰ تا ۲۲ آبان‌ماه، سمینار بین‌المللی «کتاب، فرهنگ و تمدن اسلامی» در نمایشگاه برپا شد. موضوعاتی چون حقوق مؤلفان از دیدگاه فقه اسلامی، کیفیت چاپ کتاب‌های اسلامی، هنر نمایش و تأثیرپذیری آن از فرهنگ اسلامی، سابقه تحولات کتابخانه‌های اسلامی و سابقه کتاب و کتابخانه در اسلام، از جمله محورهای مورد بحث در این سمینار بود. سخنران‌های این مراسم از کشورهای چون بنگلادش، پاکستان، آلمان، هند، کنیا و لیبی بودند.

ناشران برگزیده

این نمایشگاه عصر روز ۲۳ آبان‌ماه طی مراسمی با معرفی ناشران نمونه به کار خود پایان داد. در این دوره، انتشارات «سروش» و «مرکز نشر دانشگاهی» به‌عنوان ناشران داخلی برگزیده، معرفی شدند. از آن‌جاکه هیئت داوران نتوانستند ناشری را به‌عنوان ناشر نمونه خارجی معرفی کنند، از مؤسسات انتشاراتی «یو.بی.اس» از هندوستان، «زهراتراست» از انگلستان و نمایندگی‌های شش ناشر لبنانی تقدیر شد.

هم‌چنین از مؤسسات انتشاراتی «اشپینگر»، «اسکارگر»، «مک گروهیل» و «پرنیس‌هال» به‌واسطه ارائه تازه‌ترین کارهای چاپی و تنوع موضوعات قدردانی شد.

در بخش داخلی نیز از مؤسسات انتشاراتی «آستان قدس رضوی»، «حکمت»، «دفتر نشر فرهنگ اسلامی»، «دفتر تبلیغات اسلامی»، «انتشارات امیرکبیر» و «انتشارات علمی فرهنگی صفایی دیبا» به پاس ارائه کارهای چاپی جدید تقدیر شد. در ایام برپایی نمایشگاه به مدت ۹ روز، بیش از ۵۰۰ هزار نفر از آن بازدید کردند.

اولین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
تاریخ برگزاری	۱۴ تا ۲۲ آبان ۱۳۶۶
رئیس نمایشگاه	صباح‌زنگنه
تعداد کشور	۳۲
تعداد ناشران داخلی	۲۰۰
تعداد ناشران خارجی	۱۹۶
عنوان کتاب خارجی	۲۶ هزار
عنوان کتاب داخلی	۸ هزار
عنوان نمایشگاه	این نمایشگاه «فرهنگ و تمدن اسلامی» نام‌گذاری شده بود، چراکه بیش از دو هزار عنوان کتاب مرجع درباره فرهنگ و تمدن اسلامی در آن به نمایش گذاشته شد.

رونق اقتصادی نشر در سایه نمایشگاه کتاب

نادر قدیانی

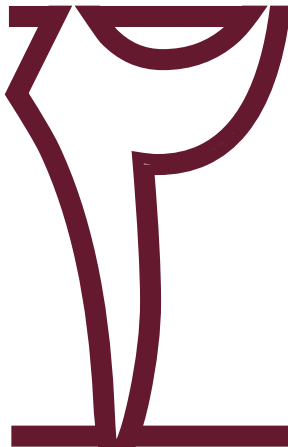
مدیر مسئول انتشارات قدیانی

سی‌امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران را از نگاه‌های مختلف می‌توان توصیف کرد. یکی از برکات نمایشگاه، در بخش کتاب‌خوانی بوده است، به خوبی به یاد دارم که در نخستین نمایشگاه، ۱۵۲ ناشر حضور داشتند، اما امروز حدود ۲۵۰۰ ناشر در نمایشگاه کتاب تهران حضور دارند و این موضوع رونقی بوده که توانسته هم‌سوی کشور ما که نسل جوان زیادی را در خود دارد، همراه کند. این نسل جوان، فرزندان خود را به نمایشگاه می‌آورند، جوانانی که ۳۰ سال پیش خود از مخاطبان نمایشگاه کتاب تهران بودند، در این میان به نظر می‌آید که این نمایشگاه در علاقه‌مندی و جذب مخاطبان به کتاب‌خوانی بی‌تأثیر نبوده است.

نکته دیگر این است که مسئولان برنامه‌ریزی فرهنگی، نتوانستند در حوزه اقتصاد فرهنگ مطلوب که یکی از آن‌ها ایجاد کتاب‌فروشی است، فعالیت مثمرتری داشته باشند. در همه جای دنیا ۸۰۰ ناشر در یک کشور فعالیت می‌کنند و در مقابل بیش از یک هزار و ۲۰۰ کتاب‌فروشی در سطح کشور، کتاب‌های آن‌ها را می‌فروشند. اما در کشور ما این شیوه کمتر حمایت شده و نبود و پتربین، اقتصاد نشر را تحت تأثیر قرار داده است و نمایشگاه کتاب در این میان برای ایجاد رونق اقتصادی نقش مؤثری داشته است.

از نگاه مدیریتی نیز می‌توان به نبود محل ثابت و دانمی برای نمایشگاه کتاب تهران اشاره کرد. در طول این سال‌ها، زمینه‌ای ایجاد نشده است که یک مکان مشخص برای این رویداد بزرگ فرهنگی در نظر گرفته شود. تا این‌که شهرآفتاب پس از ۲۸ دوره، میزبان نمایشگاه کتاب شد. امیدوارم مسئولان شهرداری و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، زمینه بهتر و مناسب‌تری برای حضور غرفه‌داران و ناشران فراهم کنند؛ غیر از سالن‌های سه‌قلو، بقیه سالن‌ها حالت موقت دارند و انتظار داریم بخش‌های دیگر به زودی تکمیل شود تا در سال آینده شاهد نمایشگاه پربارتتری باشیم.

دومین نمایشگاه؛ تثبیت زمان برگزاری اردیبهشت کتاب

دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران هفدهم اردیبهشت ۱۳۶۸ هم‌زمان با عید سعید فطر افتتاح شد. در این نمایشگاه بالغ بر ۲۵۰ ناشر ایرانی و ۳۳۰ ناشر خارجی از ۲۹ کشور جهان حضور داشتند. ناشران داخلی ۱۰ هزار و ناشران خارجی ۲۸ هزار عنوان کتاب را در معرض دید و استفاده مخاطبان قرار دادند.

برگزاری دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران مصادف با ایام انتشار کتاب موهبن «آیات شیطانی» بود. صدور فتوای تاریخی امام خمینی (ره) این توهم را به وجود آورده بود که نمایشگاه از سوی ناشران اروپایی و آمریکایی تحریم می‌شود، در حالی که رشد کمی دومین نمایشگاه، خلاف این نظر را به اثبات رساند.

در میان ناشران خارجی، کشورهای عربی و اسلامی حضور فعال‌تری داشتند. به‌خصوص ناشران لبنانی که در ۶۰ غرفه حضور داشتند و با ارائه تخفیف‌های ۵۰ درصدی باعث استقبال بیشتر مخاطبان از این غرفه‌ها شده بودند. بیشترین عناوین ارائه شده در بخش خارجی این نمایشگاه در زمینه علوم پزشکی و دندان‌پزشکی بود. نکته جالب توجه در خصوص این دوره، تأمین نیاز ارزی

به صورت یک فقره چک بود. به منظور جلوگیری از تأخیر در زمان تحویل کتاب‌های متقاضیان خرید کتاب، کل نیاز ارزی نمایشگاه از سوی بانک مرکزی تأمین و به صورت یک چک ارزی به مبلغ ۵ میلیون دلار در اختیار مسئولان نمایشگاه قرار گرفت. چاپ فهرست موضوعی کتاب‌های ناشران خارجی شرکت‌کننده در این نمایشگاه در چهار جلد، از ویژگی‌های این دوره بود که برای اولین بار و برای رفاه حال بازدیدکنندگان از نمایشگاه عرضه شد. در این نمایشگاه ۳۳ ناشر شهرستانی حضور داشتند و در کنار ۲۱۷ ناشر تهرانی ۱۰ هزار عنوان کتاب را به نمایش گذاشتند که از این تعداد، هزار عنوان چاپ اول بود.

بلیت ورودی ۵۰ ریال

در میان ناشران داخلی، بزرگ‌ترین غرفه به «انتشارات امیرکبیر» با ۸۰ مترمربع اختصاص داشت و (سازمان تبلیغات اسلامی) با ۵۴۴ عنوان کتاب، بیشترین عناوین ارائه شده در نمایشگاه را دارا بود. ساعت بازدید از نمایشگاه دوم از ۹ صبح تا ۵ بعدازظهر و با بلیت ورودی ۵۰ ریال بود. دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران طی ۱۳ روز برپایی، نزدیک به ۶۵۰ هزار نفر بازدیدکننده داشت. هم‌چنین طبق آمار، بر میزان تقاضای کتاب‌نویس به دوره اول صد در صد افزوده شده بود. طبق گزارشی که کیهان فرهنگی در سال ۶۸ منتشر کرد، مردم در نمایشگاه دوم جست‌وجوی برخی عناوین خاص را دنبال می‌کردند؛ کتاب‌هایی نظیر «خواججه تاجدار» و «خداوند الموت» از جمله کتاب‌هایی بودند که بازدیدکنندگان، خواهان آن بودند.

سیزده روز همراه با دومین نمایشگاه

در مراسم اختتامیه این دوره از نمایشگاه نیز ناشران نمونه معرفی شدند. در این دوره در بخش ناشران نمونه خصوصی، انتشارات «دفتر نشر فرهنگ اسلامی»، انتشارات «بنیاد بعثت»، انتشارات «دارالکتاب اسلامی» و انتشارات «پرواز» برگزیده شدند. در بخش ناشران دولتی در تهران، انتشارات سروش و نشر و چاپ سازمان تبلیغات اسلامی به عنوان ناشران برگزیده انتخاب شدند و در بخش ناشران خصوصی شهرستان هم انتشارات «نوید شیراز» و انتشارات «اسلامی» برگزیده شدند.

هم‌چنین در بخش کتاب‌های کودکان در بخش خصوصی، «مرکز نشر باران» و «احیای کتاب» و در بخش دولتی، «کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان» به عنوان ناشران نمونه معرفی شدند. در بخش ناشران خارجی ناشرانی از کشورهای سوریه، کره شمالی، مجارستان و سازمان فرهنگی یونسکو برگزیده شدند. فعالیت دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب که از ۱۷ اردیبهشت آغاز شد، تا ۱۳ روز ادامه داشت.

فرصت سی سالگی

علی اکبر اشعری، عضو شورای سیاست گذاری
سی امین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

نمایشگاه بین المللی کتاب تهران سی ساله شد. معمولاً دهه‌ها، فرصت مناسبی برای تأمل و بازنگری در یک رخداد سالانه است. به هر حال زمان، در گذر است و به تبع آن شرایط جامعه نیز تحت تأثیر عوامل مختلف، هر سال با شتاب بیشتری نسبت به سال قبل در حال تحول و دگرگونی است.

اقتضای این تحول و دگرگونی، به ویژه مسیری که این تحول می‌پیماید، این است که کارگزاران امور اجتماعی و فرهنگی با رصد آینده تحولات به مهندسی فعالیت‌ها و اقدامات حوزه مأموریت خود بپردازند. از جمله این امور حوزه کتاب و کتاب‌خوانی و نمایشگاه کتاب است. اگر سی سال است که متولیان امور فرهنگی، نمایشگاه بین المللی کتاب را به عنوان یکی از قطعات پازل فرهنگی که نقش مهمی در اطلاع‌رسانی و دسترس‌پذیر کردن کتاب برای مخاطبان دارد، حفظ کرده‌اند، سی سالگی نمایشگاه فرصت خوبی است تا با توجه به تغییرات فزاینده در حوزه فن‌آوری اطلاعات که مرزهای جغرافیایی و به مرور مرزهای زبان را درمی‌نوردد و اطلاعات را - به هر زبانی - به لحظه در اختیار جوینده آن - با هر گویشی - قرار می‌دهد، و فضاهای جدیدی فراتر از مبادلات بین بانکی داد و ستد از جمله در حوزه اطلاعات و کتاب به وجود می‌آید، طرح متولیان امور فرهنگی برای ساختار و عملکرد نمایشگاه در سال‌های آینده چیست؟

به ویژه اینک که در سی سالگی، بالاخره امور اداره نمایشگاه بین المللی کتاب تهران از سوی دولت به ناشران واگذار شده، اقتضا دارد تا تشکلی از ناشران محترم که به آینده نمایشگاه می‌اندیشد، زلف نمایشگاه را به مراکز علمی و تحقیقاتی گره بزنند تا بتوانند با بهره‌گیری از ظرفیت‌های پژوهشی این مراکز، همگام با تغییرات در فن‌آوری اطلاعات و همچنین تحولات اجتماعی، علمی و فرهنگی و نیازهای ناشی از این تحولات روز در هر زمان در بهترین راه گام بردارند و مناسب‌ترین اقدام ممکن را صورت دهند.

دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین المللی تهران
تاریخ برگزاری	۱۸ تا ۲۹ اردیبهشت ۱۳۶۸
رئیس نمایشگاه	صبح‌زنگنه
تعداد کشور	۲۹
تعداد ناشران داخلی	۲۵۰
تعداد ناشران خارجی	۳۳۰
عنوان کتاب خارجی	۲۸ هزار
عنوان کتاب داخلی	۱۰ هزار
ویژگی نمایشگاه	در این دوره که هم‌زمان با عید سعید فطر افتتاح شد، شاهد حضور پررنگ‌تر ناشران کشورهای عربی در نمایشگاه بین المللی کتاب تهران بودیم. تعداد ۳۳ ناشر شهرستانی نیز در این دوره برگزاری نمایشگاه بین المللی کتاب تهران شرکت کردند. در اولین دوره و در بخش داخلی، صرفاً ناشرانی از تهران حضور داشتند.

کتاب و گفت‌وگو

هادی خانیکی،

مدیر گروه ارتباطات دانشگاه علامه طباطبائی

کتاب، از هر نوع و در هر زمینه‌ای که باشد، از آن‌جا که حاصل و مظهر اندیشه است، به هر بازاری رود، آن را میدان و معبر فرهنگ می‌کند. کتاب، ریشه در فرهنگ و تمدن دارد. وقتی سخن از کتاب به مثابه محصول و محمل اندیشیدن به میان می‌آید، نخستین مفهومی که در ذهن برجسته می‌شود، نسبت آن

با گفت‌وگو است. کتاب نمی‌تواند در فرایند خلق، نشر و دریافت، خود را از هم‌پیوندی با مقوله گفت‌وگو رها کند. به این سبب خیلی روشن، سر از گفت‌وگو میان فرهنگ‌ها و تمدن‌ها در می‌آورد. از دور دست تاریخ اندیشه تا کنون، کتاب را بیشتر در میان میدان‌هایی دیده‌ایم که بر اساس گشودگی فرهنگی شکل گرفته‌اند. کتاب در این میدان‌ها باب گفت‌وگو و نقد را باز می‌کند و این گشایش، در فرجام، باز، تصویر خود را در کتاب می‌بیند. پس ناروا نیست اگر بگوئیم جامعه‌ای از توانش گفت‌وگویی برخوردار است که مدام نسبت به وضع کتاب حساس باشد. آن‌چه گفته شد، اختصاص به دورانی خاص ندارد و می‌توان نمونه‌ها و سرمشق‌های موفق آن را در صور مدرن یا سنتی یافت. هم در دنیای گذشته و هم در جهان پیش‌رو، هم سرشتی و هم پیوندی میان گفت‌وگو و کتاب را می‌توان در مکان‌ها و امکان‌هایی دید که از آفرینندگی و نوزایی فرهنگی برخوردار بوده‌اند. قهرمانان عرصه گفت‌وگو، خردمندان و اصحاب اندیشه و فرهنگ بوده و هستند، همان‌هایی که بر پایه کتاب، افق‌هایی تازه گشوده و می‌گشایند. اندیشه، حاصل خردورزی نویسنده و رویارویی او با دنیاهای دیگر است، امر نقد هم در همین جا موضوعیت پیدا می‌کند و بازار تبادل نظر و پویایی فکر و فرهنگ را فراهم می‌سازد.

نمایشگاه‌های کتاب که تجربه جدید بشر در ایجاد میدان‌های گفت‌وگو، نقد و مبادله فرهنگی هستند، از این منظر می‌توانند ارتباطات میان فرهنگی و گفت‌وگوهای فرهنگی و تمدنی را سامان دهند. تجربه‌های اخیر در ایران نشان از توفیق نسبی در این زمینه دارد. رواج گفت‌وگو حتی در وضعیت موسمی و نوبه‌ای آن در نمایشگاه‌ها، افق را برای ایجاد ساز و کارهایی رسمی و غیررسمی گشوده است. در سطح رسمی به طرح و تقویت مسئله دیپلماسی فرهنگی انجامیده و در سطح مدنی و غیر دولتی، پیدایی ساز و کارها و نهادهایی که مسئله کتاب و فرهنگ و اقتصاد در آن اهتمام دارد، از آثار نیکوی این تحول است.

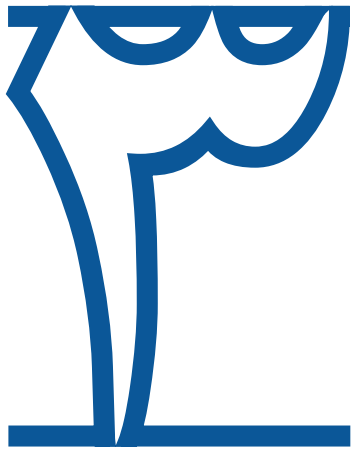
سومین نمایشگاه و موضوع سوادآموزی اختصاص ۱۰ میلیون دلار برای خرید کتاب‌های خارجی

سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، هفدهم اردیبهشت ۱۳۶۹ افتتاح شد تا عموم مردم از فردای آن روز از نمایشگاه بازدید کنند. سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از هجدهم تا بیست و هشتم اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۶۹، علاقه‌مندان را با تازه‌های نشر داخلی و خارجی آشنا کرد. رئیس سومین نمایشگاه کتاب، این رویداد را حرکت نظام جمهوری اسلامی در رابطه با سوادآموزی دانست. در این نمایشگاه، ۳۴۱ ناشر داخلی و ۳۰۵ ناشر خارجی حضور داشتند. ناشران داخلی ۱۰ هزار عنوان و ناشران خارجی بیش از ۳۴ هزار عنوان کتاب را در معرض دید مخاطبان قرار دادند. در میان کشورهای خارجی شرکت‌کننده در نمایشگاه، انگلیس با ۷۱ ناشر و آمریکا نیز با ۲۱ ناشر و ارانه مجموعاً ۱۳ هزار عنوان کتاب، بیشترین مساحت سالن ناشران خارجی و عناوین کتاب را به خود اختصاص دادند. هم‌چنین از میان کتاب‌های خارجی، بیشترین کتاب‌ها به زبان‌های انگلیسی و سپس عربی، فرانسوی، آلمانی و اردو بود.

اختصاص ۱۰ میلیون دلار برای خرید کتاب‌های خارجی

مبنای ارزش‌گذاری کتاب‌های خارجی برخلاف سال گذشته که با دلار بود، در این دوره براساس ریال قیمت‌گذاری شد. در این دوره، بانک مرکزی مبلغ ۱۰ میلیون دلار ارز برای خرید کتاب‌های خارجی اختصاص داده بود تا این رقم بتواند نیاز داخلی برای کتاب‌های خارجی را تا حدی برطرف سازد.

فروش کتاب‌های داخلی در نمایشگاه به صورت مستقیم و کتاب‌های خارجی از طریق سازمان چاپ و انتشارات، سفارش خرید داده می‌شود. دانشجویان، اساتید

و طلاب حوزه‌های علمیه، محققان و مترجمان با ارائه نمونه‌ای از آثار خود می‌توانستند کتاب سفارش دهند. در مدت برپایی نمایشگاه، حدود ۶۵۰ هزار نفر از آن دیدن کردند و مجموعاً ۱۰ هزار عنوان کتاب داخلی به ارزش یک میلیارد و ۵۹۰ میلیون ریال توسط علاقه‌مندان خریداری شد. از مجموع عناوین عرضه‌شده در نمایشگاه به ترتیب تکنولوژی و فنون، جغرافیای عمومی و علوم اجتماعی بیشترین فروش را داشتند.

از مجموع ۳۴ هزار عنوان کتاب خارجی که توسط ناشران کشورهای مختلف در این نمایشگاه معرفی شد،

صنعت نشر نیاز مند یک تشکل واحد

محمود آموزگار

رئیس اتحادیه ناشران و کتاب فروشان تهران

ما امروز در موقعیتی قرار داریم که فکر می‌کنم گام‌هایی رو به جلو در دوره‌های اخیر نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران برداشته‌ایم. از بیست و هفتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران که بحث واسپاری نمایشگاه به بخش خصوصی و تشکل‌های صنفی انجام شد، پیشرفت بیشتری صورت گرفته و مسائل و مشکلات آن روشن شده است. هم‌چنین گره‌های مسیر مشخص و برطرف شده است. در نتیجه برای این‌که بتوانیم با مسائل و مشکلات برخورد کنیم و زمینه واسپاری کامل را فراهم کنیم، در موقعیت بهتری قرار داریم. البته یکی از این موارد، بحث بضاعت صنف و توان بخش خصوصی برای به‌عهده گرفتن مسئولیت اداره نمایشگاه است. وقتی از این موضوع صحبت می‌کنیم، مقصود ما یک جریان یکپارچه است، یعنی نهادی که صنعت نشر را در

سراسر کشور نمایندگی کند و همانطور که می‌دانیم، ما هنوز چنین نهادی نداریم و اگر واقعاً سیاست واسپاری توسط دولت دوازدهم پیگیری شود و این علاقه کماکان وجود داشته باشد، مسئولان حتماً باید مشکلات و موانع وجود یک تشکل واحد صنفی سراسری و دائمی را برطرف کنند، بخشی از این مشکلات در هیئت دولت، در وزارت صنعت و معدن است و کار باید به گونه‌ای باشد که در قالب یک اتحادیه صنفی سراسری نشر شکل گیرد. اگر به این نقطه برسیم، آن وقت این تشکیلات می‌تواند به تمام اعضای خود در سراسر کشور اتکا داشته باشد و در عین حال بتواند خدماتی را به تمام اعضا در سراسر کشور ارائه دهد. در چنین شرایطی نمایشگاه به گونه‌ای برگزار می‌شود که منافع، مصالح و دغدغه‌های ناشران تمام کشور در آن دیده خواهد شد.

۱۰۰ هزار فرم خرید کتاب ارائه و ارزش کتاب‌های مذکور بالغ بر ۱۰ میلیون دلار برآورد شد. بازدید دو هیئت علمی، فرهنگی و سیاسی از کشورهای آذربایجان و عمان از نمایشگاه سوم از جمله نکات قابل توجه در خصوص این دوره بود.

انتشار نشریه روزانه سخنگو

در مدت برگزاری نمایشگاه سوم «نشریه سخنگو» به صورت روزانه منتشر می‌شد و اخبار و گزارش‌های مرتبط

با نمایشگاه را منتشر می‌کرد. این نشریه به صورت رایگان در اختیار ناشران قرار می‌گرفت و بازدیدکنندگان نمایشگاه به بهای ۵۰ ریال می‌توانستند این نشریه را خریداری کنند. در اختتامیه این نمایشگاه به هشت مؤسسه انتشاراتی کشورهای آلمان، انگلستان، آمریکا، سوئیس و لبنان به دلیل عرضه بهترین کتاب‌ها و نیز رعایت نظم غرفه‌ها و اجرای مقررات سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب لوح تقدیر اهدا شد. هم‌چنین از سه مؤسسه انتشاراتی مصر، سوریه و لبنان

نیز قدردانی به عمل آمد. به ۱۲ ناشر و نماینده مؤسسات داخل کشور نیز لوح یادبود سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران اهدا و از مؤسسات انتشاراتی دانشگاه تهران، امیرکبیر، سروش، آستان قدس رضوی و کتاب کودک قدردانی شد.

با پایان گرفتن سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران و پس از بازدید ۶۵۰ هزار نفر از آن، هشت مؤسسه انتشاراتی خارجی و ۱۲ مؤسسه ایرانی موفق به اخذ لوح تقدیر شدند.

سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
تاریخ برگزاری	۱۸ تا ۲۸ اردیبهشت ۱۳۶۹
رئیس نمایشگاه	صبح‌زنگنه
تعداد کشور	۲۴
تعداد ناشران داخلی	۳۴۱ (۴۸ ناشر شهرستانی)
تعداد ناشران خارجی	۳۰۵
عنوان کتاب خارجی	۳۴ هزار و ۲۰۰
عنوان کتاب داخلی	۱۰ هزار
ناشران برگزیده داخلی	قدردانی از مؤسسه انتشاراتی دانشگاه تهران، امیرکبیر، سروش، آستان قدس رضوی و کتاب کودک مؤسسه انتشاراتی نوید شیراز مقام نخست از میان ناشران
ناشران برگزیده خارجی	هشت مؤسسه انتشاراتی از کشورهای آلمان، انگلستان، آمریکا، سوئیس و لبنان قدردانی از سه مؤسسه انتشاراتی مصر، سوریه و لبنان

چهارمین نمایشگاه: حضور گسترده ناشران خارجی اولین جشنواره مطبوعات

با تلاش شورای عالی انفورماتیک کشور و گروهی از کارشناسان کامپیوتر که در این زمینه فعالیت می‌کردند، برگزار شد. در این سمینار که هدف برگزاری آن معرفی امکانات جدید انتشاراتی به کمک کامپیوتر بود، شرکت‌کنندگان توانستند به صورت تئوری با این امکانات آشنا شوند.

ادبیات مقاومت و فلسطین

اختصاص یک غرفه به نهضت فلسطین از ویژگی‌های این دوره بود که در آن علاوه بر ارائه کتاب‌های مربوط به فلسطین، چند سمینار فرهنگی و شب‌شعر نیز توسط نویسندگان و شاعران فلسطینی برگزار شد. سمینار بررسی ادبیات مقاومت فلسطین با حضور شخصیت‌های فرهنگی و ادبی فلسطین از جمله سمیع القاسم، دکتر حسن التل و دکتر محمد کامل العلی، عرضه بیش از ۳ هزار عنوان کتاب درباره فلسطین، نمایش آثار نقاشی و کاریکاتور هنرمندان فلسطینی از جمله برنامه‌های این سالن بود. هم‌چنین با حضور مسئولان، شعرا و ادیبان فلسطینی، هفته فرهنگی فلسطین در نمایشگاه چهارم برپا شد.

ناشران کتاب‌های کودک اختصاص داشت. در این دوره برخی از ناشران، کتاب‌های چاپ اول خود را با آرم نمایشگاه عرضه کردند. بیشترین سفارش کتاب‌های خارجی در نمایشگاه چهارم در رشته‌های هنر، معماری، گرافیک، کامپیوتر، علوم انسانی و کودکان بود. فروش کتاب توسط ناشران داخلی نیز به یک میلیارد و پانصد میلیون تومان رسید.

در این دوره به دلیل افزایش چشم‌گیر ناشران و کتاب‌های عرضه‌شده، فضای سالن‌ها به دو برابر افزایش یافت. ناشران خارجی در سه سالن و ناشران داخلی در دو سالن به عرضه آخرین آثار مکتوب خود پرداختند. قسمتی از سالن ناشران خارجی نیز به ارائه آثار و فعالیت‌های فرهنگی سفارتخانه‌های خارجی در کشور اختصاص داشت. سالن‌های فلسطین، خدمات نشر و خدمات کامپیوتری از دیگر بخش‌های این نمایشگاه بود. در سالن خدمات نشر که برای اولین بار برپا شده بود، نقش کامپیوتر و تکنولوژی‌های مدرن مورد نیاز صنعت چاپ مورد بررسی قرار گرفت. هم‌چنین نخستین سمینار نشر کامپیوتری

چهارمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، شانزدهم اردیبهشت سال ۱۳۷۰ افتتاح شد. این نمایشگاه با حضور ۱۶۰ ناشر خارجی از کشورهای مسلمان و عرب، ۱۷۰ ناشر از کشورهای اروپا و آمریکا و ۳۲۰ ناشر داخلی برگزار شد. سهم ناشران داخلی ۱۲ هزار عنوان و سهم ناشران خارجی ۴۲ هزار عنوان بود. یکی از اقدامات قابل توجه در این دوره، تمهیدات مسئولان برای فروش کتاب‌های خارجی بود. در ایام نمایشگاه چهارم، ۲۳ مرکز پست در استان‌های کشور فرم‌های سفارش کتاب‌های ناشران خارجی را در اختیار علاقه‌مندان خرید این کتاب‌ها قرار دادند تا از سفرهای غیر ضروری در این ایام پرهیز شود.

حضور گسترده ناشران خارجی در نمایشگاه چهارم

در این دوره، تاریخ نشر کتاب‌های ناشران داخلی از سال ۱۳۶۵ و تاریخ نشر کتاب‌های ناشران خارجی از سال ۱۹۸۷ به بعد بود. ناشران داخلی در بخش‌های دولتی، خصوصی، ناشران دانشگاهی و شهرستانی در این نمایشگاه شرکت داشتند. هم‌چنین قسمتی از سالن ناشران داخلی به

نمایشگاه کتاب، رویداد فرهنگی سالیانه

محمد رضا توکل صدیقی، مدیر انتشارات صابرین

نمایشگاه فعلی، صرف نظر از این‌که چه دیدگاه و توقعاتی از آن داریم، کارکردهای خود را دارد. این نمایشگاه با خیلی از نمایشگاه‌های دنیا متفاوت است، چون در حقیقت یک فروشگاه بزرگ است که فروش محور است و با حضور مردم و علاقه‌مندان کتاب همراه است و با نمایشگاه‌هایی که جنبه تخصصی دارد و در خدمت ارتقای ظرفیت‌ها و مبادلات درون صنفی است، فرق می‌کند.

این نمایشگاه، در جامعه ما تبدیل به یک رویداد فرهنگی سالانه شده است که در تقویم مردم و سازمان‌هایی که متقاضی کتاب هستند، ثبت شده است. سی‌امین دوره نمایشگاه چند ویژگی دارد؛ اول این‌که سومین سالی است که روند واسپاری به صنف ادامه پیدا کرده و گام‌های بیشتری به جلو برداشته شده است، هم‌چنین امسال برای اولین بار معاونت اجرایی نمایشگاه که به نوعی متولی اجرای نمایشگاه به شمار می‌آید، به صنف واگذار شده است و کمیته‌های بیشتری از جمله دو کمیته مهم اجرایی و کمیته رفاهی به کمیته‌های قبلی اضافه شده است. امسال شاهد واگذاری هفت کمیته اجرایی نمایشگاه هستیم و کمیته‌هایی که واگذار نشده‌اند، کمیته‌هایی هستند که مأموریت‌های حاکمیتی دارند؛ مثل نظارتی، حراست و روابط عمومی و ستاد خبری که در اختیار وزارت فرهنگ و ارشاد

اسلامی هستند. این اقدام، اتفاق مبارکی است که امیدواریم گام‌هایی که در این سه سال برداشته شده است، تبدیل به یک سیاست پایدار و دائمی در حوزه برگزاری نمایشگاه باشد و این واگذاری به صنف بتواند به تقویت بنیه‌های صنف و مشارکت بیشتر صنف در برگزاری نمایشگاه منجر شود. ناشران و کتاب‌فروشان و موزعان که بدنه اصلی صنف هستند، چون دغدغه‌های درآمدتی دارند و نسبت به حوزه کتاب اشرف عمیق‌تری دارند، بتوانند در آینده امور نمایشگاه را به‌خوبی اداره کنند. امسال اتفاق بزرگ دیگر این بود که کمیته تبلیغات به صنف واگذار شد و تبلیغاتی که بخشی از منابع درآمدی نمایشگاه است، به صنف محول شده مقدمه‌ای است تا در سال‌های آینده صنف به صورت خودکفتری نمایشگاه را برگزار کند.

لزوم مشارکت ناشران در برگزاری نمایشگاه

محمدعلی جعفری، مدیر مسئول نشر ثالث

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از نخستین دوره که فعالیت خود را آغاز کرد، به حالت فروشگاه بود و بُعد نمایشگاهی آن در سال‌های مختلف دچار نوسان؛ بعضی وقت‌ها بیشتر و بعضی مواقع کمتر بوده است. در این میان برگزاری نمایشگاه توسط تشکل‌های صنفی حوزه نشر حرکت رو به جلویی بوده است که مسئولان فرهنگی کشور باید در استمرار این حرکت‌ها فعالیت داشته باشند. ما هنوز برای رشد و بالندگی نمایشگاه کتاب کار داریم، یکی از مهم‌ترین نکته‌هایی که در این زمینه باید به آن دقت شود، این است که تجربه‌هایی که در طول این ۳۰ سال توسط صنف و تشکل‌های حوزه نشر کسب شده‌اند، به اعضا و ناشران نسل جدید منتقل نشده است، چون نسل اولی که در نمایشگاه حضور داشتند، خیلی کم هستند و اغلب آن‌ها از دنیا رفته‌اند. برپایی نمایشگاه در برخی دوره‌ها به صورت سلیقه‌ای بوده

است و اگر مجری سلیقه‌بهتری داشته، نمایشگاه وضعیت خوب و مناسبی داشته است. در این میان معتقد هستم باید از کارهای سلیقه‌ای پرهیز شود، در همه نمایشگاه‌های دنیا، پس از اختتامیه، برای نمایشگاه سال آینده برنامه‌ریزی می‌کنند اما این حالت در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در برخی دوره‌ها کمتر دیده شده است. در این میان بهتر است مجری نمایشگاه، ثابت و از میان اعضای صنف نشر باشد، چون تجربه بسیار خوبی پشت این نمایشگاه قرار دارد. در همه جای دنیا برپایی نمایشگاه، برگزارکننده مشخصی در قالب یک شرکت خصوصی و با مشارکت ناشران، نویسندگان و اهالی نشر دارد که می‌توانند در تعامل و همکاری متقابل برای بهتر برگزار کردن نمایشگاه برنامه‌ریزی کنند. این کار از برخی رفتارهای سلیقه‌ای جلوگیری می‌کند و موجب می‌شود نمایشگاه در بعدها به صورت مختلف پربارتر باشد.

چهارمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
تاریخ برگزاری	۱۶ تا ۲۶ اردیبهشت ۱۳۷۰
رئیس نمایشگاه	صبح‌زنگنه
تعداد کشور	۲۸
تعداد ناشران داخلی	۳۲۰
تعداد ناشران خارجی	۳۳۰
عنوان کتاب خارجی	۴۲ هزار
عنوان کتاب داخلی	۱۲ هزار

اولین جشنواره مطبوعات

در این دوره، مطبوعات نیز برای اولین بار در نمایشگاه بین‌المللی کتاب حضور یافتند و به نوعی برپایی جشنواره مطبوعات از همین سال پایه‌گذاری شد. در این دوره ۳۰ نشریه در نمایشگاه حضور یافتند. برای سهولت بازیابی کتاب‌ها در نمایشگاه چهارم، نام و مشخصات همه کتاب‌های عرضه شده در چند مجلد موضوعی تفکیک شده در اختیار بازدیدکنندگان قرار گرفت. هم‌چنین نشریه «سخت‌گو» به سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی هم اخبار و رویدادهای نمایشگاه را روزانه منتشر می‌کرد. این نشریه هر روز در تیراژ ۱۰ هزار نسخه به چاپ می‌رسید. در ضمن علاوه بر نشریه روزانه، دو ویژه‌نامه نیز به نام‌های «فلسطین» و «کودکان» در مدت برگزاری نمایشگاه منتشر شد. مرکز توسعه صادرات ایران آمار بازدیدکنندگان نمایشگاه چهارم را ۷۵۰ هزار نفر تخمین زد و بر اساس آمارها قریب یک میلیارد و ۵۰۰ هزار ریال از کتاب‌های ناشران داخلی به فروش رفت.

گفت‌وگو با صباح زنگنه،

رئیس چهار دوره اول نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

نمایشگاه کتاب، جایگاه خود را تثبیت کرده است

داده می‌شد. بنابراین یافتن منبع مالی ارزی برای تأمین خرید این کتاب‌ها جای بحث و تأمل داشت که با بررسی‌هایی که انجام شد، ارزیابی اولیه صورت گرفت و سقفی برای نیاز کشور در نظر گرفته شد که یادم می‌آید هشت تا ۱۰ میلیون دلار در آن زمان برای هر دوره نمایشگاه به دولت پیشنهاد کردیم و با وجود همه محدودیت‌ها بر اساس جلسه‌ای که شخصاً حضور یافتیم و از پیشنهاد خودمان دفاع کردم، مصوبه هیئت دولت را گرفتیم و با این مصوبه توانستیم جهشی به جلو داشته باشیم و با اعتماد به نفس بیشتری حرکت کنیم.

مکان نمایشگاه چطور انتخاب شد؟

یافتن جای مناسب کار بسیار سختی بود. تنها جایی که داشتیم، محل دائمی نمایشگاه‌ها بود که آن هم برای عرضه کالاهای تجاری است و هیچ تناسبی با نمایشگاه فرهنگی، آن هم در حوزه کتاب نداشت. بنابراین انرژی عظیمی صرف شد تا این نمایشگاه تا حدودی برای ارائه کتاب مناسب شود، با این حال محدودیت‌ها آن قدر زیاد بود که حتی تصورش را هم نمی‌شد کرد. مثلاً برگزار کنندگان هیچ قفسه‌ای نداشتند تا کتاب‌ها را در آن، جا دهند. عمده قفسه‌ها خارجی بود و امکان واردات هم وجود نداشت. بنابراین از تمامی نیروها، مؤسسات و شرکت‌هایی که می‌توانستند در تهیه، ساخت، تولید و مونتاژ قفسه‌ها کمک کنند، دعوت و حجمی از قفسه‌ها آماده شد تا بتواند تاحدی جواب‌گویی نیازها باشد.

باید تحقیق در رشته علوم انسانی را از نو آغاز کنیم و جریان‌های فکری متناسب با جامعه را بررسی و تألیف کنیم. دلیل دیگر برپایی این نمایشگاه رشد تفکر اجتماعی مردم و نخبگان بود، ما هنگامی می‌توانیم با دنیا ارتباط برقرار کنیم که پنجره تفکر اتمان به دنیا باز باشد. به طور قطع با پنجره بسته نمی‌توان توقع رشد داشت.

در آن سال‌ها بودجه اختصاص یافته برای برگزاری نمایشگاه چگونه تأمین می‌شد؟

کشور در حال جنگ بود و همه منابع ارزی و درآمدی کشور ناظر به حمایت از دفاع کشور در برابر تجاوز عراق جهت

این فعالیت فرهنگی توانسته است ۳۰ سال استمرار داشته باشد و به‌رغم همه نوسان‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی، جای خود را تثبیت کند

برگزاری اولین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به آبان سال ۱۳۶۶ بازمی‌گردد. سالی که ایران هنوز درگیر جنگ با عراق بود، اما مسئولان فرهنگی کشور در کنار دفاع مقدس و همه کمبودها، به برپایی چنین نمایشگاهی نیز اعتقاد داشتند. صباح زنگنه ریاست نمایشگاه‌های اول تا چهارم را عهده‌دار بود تا هر وقت یادی از نمایشگاه کتاب می‌شود، نام او هم مطرح باشد.

امروز بعد از ۳۰ دوره برگزاری نمایشگاه کتاب، وضعیت این رویداد بزرگ فرهنگی کشور را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ در آن زمان، با توجه به زمینه‌سازی‌هایی که انجام شده بود، مبانی فکری و تئوریک نمایشگاه را نسبتاً خوب طراحی کردیم تا بتواند جواب‌گویی نیازها و تحولات جامعه باشد. یکی از نکته‌های مثبت نمایشگاه این است که این فعالیت فرهنگی توانسته است ۳۰ سال استمرار داشته باشد و به‌رغم همه نوسان‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی، جای خود را تثبیت کند. این نکته نشان‌دهنده قدرت ذاتی نمایشگاه است که توان انطباق با شرایط مختلف را دارد.

به نظر شما برپایی نمایشگاه کتاب چه اهمیتی در کشور دارد؟

نمایشگاه کتاب تهران، موتور محرکه مناسبی برای تشویق متخصصان به‌ویژه متخصصان علوم انسانی و اجتماعی است. در زمان برپایی نمایشگاه کتاب در دهه ۶۰ تصور روشنی از کمبودهای فرهنگی و اجتماعی مردم و حتی دانشگاه‌ها داشتیم، اما در رشته‌های علوم انسانی کمبود بیشتری وجود داشت و به عبارتی منابعی در این رشته‌ها به زبان روز تألیف نشده بودند. در آن مقطع و در حوزه علوم انسانی، دو دیدگاه وجود داشت که البته هنوز هم در جامعه ایران مشاهده می‌شود؛ گروه اول بر این باور هستند علوم انسانی و مفاهیم اجتماعی باید بدون کم و کاست از کشورهای غربی منتقل و سپس نقد و بررسی شود و تفکر دیگر این است که

دعوت از ناشران خارجی به چه شکل بود؟

۳۰ سال پیش وقتی مسئولان نمایشگاه تصمیم گرفتند که از ناشران خارجی دعوت کنند، از طریق سفارتخانه‌ها و رایزن‌های فرهنگی و نویسندگانی که می‌شناختند، دعوتنامه فرستاده شد. هیچ‌کسی باور نمی‌کرد یک کشور در حال جنگ نمایشگاه کتاب برگزار کند. مردم دنیا درک نمی‌کردند کشوری که در جنگ است به مسئله کتاب آن‌قدر اهمیت دهد که در دوران جنگ هم حاضر باشد نمایشگاه برگزار کند. از سوی دیگر هیچ ناشر خارجی هم باورش نمی‌شد کشوری در آن شرایط، ۱۰ میلیون دلار برای خرید کتاب‌های خارجی بودجه اختصاص دهد. کاری طاقت‌فرسا بود، سال‌ها پیش هیچ سیستم ثبت و ضبط و فایل‌بندی در کشور نداشتیم و ما نیازمند این بودیم که نرم‌افزار این حجم از داده‌ها را داشته باشیم؛ نمایشگاه کتاب اولین جایی بود که این نظام ورود اطلاعات در آن حجم عظیم را که شاید در حد میلیون‌ها دیتا بود، به صورت زنده طراحی کرد. تجربه بسیار مهم و ارزشمندی بود. از سوی دیگر ارتباط دادن این شبکه با بانک عاملی که بتواند ریال افراد را بگیرد و به ناشران خارجی تحویل بدهد، پروسه سختی بود و چند ماهی طول کشید تا نظم و نسقی یافت.

به یاد دارید نمایشگاه اول چه تعداد بازدیدکننده داشت؟

از اولین نمایشگاه کتاب ۷۰۰ هزار نفر بازدید کردند و این آمار از طریق فروختن بلیت به مراجعه‌کنندگان به دست آمد. با

این حساب تقریباً روزی ۱۰۰ هزار نفر از نمایشگاه کتاب در اولین دوره دیدن کردند، این رقم برای آن موقع خیلی زیاد بود، برای اولین بار بود که روزانه ۱۰۰ هزار نفر به محدوده‌ای وارد می‌شدند. به لحاظ امنیتی، سیاسی، اخلاقی، اجتماعی، تأمین مواد غذایی و سرویس‌های عمومی خیلی ریسک بزرگی بود. ولی عشق مردم و تأکید مسئولان این بود که این کار انجام شود، آن هم نه در شرایط عادی، در شرایط جنگ جمع کردن ۱۰۰ هزار نفر در روز در یک‌جا بسیار سخت بود، عملیات حمله به تهران بود، موشک باران تهران بود، در آن شرایط آن‌ها عزمشان را جزم کرده بودند که این نمایشگاه را برگزار کنند.

اگر قرار باشد مجدد ریاست نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران را عهده‌دار شوید، به چه مسائلی فکر می‌کردید؟

درباره این موضوع نمی‌توان به صورت انتزاعی صحبت کرد، بلکه نیاز به دیدن امکانات، زمینه‌ها و نیروهایی دارد که در اطراف نمایشگاه مشغول فعالیت هستند. اما به نظر می‌آید طرح مکانیزم‌ها و ساز و کارهای انتشارات دیجیتال به تأسیس پایه‌های قوی‌تر نیاز داشت، هم‌چنین بحث انتقال آثار و محصولات فرهنگی به سایر ملت‌ها و کشورها. در حوزه سینما کارهایی انجام شده است، اما در زمینه کتاب و ادبیات که پایه سینما و هنرهای تجسمی به شمار می‌آیند، به کار جدی نیاز داریم و باید با استفاده

از اندیشمندان داخلی و متخصصان و صاحب‌نظران خارجی در میزگردها و گفت‌وگوها، نحوه انتقال و نحوه گزینش آثار برای حضور در عرصه‌های جهانی بررسی شود.

بهترین خاطره شما از دوران ریاست نمایشگاه کتاب چیست؟

نمایشگاه کتاب یک کار جدید بود و چیدن آجرهای فکری، کاری، انسانی و مالی نمایشگاه نیاز به تأمل و دقت داشت. در هر دوره خاطرات زیادی مطرح می‌شود. قطعاً زیبایی اولین غرفه فرهنگ و تمدن اسلامی برایم خیلی خاطره‌انگیز است، یکی از مهم‌ترین بخش‌هایی که در اولین دوره نمایشگاه کتاب وجود داشت، سالن فرهنگ و تمدن اسلامی بود، سالنی که یکی از زیباترین سالن‌ها بود، مهم‌ترین طراحان و مهندسان کشور جمع شده بودند و این سالن را طراحی کرده بودند، به طوری که هر کس وارد می‌شد، تصور می‌کرد در یکی از موزه‌های اروپا است. شکل و شمایلی که طراحی شده بود، دقیقاً معماری اسلامی را تداعی می‌کرد. از مهم‌ترین کتاب‌های خطی در علوم مختلف عکس‌برداری رنگی شده بود و واقعا موزه تمام عیار شده بود. حضور جمعیت عظیم مردم در دوران جنگ هم دلهره‌آور بود، چون ممکن بود موشک‌های صدام آسیب بزنند، اما در عین حال شغف‌انگیز بود و خاطره شیرینی برای من و همکارانم بود.

نمایشگاه پنجم؛

ایستگاه‌های اطلاع‌رسانی و حضور ناشران کشورهای آسیای میانه

اولین بار، از دیگر ویژگی‌های نمایشگاه پنجم بود. تونس، مالزی و اردن نیز از دیگر کشورهایی بودند که برای اولین بار در نمایشگاه حضور داشتند.

سالن شماره ۱۵ نمایشگاه به عرضه کتاب‌های کودک اختصاص داشت. در این سالن ۲۸ ناشر حوزه کودک و نوجوان، غرفه‌ای مشترک برپا کردند. در این دوره، مکانی جهت سرگرمی‌های فکری و فرهنگی کودکان با همکاری نهادهای تربیتی، پرورشی و آموزشی برای کودکان در نظر گرفته شده بود. سالن ۵۹ نمایشگاه هم به مؤسسه‌ها و شرکت‌های ایرانی و خارجی که در زمینه چاپ و نشر فعالیت داشتند، اختصاص یافته بود. در این سالن، آخرین دستگاه‌های مجهز و مدرن چاپ، صحافی و حروف‌چینی به نمایش گذاشته شده بود.

سالن تمرکز داشت و مساحتی حدود ۳۰ هزار متر مربع را به خود اختصاص داده بود.

اولین حضور چندین کشور مسلمان نشین

از آن‌جا که سال ۱۳۷۱ دولت آلمان با حضور ناشران ایرانی در نمایشگاه فرانکفورت مخالفت کرد، همین امر موجب شد که ناشران آلمانی از شرکت در نمایشگاه کتاب تهران از سوی دولت جمهوری اسلامی ایران محروم شوند.

با توجه به استقلال کشورهای آسیای میانه، موضوع نمایشگاه پنجم، جمهوری‌های مسلمان‌نشین شوروی سابق یعنی آذربایجان، ازبکستان، تاجیکستان، ترکمنستان و قرقیزستان بود. شرکت مستقیم ناشران مصری با عناوین متنوع برای

پنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، ۱۴ اردیبهشت‌ماه طی مراسمی در سالن کنفرانس محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران افتتاح شد. نمایشگاه پنجم از ۱۵ تا ۲۵ اردیبهشت ۱۳۷۱ به کار خود ادامه داد. در این نمایشگاه ۵۶۵ ناشر خارجی از ۲۶ کشور با معرفی ۴۵ هزار عنوان کتاب شرکت داشتند. ۴۳۰ ناشر داخلی هم در این نمایشگاه کتاب‌های خود را عرضه کردند. کتب داخلی عرضه‌شده عموماً کتاب‌هایی بودند که بعد از سال ۱۳۶۵ چاپ شده بودند و کتب خارجی نیز سال ۱۹۸۷ به بعد را شامل می‌شدند.

در نمایشگاه پنجم هم‌چنین ۵۳ مؤسسه مطبوعاتی با ۱۰۴ عنوان نشریه شرکت داشتند. نمایشگاه پنجم که در قسمت شرقی محل دائمی نمایشگاه‌ها برگزار شد، در ۲۰

ویژه‌نامه روزانه «ارک» به دو زبان فارسی و ترکی و ویژه‌نامه «ارزش» از جمله نشریاتی بودند که اخبار نمایشگاه و گزارش‌هایی درحوزه کتاب و کتاب‌خوانی را به چاپ رساندند.

در نمایشگاه پنجم، ۱۳ ایستگاه اطلاع‌رسانی در سالن‌های مختلف نمایشگاه دایر بود که هر بازدیدکننده می‌توانست با استفاده از نام ناشر، نام توزیع‌کننده، عنوان، نام نویسنده و موضوع، به کتاب مورد علاقه خود دسترسی پیدا کند. هم‌چنین ارائه دیسک‌های حاوی اطلاعات کتاب‌های ارائه‌شده در نمایشگاه از دیگر اقدامات بخش اطلاع‌رسانی در نمایشگاه پنجم بود.

در اختتامیه این نمایشگاه، ناشران نمونه‌ای که توسط هیئت ارزش‌یابی ناشران داخلی و خارجی این نمایشگاه برگزیده بودند، جوایز خود را دریافت کردند.

انتشارات خدمات آموزشی کودکان، نشر مدرسه، نشر زلال، نشر شکوفه، مؤسسه انتشاراتی سروش و نشر پرواز از جمله ناشران داخلی برگزیده در این نمایشگاه بودند. هم‌چنین از معاونت آموزشی و تحقیقات جهاد سازندگی، دفتر ادبیات و هنر مقاومت و کتابخانه آیت‌الله‌العظمی مرعشی نجفی هم تقدیر شد. انتشارات دارالفکر، مک گروهیل، چپمن اندهال، الازویر، الاید پابلیشر، مکتب‌الخانجی و دارالعلم‌للملایین هم به عنوان ناشران خارجی برگزیده نمایشگاه پنجم معرفی شدند.

پنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
تاریخ برگزاری	۱۵ تا ۲۵ اردیبهشت ۱۳۷۱
رئیس نمایشگاه	محمد مهدی کرباسچی
تعداد کشور	۲۶
تعداد ناشران داخلی	۴۳۰ (۶۵ ناشر کودک)
تعداد ناشران خارجی	۵۶۵
عنوان کتاب خارجی	۴۵ هزار
عنوان کتاب داخلی	۱۷ هزار و ۶۰۰
ویژگی نمایشگاه	اگر در دوره‌های قبل فروش کتاب‌های خارجی به صورت ثبت سفارش بود، اما در پنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، روش فروش مستقیم جایگزین شد. نکته قابل توجه دیگر در خصوص این دوره، برپایی اولین نمایشگاه مطبوعات هم‌زمان با نمایشگاه کتاب و با حضور ۱۱۰ نشریه بود.
ناشران برگزیده داخلی	معاونت آموزش و تحقیقات جهاد دانشگاهی، سازمان اسناد ملی ایران، انتشارات خدمات آموزشی کودکان، انتشارات مدرسه و انتشارات زلال
ناشران برگزیده خارجی	مک گرواهیل، چپمن اندهال، انتشارات الاید پابلیشر، مؤسسه مک این تاییر اینفورمیشن سرویس و انتشارات دارالفکر

اینترنت و دوفضایی شدن نشر و کار نمایشگاهی؛ نمایشگاه مقطعی و دائمی

سعید رضاعلمی

استاد گروه ارتباطات دانشگاه تهران

تبدیل محتوای آنالوگ به محتوای رقمی، امکان تحقق ذهنیت و آرمان و تخیلات به واقعیت مجازی و ظهور جهان الگوریتم‌های مرتبط با داده‌های فراگیر علم و دانش و گسترش محتوای اطلاعاتی و نوشتاری به محتوای صوتی و تصویری که

تا سال ۲۰۱۸ از مرز ۸۹ درصد خواهد گذاشت و به وجود آمدن کتابخانه‌های بدون کتاب و کاغذ مثل کتابخانه تماماً دیجیتال فلوریدا و در نهایت شکل‌گیری طرح شهر کتاب مجازی که در سال ۱۳۸۸ توسط نگارنده به‌عنوان یکی از ۶۸ لایه شهر مجازی تهران طرح شد، امروز ما را با تصویر متفاوتی از کتاب و کار نمایشگاهی در عرصه کتاب و نشر مواجه می‌کند. کتاب‌های رقمی و داده‌محور، قابلیت نمایش متنوعی را در قالب کتاب‌های صوتی، کتاب‌های صوتی - تصویری، کتاب‌های شخصی شده موضوعی و تأثیر گرفتن کتاب از صنعت داده‌پردازی اینفوگرافیک و واقعیت مجازی، بازنمایی واقعی‌تری از اطلاعات را فراهم آورده است. از سوی دیگر تأثیر صنعت واقعیت مجازی بر تجسم‌بخشی به داده‌های اطلاعاتی و ظهور بسته‌های نظام‌مند و فراگیر کاربردی (Applications) قلمرو کتاب در فضای مجازی و فضای الگوریتمی را توسعه بخشیده است. مفهوم کتاب سبز که برخاسته از احترام به زیست‌جهان زندگی و طبیعت است، نشر کتاب را در شکل و محتوایی تشویق می‌کند که منجر به تخریب طبیعت و تبدیل آن به کاغذ نشود.

در این منطبق اولاً نشر انبوه به فراموشی سپرده می‌شود و چاپ بر اساس تقاضا (Demand on Print) جایگزین می‌شود که دیگر نه ریسک نشر بدون فروش را به دنبال دارد و نه موجب هزینه‌های متعدد چاپ و توزیع و انبارداری و مصرف بی‌ثمر طبیعت را می‌شود. در واقع با ظهور نشر و توزیع و استفاده دیجیتال، ما با «مرگ نشر چاپی» و «مرگ

کار نمایشگاهی فیزیکی» مواجه شده‌ایم. این میرایی یک میرایی قطعی نیست، ولی بایک نسبت جدی عرصه را بر کتاب فیزیکی تنگ می‌کند. امروز همه ناشرانی که صرفاً به چاپ انبوه و تیراژ فکر و عمل می‌کنند، دچار بحران شده‌اند. برون‌رفت از این بحران درک منطقی جدید نشر است.

توزیع‌کنندگان بزرگ مثل آمازون که از ظرفیت نمایشگاهی مجازی چندرسانه‌ای برخوردارند نیز با همین منطبق چاپ بر مبنای تقاضا (POD)، کار را مدیریت می‌کنند و به‌طور قطع با حل شدن مسئله کپی‌رایت و مصرف تک‌نسخه‌ای دیجیتال، روزبه‌روز با فروش بیشتر دیجیتال انواع نوشتارها مواجه خواهیم بود. لذا اگر به شور و هیجان مصرف دائمی کتاب و توسعه کتاب‌خوانی فکر می‌کنیم، باید به کار نمایشگاه بادوام و نه صرفاً کار نمایشگاهی ۱۰ روز در سال بیندیشیم و مسیر دو فضایی شدن نشر، کتاب و اشکال مختلف عرضه کتاب نوشتاری، صوتی و تصویری و واقعیت مجازی را دنبال کنیم.

در پایان بر این امر تأکید می‌کنم که این ایده، بیان کم‌ارزش کردن کار نمایشگاهی که چندین هزار نفر را در یک فضای فاخر فرهنگی قرار می‌دهد و در یک فرصت طلایی امکان تعامل و تبادل اندیشه و بهره‌مندی از فضای فرهنگی و معرفتی کتاب را فراهم می‌کند نیست، بلکه تأکید بر توسعه این ظرفیت از طریق تنوع در تولید مجازی و دائمی‌سازی نمایشگاه بین‌المللی کتاب در محیط رقمی و الگوریتمی مجازی است.

ششمین نمایشگاه؛ کتاب‌های خارجه به قیمت هر دلار ششصد ریال

معرفی سیستم‌های اطلاع‌رسانی

ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، سیزدهم اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۷۲ در محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران افتتاح شد و از روز چهاردهم تا بیست‌وچهارم اردیبهشت‌ماه برای بازدید عموم به کار خود ادامه داد. در ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، ۱۵۰۰ مؤسسه انتشاراتی از داخل و خارج کشور حضور داشتند. ۷۰۰ ناشر خارجی از ۲۸ کشور، ۴۲ هزار عنوان کتاب را عرضه کردند. در آن نمایشگاه ۵۲۶ ناشر داخلی، ۷۰ ناشر کتاب کودک، ۵۰ مرکز خدمات نشر، ۳۹ مرکز اطلاع‌رسانی، ۱۲۰ نشریه داخلی و ۵۰۰ نشریه خارجی، کارهای علمی و فرهنگی خود را ارائه کردند.

اختصاص یک سالن به ناشران کودک و نوجوان

در نمایشگاه مذکور که در فضایی به وسعت ۴۰ هزار مترمربع برپا شد، ناشرانی از کشورهای انگلستان، آمریکا، اسپانیا، اندونزی، تاجیکستان، ترکیه، پرغال، پاکستان، جمهوری آذربایجان، ژاپن، دانمارک، چک و اسلواکی، سوئد، سنگاپور، سوریه، سوئیس، فرانسه، قزاقستان، کانادا، کویت، لبنان، مصر، مالزی، هلند، هندوستان و ناشران

فلسطینی و مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق حضور داشتند. در این دوره از نمایشگاه، تاریخ چاپ بیش از ۷۰ درصد از کتاب‌های خارجی عرضه شده، مربوط به بعد از سال ۱۹۹۰ و تنها تاریخ چاپ کتاب‌های مرجع و تاریخی مربوط به پیش از این تاریخ بود.

سالن‌های ۱۰ تا ۱۵ به ناشران داخلی اختصاص داشت که در این بین، سالن ۱۵ جهت ناشران کتاب‌های کودکان و نوجوانان در نظر گرفته شده بود. یکی از ویژگی‌های نمایشگاه ششم که آن را از نمایشگاه‌های پیشین متمایز می‌ساخت، عرضه مستقیم کتاب‌های خارجی به مراجعان بود. در این نمایشگاه علاوه بر خدمات سفارشی، برای اولین بار کتب خارجی به صورت عرضه مستقیم در اختیار دانش‌پژوهان و متخصصان قرار گرفت. از ویژگی‌های دیگر این نمایشگاه، برگزاری جلسات مربوط به جوانان بود که هر روز صبح با حضور نویسندگان و صاحب‌نظران مسائل جوانان برگزار می‌شد.

نمایشگاه و معرفی سیستم‌های اطلاع‌رسانی

اختصاص دادن سالن ۵۹ به سیستم‌های اطلاع‌رسانی از دیگر مشخصات نمایشگاه ششم بود. در سالن اطلاع‌رسانی که ۲۳ مؤسسه ایرانی و ۹ مؤسسه خارجی از انگلیس، آمریکا و پرغال شرکت داشتند، آخرین دستاوردهای مربوط به کامپیوتر، تکنولوژی‌های الکترونیکی، شبکه‌های ارتباطی، خدمات اطلاع‌رسانی و... به نمایش گذاشته شد. این سالن که برای اولین بار در نمایشگاه کتاب ایجاد شده بود، مسئله اهمیت اطلاع‌رسانی را در سرلوحه کار خویش داشت.

راه‌اندازی سرویس ایاب و ذهاب به نمایشگاه از چند نقطه شهر، ارائه فهرست‌های کامپیوتری کتب نمایشگاه، عرضه نقشه راهنمای سالن‌ها و غرفه‌ها، ارائه کاتالوگ

حاوی نام، آدرس و موضوع فعالیت شرکت‌کنندگان و انتشار کاغذ اخبار، مخصوص نمایشگاه از دیگر ویژگی‌های ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بود. همچنین برای این نمایشگاه می‌توان ویژگی‌های دیگری را نیز برشمرد.

عرضه مستقیم برخی کتاب‌های خارجی به قیمت هر دلار ۶۰۰ ریال تا مرز ۲۰۰ هزار ریال، شرکت چندین مرکز کامپیوتری اطلاع‌رسانی داخلی و خارجی و بانک‌های اطلاعاتی که در زمینه‌های فرهنگی، هنری، کتاب، نشریات، علوم و تکنولوژی، تخصیص غرفه‌ای ویژه جوانان و فعالیت‌های فرهنگی و هنری آنان که در این غرفه تمامی پایان‌نامه‌های دانشگاهی که حول محور مسائل جوانان انجام شده بود، ارائه شد.

ارائه ۷۰۰ عنوان کتاب الکترونیکی به صورت دیسکت، برپایی سمینارهای متعدد آموزشی و تربیتی از قبیل بررسی مسائل مطبوعات، ایجاد ایستگاه نقاشی، برپایی کارگاه سفال و بازی با خمیر، کلاس‌های کلاژ و کاردستی، نمایش فیلم کودکان و برگزاری مسابقات تفریحی از جمله برنامه‌های جنبی این نمایشگاه بود. همچنین ۳۸ مؤسسه وسایل و خدمات مختلف چاپ از قبیل لیتوگرافی، حروف‌چینی کامپیوتری و دستگاه‌های مختلف چاپ را به نمایش گذاشتند و بعضی از مؤسسات به منظور آشنایی بازدیدکنندگان اقدام به چاپ پوسترهای مختلف می‌کردند. برگزاری مسابقه جهانی کاریکاتور توطئه شیطان از دیگر برنامه‌های جنبی نمایشگاه ششم بود که به آثار برتر در هر روز یک سکه بهار آزادی هدیه داده می‌شد. همچنین در این نمایشگاه ۸۵ مؤسسه مطبوعاتی در ۶ سالن، ۱۶۰ نشریه را در معرض دید عموم گذاشتند. ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با معرفی ناشران برگزیده به کار خود پایان داد.

ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
تاریخ برگزاری	۱۴ تا ۲۴ اردیبهشت ۱۳۷۲
رئیس نمایشگاه	احمد مسجدجامعی
تعداد کشور	۲۸
تعداد ناشران داخلی	۵۲۶
تعداد ناشران خارجی	۷۰۰
عنوان کتاب خارجی	۴۲ هزار (۱۶ هزار عربی و ۲۶ هزار لاتین)
عنوان کتاب داخلی	۱۸ هزار
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	برپایی بخش فعالیت‌های فرهنگی و هنری کودکان، برگزاری مسابقه کاریکاتور توطئه شیطان (سلمان رشدی)، برپایی اولین نمایشگاه اطلاع‌رسانی با حضور ۳۹ مرکز اطلاع‌رسانی، اولین نمایشگاه خدمات چاپ با حضور ۵۰ مرکز خدمات نشر و دومین نمایشگاه مطبوعات با شرکت ۱۶۰ نشریه و روزنامه، از جمله ویژگی‌های این دوره بود.
ناشران برگزیده سال	مرکز نشر دانشگاهی، مؤسسه آل‌البیت (ع) و انتشارات علمی کودک و نوجوان وابسته به نهاد دولتی و عمومی: کتاب‌های شکوفه وابسته به انتشارات امیرکبیر بزرگسال بخش خصوصی: انتشارات پیام آزادی
ناشران برگزیده داخلی	انتشارات حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی (لوح بلورین)، انتشارات کتابخانه آیت‌العظمی مرعشی (لوح تقدیر)، انتشارات فاطمی (لوح تقدیر) و انتشارات نوید شیراز (لوح تقدیر)
ناشران برگزیده خارجی	انتشارات دارالفکر المعاصر (لوح بلورین)، انتشارات UBS (لوح بلورین)، انتشارات المجلس الوطني للثقافة والفنون والآداب (لوح تقدیر)، الشركة المتحدة للتوزيع (لوح تقدیر) و انتشارات دانشگاه کمبریج (لوح تقدیر)

خطر فرهنگ میان‌مایگی

مسعود کوثری، استاد گروه ارتباطات دانشگاه تهران

دومین سالی است که نمایشگاه کتاب به شهر آفتاب منتقل شده است. این محل مناسب باشد یا نه، پرسشی که همواره باقی مانده است و ظاهراً کسی جواب نهایی برای آن ندارد. این است که چرا کتاب‌خوانی در ایران اندک است. این یادداشت هم نمی‌خواهد پاسخ پرسشی را بدهد که بهسادگی پاسخ آن یافت نمی‌شود. در واقع این پرسش، پرسشی است که برای پاسخ به آن باید عوامل مختلف را در نظر گرفت.

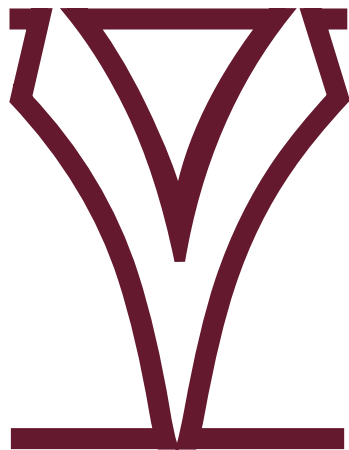
دیجیتال شدن، فضای اندک منازل امروزی، کمبود بودجه خانوار، فقدان کتاب خوب، ممیزی، بی‌میلی عمومی به خواندن، پاداش نگرفتن از سواد و فرهیختگی، مادی‌گرایی و پول‌جویی مردم، گسترش فرهنگ کنکورزدگی، توجه کمتر مادران امروزی به کتاب‌خوانی برای فرزندان، جایگزینی کتاب با بازی و اسباب‌بازی، عدم توجه جدی به کتاب‌خوانی در آموزش و پرورش و رشد فرهنگ کنکورگرایی در مدارس، رشد بی‌رویه ناشران و کتاب‌های بی‌کیفیت از جمله عواملی هستند که در تحقیقات به آن‌ها اشاره شده است. البته، بیش از ۱۰ سال است که از سوی نهادهای رسمی مسئول، چه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و چه آموزش و پرورش اقداماتی برای افزایش کتاب‌خوانی صورت گرفته است. اما، هم‌چنان این پرسش بی‌پاسخ مانده است. چیزی که نگران‌کننده است، گسترش نوعی فرهنگ میان‌مایگی است که نوعی تطابق با شرایط پاندا شده در بالا است، که به سرعت به از یاد رفتن ویی توجهی به آثاری که هویت فرهنگی مادر آن است، منجر می‌شود. رشد فرهنگ میان‌مایه به کتاب‌های میان‌مایه توجه می‌کند. کتاب‌های میان‌مایه کتاب‌هایی هستند که هم از نظر شکل میان‌مایه اند و هم از نظر محتوا. از نظر فرم، کتاب‌های میان‌مایه کتاب‌هایی با حجم کم، بین ۱۵۰ تا ۲۰۰ صفحه هستند که زیاد گران نیستند، خواندن آن‌ها وقت کمی می‌برد، حمل و نقلشان ساده است و نظیر آن. اما، مهم‌تر از شکل و فرم این کتاب‌ها، محتوای آن‌ها است. کتاب‌های میان‌مایه، همه چیز را ساده مطرح می‌کنند. چه فلسفه باشد، چه جامعه‌شناسی، چه روان‌شناسی و چه نقد ادبی. همه چیز ساده و هم‌سطح شده به خواننده تحویل داده می‌شود و خواننده هم می‌تواند هر جلد دستش رسیده، آن را بخواند و از آن بگذرد. کتاب‌هایی که در ۶۰ یا ۹۰ دقیقه یا ۱۰۰ صفحه قرار است که به ما بگویند کار چیست، زندگی چیست، عشق چیست، هستی چیست، شادی چیست و ده‌ها مسئله دیگر. خوب وقتی که پاسخ همه چیز به راحتی در یک کتاب کوچک گرد هم آمده، دیگر چه؟ مرگ می‌خواهی برو قبرستان! رشد فرهنگ میان‌مایگی سبب می‌شود که ما مطمئن شویم که در باره همه چیز خواننده‌ایم و حتی جواب را هم داریم. در این صورت چیزی برای جست‌وجوی بیشتر باقی نمی‌ماند. اصلاً پرسشی باقی نمی‌ماند که به دنبال آن باشیم و این همان چیزی است که فرهنگ میان‌مایگی به ما می‌دهد. احساس رضایت از این که کتاب خواننده‌ایم و فرهیخته شده‌ایم و احساس رضایت که چیز نامعلومی وجود ندارد و همه چیز به قول جوان‌ها حل است. به این ترتیب کتاب خواندن به جای آن که پرسش ایجاد کند، جواب می‌دهد و همه را از خودشان راضی می‌کند. در نتیجه، میل ما به خواندن کتاب‌هایی که پرسش ایجاد می‌کند، مستلزم عرق ریختن و زحمت کشیدن هنگام خواندن هستند، کمتر و کمتر می‌شود. این کتاب‌ها همان کتاب‌هایی هستند که ما را به تفکر درباره بسیاری از مسائل راجع به هویت فرهنگی مان وادار می‌کنند. کاهش میل به این کتاب‌ها، به معنای از یاد رفتن بخشی از میراث فرهنگی ما است که کمتر کسی درباره آن‌ها می‌داند و روز به روز اطلاع ما از آن‌ها کمتر می‌شود.

نهاد فرهنگی زمان مند نیست

میرجلال الدین کزازی، استاد دانشگاه،

نویسنده و شاهنامه‌پژوه

هفتمین نمایشگاه؛ توجه به موضوع چاپ

زبان فارسی، میراث مشترک ما

سالن برنامه‌های ویژه‌ای از جمله کلاس‌های نقاشی، کاردستی، مسابقات فرهنگی و علمی، مسابقات کتاب‌خوانی، نمایش فیلم، تئاتر و داستان‌نویسی برگزار شد.

حضور ۲۶ کشور در نمایشگاه

در بخش ناشران خارجی نیز ۵۲۰ مؤسسه انتشاراتی از ۲۶ کشور جهان با ۳۵ هزار عنوان کتاب در نمایشگاه شرکت داشتند که از این تعداد ۱۰۵ ناشر عرب به عرضه ۱۲ هزار عنوان کتاب به زبان عربی پرداختند و ۲۳ هزار عنوان کتاب دیگر نیز به زبان‌های مختلف و لاتین ارائه شد. در این دوره بیش از ۴۴ درصد خرید کتاب‌های خارجی توسط افراد فوق‌لیسانس به بالا انجام گرفت.

در نمایشگاه هفتم، ناشرانی از کشورهای اسپانیا، ایتالیا، انگلیس، سوریه، عربستان سعودی، اردن، لبنان، فلسطین، عراق، یمن، آمریکا، فرانسه، ژاپن، هند، سوئیس، هلند، بلژیک، کانادا و... شرکت کرده بودند که تعدادی از این کشورها برای اولین بار در این نمایشگاه شرکت

هفتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، سیزدهم اردیبهشت ماه سال ۱۳۷۳ پس از برگزاری مراسم افتتاحیه، آغاز به‌کار کرد. هفتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از ۱۴ تا ۲۳ اردیبهشت‌ماه با ارائه ۶۰ هزار عنوان کتاب از بیش از ۱۲۰۰ ناشر داخلی و خارجی در محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران برگزار شد. این نمایشگاه دارای ۱۲ بخش ناشران داخلی و خارجی، اطلاع‌رسانی، خدمات چاپ و نشر، ویژه زبان فارسی، میراث مشترک ما، فعالیت‌های جنبی، سرگرمی‌های کودکان و نوجوانان، دومین دوره انتخاب ناشر سال، نمایشگاه کتاب از نگاه عکاسان، روز مردم بوسنی و هرزگوین، غرفه ویژه شهید سید مرتضی آوینی، غرفه ویژه نماز و غرفه ویژه بانوان بود.

۵۷۰ غرفه برای ناشران داخلی در ۹ سالن فراهم شده بود تا ۷۳۰ ناشر شرکت‌کننده آثار خود را عرضه کنند. از کل ناشران شرکت‌کننده ۸۵ مورد در زمینه کتاب‌های کودک و نوجوان فعال بودند تا در این بخش ۲۶ هزار عنوان کتاب عرضه شود. در این دوره نیز ناشران کودکان و نوجوانان در یک سالن جداگانه جانمایی شدند که در این

بی‌گمان برگزاری نمایشگاه کتاب، یکی از بزرگ‌ترین رخدادهای فرهنگی در هر کشوری است. زیرا که اگر به کتاب با نگاهی بسیار فراخ‌بگیریم، برترین فرآورده فرهنگی می‌تواند شمرده شود. از این روی، نمایشگاه کتاب می‌باید به گونه‌ای برگزار شود که با آن مایه و پایه بلند که از آن برخوردار است، با این برگزاری هماهنگ و همساز باشد.

تلاش پرشور و پیگیر برگزارکنندگان نمایشگاه کتاب را ارج می‌نهم و می‌دانم که آنان در این تلاش خجسته و بسندیده هر آنچه را در توان دارند به کار می‌گیرند، اما آنچه بارها در این گونه گفت‌وشنودها بر آن انگشت نهادم، این است که آنچه تاکنون با نام نمایشگاه کتاب در ایران برگزار شده است، به راستی کارایی فرهنگی و اجتماعی را که باید داشت، نداشته است.

نمایشگاه‌ها بیشتر به فروشنده‌های بزرگ می‌مانند که خریداران کتاب در این فروشگاه‌های بزرگ می‌توانند کتاب‌هایی که می‌خواسته‌اند، می‌جسته‌اند و نمی‌یافته‌اند، در دسترس داشته باشند. چنانچه نهادی فرهنگی در پیوند با کتاب، این نمایشگاه‌ها آن چنان که شاید به آرزمان و آماج خویش نرسیده‌اند، زیرا که نهاد فرهنگی زمان‌مند نیست بدین معنی که در چند روز آغاز بگیرد و انجام. نهاد باید که داشته و کارکردی پایدار داشته باشد.

نمایشگاه کتاب در پرسمان‌های کتاب از چاپ و نشر گرفته تا پراکنش و توزیع تا پروردن خواننده در کار خود کامکار نبوده است. نهادی که به کتاب می‌پردازد، باید برنامه‌ریزی داشته باشد نه تنها برای چند روز بلکه برای یک سال. در آن هنگام است که با نهادی فرهنگی روبه‌رو هستیم نه فروشنده‌های بزرگ.

می‌کردند. سهم ناشران آمریکایی در نمایشگاه هفتم در عرضه کتاب، بیشتر از دیگر کشورها بود.

در بخش خرید کتاب خارجی، ستاد نمایشگاه از ۲۹ فروردین ماه برگه خرید کتاب را توزیع کرد که در آن، سهمیه دارندگان مدرک دیپلم ۱۵۰ هزار ریال، لیسانس ۲۰۰ هزار ریال و فوق لیسانس به بالا ۳۰۰ هزار ریال تعیین شده بود و مبنای محاسبه قیمت کتاب نیز بر حسب هر دلار ۷۰۰ ریال محاسبه می‌شد. فعالیت خبری و اطلاع‌رسانی برخی از مؤسسات و نشریات از ویژگی‌های این دوره بود. علاوه بر رادیو و تلویزیون که برنامه‌های متنوعی را به معرفی نمایشگاه اختصاص دادند، هر روز در محل نمایشگاه یک روزنامه رنگی در هشت صفحه منتشر می‌شد که به یاد اولین روزنامه ایرانی «کاغذ اخبار» نام‌گذاری شده بود و حاوی آخرین اخبار نمایشگاه و گزارش‌های مختلف مربوط به کتاب بود.

استقبال از برنامه‌های جنبی

از دیگر بخش‌های این نمایشگاه، غرفه ویژه «زبان فارسی، میراث مشترک ما» بود که به همت شورای زبان فارسی، مؤسسه مطالعات علمی، فرهنگی وزارت امور خارجه، دانشگاه صدوق، لغتنامه دهخدا، بنیاد موقوفه افشار، کیهان فرهنگی و اداره کل مراکز و روابط فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار شد. این بخش شامل نمایشگاه‌های قلمرو زبان فارسی، تاریخ ادبیات فارسی، فرهنگ‌های زبان فارسی، نقش زبان و خط فارسی (اسناد تاریخی، خط - نقاشی) مراکز و مؤسسات زبان فارسی و... بود که مورد توجه بسیار قرار گرفت. این بخش از سویی دیگر به خاطر بازگشایی مرز ایران با کشورهای آسیایی و مرکزی و اظهار علاقه و توجه این کشورها به نزدیکی با فرهنگ و زبان ایرانی از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار بود. شاهنامه‌خوانی ولی‌الله‌تباری یکی از برنامه‌هایی بود که هر روز جمع‌کثیری از شیفتگان فرهنگ و ادب ایران، به‌خصوص مهمانان خارجی نمایشگاه را به خود فرا می‌خواند. هریک از این مجالس نقلی به یکی از داستان‌های شاهنامه‌فردوسی اختصاص داشت.

هم‌چنین عزت‌الله مهرآوران، بهروز رضوی، اردشیر صالح‌پور و مریم‌نشیبا به منظور آشنایی و ارتباط هرچه بیشتر علاقه‌مندان با ادبیات کهن، هر روز بخش‌هایی از کلیه و دمنه، گلستان، تاریخ بیهقی و لیلی و مجنون را برای بازدیدکنندگان از سالن «زبان فارسی، میراث مشترک ما» بازخوانی می‌کردند. در غرفه خدمات نشر که در سالن ۲۷ و در فضایی حدود ۱۴۰۰ مترمربع برگزار شده بود، به عرضه جدیدترین دستاوردهای تکنولوژیکی و فنی شامل حروف‌چینی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی از ۳۹ مؤسسه چاپ و از جمله از کشورهای آلمان، سوئد، ژاپن، چک و اسلواکی، دانمارک، آمریکا، انگلیس، هندوستان و تایوان پرداخته شد و مهم‌تر آن‌که نمایشگاه هفتم شرایطی را به وجود آورده بود که ناشران و صنعت‌گران رشته چاپ و علاقه‌مندان به سرمایه‌گذاری جدید در این صنعت می‌توانستند بدون واسطه با تولیدکنندگان و واردکنندگان، وارد مذاکره شوند و از مشاوره کارشناسان بهره‌گیرند.

نمایشگاه کتاب یک نهاد فرهنگی

محمدرضا حاتمى، مدیرمسئول انتشارات «دانش نگار»

نمایشگاه کتاب تهران با بیش از ۳۰ سال سابقه برگزاری از یک رویداد فرهنگی به یک نهاد فرهنگی تبدیل شده است. نهاد فرهنگی نمایشگاه کتاب تهران با داشتن عناصر مرجعی مانند نویسندگان، ناشران و مخاطبانی مانند فرهیختگان، دانشجویان و دانش‌آموزان می‌تواند در جامعه مؤثر باشد. اهمیت کتاب

و کتاب‌خوانی بر کسی پوشیده نیست. مطالعه به انسان‌ها قدرت می‌دهد. کارآفرینان موفق دنیا روزی چند ساعت مطالعه می‌کنند، پس تبلیغ برای خواندن کتاب فقط به نفع ناشران نیست، بلکه یک نوع سرمایه‌گذاری برای کشور است. برنامه‌های جانبی با استفاده از برنامه‌های متنوع شامل بهترین‌های علمی، فرهنگی، موسیقی می‌تواند محیط متنوع و شادی را برای بازدیدکنندگان و مخاطبان فراهم کند. اگر مسئولان کشور باور داشته باشند که نمایشگاه یک نهاد فرهنگی با تأثیرگذاری بالا و مؤثر است که تأثیر زیادی بر قشرهای مختلف جامعه دارد، طبیعتاً باید بودجه مناسبی را برای آن در نظر بگیرند. علاوه بر آن، حمایت از نویسندگان و ناشران نیز از جمله ضروریاتی است که می‌تواند در سایه نمایشگاه به وجود آید. نباید فراموش کنیم که اعتماد به نویسندگان می‌تواند نگاه‌مبیزی را کم‌رنگ کند.

هفتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
تاریخ برگزاری	۱۴ تا ۲۳ اردیبهشت ۱۳۷۳
رئیس نمایشگاه	احمد مسجدجامعی
تعداد کشور	۲۶
تعداد ناشران داخلی	۷۳۰
تعداد ناشران خارجی	۵۲۰
عنوان کتاب خارجی	۳۵ هزار
عنوان کتاب داخلی	۲۶ هزار
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	زبان فارسی میراث مشترک ما (موضوع نمایشگاه) نمایشگاه و مسابقه کتاب از نگاه عکاسان تجلیل از مبارزات مردم بوسنی و هرزگوین نمایشگاه کتاب و خانواده و تجلیل از مقام زن بزرگداشت شهید آوینی دومین نمایشگاه اطلاع‌رسانی و سومین نمایشگاه مطبوعات با ۳۳۰ نشریه داخلی و خارجی
ناشران برگزیده سال	بزرگسال دولتی: حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی بزرگسال خصوصی: دفتر نشر فرهنگ اسلامی بزرگسال شهرستانی: انتشارات انصاریان کودک و نوجوان دولتی: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان کودک و نوجوان خصوصی: انتشارات بنفشه وابسته به انتشارات قدیاتی
ناشران برگزیده داخلی	معاونت فرهنگی جهاد دانشگاهی، مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات ادبیات داستانی، انتشارات سروش، نشر مرکز، انتشارات دفتر نشر فرهنگ اسلامی، انتشارات نوید شیراز، انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک و نوجوان و انتشارات ذکر
ناشران برگزیده خارجی	انتشارات جان وایلی و پسران، انتشارات آکسفورد، منشورات عویدات و دارالثقافه قطر

هشتمین نمایشگاه؛ دو برابر شدن استقبال مردم از نمایشگاه فرهنگ و میراث مشترک

فعالیت هشتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران و سومین نمایشگاه بین‌المللی اطلاع‌رسانی، ۲۵ اردیبهشت در مکان نمایشگاه بین‌المللی تهران آغاز شد و تا چهارم خردادماه سال ۱۳۷۴ به کار خود ادامه داد.

در این نمایشگاه ۱۷۰۰ مؤسسه نشر، خدمات نشر و اطلاع‌رسانی از ۳۸ کشور جهان حضور فعال داشتند. در هشتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب، ۷۸۰ ناشر داخلی حضور داشتند که از این تعداد ۷۰۰ ناشر در زمینه کتاب بزرگسال و ۸۰ ناشر در زمینه کتاب کودک و نوجوان فعال بودند تا ۳۵ هزار عنوان کتاب را به نمایش بگذارند. در نمایشگاه هشتم ۴۷۰ ناشر خارجی از ۳۸ کشور جهان (۹۰ ناشر عرب با ۱۱ هزار عنوان کتاب و ۳۸۰ ناشر اروپایی و آمریکایی) حضور داشتند که به عرضه ۳۵ هزار عنوان کتاب (۳۳ هزار عنوان لاتین و ۱۱ هزار عنوان عربی) در چهار سالن پرداختند.

در این نمایشگاه ۳۵ غرفه به بخش خدمات نشر اختصاص یافته

بود که در آن‌ها وسایل و تجهیزات کتابخانه‌ای، چاپ و لیتوگرافی به نمایش گذاشته شد.

افزایش کمی ناشران و مؤسسات شرکت‌کننده داخلی و خارجی، ارائه چهار هزار جلد کتاب مرجع در بخش خارجی، فعالیت‌های بسیار گسترده جنبی در بخش داخلی و نیز عرضه مستقیم کتاب در بخش خارجی به عنوان ویژگی‌های هشتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران گزارش شده است.

۲۰۵ هزار نفر از نمایشگاه هشتم بازدید کردند که طبق آمارهای ارائه‌شده این رقم، نسبت به سال گذشته دو برابر افزایش را نشان می‌داد.

روزهای فرهنگی ۲۴ استان کشور در نمایشگاه هشتم

از ویژگی‌های نمایشگاه هشتم که آن را از نمایشگاه‌های پیش از آن متمایز می‌ساخت، می‌توان به برپایی غرفه سرزمین و مردم ایران، مشاهیر و مفاخر، معرفی ناشر سال، سمینار بررسی وضع کاغذ

در ایران، روزهای فرهنگی استان‌ها، نمایشگاه کاریکاتور و کتاب، غرفه معرفی کتاب‌های برگزیده سال، غرفه هم‌گام با هستی، غرفه کتاب و خانواده، غرفه ویژه بزگداشت و ارائه آثار امام خمینی (ره) و یادگار گران‌قدر ایشان، برنامه‌های غرفه بانوان و برنامه‌های جنبی در نمایشگاه اطلاع‌رسانی و نقد کتاب، مراسم عصر خاطره و شعر و... اشاره کرد. از جمله برنامه‌های ویژه در این نمایشگاه، سمینار بررسی وضع کاغذ در ایران بود که در تاریخ دوم خردادماه ۷۴ برگزار شد.

برگزاری مراسم ویژه استان‌ها تحت عنوان روزهای فرهنگی ۲۴ استان کشور از دیگر برنامه‌های جنبی نمایشگاه هشتم بود. این برنامه که در غرفه‌های ویژه «فرهنگ و میراث مشترک» برگزار می‌شد، به معرفی استان‌های مختلف می‌پرداخت.

از دیگر ویژگی‌های این نمایشگاه انتخاب ناشران برگزیده سال بود. در گزینش ناشر سال بیش از هر چیز معیارهای فرهنگی و ضوابط کتاب مورد نظر قرار گرفته بود. این ضوابط بر اساس

آیین نامه انتخاب ناشر سال با معیارهایی چون تعداد عناوین، تیراژ و حجم صفحات کتاب‌های منتشرشده از طرف ناشر (به‌ویژه کتاب‌های چاپ اول)، نوع و محتوای آثار منتشرشده با توجه به ضرورت‌ها و نیازهای علمی و فرهنگی جامعه و اولویت دادن به تألیف، کیفیت ارائه آثار از حیث ویراستاری، حروف‌چینی، صفحه‌آرایی، متن، طراحی جلد، صحافی و... سابقه کار و حسن شهرت در میان مؤلفان و ناشران و جامعه فرهنگی کشور، مواجهه مناسب با قوانین و مقررات مصوب کشور در امر نشر کتاب، میزان سرمایه‌گذاری اولیه و سرمایه در گردش ناشر و قیاس با حجم انتشارات آن و تعداد کتاب‌های برگزیده ناشر به عنوان «کتاب سال جمهوری اسلامی ایران» و تعداد دفعات انتخاب ناشر در نمایشگاه‌های داخلی کتاب به عنوان کتاب نمونه مورد بررسی قرار گرفت.

بخش ویژه هشتمین نمایشگاه بین‌المللی تهران تحت عنوان «فرهنگ و میراث مشترک» نام‌گذاری شده بود که در این خصوص مجموعه‌ای غنی از کتب و آثار فرهنگی و ادبی و هنری از فرهنگ اقوام و مردم ایران طی دوران‌های گذشته به ویژه سده‌های اسلامی به نمایش گذاشته شده بود.

معرفی برترین‌ها

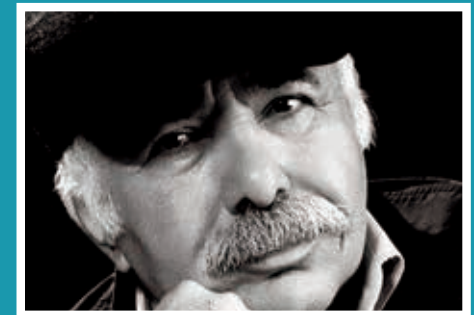
هشتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران پنجم خرداد ۱۳۷۴ به کار خود پایان داد. در مراسم اختتامیه، هیئت نظارت و ارزش‌یابی هشتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، برگزیدگان خود را در بخش‌های خدمات نشر، اطلاع‌رسانی و تکنولوژی اطلاعات نمایشگاه کتاب از نگاه عکاسان، ناشران خارجی، ناشران داخلی (در دو بخش ناشران بزرگسال و ناشران کودک و نوجوان) معرفی کرد.

هشتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
تاریخ برگزاری	۲۶ اردیبهشت تا ۴ خرداد ۱۳۷۴
رئیس نمایشگاه	احمد مسجدجامعی
تعداد کشور	۳۸
تعداد ناشران داخلی	۷۸۰ ناشر (۷۰۰ ناشر بزرگسال، ۸۰ ناشر کودک و نوجوان)
تعداد ناشران خارجی	۴۷۰
عنوان کتاب خارجی	۳۵ هزار
عنوان کتاب داخلی	۳۵ هزار
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	سالن ویژه سرزمین و مردم ایران (موضوع نمایشگاه)، اولین نمایشگاه کتاب و کاریکاتور، دومین نمایشگاه و مسابقه کتاب از نگاه عکاسان، بزرگداشت عید غدیر، بزرگداشت سالروز آزادی خرمشهر، سومین نمایشگاه اطلاع‌رسانی با حضور ۷۲ مؤسسه، سمینار بررسی وضع کاغذ در ایران، میزگرد کتاب و خانواده، بزرگداشت مقام علمی حضرت آیت‌الله حسن زاده آملی، نمایشگاه و مسابقه قلم در ستیز با تهاجم، غرفه نماز و مسابقه کامپیوتری در زمینه معارف علوم قرآنی و اسلامی و سمینار نقد و بررسی وضع نشر و تألیف در گروه علوم انسانی
ناشران برگزیده سال	بزرگسال دولتی: انتشارات دانشگاه تهران و انتشارات فاطمی بزرگسال شهرستان: انتشارات آستان قدس رضوی کودک و نوجوان دولتی و عمومی: انتشارات مدرسه
ناشران برگزیده داخلی	انتشارات سروش، نشر مرکز، دفتر انتشارات اسلامی و وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، انتشارات حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی، انتشارات اساطیر، انتشارات الهادی و انتشارات جهان اندیشه کودکان از مشهد
ناشران برگزیده خارجی	انتشارات کارگر، انتشارات چپمن اندهال و انتشارات دارالقلم العربی

نمایشگاه، خاطر هاست

محمدعلی بهمنی، شاعر و غزل سرا

این‌که این همه نویسنده و شاعر که آن‌ها را می‌شناسیم، یا نمی‌شناسیم در نمایشگاه کتاب تهران حضور دارند و می‌توانیم آن‌ها را در کنار خود ببینیم، زیباترین خاطره است.

افراد مختلف به شوق این اتفاق یعنی برپایی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از منزل حرکت می‌کنند، فشرده‌گی و ازدحام وسایل نقلیه را تحمل می‌کنند، ترافیک و راه طولانی منتهی به نمایشگاه را تحمل می‌کنند، این‌ها همه خاطره است. خاطره از این بهتر نمی‌شود. نزدیکی و ارتباط با کتاب، شوق آور است و همین، یک خاطره خوب محسوب می‌شود.

به همین دلیل، برگزاری یک نمایشگاه گسترده در حوزه نشر مانند نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

ضروری است. این نمایشگاه باید در بالاترین کیفیت ممکن برگزار شود. بدون شک فضای نمایشگاهی شرایطی را فراهم می‌کند که حتی افرادی که علاقه چندانی به کتاب و کتاب‌خوانی ندارند نیز کتاب خریداری کنند، بنابراین هر فردی که حرف و نظرش تأثیرگذار است و اعتباری در جامعه دارد، باید مردم را به حضور در این نمایشگاه دعوت کند.

البته خرید کتاب چندان مهم نیست، زیرا بعضی‌ها خوب کتاب می‌خرند، اما یک برگ آن را هم مطالعه نمی‌کنند. به همین دلیل در کنار دعوت مردم به خرید کتاب، آن‌ها را به خواندن کتاب نیز باید دعوت کنیم.

گفت و گو با احمد مسجد جامعی، رئیس شش دوره نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

نمایشگاه کتاب تهران، کانون پرتحرک فکر و اندیشه است

از جمله مسئولان و مدیران کشور که طی ۳۰ سال گذشته در حوزه فرهنگ و به صورت خاص در زمینه کتاب و کتابخوانی فعال بوده، احمد مسجد جامعی، عضو شورای اسلامی شهر تهران، است. وی، چندین سال وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی بوده و مدت‌ها هم معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تا ریاست نمایشگاه بین‌المللی کتاب را نیز چندین دوره تجربه کرده باشد. گرچه او چندین سال است به صورت مستقیم از فعالیت در حوزه کتاب و نشر دور است، اما در اغلب برنامه‌های جدی مرتبط با کتابخوانی حضور دارد. به بهانه برگزاری سی‌امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران سراغ او رفتیم تا نظر او را در خصوص جایگاه این رویداد در کشور و منطقه بررسی و هم‌چنین دوره‌هایی را که او عهده‌دار ریاست نمایشگاه بود، مرور کنیم.

شما در طول عمر کاری خود فعالیت‌ها و سمت‌های بسیاری را تجربه کرده‌اید، ریاست نمایشگاه بین‌المللی کتاب در این میان چه جایگاهی برای شما دارد؟
ریاست نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران کار اجرایی نیست، بلکه گونه‌ای تسهیل‌گری است. در دوره‌هایی که ریاست این نمایشگاه را عهده‌دار بودم، تلاش‌مان کمک به ایجاد فضایی برای تعامل فرهنگی بود. نمایشگاه کتاب صرفاً مکانی برای فروش کتاب نیست، بلکه فروش، تنها جزئی از این رخداد بزرگ فرهنگی است. برگزاری نشست‌های متعدد تخصصی، دیدار ناشران و نویسندگان و... همه جزو اهدافی بود که تنها راه شکل‌گیری و تحقق آن، مشارکت جمعی در برگزاری نمایشگاه کتاب بود. نمایشگاه کتاب زمینه مناسبی را برای مشارکت نویسندگان، ناشران و مردم فراهم می‌سازد و در یک کلام می‌توان آن را جشن کتاب نامید.

از دیدگاه شما نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به اهداف خود دست یافته است؟

در هر دوره این نمایشگاه، ایده‌های جدیدی شکل می‌گیرد. همان‌گونه که نویسندگان و آثار جدیدی پدید می‌آیند، نمایشگاه نیز موقعیت جدیدی را تجربه و زمینه‌های تازه‌ای فراهم می‌کند. تا زمانی که نمایشگاه پویایی داشته باشد، کهنه نخواهد شد. یک تلقی وجود دارد که نمایشگاه یک فروشگاه بزرگ است، آن تلقی فروشگاه بزرگ هم وقتی پست و فروش مجازی و... وجود دارد، کهنه می‌شود. بنابراین معتقدم نمایشگاه کتاب یک فروشگاه بزرگ نیست، بلکه

کانون پرتحرک فکر، اندیشه و گفت‌وگوست.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران دوره بلوغ خود را طی کرده و ۳۰ ساله شده است، به نظر شما این نمایشگاه در آستانه ۳۰ سالگی به رشد و بالندگی رسیده است؟

رشد و پیشرفت نمایشگاه کتاب تهران را نمی‌توان انکار کرد. اگرچه در برخی دوره‌ها دچار فراز و فرودهایی شده است. در دوره‌ای تلاش شد تا به یک فروشگاه کتاب تبدیل شود و در دوره‌ای باشگاه سیاسی بود. با این حال معتقدم این نمایشگاه از خود زایندگی داشته است. در دوره‌های نخست، نمایشگاه مطبوعات و نرم‌افزارهای دیجیتال در کنار نمایشگاه کتاب برگزار می‌شد، اما به مرور جایگاه خود را پیدا کرد و به‌صورت مستقل برگزار شد و این نشان از رشد این نمایشگاه است.

مدل فعلی نمایشگاه کتاب را مدل مطلوب اهل فرهنگ می‌دانید؟

آن چیزی که اصل نمایشگاه کتاب است، ایجاد فضای گفت‌وگو و تعامل است. فضایی برای آشنایی و تعامل ناشر، نویسنده و مردم. در دوره مسئولیت‌م به‌عنوان رئیس نمایشگاه کتاب تلاش داشتم تا مسئولان اداره و اجرای نمایشگاه نقش حمایتی داشته باشند و کمتر دیده شوند. تلاش کردیم از برنامه‌های ناشران حمایت کنیم و برای این کار حضور نویسنده‌ها در نمایشگاه را رسانه‌ای کردیم. به خاطر دارم دوره اولی که این کار را آغاز کردیم، مردم برای دیدن یک نویسنده صف می‌کشیدند. معتقدم تا زمانی که فکر و اندیشه، مبنای برگزاری نمایشگاه کتاب باشد، این نمایشگاه همیشه تازه و سرزنده است.

دیدگاه شما درباره بخش بین‌الملل نمایشگاه کتاب و برنامه‌های آن چیست؟

بخش بین‌الملل نمایشگاه کتاب تهران چند تحول عمده را پشت سر گذاشته است؛ تا قبل از راه‌اندازی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران افراد متقاضی کتاب‌های خارجی با مشکلات بسیاری رو به رو بودند. نظام پست، سامان نداشت و گاهی اوقات کتاب دیگری به جای کتابی که سفارش داده شده بود، به

رشد و پیشرفت نمایشگاه کتاب تهران را نمی‌توان انکار کرد. اگرچه در برخی دوره‌ها دچار فراز و فرودهایی شده است. در دوره‌ای تلاش شد تا به یک فروشگاه کتاب تبدیل شود و در دوره‌ای باشگاه سیاسی بود. با این حال معتقدم این نمایشگاه از خود زایندگی داشته است

دست افراد می‌رسید، یا پول کتاب پرداخت و ثبت سفارش انجام می‌شد، اما کتاب به دست فرد متقاضی نمی‌رسید. این مشکلات باعث شد تا بخشی را در نمایشگاه کتاب به آثار و تألیفات خارجی اختصاص دهیم تا افراد به‌طور مستقیم کتاب‌های موردنیاز خود را تهیه کنند.

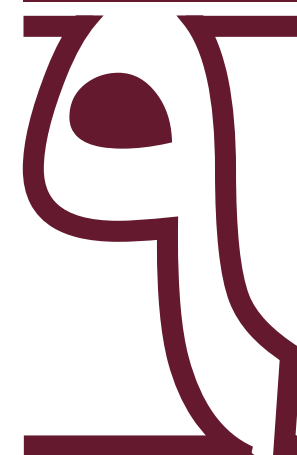
در مقطعی دیگر، بازار کتاب ایران را راه‌اندازی کردیم. هدف این بازار حمایت از بنگاه‌های ترجمه بود. در یک دوره، نشستی با اتحادیه نویسندگان عرب‌زبان در بازار کتاب ایران برگزار شد که نتایج خوبی به دنبال داشت و برخی از کتاب‌های فارسی‌زبان به عربی ترجمه و وارد بازارهای کتاب کشورهای عرب‌زبان شد. همین اتفاق در ارتباط با کشورهای آسیای میانه نیز صورت گرفت. بخش بین‌الملل بخشی نیست که شکل و فرم ثابت داشته باشد و باید در این حوزه خلاقیت داشت. امروز سینما و هنر ایران، جهانی شده است، بنابراین در حوزه کتاب و مطبوعات نیز این ظرفیت وجود دارد. باید به این بخش نگاه ویژه‌ای داشت؛ یعنی همان مقدار که کتاب وارد کشور می‌کنیم، کتاب نیز صادر کنیم. البته منظور فیزیک کتاب نیست، بلکه اندیشه کتاب است. این نمایشگاهی می‌تواند آوردگاه اندیشه‌هایی باشد که رویکردشان این چنین است. بخش بین‌الملل باید مکانی برای عرضه و نمایش آثار اندیشمندان، شاعران و نویسندگان مطرح و شاخص ایرانی باشد و نشست‌ها و گفت‌وگوهای متنوعی در آن برگزار شود.

در یکی از سفرهایی که به کشور تاجیکستان داشتیم، آن‌ها عنوان کردند که اگر بخواهیم خط فارسی را حفظ کنیم، از قافله علم عقب خواهیم ماند. هنگامی که مسئولان فرهنگی این کشور به نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران آمدند و با حجم بالای تألیفات ایرانیان در زمینه‌های علمی، فنی و مهندسی روبه‌رو شدند، بسیار از این موضوع تعجب کردند. این نمونه نشان‌دهنده یکی از ظرفیت‌های بخش بین‌الملل نمایشگاه کتاب است.

با این دیدگاه که نمایشگاه کتاب به فروشگاه‌های کتاب و کتاب‌فروشی‌ها آسیب می‌رساند، موافقت می‌کنید؟

نمایشگاه کتاب آسیبی به کتاب‌فروشی‌ها نمی‌رساند، چراکه خود کتاب‌فروشی‌ها نیز آثارشان را در آن عرضه می‌کنند.

نمایشگاه ۲۹ را با توجه به این که نخستین نمایشگاهی بود که در شهر آفتاب برگزار می‌شد، چگونه ارزیابی کردید؟
با توجه به این که سال ۹۵ نخستین باری بود که نمایشگاه کتاب در شهر آفتاب برگزار می‌شد، طبیعتاً کمبودها و مشکلاتی نیز وجود داشت، اما استقبال مردم همه معایب نمایشگاه را پوشاند. برگزاری نمایشگاه در جنوب شهر تهران باعث حضور بیشتر مردم این منطقه و هم‌چنین مردم شهرستان‌ها شد. از سویی دیگر به رغم این که پیش‌بینی شده بود در این دوره با افت بازدیدکننده و افت فروش مواجه شویم، اما شاهد حضور گسترده مردم بودیم و اغلب ناشران از میزان فروش خود ابراز رضایت می‌کردند.

نمایشگاه نهم؛ دعوت از دو میلیون دانش‌آموز تولد سرای اهل قلم و سالن کارنامه نشر

نهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از ۱۸ تا ۲۸ اردیبهشت ماه سال ۱۳۷۵ در محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران برگزار شد. این نمایشگاه با حضور ۱۴۵۲ مؤسسه انتشاراتی، اطلاع‌رسانی و خدمات نشر شکل گرفت.

در نمایشگاه نهم، ۱۳۴۰ ناشر داخلی با ۳۰ هزار عنوان کتاب در فضایی به مساحت ۱۰ هزار مترمربع و در ۹۰۰ غرفه و در بخش خارجی نمایشگاه نیز ۳۴۵ ناشر از ۲۷ کشور جهان (۲۰۵ ناشر لاتین و ۱۴۰ ناشر عرب) در فضایی به مساحت ۱۰ هزار و ۵۰۰ مترمربع و در ۸ سالن، ۴۰ هزار عنوان کتاب را (۲۵ هزار عنوان لاتین و ۱۵ هزار عنوان عربی) به نمایش گذاشتند. کمیته ناشران خارجی از آبان‌ماه ۱۳۷۴ برای ۱۴۷۰ ناشر لاتین و ۵۰۰ ناشر عرب، دعوت‌نامه‌هایی را برای شرکت در نهمین نمایشگاه کتاب ارسال کرد که از این تعداد، ۲۰۵ ناشر لاتین و ۱۴۰ ناشر عرب در نمایشگاه شرکت کردند. میزان فروش در بخش ناشران داخلی نمایشگاه آن سال بیش از یک میلیارد تومان شد. به گفته مسئولان، این عدد برای صنعت نشری که در آن زمان در طول سال کل فروش کتاب در حدود ۳۰ میلیارد تومان می‌شد، بسیار قابل توجه بود.

افزایش فضای نمایشگاه

فضای نمایشگاهی در نمایشگاه هشتم در حدود ۴۰ هزار مترمربع بود که این فضا در نمایشگاه نهم به ۷۵ هزار مترمربع گسترش یافت، اما هم‌چنان این فضا به گفته بازدیدکنندگان و رسانه‌ها متناسب با استقبال مردم نبود.

بخش ویژه نمایشگاه نهم با عنوان «نمایشگاه موضوعی کتاب» نام‌گذاری شد و یک نسخه از همه کتاب‌های موجود در سالن‌ها به صورت موضوعی به نمایش درآمد. در ورودی همه سالن‌های نمایشگاه نهم، غرفه‌های اطلاع‌رسانی خانه کتاب قرار داشت که پاسخ‌گویی سؤالات بازدیدکنندگان بود. در آن دوره ناشرانی که کمتر از ۱۶ کتاب به چاپ رسانده بودند، در یک غرفه مشترک حضور یافتند.

در این دوره اعتبار خرید کتاب‌های خارجی برای دانشگاهیان و اهل قلم افزایش یافت و یک سالن مستقل هم به ناشران کتاب کودک اختصاص یافت. در بخش اطلاع‌رسانی نمایشگاه، ۸۷ مؤسسه شرکت کردند که از این تعداد ۷۹ مؤسسه داخلی و ۸ شرکت خارجی حضور داشتند و در بخش خدمات نشر نیز ۴۳

مؤسسه و شرکت واردکننده و تولیدکننده دستگاه‌های چاپ و نشر محصولات خود را به نمایش گذاشتند.

دانش‌آموزان و کاروان‌های دوستی کتاب

یکی از ویژگی‌های نمایشگاه نهم دعوت از دو میلیون دانش‌آموز و ۱۰۰ هزار معلم بود که از سراسر کشور به مهمانی کتاب فراخوانده شدند که این بازدید پر اساس طرح «کاروان‌های دوستی کتاب» شکل گرفته بودند.

در بخش ناشران شهرستانی در این دوره شاهد حضور ۲۲۰ درصدی ناشران بودیم که مسئولان نمایشگاه تخفیف ۵۰ درصدی غرفه‌ها را از جمله موارد مهم می‌دانستند. اجاره غرفه‌ها در نمایشگاه نهم متری پنج هزار تومان بود.

نهمین نمایشگاه کتاب در روز اول شاهد حضور حدود ۱۵۰ هزار نفر و روزهای پنج‌شنبه و جمعه هر روز ۳۰۰ هزار نفر بود. اولین نمایشگاه بین‌المللی کاریکاتور نیز در نهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران برگزار شد که ۲۵ اردیبهشت اختتامیه این نمایشگاه برگزار شد و ۱۰ اثر به عنوان آثار برگزیده انتخاب شدند.

امید به نقش جدی نهادهای صنفی در نمایشگاه‌های آتی

محمد بهشتی، عضو شورای سیاست‌گذاری

سی‌امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

تقریباً می‌توانم بگویم تمام رویدادهایی که از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در طول سال‌های بعد از انقلاب برپا شد، رویدادهایی بود که قصد داشت موضوع فرهنگ و هنر را در واقع به نوعی در اولویت قرار دهد و توجه ویژه‌ای به این موضوع داشته باشد. این رویدادها،

عموماً رویدادهایی بود که شاید در سال‌های ابتدایی انقلاب در فقدان و خلأ نهادهای عمومی در حوزه فرهنگ و هنر، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به نوعی به نیابت از آن‌ها این کار را انجام می‌داد، از جمله این رویدادها، نمایشگاه کتاب بود و این نمایشگاه که تا کنون ۲۹ دوره از آن برگزار شده تا حدود زیادی موفق بوده است و توانسته به نوعی اهمیت موضوع کتاب را برای کسانی که در مدیریت نشر، آفرینش هنر و عرصه فرهنگ بودند، به نمایش در بیاورد و شرایطی فراهم کند تا حاصل دست یک‌سال کوشش همه دست‌اندرکاران نشر در یک‌جا به نمایش در بیاید و به یک نحو ملاقاتی خارج از ساز و کار متعارف ایجاد کند. بنابراین اگر به ۲۹ دوره نمایشگاه برگزار شده، توجه کنید، متوجه می‌شوید که به مرور به ویژه برای ناشران، نمایشگاه کتاب اهمیت بسیاری پیدا کرده است. از طرفی شاید نمایشگاه کتاب برای مراکز پخش کتاب در حد یک رقیب ظاهر شده و آن‌ها نوعی نگاه رقابتی به نمایشگاه داشتند. اما برای ناشران، نمایشگاه بین‌المللی کتاب یک رویداد بسیار مهم سالانه بوده که بر سرنوشتشان تأثیر فوق‌العاده زیادی دارد و هم‌چنین برای نویسندگان، مترجمان و همه افرادی که در حوزه تألیف کار می‌کنند، عملاً اهمیت پیدا می‌کند و پس از آن مؤلفان، نویسندگان و مترجمان به دنبال آن بودند که کتابشان به نمایشگاه کتاب راه پیدا کند، یعنی این طور فکر می‌کردند که نمایشگاه کتاب رویداد مهمی است که اگر در آن حضور داشته باشند، به نوعی حضور پررنگی بوده که هیچ حضور دیگری نمی‌تواند با آن رقابت کند. البته در سال‌های اخیر به ویژه از زمانی که نمایشگاه کتاب از محل دائمی نمایشگاه‌ها به مصالای تهران منتقل شد، به نظر یک نقصانی در کار نمایشگاه اتفاق افتاد و با انتقال آن به مجموعه شهر آفتاب روی داد، سروسامان بهتری پیدا کرد. از آن مهم‌تر اتفاقی که در دولت دکتر روحانی و در نمایشگاه ۲۹ نهادهای صنفی حوزه نشر نقششان در برپایی این رویداد پررنگ و جدی شد و در نمایشگاه سی‌ام نقش بسیار بیشتری خواهند داشت و امیدوارم از نمایشگاه سی‌ام به بعد شاهد این باشیم که این رویداد بسیار مهم را نهادهای صنفی حوزه نشر برگزار کنند و وزارت ارشاد و فرهنگ اسلامی تنها به عنوان یک حامی ایفای نقش کند.

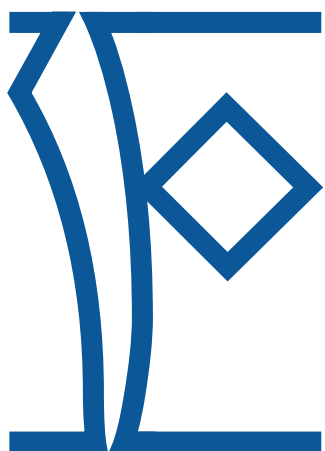
نهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
تاریخ برگزاری	۱۸ تا ۲۸ اردیبهشت ۱۳۷۵
رئیس نمایشگاه	علیرضا برازش
تعداد کشور	۲۷
تعداد ناشران داخلی	۱۳۴۰ (۲۳۰ ناشر شهرستانی)
تعداد ناشران خارجی	۳۴۵ (۲۰۵ ناشر لاتین و ۱۴۰ ناشر عرب)
عنوان کتاب خارجی	۴۰ هزار (۲۵ هزار عنوان لاتین و ۱۵ هزار عنوان عرب)
عنوان کتاب داخلی	۳۰ هزار
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	تولد سرای اهل قلم، تولد سالن کارنامه نشر، برپایی سومین نمایشگاه کتاب از نگاه عکاسان، برگزاری دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب و کاریکاتور، نمایشگاه سنتیز قلم با تهاجم، بخش ویژه کتاب آفریقا، چهارمین نمایشگاه اطلاع‌رسانی، اطلاع‌رسانی کامپیوتری برای اولین بار در نمایشگاه (تولد بخش اطلاع‌رسانی رایانه‌ای) و بخش بزرگداشت غدیر
ناشران برگزیده سال	بزرگسال خصوصی شهرستان: انتشارات انصاریان و انتشارات الهادی بزرگسال خصوصی تهران: انتشارات فرهنگ معاصر
ناشران برگزیده داخلی	انتشارات فرهنگ جامع، انتشارات پیام آزادی، انتشارات مبتکران، ستاد اقامه نماز، کتابخانه ملی جمهوری اسلامی، انتشارات انجمن اولیاء و مربیان وزارت آموزش و پرورش، انتشارات سروش، انتشارات جهاد دانشگاهی دانشگاه فردوسی مشهد، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی قم و انتشارات افق
ناشران برگزیده خارجی	انتشارات دارالزهرا

نمایشگاه دهم؛ موضوع غدیر، ولایت و امامت

اولین نمایشگاه «فعالیت‌های ترویج فرهنگ مطالعه و کتاب‌خوانی»

تبادل فکر و اظهار نظر و آشنایی ناشران و نویسندگان با یکدیگر است. اما در برخی کشورها، نمایشگاه‌ها اصولاً برای فروش هستند که به نظر کار خوبی است و می‌تواند در علاقه‌مندی مردم به کتاب مؤثر باشد. در کشور ما ایران نیز برگزاری این نمایشگاه باعث شده است که نوعی شور و شوق خاص، هم‌چنین الفت و کتاب‌دوستی و کتاب‌خوانی پدید آید. نکته‌ای که در این زمینه اهمیت ویژه‌ای دارد، این است که باید تلاش کنیم کتاب‌هایی در نمایشگاه ارائه کنیم که به‌روز باشند، زیرا نویسندگان و مترجمان اغلب به دنبال جدیدترین آثار و کتاب‌هایی هستند که منتشر می‌شوند و گاهی این نقص دیده می‌شود که آثار خیلی به‌روز نیستند. از سوی دیگر برگزاری نمایشگاه کتاب در مجموعه شهر آفتاب به عنوان یک مرکز نمایشگاهی مدرن و مجهز و استاندارد نیز از جمله نقاط قوت نمایشگاه است که در صورت برطرف کردن نواقصی که در بخش‌های مختلف وجود دارد، زمینه را برای برپایی یک نمایشگاه بین‌المللی و مدرن فراهم می‌کند.

محلی برای تبادل فکر

محمد حسین ساکت، نویسنده و مترجم

برگزاری نمایشگاه در همه جای دنیا از انگیزه‌های مهم در ترویج کتاب‌خوانی است، البته تنها انگیزه نیست، بلکه راهکارهای دیگری نیز برای علاقه‌مندی مردم به کتاب پیش‌بینی شده است. من پیش از این، تجربه حضور در نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب مصر، لبنان و فرانکفورت را داشتم و شاهد چگونگی برگزاری نمایشگاه‌ها بودم. به‌عنوان مثال در

نمایشگاه فرانکفورت بحث خرید کتاب نیست و بیشتر محلی برای

خاطر شیرین دیدار با مخاطبان

سعید بیابانکی، شاعر

اولین بار سال ۶۸ یا شاید هم ۶۹ بود که به نمایشگاه کتاب تهران رفتم. کتاب‌های ما کلاً به زبان انگلیسی بود و برای تهیه آن‌ها باید به نمایشگاه کتاب تهران می‌آمدیم. یک اتوبوس شدیم و با دانشجویها به نمایشگاه رفتیم. اولین خرید من از نمایشگاه کتاب تهران، در حقیقت فقط کتاب‌های درسی‌ام بود که به زبان اصلی چاپ شده بود.

از آن به بعد همیشه به بهانه مختلف به نمایشگاه کتاب رفت و آمد داشتم؛ خرید کتاب، حضور در نشست، برنامه تجدید دیدار با دوستان و... اما خاطره سالی را که اولین کتابم منتشر و در نمایشگاه عرضه شد، فراموش نمی‌کنم. به غرفه انتشاراتی که کتابم را منتشر کرده بود رسیدم. برخی مشغول خرید و مطالعه کتاب من بودند. از کتاب استقبال شده بود. هنوز کسی من را نمی‌شناخت. جالب این‌که دوستان ناشر نیز من را به چهره نمی‌شناختند. وارد غرفه شدم و خودم را معرفی کردم. اتفاق شیرینی بود. به هر تقدیر نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران یک اتفاق فرهنگی است که ما هر سال منتظر آن هستیم تا با مخاطبانمان روبه‌رو شویم؛ حالا مسیرش کمی هم دور باشد خیلی مهم نیست. اصلاً همین فاصله باعث می‌شود فقط اهل کتاب به نمایشگاه بروند و در نتیجه جامعه هدف درست‌تری برای ارائه خواهیم داشت.

غدیر بخش ویژه و موضوع اصلی نمایشگاه دهم با عنوان «غدیر، ولایت و امامت» نام‌گذاری شد.

ترویج فرهنگ مطالعه

اولین نمایشگاه «فعالیت‌های ترویج فرهنگ مطالعه و کتاب‌خوانی» در نمایشگاه دهم افتتاح شد و در ایام برگزاری نمایشگاه دهم مقالات اولین گسترش فرهنگ مطالعه، آمار تسهیلات اعطایی به ناشران و جزوات سلسله سخنرانی‌های پیرامون کتاب و کتاب‌خوانی در معرض دید عموم قرار گرفت.

کمیته امدادسانی جمعیت هلال‌احمر مستقر در نمایشگاه دهم در پایان ۱۰ روز، ۴۰۰ بیمار را در نمایشگاه به صورت رایگان مداوا کرد.

بیش از یک میلیون نفر از نمایشگاه دهم بازدید کردند و حدود ۵۰۰ هزار نفر از بازدیدکنندگان دانش‌آموزان بودند. در این نمایشگاه حدود ۱۰ میلیون دلار کتاب خارجی عرضه شد و ۶۰ باجه فروش با ۲۰۰ دستگاه کامپیوتر در بخش خارجی مستقر شد.

۱۷ میلیارد و ۵۰۰ میلیون ریال بن که بانک عامل آن بانک رفاه بود، در اختیار وزارت آموزش عالی، بهداشت و درمان، آموزش و پرورش، بنیاد شهید و سازمان تأمین اجتماعی قرار گرفت.

در دهمین نمایشگاه کتاب تهران که در اردیبهشت‌ماه برگزار شد، ۷۴۰ ناشر داخلی با ۴۳ هزار عنوان و ۳۶۰ ناشر خارجی (۲۶۰ ناشر لاتین و ۱۰۰ ناشر عرب از ۴۰ کشور) شرکت کردند.

در این نمایشگاه حدود ۱۰ میلیون دلار کتاب خارجی عرضه شد و میزان فروش در بخش خارجی نزدیک به ۲۰ میلیارد ریال بود که حدود ۸۰ درصد نسبت به نمایشگاه سال ۷۵ افزایش داشت.

در مراسم افتتاحیه نمایشگاه که هم‌زمان با عید غدیر برگزار شد، ناشران نمونه سال نیز در دو بخش خصوصی و دولتی معرفی شدند.

از ویژگی‌های نمایشگاه دهم، اختصاص سالیانه به عرضه تمامی کتاب‌های انتشار یافته در سال ۷۵ و نیز چاپ فهرست کامل این آثار در یک مجلد بود. هم‌چنین بخشی به ارائه تمام کتاب‌های موجود در نمایشگاه بر حسب تقسیم‌بندی موضوعی اختصاص یافته بود.

این ویژگی به بازدیدکنندگان کمک می‌کرد تا کتاب‌های مورد نیاز خود را در همان بخش و با استفاده از تخفیف‌های منظور شده، خریداری کنند. بیش از ۱۰ هزار جلد کتاب مرجع داخلی و خارجی در نمایشگاه دهم در معرض دید عموم قرار گرفت.

با توجه به هم‌زمانی نمایشگاه با ایام مبارک عید سعید

دهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
تاریخ برگزاری	۶ تا ۱۶ اردیبهشت ۱۳۷۶
رئیس نمایشگاه	علیرضا برازش
تعداد کشور	۲۸
تعداد ناشران داخلی	۷۴۰
تعداد ناشران خارجی	۳۶۰ (۲۶۰ ناشر لاتین و ۱۰۰ ناشر عرب)
عنوان کتاب خارجی	۴۰ هزار (۲۷ هزار عنوان لاتین، ۱۳ هزار عنوان عرب)
عنوان کتاب داخلی	۴۳ هزار
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	بخش ویژه «غدیر، ولایت و امامت» (موضوع نمایشگاه)، بخش ویژه روایت فتح و سرداران شهید، بخش ویژه مشاهیر علم و ادب ایران، بخش ویژه شهید مطهری، پنجمین نمایشگاه بین‌المللی اطلاع‌رسانی (۹۰ مؤسسه داخلی و ۲۵ شرکت خارجی) و چهارمین نمایشگاه مطبوعات هم‌زمان با نمایشگاه کتاب
ناشران برگزیده سال	بزرگسال دولتی: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم و حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی بزرگسال خصوصی: انتشارات فاطمی و انتشارات مرکز کودک و نوجوان: انتشارات مدرسه، انتشارات محراب قلم و انتشارات افق

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از نگاه دوربین

افزایش سه‌برابری ناشران عرب

حضور ناشران عرب در نمایشگاه یازدهم نیز نسبت به دوره‌های گذشته سه برابر شده بود. کتاب‌های بخش ناشران خارجی با قیمت هر دلار دو هزار ریال عرضه شد که این امر باعث افزایش ۲۵ تا ۴۰ درصدی سقف خرید، نسبت به نمایشگاه دهم شد. در راستای ایجاد سهولت در امر خرید کتاب‌های خارجی، کارت‌های خرید از نوزدهم اردیبهشت، در شعبه‌های مختلف بانک رفاه کارگران عرضه شد. در این دوره، برنامه فروش ریالی توسط ناشران در سالن‌های نمایش و فروش خارجی حذف شد.

در بخش اطلاع‌رسانی نمایشگاه نیز، ۱۰۱ مؤسسه دولتی و خصوصی در سالن شماره شش به ارائه جدیدترین محصولات و فناوری‌های خود در این حوزه پرداختند. تعداد ۱۰ مؤسسه شرکت‌کننده در نمایشگاه اطلاع‌رسانی دارای نمایندگی شرکت‌های خارجی بودند. برگزاری سخنرانی‌ها و میزگردهای تخصصی، کارگاه‌های آموزشی، ایجاد مراکز برای برقراری ارتباط با شبکه اینترنت برای عموم مردم، تشکیل غرفه اطلاع‌رسانی کودکان، نمایشگاه مدارک تخصصی اطلاع‌رسانی، بازارچه اطلاع‌رسانی برای عرضه مستقیم محصولات به علاقه‌مندان، برگزاری مسابقه‌های علمی و اهدای جایزه به سه نفر اول و اهدای جایزه به بهترین نقدها درباره سخنرانی‌های ایراد شده از جمله برنامه‌های بخش اطلاع‌رسانی نمایشگاه یازدهم بود.

نمایشگاه و جشنواره صنعت چاپ

از دیگر بخش‌های اصلی نمایشگاه یازدهم، برپایی جشنواره صنعت چاپ بود. این بخش با هدف معرفی آثار برتر در زمینه‌های مختلف

سه‌شنبه، بیست و نهم اردیبهشت سال ۱۳۷۷، یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران با حضور ۲۳ کشور جهان در دو بخش اصلی و جنبی، فعالیت خود را آغاز کرد. بخش‌های اصلی نمایشگاه شامل بخش ناشران داخلی، بخش ناشران خارجی، نمایشگاه اطلاع‌رسانی و نخستین جشنواره صنعت چاپ بود.

در بخش ناشران داخلی، بیش از ۱۲۰۰ ناشر از سراسر کشور آخرین آثار خود را در ۱۱ سالن عرضه کردند. از این تعداد، حدود ۱۰۸ ناشر در بخش کودک و نوجوان و ۲۳۷ ناشر از شهرستان‌های مختلف کشور حضور داشتند. در بخش ناشران داخلی بیش از ۴۲ هزار عنوان کتاب در زمینه‌های مختلف ارائه شد که از مجموع عناوین ذکر شده بیش از ۳۸ هزار عنوان مربوط به رده بزرگسالان و چهار هزار عنوان در ارتباط با کودکان و نوجوانان بود. استقبال ناشران از نمایشگاه یازدهم نسبت به نمایشگاه دهم رشد ۳۲ درصدی را نشان می‌دهد. از لحاظ تعداد عناوین هم، نمایشگاه یازدهم نسبت به نمایشگاه دهم بیش از ۱۶ درصد رشد داشت. در این نمایشگاه، بیش از ۶۰ ناشر زن به ارائه آثار خود در نمایشگاه پرداختند.

در بخش ناشران خارجی نمایشگاه یازدهم، ۳۴۵ مؤسسه انتشاراتی از ۲۳ کشور جهان از جمله فرانسه، هند، کانادا، ایتالیا، پاکستان، کویت، عربستان، مصر، عراق، لبنان، فلسطین و لیبی، در سه سالن به ارائه آثار خود پرداختند. لازم به ذکر است که در این سال، ۵۰ مؤسسه انتشاراتی خارجی برای اولین بار در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران حضور یافتند.

نمایشگاه یازدهم؛ برگزاری اولین جشنواره صنعت چاپ

افزایش تعداد ناشران کشورهای عربی

صنعت چاپ و با حضور ۴۰ مؤسسه داخلی و خارجی برگزار شد. این جشنواره شامل بخش‌های مسابقه و نمایشگاه بود. در بخش مسابقه، داوران رشته‌های مختلف صنعت چاپ، از قبیل چاپ افست، فلکسو، سیلک، اسکرین، چاپ مسطح، هلیوگراور، لیتوگرافی، صحافی، مدیریت انتشار و تولید و سایر عملیات چاپ به ارزیابی این رشته‌ها پرداختند و در پایان برترین آثار ارائه شده از سال ۱۳۷۴ به بعد را معرفی کردند. علاوه بر مؤسسه‌های داخلی، نمایندگی‌های ماشین‌آلات صنعت چاپ از آلمان، ژاپن، هلند، دانمارک، تایوان، هند، سوییس و انگلیس نیز در نمایشگاه صنعت چاپ حضوری فعال داشتند.

چهره‌های ماندگار در سرای اهل قلم

نمایشگاه کتاب از نگاه عکاسان، برگزاری نمایشگاه آثار گرافیکی، کاریکاتور، نقاشی و آثار جمعی و هم‌چنین کتاب‌های منتشر شده با موضوع فلسطین به مناسبت پنجاهمین سالگرد اشغال فلسطین از جمله برنامه‌های جنبی این نمایشگاه بود.

هم‌چنین در این دوره بخشی با عنوان سوم خرداد برگزار شد که در این بخش کتابخانه تخصصی ویژه جانبازان و معلولان و خانواده‌های شهدا با پنج هزار جلد کتاب و کتابخانه دفاع مقدس با هشت هزار جلد کتاب و ۲۵۰۰ جلد کتاب بریل، گویا و حسی - لمسی برای جانبازان نابینا و ۵۰ عنوان نوار گویا برای استفاده بازدیدکنندگان فراهم شده بود. در بخش سرای اهل قلم مجموعه‌ای از یادداشت‌ها، دست‌نوشته‌ها، مدارک تحصیلی و دانشنامه‌های چهره‌های ماندگار اهل قلم به نمایش گذاشته شد و اساتید و نویسندگان داخلی و خارجی در این بخش حضور یافتند. در این دوره به منظور زیباسازی داخل سالن‌های بخش فارسی برای اولین بار سیستم رنگی برای غرفه‌بندی به کار رفت.

یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
تاریخ برگزاری	۲۹ اردیبهشت تا ۶ خرداد ۱۳۷۷
رئیس نمایشگاه	احمد مسجدجامعی
تعداد کشور	۲۳
تعداد ناشران داخلی	۱۲۰۰ (۲۳۷ ناشر شهرستانی)
تعداد ناشران خارجی	۳۴۴ (۲۲۸ ناشر لاتین و ۱۱۶ ناشر عرب)
عنوان کتاب خارجی	۳۶ هزار (۲۱ هزار عنوان لاتین، ۱۵ هزار عنوان عرب)
عنوان کتاب داخلی	۴۲ هزار
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	بخش ویژه محرم، بخش ویژه دفاع مقدس، بخش ویژه آثار مکتوب انقلاب اسلامی، سالن فرهنگی - هنری بانوان، تجلیل از سیمین دانشور، سرای اهل قلم، سالن کارنامه نشر، جشنواره صنعت چاپ، پنجمین نمایشگاه مطبوعات هم‌زمان با نمایشگاه کتاب، ششمین نمایشگاه اطلاع‌رسانی و فن‌آوری اطلاعات، بخش تاریخ و سرزمین ایران، نمایشگاه کتاب از نگاه عکاسان، بخش مربوط به آثار مفاخر فرهنگی، معرفی آثار مکتوب پیرامون انقلاب اسلامی، برنامه شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی و حوزه فرهنگ و تمدن ایران، بخش ویژه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، نمایشگاه کتاب و کتاب‌خوانی از نگاه کاریکاتوریست‌ها
ناشران برگزیده سال	بزرگسال خصوصی: نشرنی، انتشارات نوید شیراز و انتشارات پیدایش بزرگسال دولتی: دانشگاه فردوسی مشهد
ناشران برگزیده نمایشگاه	ناشران برگزیده داخلی: انتشارات مرکز فرهنگی سپاه، نشر مرکز، انتشارات سرور و انتشارات تربیت

نمایشگاه کتاب؛ نوروز اهل مطالعه

محمد صالح علا، نویسنده و مجری

کرد؛ در ایران اگر می‌خواهی چیزی را پنهان کنی که هرگز کسی آن را پیدا نکند، بگذار لای کتاب، زیرا مردم ما هرگز لای هیچ کتابی را باز نمی‌کنند. به‌نظر می‌رسد بهتر است که ما برخی از دیدگاه‌های وارداتی را از فرهنگ عمومی حذف کنیم. امروز کدام انسان کتاب‌خوانی را می‌شناسیم که شب و روز کتاب می‌خواند و در عین حال خوش‌بخت است؟ مگر گنجشک‌ها که کتاب نمی‌خوانند خوش‌بخت نیستند؟ البته که نمایشگاه کتاب رویداد درخشانی است و اصلاً نوروز اهل مطالعه و یکی از درخشان‌ترین رویدادهای فرهنگی درس‌زمین عزیز ماست و همه کدیوران آن کارشان مأجور است. نمایشگاه کتاب می‌تواند الگوی اخلاقی مناسبی باشد، آن‌ها که دلشان برای کتاب و کتاب‌نخوان ایرانی می‌سوزد، نخست جهت بررسی دلایل لا کتاب بودن تکرر مردم ما به‌شکلی دانشی، عقلانی، موضوع‌رابطرسی کنند تا روشن شود، چرا مردم رغبتی به خواندن کتاب ندارند، جامعه‌شناسی کتاب و مطالعه از ضروری‌ترین نیازهای فرهنگی است، شاید از ابعاد و عوارض نمایشگاه کتاب طرح چنین نیازهایی است.

بیانی حقارت آمیز می‌گوییم؟ مردم ما در سال، نیم دقیقه کتاب می‌خوانند، آن هم در مقایسه با دیگرهایی که ساختمان اجتماعی و فرهنگی متفاوتی دارند. این آمارها چه نتایج اجتماعی و روانی در پی دارد؟ چرا بدین‌وسیله به مردم ارجمندمان تلویحاً توهین می‌کنیم؟ یک نفر می‌خواست مرا بخنداند، برایم لطفی پیش پا افتاده‌ای تعریف

ما، چند هزار سال است که روی زمین زندگی می‌کنیم، بدون کتاب که کتاب پدیده‌ای تازه است. به نسبت زمان زندگی اجتماعی، فرهنگی، مدت کوتاهی است با کتاب معاشرت داریم و در همه دوران بی‌کتابی خوش‌بخت بوده‌ایم. نمی‌دانم چرا در این یکصد سال اخیر اساس خوش‌بختی انسان را منوط به کتاب خواندن می‌دانیم. اصلاً مگر کتاب خواندن از ما انسان بهتری می‌سازد؟

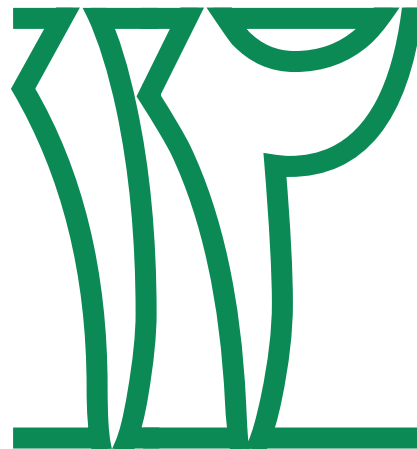
نه الزاماً، دست کم بیشتر بلاها و آسیب‌های بزرگ مانند ساختن بمب‌های قاتل و ایجاد ترس‌های دائمی برای بشریت را با سوادها تولید کرده‌اند. کتاب خواندن مثل آب خوردن یک نیاز غریزی نیست، هم‌چنان‌که کسی تا امروز در اثر نخوردن شکلات کاکائویی جانش را از دست نداده است! کسی هم از کتاب نخوردن زندگی را از دست نداده است. البته خواندن کتاب خوب، به دانستن، دانایی و زندگی بهتر ما کمک می‌کند، به‌همین خاطر کتاب خواندن مانند فکر کردن از کودکی نیاز به آموزش دارد. ولی پیدا نیست چرا اکثراً سعادت ما را در کتاب خواندن می‌دانند؟ این چه ارزش آماری است که با

نمایشگاه دوازدهم؛ یکصدمین سالگرد تولد امام خمینه (ره) بازدید دو میلیون نفر از نمایشگاه

هزار جلد کتاب خارجی توسط افراد حقیقی و ۸۰۰ مؤسسه علمی و فرهنگی و دانشگاهی خریداری شد. در آن سال بخش فروش ریالی نیز در برنامه نمایشگاه گنجانده شده بود که حدود ۱۰۰۰ مترمربع فضا در اختیار ناشرانی قرار گرفت که مایل بودند کتاب‌های خود را به قیمت رقابتی و به ریال عرضه کنند. در این بخش، محدودیت موضوعی و سقف خرید هم وجود نداشت. کشورهای سوریه، مصر، لبنان، اردن، کویت، عربستان سعودی، فلسطین، تونس، امارات متحده عربی، مغرب و عراق در نمایشگاه کتاب آن سال شرکت کردند و با بیش از ۱۲۰ ناشر در فضایی معادل ۱۰۵۰ مترمربع به عرضه محصولات خود پرداختند. ناشران عرب مهم‌ترین مشکل نمایشگاه را عدم تحویل به موقع کتاب‌ها به ناشران ذکر کردند. در بخش لاتین هم ناشرانی از کشورهای انگلستان، آمریکا، هلند، فرانسه، قبرس، سوییس، کانادا، اسپانیا، سنگاپور و هند در نمایشگاه شرکت کرده بودند.

دوازدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از ۱۴ تا ۲۴ اردیبهشت سال ۱۳۸۸ فعال بود تا در این دوره نیز بالغ بر هزار ناشر داخلی و ۳۱۲ ناشر از ۲۱ کشور دنیا حضور داشته باشند. در این نمایشگاه، ناشران داخلی حدود ۳۰ هزار عنوان کتاب را در فضایی بالغ بر ۱۲ هزار مترمربع به نمایش گذاشتند. یکی از تغییرات قابل توجه آن نمایشگاه، تلاش برای حرفه‌ای‌تر کردن حضور ناشران بود و در این راستا صرفاً از ناشرانی ثبت‌نام به عمل آمد که حداقل ۲۰ عنوان کتاب منتشر کرده بودند، درحالی‌که سال‌های گذشته از ناشرانی که حداقل پنج کتاب منتشر کرده بودند نیز ثبت‌نام می‌شد.

بر اساس آمار، قریب به دو میلیون نفر از دوازدهمین نمایشگاه کتاب تهران بازدید کردند که نزدیک به نیمی از این تعداد، بازدیدکننده بخش خارجی بودند. حدود ۳۶ هزار و ۲۰۰ نفر برای خرید کتاب‌های خارجی، کارت خرید تهیه کردند. آن سال بالغ بر ۲۳۰

نمایشگاه یکر خداد مبارک است اسماعیل آذر، نویسنده و استاد ادبیات فارسی

هر بار که نام نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران را می‌شنوم، حس می‌کنم باید این رخداد را تبریک بگویم، اما نمی‌دانم به چه کسی باید تبریک بگویم. به مردم؟ به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؟ به

نویسندگان که کتاب‌ها محصل تلاش آن‌ها است، یا به ناشران؟

من یک استاد دانشگاهم که چندین عنوان کتاب تألیف کرده‌ام و بالطبع هر سال باید در نمایشگاه حضور پیدا کنم، به همان اندازه که مردم لطف دارند و دوست دارند من را ببینند، من هم علاقه‌مند و مشتاق دیدن مخاطبان آثارم هستم که این اتفاق در نمایشگاه کتاب می‌افتد. باعث خوشحالی است بگویم هر زمان که در غرفه یک انتشارات حاضر شدم، با استقبال مردم مواجه شدم. اما صرف نظر از این موضوع من همواره به کتاب علاقه‌مند هستم. علاقه من به کتاب چنان است که اکثر کتاب‌ها را در طول سالیان با چنان ذوق و شوقی خریده‌ام که تا مسیر خانه بخش عمده‌ای از آن‌ها را می‌خواندم؛ اکثر شب‌ها قبل از ساعت پنج بیدار می‌شوم و شوق کتاب نمی‌گذارد خوابم را ادامه دهم. گاهی می‌ترسم بهمیرم و بسیاری از کتاب‌های کتابخانه‌ام را نخوانده باشم.

حمایت از جامعه فرهنگی و مخاطبان کتب خارجی

برای حمایت بیشتر از جامعه فرهنگی کشور، نرخ ارز بارانه‌های کتاب‌های خارجی عرضه شده در دوازدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از ۳۰۰ تومان به ۲۰۰ تومان کاهش یافت و این تغییر در سیستم بانکی و نظام فروش اعمال شد. هم‌زمان با دوازدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، هفتمین نمایشگاه اطلاع‌رسانی و فن‌آوری اطلاعات که بزرگ‌ترین گردهمایی مؤسسات اطلاع‌رسانی کشور بود، با حضور ۱۳۰۰ شرکت و مرکز اطلاع‌رسانی دولتی و خصوصی برگزار شد. در این نمایشگاه بیش از ۴۰ کارگاه آموزشی با هدف آموزش اطلاع‌رسانی و آشنایی با دستاوردهای جدید این دانش شکل گرفت و هر روز نیز مسابقه‌ای در زمینه اطلاع‌رسانی برای بازدیدکنندگان برگزار شد. با توجه به استقبال گسترده شرکت‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی، فضای بیشتری برای فعالیت‌های نمایشگاه اطلاع‌رسانی در نظر گرفته شده بود، (افزایش بالغ بر ۳۰ درصد نسبت به سال گذشته) علاوه بر این شرکت‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی محصولات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری خود را در «بازارچه اطلاع‌رسانی» برای فروش عرضه می‌کردند. دومین جشنواره صنعت چاپ نیز آن سال در دو بخش، شامل مسابقه آثار برگزیده چاپی و نمایشگاه صنعت چاپ برگزار شد. آثار چاپی شرکت‌کنندگان در رشته‌های چاپ و افست فلکوکراف، هلیوگراف، سیلک، صحافی، لیتوگرافی و مدیریت تولید

شرکت کردند. نزدیک به ۷۰۰ اثر برای نمایشگاه صنعت چاپ فرستاده شد که آثار برگزیده توسط هیئت داوران انتخاب گردید. ضمناً در آن نمایشگاه تلاش شد تا دو بخش نمایشگاه اطلاع‌رسانی و خدمات نشر و جشنواره صنعت چاپ از اداره مستقل و خودگردانی حمایت شود.

برنامه‌های جنبی نمایشگاه دوازدهم

کمیته فعالیت‌های جنبی برای هرچه بهتر برگزار شدن نمایشگاه و اثربخشی بیشتر، اجرای برنامه‌های متنوعی را پیش‌بینی کرده بود. فعالیت‌های بخش جنبی در نمایشگاه کتاب شامل برنامه‌های مربوط به مراسم یکصدمین سالگرد ولادت حضرت امام (ره)، برنامه‌های ویژه دانشگاه، شورای گسترش زبان فارسی، کودکان و نوجوانان، فرهنگ عاشورا، فرهنگ نماز و مراسم بزرگداشت شهید مرتضی مطهری بود. در بخش فعالیت‌های مربوط به یکصدمین سالگرد تولد حضرت امام (ره) نمایشگاهی از آثار حضرت امام (ره) برنامه‌های مختلفی برگزار شد؛ نمایش عکس‌های حضرت امام در طول زندگی آن حضرت، نمایش ۱۵۰۰ اثر چاپ شده ایرانی در مورد امام (ره)، اجرای سرودهای انقلابی توسط مرکز سرودهای انقلابی، گردآوری و چاپ ۱۰ مقاله ۱۰ نویسنده درباره حضرت امام (ره) و نمایش ۱۷۰ پایان‌نامه دانشجویی دانشگاه‌های ایران، اروپا، آمریکا، درباره امام (ره) و انقلاب اسلامی.

حضور کتاب‌خوان‌ها هم

غنیمت است

علیرضا رئیس‌دانی، مدیر انتشارات نگاه

از روز اول تأسیس نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران تا امروز هر سال در نمایشگاه شرکت کرده‌ام. نمایشگاه هر سال بهتر شده و شلوغ‌ترین نمایشگاه ایرانی است که به یک فروشگاه بزرگ تبدیل شده. این اتفاق برای اعتبار فرهنگی، خوب و مبارک است. حتی آن‌هایی که اهل کتاب نیستند، در طول روزهای برپایی نمایشگاه در آن شرکت می‌کنند. حتی حضور این افراد هم غنیمت است، چون آن‌ها در این ایام با کتاب آشنا می‌شوند. در این ۱۰ روز همه راجع به کتاب حرف می‌زنند.

تغییرات مثبت نمایشگاه، نامحسوس است و هر سال تجربه‌ای جدید وجود دارد. امسال دومین سالی است که نمایشگاه در شهر آفتاب برگزار می‌شود. خیلی‌ها از این اتفاق گله دارند، چون مسافت دور است، اما باید آن را پذیرفت. روابط ناشران و دست‌اندرکاران وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در طول این سال‌ها بهتر شده و شناخت بهتر و بیشتری نسبت به یکدیگر پیدا کرده‌اند. در حوزه بین‌الملل هم هر چند که فارسی، زبانی بین‌المللی نیست، اما ناشران خارجی در نمایشگاه حضور می‌یابند و این اتفاق برای ناشران ایرانی که نمی‌توانند در نمایشگاه‌های کتاب خارجی مثل نمایشگاه کتاب فرانکفورت شرکت کنند، خوب است. آن‌ها می‌توانند از غرفه‌های بین‌الملل بازدید کنند و با کتاب‌ها، نوع کاغذ و چاپ خارجی آشنا شوند. آرزوی منم نمایشگاه کتاب تهران هر سال ادامه داشته باشد.

دوازدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
تاریخ برگزاری	۱۴ تا ۲۴ اردیبهشت ۱۳۷۸
رئیس نمایشگاه	احمد مسجدجامعی
تعداد کشور	۲۱
تعداد ناشران داخلی	۱۰۰۰
تعداد ناشران خارجی	۳۱۲
عنوان کتاب خارجی	۵۱ هزار
عنوان کتاب داخلی	۳۰ هزار
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	بخش ویژه یکصدمین سال تولد امام خمینی (ره)، سالن ویژه عاشورا و محرم، بزرگداشت شهید مطهری، اعزام کاروان‌های دانشجویی از سراسر کشور به نمایشگاه با همکاری جهاد دانشگاهی، سالن کارنامه نشر، فعالیت‌های فرهنگی و هنری کودکان، دومین جشنواره صنعت چاپ، ششمین نمایشگاه مطبوعات هم‌زمان با نمایشگاه کتاب، سالن عاشورا، غرفه نماز
ناشران برگزیده سال	بزرگسال دولتی: انتشارات هرزگان، بزرگسال: انتشارات آموزش کشاورزی و انتشارات فروزان، بزرگسال شهرستانی: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع)، کودک و نوجوان خصوصی: انتشارات افق، کودک و نوجوان دولتی: انتشارات سوره
ناشران برگزیده نمایشگاه	ناشران برگزیده داخلی: انتشارات آستان قدس رضوی، انتشارات ققنوس، انتشارات نوید شیراز و انتشارات ذکر (کتاب‌های قاصدک)، ناشران برگزیده خارجی: انتشارات کتاب غزال، انتشارات دارالشرق و مؤسسه شهر کتاب

گفت‌وگو با علیرضا برازش، رئیس نمایشگاه‌های نهم و دهم نمایشگاه کتاب فرصت بررسی سلیقه مردم در حوزه فرهنگ است

کسانی که ایام برگزاری نمایشگاه‌های نهم و دهم کتاب را به خاطر دارند احتمالاً یک نکته در ذهن آن‌ها بسیار پرخاطره است؛ حضور پررنگ دانش آموزان. در این دو دوره پس از هماهنگی‌های صورت گرفته، همه دانش‌آموزان تهران کارت دعوت به بازدید از نمایشگاه با امضای رئیس نمایشگاه دریافت می‌کنند. ریاست این دو دوره را علیرضا برازش برعهده داشت که چهره شناخته شده‌ای برای اهالی نشر و کتاب است.

چراکه امید خیلی از ناشران به نمایشگاه است، خیلی از ناشران در طول سال به صحاف و چاپخانه‌دار بدهکار می‌شوند و به نمایشگاه امید دارند تا فروش عمده داشته باشند و هیچ کسی فکر نمی‌کرد که این فروشگاه بزرگ را از ناشران بگیریم. سال ۹۵ هم که نمایشگاه در شهر آفتاب برگزار شد، برخی از ناشران از دوری راه نگران بودند که مبادا این بازار از دست برود و مردم تهران به خاطر خرید کتاب راضی نباشند این همه راه بیایند، اما خوشبختانه مردم از این فرصت استقبال کردند.

اصولاً انتظاری که از برگزاری نمایشگاه کتاب می‌توان داشت، چیست؟

طی ۱۰ روز نمایشگاه، بازار نشر و کتاب‌فروشی‌ها خلوت و ماه‌های منجر به نمایشگاه، خریده‌ها کمتر می‌شود چون همه منتظر هستند تا نمایشگاه شروع شود و از نظر چرخه تولید و خرید، یک قله به شمار می‌آید. یک ناشر در دوره نمایشگاه به میزان دوسه ماه فروش دارد. نمایشگاه فرصتی است تا بهترین آثار خود را در آن عرضه کنند و اغلب ناشران نیز کتاب‌هایشان را به این زمان می‌رسانند، وعده‌گاه ناشران برای پدیدآورنده، ناشر و خریدار، وعده‌گاه خوبی است. از سوی دیگر فرصتی است برای این‌که ببینیم ناشران ما چه تولید می‌کنند و مردم ما چه خریداری می‌کنند. اگر در سالن کتاب‌های کمک آموزشی جمعیت زیاد است و در بخش دیگر کمتر، محلی است تا میزان استقبال مردم از حوزه‌های مختلف بررسی شود، جایی برای سنجش میزان علاقه‌مندی‌های فرهنگی مردم به شمار می‌آید. شاید در طول سال هم بتوان این نظرسنجی‌ها را داشت، اما نمایشگاه زمینه بهتری برای دسترسی به این آمار و ارقام به شمار می‌آید.

برخی معتقدند بودجه‌ای که صرف نمایشگاه می‌شود، می‌تواند در افزایش کتاب‌فروشی‌ها مؤثر باشد، نظر شما چیست؟

داشت که به مرور گسترش یافت. یکی از کارهایی که در نمایشگاه نهم کلید خورد، راه‌اندازی سالن کارنامه نشر و سالن اهل قلم بود.

راه‌اندازی کارنامه نشر کار بسیار سختی بود که اجرای آن از سوی دوستان پیشنهاد شده بود، اما انجام شد و بسیار هم با استقبال مواجه شد. در این سالن تمام کتاب‌های منتشرشده در طول سال که بیش از ۳۰ هزار عنوان بود به صورت موضوعی در معرض دید قرار گرفت تا مخاطبان و علاقه‌مندان بدانند آن سال چه کتاب منتشر شده است و اصولاً این فرصت را داشتند با فیزیک کتاب‌های مورد علاقه خود مواجه شوند و آن‌را بررسی کنند.

این کار سخت با چه هدفی راه‌اندازی شد، وقتی همه ناشران حضور داشتند؟

این سالن از ابتدا به عنوان بخش جنبی برگزار می‌شد؛ بخشی که به اصل فلسفه نمایشگاه نزدیک‌تر بود. این موضوع با توجه به زمان بیشتری که در سال‌های بعد داشتیم، می‌توانست تقویت شود و متخصصان و اهل فرهنگ را به این سمت سوق دهیم. البته این حرکت به نوعی در مقابل و در تضاد با مدل فروشگاه‌های بودن نمایشگاه و حمایت از ناشران است،

حضور نمایشگاه باعث نشده که به عرضه کتاب در فروشگاه‌ها و کتاب‌فروشی‌ها خلی ایجاد شود و اگر نمایشگاه برداشته شود، وضعیت نشر بهتر نمی‌شود. نمایشگاه به نوعی یک تنفس مصنوعی برای نشر است

افق دید برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب در دوره نهم و دهم چگونه بود؟

قطعاً فکر می‌کردیم نمایشگاه مانند شجره طیبه‌ای سال‌های سال هم‌چنان به کار خود ادامه خواهد داد، چراکه مهم‌ترین و وسیع‌ترین فعالیت فرهنگی در حوزه کتاب بود و فکر کنم الان هم در این حد است. البته در گذشته امکانات کمتر بود و تجربه نمایشگاه‌داری کمتر و برگزارکننده، زمان بیشتری نیاز داشت. اما امروز حضور تشکل‌های صنفی با زیادی از دوش معاونت امور فرهنگی برداشته است.

مهم‌ترین دغدغه‌های مرتبط با برگزاری نمایشگاه در آن دوره چه مسائلی بود؟

شروع فعالیت نمایشگاه کتاب در دوران جنگ بود و آن دوران در کنار برکاتش، محدودیت‌هایی نیز به همراه داشت به‌خصوص در حوزه کالای خارجی و بالطبع کالای فرهنگی خارجی. دانشگاه‌ها گسترده شده بود و دانشجویان زیادی در آن‌ها مشغول تحصیل بودند، تقاضای کتاب خارجی و سخت به دست آوردن آن‌ها یکی از دغدغه‌های دانشجویان بود چون مثل امروز اینترنت نبود و مطالب فقط از طریق کتاب منتقل می‌شد. در دوران جنگ تبادل کمتری داشتیم و ارزش خارجی در اختیار نبود و این کارها را محدودتر می‌کرد. نمایشگاه فرصتی بود تا به این بهانه، ارزی به بخش فرهنگی اختصاص داده شود تا کتاب وارد شود. خیلی‌ها یک‌سال منتظر بودند تا کتاب‌های خارجی خود را خریداری کنند. هرچه جلوتر رفتیم، این موضوع کمتر شد و اصل برگزاری نمایشگاه، گستردگی آن و تأثیر آن به نفع بخش داخلی و فعالیت‌های جنبی پیش رفت.

از جدیدترین کارهایی که در دوره نهم نمایشگاه انجام شد چه بود؟

اصولاً در نمایشگاه‌های اول بخش‌های جنبی کمتری وجود

معتقدم حضور نمایشگاه باعث نشده که به عرضه کتاب در فروشگاه‌ها و کتاب‌فروشی‌ها خللی ایجاد شود و اگر نمایشگاه برداشته شود، وضعیت نشر بهتر نمی‌شود. نمایشگاه به‌نوعی یک تنفس مصنوعی برای نشر است.

اگر قرار بود مجدد ریاست نمایشگاه کتاب تهران را بر عهده داشته باشید، به چه مسائلی توجه می‌کردید؟

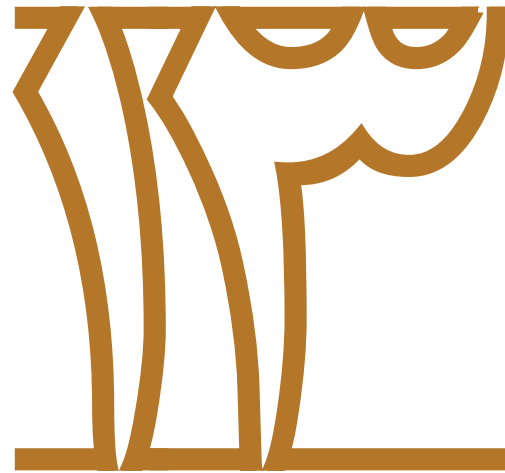
در این طول این ۲۰ سال حوزه‌آی‌تی و تکنولوژی تفاوت‌های زیادی کرده است، اما در این زمینه اطلاع‌رسانی‌های مرتبط با کتاب افزایش پیدا نکرده است. حجم و تعداد کتاب‌ها در طول این سال‌ها رشد زیادی کرده است و برای همه این امکان وجود ندارد که همه کتاب‌ها را مرور کنند و ۶۰ هزار عنوان نیز آمار بسیار بالایی است که دیدن آن‌ها هفته‌ها وقت می‌خواهد. به نظرم اگر فردی گرایش به رمان دارد و رمان‌های خارجی و آمریکایی لاتین را دوست دارد، باید زمینه‌ای ایجاد شود که در یک دسته‌بندی منظم و دقیق فهرست آثار منتشر شده در این حوزه به‌او معرفی شود تا شخص از میان آثار ترجمه شده، یکی را انتخاب کند. این کار

همان زمان کلید زده شد و در سالن موضوعی این فرصت ایجاد شد، اما در سال‌های بعد انجام نشد. در این میان فکر می‌کنم با توجه به گسترش تکنولوژی و اختیاراتی که در این زمینه در بخش اینترنت و آی‌تی داریم، می‌توانیم کار بهتری انجام دهیم. مثلاً فرد در خانه این کتاب‌ها را با نام‌غرفه در اختیار داشته باشد و برنامه‌ریزی مناسب‌تری برای استفاده از نمایشگاه داشته باشد. اگر چه قدم زدن در نمایشگاه و دیدن آدم‌ها محسناً زیادی به همراه دارد، اما باید برای وقت و زمان مردم به خصوص قشر کتاب‌خوان برنامه‌ریزی بهتر و مناسب‌تری پیش‌بینی شود.

خاطره‌ای از آن دوران ریاست نمایشگاه به یاد دارید؟

ما تلاش کردیم افراد زیادی را از میان نوجوانان و جوانان به نمایشگاه بیاوریم تا در فضا قرار گیرند، آن زمان با آموزش و پرورش صحبت کردیم و چهار سالن ویژه به کودکان اختصاص دادیم و کارت دعوت‌های کوچک تهیه کردیم. آن زمان می‌گفتند که تهران دو میلیون دانش‌آموز دارد و در تعامل با افراد مختلف این کارت‌ها را پخش کردیم. حتی یکی از نمایندگان مجلس آمد و گفت شما سه بدهکار

را به سراغ من فرستادید، سه فرزند داشت که او را مجبور کرده بودند به نمایشگاه بیاید. در این کارت، دانش‌آموزان به نمایشگاه دعوت شده بودند. ما گفته بودیم که اسم بچه‌ها روی کارت نوشته شود تا حس خوبی به آن‌ها داده شود. نکته‌ای که این کار داشت، این بود که چگونه این بچه‌ها می‌توانستند به نمایشگاه بیایند و قرار شد از نظر اتوبوس کمک کنیم چون معتقد بودیم این هزینه‌ها سرمایه‌گذاری برای آینده است و باید از آن‌ها بهره گرفت، اما رفت و آمد اتوبوس‌ها به محل برگزاری نمایشگاه و جانمایی آن‌ها نیز از جمله مشکلات و مسائلی بود که در این زمینه به آن‌ها پرداختیم و به همین دلیل جلسات بسیار زیادی در این زمینه با شهرداری برگزار کردیم، چون امکان داشت که شهر به هم بریزد و بخشی از مسیر باشگاه انقلاب را اجاره کردیم که اتوبوس‌ها در ترافیک نمانند و این اقدامات موجب شد آمارها افزایش خیلی زیادی داشته باشند و ورودی دانش‌آموزان در این سال خیلی زیاد شد. این کار در دوره نهم و دهم تکرار شد که البته در دوره دهم به دلیل تجربه‌ای که داشتیم، خیلی آسان‌تر بود. آن موقع صبح‌ها وقتی به نمایشگاه می‌آمدم و ذوق و شوق بچه‌ها را می‌دیدم، حس خوبی داشتم.

نمایشگاه سیزدهم در سال امام علی (ع) مشاوره به خانواده‌ها و دعوت به کتاب‌خوانی

سیزدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، فعالیت خود را از سیزدهم اردیبهشت سال ۱۳۷۹ و در سالی که به نام امام علی (ع) نام‌گذاری شده بود، آغاز کرد. به همین مناسبت تعداد ۱۴۰۰ عنوان کتاب پیرامون شخصیت و زندگانی حضرت علی (ع)، در سالی به نام آن حضرت در معرض دید و استفاده علاقه‌مندان قرار گرفت. از مجموع کتاب‌های مزبور ۱۱۰۰ عنوان با موضوع شخصیت امام علی (ع)، ۲۰۰ عنوان با موضوع غدیر خم و ۱۰۰ عنوان معرفی نهج البلاغه بود.

در مراسم افتتاحیه نمایشگاه، ناشران برگزیده دولتی، خصوصی و شهرستانی سال ۱۳۷۸، معرفی و انتشارات سرور در بخش ناشران دولتی بزرگسال و انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در بخش ناشران دولتی در حوزه کودک و نوجوان به‌عنوان ناشر برگزیده انتخاب شدند.

چندین هزار امید بنی آدم است این *

احمد شاکری، مدیر بازار جهانی کتاب

سی امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

تا من و شما، روزی از روزها با تورق صفحات بدانیم، این سخن و

سرا تا به این خانه برسد چه روایت‌هایی را از سر گذرانده است.

می‌گویند هر موجودی راسن و سالی است که اگر آن اتفاق در وقتش پیش نیاید، حرمان پدیدار می‌شود. از این منظر، موجودی به نام نمایشگاه کتاب تهران در سی سالگی اش، و به اقتضای سی سالگی در این جغرافیا، دارد به دست صاحبان اصلی آن سپرده می‌شود؛ امید دوباره‌ای که صنعت نشر ما در مسیر جهانی شدن و تقویت حضورش در بازار جهانی نشر به آن نیازمند است تا با همدلی دولت و بخش خصوصی، مسیر ورود به کپی‌رایت و رعایت حقوق مؤلف و مصنف را هموار کند.

باتگاهی آینده‌پژوهانه در مسیر بین‌المللی شدن نمایشگاه کتاب تهران و در راستای تقویت ابعاد نمایشگاهی آن، بازار جهانی کتاب در تجربه سی سالگی اش، می‌کوشد فضایی برای شناساندن بهتر نشر و ادبیات فارسی به دیگر ناشران بین‌المللی باشد تا با حضور نهادها و

مراکز مختلف فرهنگی، ناشران، آژانس‌های ادبی علاقه‌مند و نهادهای مستقل داخلی و خارجی به گسترش این صنعت کمک نماید؛ به گونه‌ای که زمینه چاپ بین‌المللی آثار ادبیات فارسی را فراهم کند، راهی برای حضور بهتر ناشران ایرانی در نمایشگاه‌های جهانی کتاب و نشست‌های بین‌المللی باشد، با شناخت آژانس‌های ادبی و تخصصی راه جهانی شدن ادبیات ایران را هموار کند، با تسهیل تعاملات میان فرهنگی و ضمن معرفی جوایز ادبی و تأمین کمک‌هزینه‌های نویسندگی داخلی و خارجی، به روند اهدای این موارد به نویسندگان و مترجمان برجسته زبان‌های دیگر کمک نموده و نهایتاً علاقه‌مندان این حوزه را به عرضه، نشر و ترجمه آثار ادبیات فارسی تشویق کند؛ مسیری که از راه تعامل با ناشران و مترجمان دیگر کشورهای برای واگذاری رایت ترجمه و نشر آثار فارسی به زبان‌های دیگر پدید می‌آید.

* برگرفته از غزلی از هوشنگ ابتهاج (سایه)

هم‌چنین در بخش ناشران خصوصی در حوزه کتاب‌های بزرگسال، نشر مرکز و در بخش ناشران خصوصی حوزه کتاب‌های کودک و نوجوان، محراب قلم و قدیانی به صورت مشترک به‌عنوان ناشر برگزیده معرفی شدند. در بخش ناشران شهرستانی نیز دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم به‌عنوان ناشر برگزیده شهرستانی معرفی شد.

سیزدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در فضایی به وسعت ۴۰ هزار مترمربع و با عرضه ۱۰۰ هزار عنوان کتاب از ۱۱۸۵ ناشر داخلی و ۴۳۰ ناشر از ۳۵ کشور جهان کار خود را آغاز کرد.

هم‌زمان با برگزاری نمایشگاه سیزدهم، خانه کتاب ایران ۱۱ هزار و ۱۸۹ عنوان کتاب چاپ اول سال ۷۸ را به صورت موضوعی و در ۱۱ بخش، در سالن میلاد به نمایش گذاشته بود.

برنامه‌های جنبی نمایشگاه سیزدهم

انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک و نوجوان، تسهیلات ویژه‌ای به کودکان در نمایشگاه کتاب اختصاص داده بود که ارائه مشاوره رایگان در مورد کتاب‌های کودک و آشنا کردن بازدیدکنندگان با شکل‌های مربوط به حوزه نشر از جمله فعالیت‌های انجمن مذکور بود. کارگاه‌های نقاشی، سفالگری، خطاطی، عروسک‌سازی، کلاژ، آسمان‌نما، زیست‌شناسی و نمایش فیلم و تئاتر نیز توسط کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران برگزار شد.

روز هفدهم اردیبهشت‌ماه اندیشمندان و نویسندگان عرب با هدف گسترش روابط فرهنگی ایران و کشورهای عربی سمنیاری در محل نمایشگاه تشکیل دادند. در این سمنیاری، چالش‌های فرهنگی و مشکلات چاپ و نشر کتاب‌های عربی، محورهای مبارزه اندیشمندان و روشنفکران جهان عرب با عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی، کاهش تیراژ

سیزدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
تاریخ برگزاری	۱۴ تا ۲۴ اردیبهشت ۱۳۷۹
رئیس نمایشگاه	احمد مسجدجامعی
تعداد کشور	۳۵
تعداد ناشران داخلی	۱۱۸۵
تعداد ناشران خارجی	۴۳۰
عنوان کتاب خارجی	۵۰ هزار
عنوان کتاب داخلی	۴۹ هزار
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	بخش ویژه امام علی (ع)، سالن ویژه ۲۰ سال ادبیات دفاع مقدس، سالن ویژه گفت‌وگوی تمدن‌ها، سالن بانوان، سالن توسعه نشر بین‌الملل، بخش ویژه فعالیت‌ها و سرگرمی‌های کودک و نوجوان، سالن کارنامه نشر، روز ادبیات فرانسه، برنامه ویژه ادبیات عرب و شبه‌قاره هند، سومین جشنواره صنعت چاپ، هفتمین نمایشگاه مطبوعات هم‌زمان با نمایشگاه کتاب
ناشران برگزیده سال	بزرگسال دولتی: مؤسسه تنظیم و نشر آثار حضرت امام خمینی (ره) بزرگسال خصوصی: انتشارات مرکز بزرگسال شهرستان: انتشارات پیر خوزستان کودک و نوجوان خصوصی: انتشارات افق کودک و نوجوان دولتی: انتشارات مدرسه و کانون پرورش کودکان و نوجوان
ناشران برگزیده نمایشگاه	ناشران برگزیده داخلی: مؤسسه تنظیم و نشر آثار حضرت امام خمینی (ره)، انتشارات مدرسه، انتشارات فاطمی، انتشارات روزنه، انتشارات افق، انتشارات پیر خوزستان، اتحادیه ناشران قم به خاطر فعالیت ویژه در سالن امام علی (ع) و انتشارات دلیل ما به خاطر فعالیت نمونه در عرضه کتاب‌هایی پیرامون شخصیت و زندگی امام علی (ع) ناشر برگزیده خارجی: دارالکتب اسلامی

کتاب در جهان عرب و تبلور ادبیات مقاومت و ظلم ستیزی در فرهنگ معاصر عربی مورد بررسی قرار گرفت.

عرضه کتاب‌ها روی دیسک

بازار عرضه دیسکت فشرده نیز در نمایشگاه بین‌المللی کتاب به چشم می‌خورد و برخی از ناشران، کتاب‌های قطور و چند جلدی خود را بر روی دیسک فشرده و البته با قیمتی بسیار ارزان‌تر عرضه کردند. آثار شهید مطهری، آثار حضرت امام (ره) و مثنوی سروش به صورت دیسک فشرده ارائه می‌شد. در این نمایشگاه اثر نفیس صحیفه نور نیز به صورت لوح فشرده عرضه شد. در این لوح فشرده، زندگینامه امام خمینی (ره) از سن ۱۲ سالگی تا زمان رحلت ایشان و نیز گزیده‌ای از سخنرانی‌ها، نامه‌ها، تألیفات و بسیاری مطالب ارزشمند دیگر گنجانده شده بود.

نمایشگاه کتاب:

مرکز تبادل فکر و اندیشه

محمد کاظم بجنوردی،

رئیس مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی

نمایشگاه بین‌المللی کتاب از رویدادهای بسیار زیبا و ضروری نظام جمهوری اسلامی ایران است و یکی از دستاوردهای موفق وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است که هر سال با افزایش تجربه، بهتر از سال قبل برگزار می‌شود.

اگرچه در طول این ۲۹ بار برگزاری به لحاظ مکان، نمایشگاه با تغییراتی همراه بوده به نحوی که بر کیفیت آن تأثیر گذاشته است، اما امیدواریم با قرار گرفتن در شهر آفتاب این نقیصه برطرف شود. از طرفی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران حتی توانسته در میان کشورهای خارجی نیز علاقه‌مندانی پیدا کند و هر سال برخی از اهل فرهنگ اروپا و آسیا مقارن با این رویداد به ایران سفر می‌کنند که قابل توجه است. ضمن این‌که بعضی از ناشران خارجی نیز در نمایشگاه حضور پیدا می‌کنند و حاصل کار خود را در این رویداد فرهنگی ایرانی ارائه می‌کنند. در داخل کشور هم نمایشگاه به رویدادی تبدیل شده که توانسته اقوام مختلف ایرانی را چند روزی دور هم جمع کند تا میان اهل فرهنگ و دانش تبادل فکر و اندیشه ایجاد شود. هم‌چنین برپایی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران تاکنون توانسته اقشار مختلفی و به ویژه نسل جوان را گرد هم بیاورد تا چند صباحی به کتاب توجه کنند تا شاید از این رهگذر، کتاب در رأس توجه جامعه و نسل جوان قرار بگیرد و ما شاهد رونق صنعت نشر در کشور باشیم.

انتخاب اول من همیشه مادرم بود. ذوق کودکانه‌اش موقع دیدن کتاب‌های نویسندگانی که از دوره نوجوانی به یاد داشت، مثال‌زدنی بود. سلیقه‌هایمان یکی نبود، اما یاد گرفته بودیم برای همدیگر پای غرفه‌های مورد نظر صبر کنیم.

پیش‌ترها نمایشگاه کتاب و مطبوعات با هم برگزار می‌شد و این کار را سخت‌تر می‌کرد! راستی یک نکته! این توریست‌هایی که در هر نمایشگاهی حضور خودجوش دارند، آن روزها هم بودند.

مادرم در جواب سؤال من (اینا اینجا دارن چی کار می‌کنن؟!)) با چشم‌های گرد شده از دیدن خانواده‌هایی که در گوشه و کنار، روی چمن‌های پیک‌نیک کرده بودند یا جوانانی که با التماس از صاحبان غرفه‌ها، کیسه‌های آرم‌دار، یا خودکاری طلب می‌کردند می‌گفت: «خب چی کار کنن مادر جون! مردم سرگرمی ندارند. دلشون به همین چیزا خوشه!»

خلاصه در پایان روز، همیشه من و مادر می‌ماندیم و چندین کیسه پر از کتاب‌های آگاتا کریستی و ژول ورن برای من و کتاب‌های پانتولو کوبیلو و دیل کارنگی برای او.

چند کیلومتر پیاده‌روی تا تاکسی‌هایی که برایت‌ناز می‌کردند و ما که هر چه پول داشتیم، خرج کرده بودیم و باید قید تاکسی در بست‌رامی زدیم.

شبیبه حس چارلی در کارخانه شکلات‌سازی اشکان خطیبی، بازیگر و کارگردان

روزگاری نه چندان دور...

هنوز هم لذت لمس ورق‌های کاغذی را با هیچ تجربه دیگری عوض نمی‌کنم. بوی چوب و کاغذ، لمس حرورف چاپی، انتخاب بهترین چوق الف...

پیش‌ترها به زمان برگزاری نمایشگاه کتاب که نزدیک می‌شدیم، شوق کودکانه‌مان ده‌چندان می‌شد.

تخیل گم شدن در راهروهای پایان‌ناپذیر سالن‌ها، تماشای جلد کتاب‌هایی که حتی اسم‌شان هم به گوش مان نخورده بود، تصور دیدن مجموعه آثار نویسندگانی بزرگ و... شبیبه حس چارلی بود در اولین مواجهه با کارخانه شکلات‌سازی.

یا شاید من و چند بچه خرخون! دیگر این‌طور بودیم. همیشه خدا هم باید منت بزرگ‌تری را می‌کشیدی تا رنج ترافیک و ساعت‌ها پیاده‌روی و پیدا نکردن غرفه‌های مورد نظر را به جان بخرد.

حضور ۳۰۰ ناشر خارجی

در بخش لاتین ۳۰۰ ناشر از کشورهای انگلستان، هلند، آمریکا، اسپانیا، ترکیه، سوئیس، هند، کانادا، فرانسه، آلمان و ایتالیا محصولات خود را عرضه کردند. از میان ناشران کتاب‌های لاتین کشور آلمان با ۴۵ ناشر و ترکیه با ۹ ناشر حضور گسترده‌تری داشتند. اما از نظر تعداد کتاب انگلستان چشم‌گیرترین حضور را داشت. ناشران آمریکایی نیز از طریق ناشران انگلستان در این نمایشگاه شرکت کردند. در بخش لاتین، کتاب‌های رشته‌های تخصصی مانند پزشکی، رایانه و علوم بیشترین حجم را به خود اختصاص داده بودند. در بخش کتاب عربی نیز ۱۸۰ ناشر از کشورهای لبنان، مصر، سوریه، عربستان، کویت، تونس، قطر، اردن و فلسطین شرکت داشتند که کشورهای لبنان و سوریه حضور گسترده‌تری داشتند. در حوزه کتاب‌های عربی نیز بیشترین عنوان مربوط به بخش علوم دینی و معارف بود.

راه‌اندازی سایت نمایشگاه

سایت اینترنتی نمایشگاه به آدرس <http://www.tifb.co.ir> برای نخستین بار از اول اردیبهشت ماه راه‌اندازی و جهت اطلاع علاقه‌مندان از جزئیات چهاردهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب دسترس پذیر شد. در این سایت اطلاعات مربوط به نحوه برگزاری این دوره، مقررات، اسامی ناشران، جانمایی غرفه‌ها، نقشه، راهنما، آخرین اخبار وقایع نمایشگاه و همه اطلاعات عمومی مربوط به آن ارائه شد.

نمایشگاه چهاردهم نسبت به سال‌های پیش دارای برنامه‌های جانبی متنوع و فراوانی بود که در طول ۱۰ روز برپایی نمایشگاه مورد استفاده علاقه‌مندان قرار گرفت. در این دوره،

نمایشگاه چهاردهم؛

معرفه سایت اینترنتی Tibf

رشد ۲۵ درصدی

خرید کتاب از سوی

مخاطبان

چهاردهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از ۱۸ تا ۲۸ اردیبهشت ۱۳۸۰ در محل دائمی نمایشگاه‌ها برگزار شد. در واقع این نمایشگاه نخستین رویداد مهم فرهنگی دهه ۸۰ محسوب می‌شود.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، پس از ۱۳ دوره برپایی، همچون دوره‌های گذشته، از دو بخش اصلی ناشران داخلی و خارجی و چند بخش و برنامه جنبی تشکیل شده بود. این نمایشگاه به وسعت ۳۸ هزار و ۳۰۰ متر مربع با ۱۴ هزار غرفه و با شرکت ۱۴۶۰ ناشر داخلی و ۴۸۰ ناشر خارجی برگزار شد که بیش از ۱۴۰ هزار عنوان کتاب در بخش‌های داخلی و خارجی آن ارائه شد. در بخش ناشران داخلی نمایشگاه که وسیع‌ترین بخش نیز بود، بالغ بر ۱۴۶۰ ناشر داخلی حضور داشتند که از این تعداد ۱۵۰ ناشر کتاب کودک و نوجوان و ۵۴ ناشر کتاب‌های آموزشی و کمک‌درسی (سالن‌های ۱ و ۲ و ۳)، ۲۰۰ ناشر شهرستانی و ۱۰۵۶ ناشر در بخش بزرگسالان بودند.

بخش خارجی نمایشگاه همچون سال‌های گذشته از دو بخش لاتین و عربی تشکیل شده بود که نسبت به سال گذشته از رشد ۱۰ درصدی برخوردار بود. در این بخش ۴۸۰ ناشر عرب و لاتین از ۲۴ کشور کتاب‌های خود را به نمایش گذاشتند. تالارهای مینا و میلاد به کتاب‌های خارجی اختصاص یافته بود و فضای اختصاص یافته به بخش کتاب‌های خارجی نسبت به سال گذشته ۲۰ درصد افزایش نشان می‌داد. یکی از مهم‌ترین دستاوردهای کمیته ناشران خارجی در نمایشگاه چهاردهم حضور تعداد بیشتر ناشران از کشورهای مختلف بود. نمایشگاه چهاردهم با حضور ۹۳ ناشر جدید ۳۰ درصد رشد در حوزه ناشران لاتین و همین‌طور با حضور ۳۸ ناشر که برای اولین بار در نمایشگاه کتاب شرکت می‌کردند، ۲۰ درصد رشد در ناشران عرب نسبت به دوره قبل داشت.

نمایشگاه کتاب و ذوق بچه‌هایم

سپیده خلیلی، نویسنده

وقتی فرزندانم بچه بودند، برای افتتاح نمایشگاه کتاب روزشماری می‌کردند. از قبل تعیین می‌کردند چه روزی مال چه کسی است که همراه مامان به نمایشگاه برود. شب قبل از رفتن، پول تو جیبی‌های آینده‌شان را مساعده می‌گرفتند و حساب

و کتاب می‌کردند که چند هفته‌ی دیگر از زیر بدهی درمی‌آیند. آن روزها حتی اگر خودم حوصله رفتن به نمایشگاه را نداشتم، بچه‌ها راحت‌نمی‌گذاشتند و به زور وادارم می‌کردند که هر روز سری به نمایشگاه‌بزنم.

اگرچه جذابیت فضای نمایشگاه برای کودکان در آن سال‌ها بسیار کمتر از جذابیتش در این سال‌هاست، ولی بچه‌های من ذوق و شوق عجیبی داشتند. شاید از این‌که با هم دنبال کتاب‌هایی که می‌خواستیم، می‌گشتیم و این یک فعالیت مشترک بود، لذت می‌بردند. شاید از این‌که آن روز تمام وقتم در اختیار آن فرزندم بود که با من آمده بود. یا شاید از این‌که کتاب‌های مرا در دست بچه‌های هم سن و سال خودشان می‌دیدند، خوشحال می‌شدند. چون در طول سال به من غر می‌زدند که چقدر می‌نویسی! ولی بعد از نمایشگاه تا مدتی تشویقم می‌کردند که بیشتر بنویسم.

آن روزها برای من سر زدن به نمایشگاه، آشنا شدن با تازه‌های نشر ایرانی و خارجی، دیدن همکاران و شرکت در بعضی از نشست‌ها توأم بود. از دیدن احساس رضایت در چهره ناشران و از استقبال مردم از کتاب‌هایم لذت می‌بردم. از ناشران درباره کتاب‌هایم می‌پرسیدم و نگران بودم که نکند کتابم روی دستشان بماند و به خاطر من ضرر کنند. ولی در ارتباط با ناشران، چند سالی است که فقط می‌روم بینم کدام ناشر کتاب مرا چاپ کرده و از ترس پرداخت حق‌التألیف به من خبر نداده است!

چهاردهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
تاریخ برگزاری	۱۸ تا ۲۸ اردیبهشت ۱۳۸۰
رئیس نمایشگاه	علی اصغر رمضانپور
تعداد کشور	۲۴
تعداد ناشران داخلی	۱۴۶۰
تعداد ناشران خارجی	۴۸۰
عنوان کتاب خارجی	۷۵ هزار
عنوان کتاب داخلی	۶۵ هزار
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	سالن ویژه امام حسین (ع)، سالن انتفاضه فلسطین، سالن کارنامه نشر، سالن جوانان، بررسی وضعیت کتاب در دهه ۷۰، سالن فعالیت‌های فرهنگی و هنری کودکان و نوجوانان
ناشران برگزیده سال	کودک و نوجوان دولتی: انتشارات مدرسه کودک و نوجوان خصوصی: انتشارات قادیانی بزرگسال دولتی و عمومی: انتشارات سمت بزرگسال خصوصی شهرستان: نشرنی و انتشارات دلیل ما ناشران دولتی و عمومی: انتشارات تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم و نوید شیراز
ناشران برگزیده نمایشگاه	ناشران برگزیده داخلی: انتشارات ققنوس، انتشارات قاصدک، انتشارات امیرکبیر و انتشارات سروش ناشر برگزیده خارجی: انتشارات جان وایلی

فعالیت‌های فرهنگی شامل، میزگردها و گردهمایی‌هایی در کمیته‌های نشست‌های مربوط به بخش خارجی، سرای اهل قلم، کمیته امور بانوان و کمیته جوانان پیش‌بینی شده بود.

برگزاری ۴۰ نشست علمی و فرهنگی، برگزاری هشتمین نمایشگاه مطبوعات، برگزاری چهارمین جشنواره صنعت چاپ و اختصاص دوسالن مزین به نام ابا عبد الله الحسین (ع) به مناسبت تقارن برگزاری نمایشگاه با ایام سوگواری اربعین حسینی که در آن بهترین آثار انتخابی هنرمندان عرصه‌های مختلف هنری که با الهام از واقعه عاشورا و زندگی امام حسین (ع) خلق شده بودند به نمایش درآمد، از جمله برنامه‌های جنبی این نمایشگاه بود.

ارائه آثار برتر کودک و نوجوان نویسندگان ایرانی به همراه چکیده انگلیسی و فارسی آن‌ها در غرفه نشر بین‌المللی به منظور ارائه جهانی و برون‌مرزی آثار ایرانی، عرضه ۱۰ هزار عنوان کتاب‌های خارجی جهت فروش ریالی به منظور صرفه‌جویی ارز، برپایی مراسم بزرگداشت شاعرانی چون سعدی، فردوسی و خیام، دیدار و گفت‌وگو با دکتر طلال ابورحمة مهمان چهاردهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران و فیلم‌بردار تلویزیون فرانسه و وقایع‌نگار شهادت نوجوان فلسطینی، برگزاری بیش از ۳۰ نشست نقد و بررسی کتاب، مراسم تعزیه‌خوانی به مناسبت اربعین حسینی، نمایش ۱۲ هزار عنوان کتاب‌های چاپ اول سال ۱۳۷۹، برپایی غرفه بزرگداشت انتفاضه و اختصاص فضایی جهت حضور ناشران الکترونیک از دیگر برنامه‌های جنبی نمایشگاه چهاردهم بود. روند استقبال مردم از چهاردهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران هم‌چنان فزاینده بود و آمارهای بانکی نشان داد که خرید ریالی کتاب از نمایشگاه چهاردهم ۲۵ درصد نسبت به سال گذشته رشد داشت.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از نگاه دوربین

نمایشگاه پانزدهم؛ اولین ستاد خبری

اولین حضور تشکل‌های نشر در بخش اجرایی نمایشگاه

نمایشگاه پانزدهم، طبق روال نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب تهران در اردیبهشت ماه افتتاح شد، این نمایشگاه از یازدهم دومین ماه از سال ۱۳۸۱ فعالیت خود را آغاز کرد. در افتتاحیه نمایشگاه پانزدهم، ناشران برگزیده سال ۱۳۸۰ معرفی و تقدیر شدند. این نمایشگاه به مدت ۱۰ روز به کار خود ادامه داد.

بخش ناشران داخلی، ناشران خارجی، فعالیت‌های جنبی و بخش ارتباطات از جمله بخش‌های نمایشگاه پانزدهم بود.

در این دوره، در بخش ناشران داخلی، ۱۸۵۲ ناشر در ۱۰۲۵ غرفه در فضایی بالغ بر ۳۵ هزار متر مربع در ۱۷ سالن بیش از ۷۶ هزار عنوان کتاب را به نمایش گذاشتند. ۶۰۰ ناشر خارجی از ۳۷ کشور جهان نیز در این دوره از نمایشگاه حضور داشتند. در بخش خارجی ۴۰ درصد عناوین کتاب‌ها در سال ۲۰۰۲ منتشر شده بودند.

در بخش خارجی نمایشگاه پانزدهم علاوه بر عرضه کتاب‌ها، فعالیت‌های جنبی متنوعی هم برنامه‌ریزی شده بود. نشست مقدمه‌ماتی پیوستگی‌های فرهنگی بین ایران، افغانستان و تاجیکستان، برپایی غرفه مشترک فرهنگی اروپا با همکاری آلمان، سوییس، فرانسه، ایتالیا و ترکیه، برگزاری نمایشگاه کتاب‌های برگزیده جایزه جهانی کتاب سال، روز ادبی ایتالیا، روز ادبی لبنان و قطر، غرفه توسعه بین‌المللی نشر و سالن ناشران الکترونیک از جمله این فعالیت‌ها بود.

در راستای سیاست کاهش تصدی‌گری دولت و واگذاری امور به بخش خصوصی، تمامی امور اجرایی بخش ناشران داخلی از جمله ثبت نام، توزیع جزوه قوانین و مقررات، غرفه‌بندی و مدیریت سالن‌ها برای نخستین بار در این نمایشگاه به تشکل‌های صنفی نشر واگذار شد.

اطلاع‌رسانی و ستاد خبری نمایشگاه

در نمایشگاه پانزدهم برای نخستین بار متقاضیان کتاب‌های خارجی می‌توانستند قبل از برپایی نمایشگاه از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی نمایشگاه اطلاعات کتاب‌های مورد نیاز خود را تهیه کنند.

راه‌اندازی ۲۰ باجه اطلاع‌رسانی مکتوب در سطح نمایشگاه و توزیع ۷۰۰ هزار نقشه و نصب علائم و تابلوهای راهنما در سطح

نمایشگاه از جمله برنامه‌های اطلاع‌رسانی نمایشگاه پانزدهم بود. همچنین در ایام نمایشگاه، ویژه‌نامه‌ای در ۱۰ صفحه اخبار نمایشگاه را در اختیار بازدیدکنندگان و ناشران قرار می‌داد.

ستاد خبری نمایشگاه هم برای اولین بار در نمایشگاه پانزدهم تشکیل شد. اجرای طرح سبد خانوار برای کارگران و اعطای بن خرید کتاب از طریق وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از جمله ویژگی‌های نمایشگاه پانزدهم بود.

فعالیت‌های جنبی

هم‌زمانی برپایی نمایشگاه پانزدهم با ایام اربعین حسینی باعث شد تا این نمایشگاه با عنوان «ایام حسین (ع)» برگزار شود و سالن ویژه امام حسین (ع) یکی از برنامه‌های نمایشگاه پانزدهم شود. نمایش کتاب‌های منتشر شده در مورد امام حسین (ع) و قیام عاشورا، نمایش آثار هنری در این خصوص و برگزاری مراسم تقدیر از خادمان فرهنگ مکتوب عاشورا از جمله برنامه‌های این سالن بود.

اما علاوه بر این بخش ویژه، نمایشگاه پانزدهم برنامه‌های جنبی متنوع دیگری را هم داشت، از جمله برگزاری همایش تخصصی بررسی حقوق نشر کتاب در ایران. سرای اهل قلم نیز با برگزاری ۸ نشست ادبیات منطقه‌ای استان‌های قم، خراسان، خوزستان، همدان، اصفهان، گیلان، فارس و آذربایجان شرقی و ۱۶ میزگرد و تحلیل ۸ استاد برجسته و شخصیت فرهنگی و برپایی ۸ میزگرد در موضوع فرهنگ، دین‌پژوهی، فلسفه و تاریخ و داستان‌نویسی کودک بخش دیگری از برنامه‌های جنبی نمایشگاه پانزدهم را بر عهده داشتند. سالن کارنامه‌نشر و سالن ویژه افغانستان از دیگر بخش‌های جنبی نمایشگاه پانزدهم بود. در ایام برپایی نمایشگاه پانزدهم حدود دو میلیارد تومان کتاب به فروش رسید و تقاضای خرید کتاب نسبت به نمایشگاه چهاردهم ۱۷ درصد رشد را نشان می‌داد. در این دوره بیش از ۲ میلیون و ۲۰۰ هزار نفر از نمایشگاه بازدید کردند و بالاخره این نمایشگاه هم در مراسم اختتامیه‌ای که در تاریخ بیستم اردیبهشت ماه برپا شد، با معرفی ناشران برتر داخلی و خارجی حاضر در نمایشگاه به کار خود پایان داد.

نمایشگاه کتاب تهران، جشن کتاب کشور

شهرزاد گهوارهای، مدیر انتشارات نوپردازان

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در سال‌های اخیر توانسته است به جایگاه خود در میان مردم و اهالی نشر دست پیدا کند. این نمایشگاه با ۳۰ سال تجربه در حوزه‌های مختلف امروز به محلی مطمئن برای ناشران تبدیل شده است. اما در این میان برخی مشکلات و مسائل

وجود دارد که شرایط کاری را تا حدودی سخت می‌کند؛ مشکلاتی که امیدواریم در سال‌های آینده با تدبیر مسئولان برطرف شود. مشکلی که از سالیان گذشته وجود داشته و هر سال تکرار می‌شود، کمبود مترایز غرفه است، زیرا این موضوع مناقشاتی در داخل صنف ایجاد کرده است و همیشه ناشرانی هستند که درخواست مترایز بیشتر دارند و وقتی خواسته‌شان محقق نمی‌شود، می‌گویند بی‌عدالتی شده است. به نظر من این موضوع باید حل شود. یکی دیگر از خواسته‌های نشر از نمایشگاه کتاب این است که حالا که شهر آفتاب به عنوان محل برگزاری نمایشگاه کتاب انتخاب شده است، شرایط یکسان برای همه ناشران در نظر گرفته شود و با افتتاح فازهای بعدی، دیگر شاهد برگزاری نمایشگاه زیر چادر نباشیم. با پایان نمایشگاه بیست‌ونهم، وعده داده شد که در نمایشگاه سال آینده بخش‌های زیادی از نمایشگاه تحویل داده می‌شود. به نظر من

باید شرایطی فراهم شود تا همه ناشران در یک مکان یکسان قرار بگیرند.

نباید فراموش کنیم که نمایشگاه کتاب تهران، جشن کتاب کشور است. هر سال ناشرانی از طیف‌های مختلف دور هم جمع می‌شوند و مردم و مخاطبان در این رویداد شرکت می‌کنند. هر سال عده‌ای کتاب‌خوان داریم که تحت هر شرایطی به نمایشگاه کتاب می‌آیند. سال گذشته پیش‌بینی شد مردم زیادی به شهر آفتاب نمی‌آیند، اما همان افرادی که به مصلاهی امام خمینی (ره) و نمایشگاه تهران می‌رفتند، به شهر آفتاب آمدند و کتاب‌های مورد نیاز خود را خریداری کردند. این ۱۰ روز از نظر مالی تأثیر ویژه‌ای بر اقتصاد نشر دارد. برخی ناشران بنیه‌ای قوی دارند، اما عده‌ای که در میانه‌های راه هستند، روی فروش نمایشگاه حساب باز کرده‌اند. نمایشگاه نوعی سکوی پرتاب به سوی جلو است و بنیه مالی ناشران را قوی می‌کند.

لزوم توجه به تجربه‌های بین‌المللی

مهدی عمر انلو، مدیر انتشارات آوند دانش

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، امروز پس از ۲۹ دوره برپایی در مکان‌های مختلف، تجربه‌های گوناگونی را پشت سر گذاشته است؛ تجربه‌هایی که هر یک از آنها می‌تواند در بهتر برگزاری نمایشگاه نقش بسزایی داشته باشد و مشکلات احتمالی را از پیش رو بردارد. در

سال‌های گذشته به دلیل جابه‌جایی مکان نمایشگاه، امکان استقرار و نظام‌مندی بخش‌های مختلف نمایشگاه کتاب وجود نداشت اما امروز انتظار این است که با مشخص شدن مکان نمایشگاه، تمهیدات و پیش‌بینی‌های انجام شده در این حوزه نظام‌مندتر باشد و با تکیه به تجربیات سالیان قبل، یک نمایشگاه بین‌المللی خوب داشته باشیم. در بسیاری از نمایشگاه‌های کتاب دنیا مثل نمایشگاه کتاب لندن، در آخرین روز نمایشگاه، جانمایی غرفه سال آینده به ناشران اعلام می‌شود و در صورت رضایت ناشران، آن مکان با همان مترای مشخص به ناشر اختصاص دارد و سپس همه کارها به صورت منظم و به مرور انجام می‌شود و هیچ عجله و اقدام شتاب‌زده‌ای در روزهای نزدیک برگزاری نمایشگاه دیده نمی‌شود. این موضوع موجب می‌شود ناشران نیز برنامه‌های خود را برای حضور در نمایشگاه آینده پیش‌بینی کنند و به مرور هر یک از کارها و اقدامات خود را انجام دهند. من تا به حال در ۲۵ دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران حضور داشتم و امروز در سی‌امین دوره برگزاری نمایشگاه توقع دارم کارها و برنامه‌ها هدفمندتر و منظم‌تر باشد؛ موضوعی که در سایه دبیرخانه دائمی و با مشارکت تشکل‌های صنفی اجرایی خواهد شد.

پانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران	محل برگزاری
۱۱ تا ۲۰ اردیبهشت ۱۳۸۱	تاریخ برگزاری
علی اصغر رمضانپور	رئیس نمایشگاه
۳۷	تعداد کشور
۱۸۵۲ (۲۰۲) ناشر کودک و نوجوان، ۳۷۱ ناشر کمک‌درسی و آموزشی و ۴۸۲ ناشر شهرستانی)	تعداد ناشران داخلی
۶۰۰	تعداد ناشران خارجی
۶۵ هزار	عنوان کتاب خارجی
۷۶ هزار	عنوان کتاب داخلی
نمایشگاه ویژه فرهنگ عاشورا، سرای ایران، سرای فلسطین، سرای افغانستان، سرای تاجیکستان، سرای قرقیزستان، روز فرهنگی قزاقستان، سرای اهل قلم، میزگرد نشر الکترونیک در ایران، بررسی موانع جهانی شدن ادبیات ایران، همایش بررسی حقوق نشر کتاب در ایران؛ چالش‌ها و رهیافت‌ها	برنامه‌ها و بخش‌های جنبی
بزرگسال دولتی: انتشارات وزارت امور خارجه بزرگسال خصوصی: انتشارات گوهر دانش بزرگسال: ققنوس بزرگسال شهرستانی: انتشارات دلیل ما کودک و نوجوان دولتی: مؤسسه فرهنگی منادی تربیت	ناشران برگزیده سال
ناشران برگزیده داخلی: بوستان کتاب قم، انتشارات امیرکبیر، آستان قدس رضوی، انتشارات صدرا، مؤسسه توزیع دارالکتب العلمیه و انتشارات خانه ادبیات ناشر برگزیده خارجی: نماینده مؤسسه انتشاراتی آلفرد مک میلان	ناشران برگزیده نمایشگاه

نمایشگاه شانزدهم؛ حضور ۱۶ ناشر جدید خارجی کتاب، کودک و خانواده

شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از چهاردهم اردیبهشت با شعار کتاب، کودک، خانواده در چهار بخش اصلی ناشران داخلی، ناشران خارجی، کودک و نوجوان، و برنامه‌های جنبی برگزار شد. در این نمایشگاه، آثار بیش از ۱۹۰۰ ناشر ایرانی و ۹۰۰ ناشر غیرایرانی از ۵۵ کشور مختلف جهان حضور داشت و نزدیک به ۱۵۵ هزار عنوان کتاب (۸۰ هزار عنوان کتاب فارسی و داخلی و ۷۵ هزار عنوان کتاب عربی و لاتین) در معرض دید علاقه‌مندان و مشتاقان قرار گرفت. در بخش ناشران داخلی نمایشگاه، ناشران در چهار گروه کودک و نوجوان، دانشگاهی، آموزشی و عمومی کتاب‌های خود را عرضه کردند که در این میان هزار و ۱۱۱ ناشر به طور مستقل و ۸۵۲ ناشر به صورت وابسته، آثار خود را به نمایش گذاشتند. در این نمایشگاه ۸۷۲ ناشر تهرانی و ۲۳۹ ناشر شهرستانی حضور فعال داشتند. در گروه عمومی ۷۲۸ ناشر، در گروه کودک و نوجوان ۱۳۲ ناشر، در گروه آموزشی ۸۱ ناشر، در گروه دانشگاهی ۱۷۰ ناشر و هم‌چنین ۹ مؤسسه خیریه حضور داشتند. در این بخش ناشران حدود ۱۵۵ هزار عنوان کتاب را در فضایی به مساحت ۱۷ هزار و ۵۰۰ متر مربع به متقاضیان و علاقه‌مندان عرضه کردند.

حضور ۴۶ ناشر جدید در بخش خارجی

بخش ناشران خارجی نمایشگاه از دو بخش لاتین و عربی تشکیل می‌شد که نسبت به سال گذشته از رشد ۱۲ درصدی برخوردار بود. در این بخش ۶۰۰ ناشر عرب و لاتین از ۵۵ کشور جهان کتاب‌های خود را به نمایش گذاشتند. در بین ناشران خارجی، ۴۶ ناشر جدید برای نخستین بار در این نمایشگاه شرکت کردند. از این تعداد ۲۸ ناشر از کشورهای لبنان، اردن، پاکستان، مصر، امارات متحده عربی، سوئدان و سوریه و در بخش ناشران لاتین نیز ۱۸ ناشر جدید از کشورهای آمریکا، هندوستان و انگلیس برای نخستین بار حضور یافتند.

در بخش لاتین، ۳۱۰ ناشر از کشورهای آلمان، فرانسه، سوئیس، آمریکا، انگلستان، هلند، مکزیک، هندوستان، کانادا، اسپانیا، ایتالیا، ونزوئلا، ارمنستان، روسیه و ترکیه محصولات فرهنگی خود را عرضه کردند. از میان ناشران کتاب‌های لاتین، کشورهای آلمان، فرانسه،

سوئیس و مکزیک حضور فعال داشتند و در این بخش کتاب‌های حوزه‌های پزشکی، مهندسی، علوم پایه، رایانه و هنر بیشترین حجم را به خود اختصاص داده بود. در بخش عربی نیز ۱۳۷ ناشر از کشورهای لبنان، مصر، سوریه، عربستان، کویت، یمن، قطر، امارات متحده عربی، عمان و پاکستان شرکت داشتند که کشورهای عربستان و عمان حضور گسترده‌ای نسبت به دیگران از خود نشان دادند. بیشترین حجم کتاب‌های عربی مربوط به علوم دینی و معارف اسلامی بود.

بخش جنبی

در نمایشگاه شانزدهم که از ۱۴ تا ۲۴ اردیبهشت‌ماه به مدت ۱۰ روز دایر بود، به مناسبت بیست و پنجمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی سالن ویژه‌ای به نام «امام خمینی (ره) روایت ناگفته» دایر بود که در آن آثار رهبر کبیر انقلاب (ره)، آثار ناشران در خصوص آراء و اندیشه‌های امام (ره) به زبان‌های فارسی و خارجی، پایان‌نامه‌های دانشجویی با محوریت امام خمینی (ره)، آثار هنری درباره امام شامل خوش‌نویسی، نگارگری و آثار حجمی، اسناد و مدارک مربوط به امام، آثار صوتی و تصویری درباره امام و زندگی امام به روایت تصویر عرضه شد.

هم‌چنین با توجه به این‌که شعار اصلی نمایشگاه «کتاب، کودک، خانواده» بود، بنابراین پرداختن به این موضوع در برنامه‌های اصلی نمایشگاه قرار داشت و سالی به طور مستقل به این امر اختصاص یافت. در این سالن، نویسندگان، مترجمان و کارشناسان کتاب کودک و نمایندگان از نهادهای مرتبط مانند کانون پرورش فکری، انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک و آموزش و پرورش به بحث و بررسی درباره کتاب‌های این حوزه پرداختند. در سرای اهل قلم شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، ۵۶ نشست برگزار شد که در آن اندیشمندان، صاحب‌نظران و پدیدآورندگان با به عنوان سخنران یا مستمع حضور داشتند. در این سال برای نخستین بار، سرای اهل قلم از کشورهای مختلف جهان سخنران دعوت کرده بود و برای آن‌ها برنامه‌هایی در نظر گرفته بود. از جمله برنامه‌های این سرای، بزرگداشت اسلام‌شناس برجسته آلمانی، پروفیسور آتماری شیمیل و نیز میزگرد تعادل ادبیات ایران و عرب با حضور جمعی از استادان، صاحب‌نظران و پژوهش‌گران بود.

نخستین نمایشگاه طراحی جلد کتاب نیز در این دوره از نمایشگاه برگزار شد. بر اساس برنامه‌ریزی‌های از پیش تعیین شده، مسابقه‌ای برای انتخاب طرح‌های برگزیده جلد کتاب‌هایی که از سال ۱۳۷۹ تا پایان ۱۳۸۱ منتشر شده بودند، برگزار و به سه اثر برتر جوایزی به طراحان و ناشران تولید آن کتاب‌ها اهدا شد.

بخش بازار بین‌المللی کتاب برای اولین بار در نمایشگاه شانزدهم شروع به کار کرد که امکان مبادلات فرهنگی و اقتصادی و عقد قرارداد را بین ناشران ایرانی و بین‌المللی فراهم می‌ساخت، از جمله کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران و کتابخانه ملی سوریه یک قرارداد فرهنگی منعقد کردند. این سالن با برگزاری برنامه‌های مختلف به معرفی آثار و کتاب‌های ایرانی به مخاطبان داخلی و خارجی مبادرت کرد و تعدادی از نمایندگان بنگاه‌های ادبی کشورهایی چون انگلستان، آلمان، ایتالیا و نمایندگان اتحادیه ناشران آلمانی و کشورهای لبنان، سوریه، کویت، عربستان و بسیاری از متخصصان نشر بین‌الملل برای تبادل نظر، ارائه پیشنهاد حضور داشتند و به مبادله کتاب پرداختند.

لزوم توجه به وجهه بین المللی نمایشگاه

سیدعباس حسینی نیک

مدیر مسئول انتشارات مجد

نمایشگاه بین المللی کتاب تهران یک سرمایه ملی است، این نمایشگاه، بزرگ ترین رویداد فرهنگی در کشور و پربازدیدترین نمایشگاه کشور و خاورمیانه است. جایگاه ویژه نمایشگاه، قضاوت را برای آن چه هست و آن چه باید باشد، سخت می کند. به نظر می رسد آن چه باید باشد دور از دسترس نبوده و گام های مؤثری برای رسیدن به آن برداشته شده است. انتخاب مکان ثابت و محل استاندارد نمایشگاه و اسپانری کامل و واقعی امور برگزاری نمایشگاه به صنف، دو موضوع اساسی است که هنوز باید مورد توجه بیشتری قرار گیرد. اما پیشنهادهایی نیز در این زمینه دارم؛ نخست این که در زمان برگزاری نمایشگاه، همه رسانه های خبری و تبلیغی اعم از صدا و سیما، خبرگزاری ها، مطبوعات، تابلوهای شهری و فضای مجازی باید به طور کامل برنامه های نمایشگاه را پوشش دهند. دوم این که، امکانات حمل و نقل شهری و رفاهی نمایشگاه تکمیل و به حد کفایت باشد. نکته سوم این است که سامان دهی یارانه ها در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و تخصیص بودجه تأمین کتاب در سازمان ها، دانشگاه ها، کتابخانه ها و نهادهای دولتی و عمومی، همراه با گشاده دستی و منطبق با نیازهای واقعی باشد. سرفصل این بودجه ها در علم حسابداری، هزینه ای است ولی در علم مدیریت اجتماعی، درآمدی محسوب می شود.

اکنون که مدیران نمایشگاه، تصمیم به برگزاری آن در شهر آفتاب گرفته اند، انتظار آن است که مدیران شهرداری، این فرصت را مغتنم شمرده و هرچه زودتر تدابیر لازم از جمله ساخت سالن های استاندارد مانند سالن های سه قلو و هم چنین سرویس های بهداشتی ثابت را مورد اهتمام قرار دهند. به وجهه بین المللی نمایشگاه بیشتر توجه شود. امروز باید نتیجه برجام را در صنعت نشر هم ببینیم. حضور بدون واسطه ناشران بزرگ بین المللی می تواند بازار نشر داخلی را به آن ها معرفی کرده و روابط و همکاری بین ناشران داخلی و خارجی را برقرار سازد.

شانزدهمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل دائمی نمایشگاه های بین المللی تهران	محل برگزاری
۱۴ تا ۲۴ اردیبهشت ۱۳۸۲	تاریخ برگزاری
علی اصغر رمضانپور	رئیس نمایشگاه
۵۵	تعداد کشور
۱۹۰۰	تعداد ناشران داخلی
۹۰۰	تعداد ناشران خارجی
۷۵ هزار	عنوان کتاب خارجی
۸۰ هزار	عنوان کتاب داخلی
نمایشگاه فرهنگ عاشورا، بخش ویژه امام خمینی (ره)، روایت ناگفته، فلسطین زندگی در بطن واقعه، سرای ایران؛ کتاب و کتابخانه جلوه های بارز تمدن اسلامی (نمایش ماکت بیش از ۴۰ کتابخانه بزرگ جهان اسلام)، اولین نمایشگاه و مسابقه طراحی جلد کتاب (با نمایش ۱۵۰ اثر)، سالن ویژه شهید چمران به روایت عکس و اسناد، سرای اهل قلم با برپایی ۲۹ نشست، سالن کارنامه نشر، نمایشگاه معلمان مؤلف، نمایشگاه ویژه کودک و نوجوان (به مناسبت شعار اصلی نمایشگاه تحت عنوان کتاب، کودک و خانواده)، دهمین نمایشگاه مطبوعات هم زمان با نمایشگاه کتاب، اولین دوره بازار جهانی کتاب، برنامه های جنبی؛ شعار اصلی نمایشگاه «کتاب کودک و خانواده» بود.	برنامه ها و بخش های جنبی
بزرگسال دولتی و عمومی؛ انتشارات سمت بزرگسال شهرستانی؛ نوید شیراز بزرگسال خصوصی؛ نشر نی کودک و نوجوان خصوصی؛ انتشارات شبانویز	ناشران برگزارنده سال
ناشران برگزیده داخلی: مؤسسه فرهنگی دیباگران تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار حضرت امام خمینی (قدس ره)، انتشارات دلیل ما و انتشارات پیدایش ناشران برگزیده خارجی: مؤسسه آل البیت للاحیاء التراث و جهان ادیب	ناشران برگزیده نمایشگاه

خاطره برگزاری آخرین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در محل دائمی نمایشگاه‌ها به سال ۱۳۸۵ بازمی‌گردد. تنها سالی که برخلاف همه دوره‌ها رئیس نمایشگاه، معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی نبود. ریاست نمایشگاه آن سال را احسان‌اله حجتی، مدیرعامل وقت مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی عهده‌دار شد.

گفت و گو با احسان‌اله حجتی، رئیس نمایشگاه نوزدهم

نمایشگاه کتاب؛ مهم‌ترین پدیده فرهنگی کشور

و با مدیریت جدید برگزار شود و از سوی دیگر باتوجه به شرایطی که داشتیم و نیز بدهی باقی‌مانده از دوره‌های قبل، تغییر دولت، رفتن تعداد زیادی از افرادی که در سال‌های پیش عهده‌دار برگزاری نمایشگاه و دارای تجربیات مناسبی بودند، حتی موضوع برگزار نشدن نمایشگاه بین‌المللی کتاب یا تغییر زمانی آن نیز مطرح بود. اما در نهایت با وجود تمام مشکلات و کاستی‌ها و سیاست‌های ابلاغی وزیر محترم وقت، تصمیم به برپایی نمایشگاه نوزدهم گرفته شد و جناب آقای صفر هرنندی، حکم ریاست نمایشگاه را به نام من زدند و بیان کردند برگزاری

در نهایت در نیمه دوم ۱۳۸۴ در مؤسسه مشغول به کار شدم. در آن مقطع، مؤسسه از نظر مالی در حالت مناسبی قرار نداشت و حدود دو سال بود که فعالیت چشم‌گیری انجام نداده بود. نمایشگاه‌های ۱۷ و ۱۸ توسط خانه کتاب برگزار شده بود و تعداد برپایی نمایشگاه‌های استانی در سال به حداقل رسیده بود. روزی که مدیرعاملی مؤسسه را بر عهده گرفتم، کل موجودی در اختیار مجموعه، حتی پاسخ‌گوی حقوق پرسنل نبود و مشکلات زیادی وجود داشت. از سویی سیاست وزارتخانه این بود که نمایشگاه نوزدهم توسط مؤسسه

لطفاً در ابتدا از این‌که چه شد شما به عنوان رئیس نمایشگاه نوزدهم معرفی شدید بگوئید.

اواخر سال ۱۳۸۳ مرحوم شعاعی، معاون امور فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی وقت، پیغامی به من دادند مبنی بر این‌که مدیریت مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران را که در آن مقطع فعالیت چندانی نداشت، عهده‌دار شوم. پس از بررسی‌هایی که انجام دادم، به این نتیجه رسیدم کار در مؤسسه با مشکلات عدیده‌ای همراه خواهد بود و نیازمند بررسی بیشتر است. البته با توضیحات ایشان قانع شدم و

نمایشگاه به صورت کامل برعهده مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران باشد. البته در روزهای نخست نمایشگاه نوزدهم، دکتر محسن پرویز به‌عنوان معاون امور فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به جای مرحوم شعاعی معرفی شدند، البته ایشان پیش از تصدی سمت معاونت امور فرهنگی، در شورای سیاست‌گذاری نمایشگاه نوزدهم نیز حضور فعال داشتند و در طول برگزاری نمایشگاه نیز همواره حضور داشتند و کمک بسیاری به مجموعه کردند. اما هیچ‌گاه اعمال نظر مستقیم درباره موضوعی نکردند و با بزرگ‌منشی معتقد بودند در ایام نمایشگاه بالاترین مسئول، رئیس نمایشگاه است و این موضوع را به همه اعلام کرده بودند. به این ترتیب کار برپایی نمایشگاه نوزدهم رسماً آغاز شد.

با توجه به شرایطی که به آن اشاره کردید، آیا با مشکل خاصی مواجه شدید؟

مهم‌ترین موضوع، محل برگزاری نمایشگاه بود؛ ایجاد ترافیک در مسیرهای منتهی به محل نمایشگاه بین‌المللی تهران و نامناسب بودن امکانات برای برگزاری نمایشگاه کتاب. این دوره، آخرین نمایشگاهی بود که در این محل برگزار شد. هم‌چنین آخرین نمایشگاه تجمیعی بود که هم‌زمان نمایشگاه کتاب، رسانه‌های دیجیتال و مطبوعات در آن برگزار می‌شد.

در پایان نمایشگاه نوزدهم نقدی بر نحوه برگزاری نمایشگاه وجود داشت؟

سالن‌های اصلی شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی تا سه روز قبل از افتتاح نمایشگاه کتاب، در اختیار نمایشگاه دیگری بود و این یعنی ما فقط سه روز برای آماده‌سازی نمایشگاه کتاب فرصت داشتیم. روزی که برای امضای قرارداد به شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی رفتیم، برگه‌ای را پیش روی من گذاشتند که نموداری رنگی داشت. رنگ قرمز نشان‌دهنده سالن‌های نامناسب، رنگ زرد سالن‌های نیازمند به ایمن‌سازی و رنگ سبز سالن‌های استاندارد و ایمن بود. از مجموع سالن‌های موجود، صرفاً تعداد محدودی ایمن بودند. با این حال مجبور به امضای قرارداد شدیم، چرا که گزینه دیگری وجود نداشت. به این ترتیب نمایشگاه نوزدهم با نبود امکانات و کمبود منابع مالی آغاز شد. سعی ما بر این بود که از تمام تجربیات مسئولان دوره‌های قبل نمایشگاه بهره‌بریم و چون خود من سال‌ها در وزارتخانه حضور داشتم و در نمایشگاه‌ها فعالیت کرده بودم و از نزدیک از مسائل آن اطلاع داشتم، این موارد کمک کرد تا با استفاده از تجربیات دوستان و افزودن افرادی که توانایی و قابلیت برگزاری نمایشگاه را داشتند، و نیز استفاده از توان بخش خصوصی و اتحادیه تعاونی ناشران، نمایشگاه با کیفیت مناسبی برگزار شود.

از چه مقطعی تصمیم به برپایی نمایشگاه در مصلی گرفته شد؟

پس از برپایی نمایشگاه نوزدهم و تخریب سالن پنج بر اثر آتش‌سوزی در یکی از نمایشگاه‌های بعد از کتاب، تصمیم گرفته شد

تا مکان دیگری برای برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران انتخاب شود. ذهنیتی منفی درباره بیرون آمدن نمایشگاه از محل شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی وجود داشت. اما این تصمیم (تغییر مکان برپایی نمایشگاه) دلایل بسیاری داشت که دلیل عمده آن مسائل فنی بود؛ مسائلی نظیر امنیت سالن‌ها، مسائل ترافیکی، سهولت رفت‌وآمد، میزان فضای مورد نیاز نمایشگاهی و... اگر مکانی وجود داشت که فضای آن مطلوب، فاصله سالن‌ها استاندارد و رفت‌وآمد به آن مناسب و آسان بود، حتماً نمایشگاه را در این مکان برپا می‌کردیم. به دلیل همین مشکلات وزارتخانه به این نتیجه رسید که مکان‌های مناسب برای برپایی نمایشگاه بین‌المللی را بررسی کند. بلافاصله و پس از گذشت تقریباً دو هفته از اتمام نمایشگاه نوزدهم بررسی‌ها برای انتخاب مناسب‌ترین مکان برای برپایی نمایشگاه بیستم آغاز شد. در نهایت با بررسی‌های صورت گرفته، مصلای حضرت امام خمینی (ره) به دلیل فضا و امکانات مناسب به‌عنوان محل برگزاری بیستین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران انتخاب شد. مصلی، مزیت‌های زیادی نسبت به شرکت سهامی نمایشگاه‌ها داشت؛ راه دسترسی به شرکت سهامی صرفاً اتوبوس بود و این منجر به ترافیک سنگین در مسیر نمایشگاه می‌شد. در حالی که رفت و آمد به مصلی از طریق مترو، اتوبوس و اتوبوس مسر بود. افزون بر این، مصلی به مرکز شهر تهران و هم‌چنین مراکز دانشگاهی نزدیک بود. همین موارد جمعیت بیشتری را به نمایشگاه می‌کشاند.

ریاست نمایشگاه را تا چه اندازه تجربه دل‌پذیری می‌دانید؟

این سؤال را از چند منظر می‌توان پاسخ داد، یک منظر احساسی است. در زمانی که مسئولیت مؤسسه را عهده‌دار بودم، سعی بر تقویت نمایشگاه کتاب استانی داشتم. اگر تا قبل از آن در سال، دو تا سه مورد نمایشگاه استانی برگزار می‌شد، در طول دو سال مسئولیت این تعداد را به ۳۰ نمایشگاه رساندم. هم‌چنین نمایشگاه «یاد یار مهربان» را نیز علاوه بر تهران در دو استان هرگزگان و فارس برگزار کردیم. به یاد دارم در نمایشگاه کتاب ایلام که به همراه معاون وزیر برای بازدید از نمایشگاه حضور داشتیم، دختر بچه‌ای را دیدم که از فاصله دور به کتاب غرفه‌ای چشم دوخته بود و جرأت نزدیک شدن و لمس کتاب را نداشت. مسئول غرفه با دیدن این صحنه، کتاب مورد نظر دختر را از قفسه برداشت و به او هدیه داد. لیخندی که بر صورت آن دختر هنگام دریافت کتاب از متصدی غرفه نشست، بالاترین ارزش را برای من داشت، چراکه با تمام وجود احساس آسودگی وجدان و رضایت از خود داشتم. همین احساس را در مورد نمایشگاه بین‌المللی نیز داشتم. در طول عمر کاری خود سمت‌های بسیاری را تجربه کردم، اما احساس لذت و رضایتی را که در مسئولیت ریاست نمایشگاه داشتم، جای دیگری تجربه نکردم. همین موضوع باعث شد مرارت‌ها و سختی‌های این مسئولیت را نادیده بگیرم.

بحث دوم، بحث اقتصاد نشر است. متأسفانه در ایران با معضل پایین بودن سرانه مطالعه مواجه هستیم. بنابراین وظیفه داریم کاری کنیم کتاب به راحتی در دست مصرف‌کننده قرار گیرد. البته در یک جامعه

مدرن، وضعیت مطلوب به این گونه است که نویسنده کتاب را تألیف کند، ناشر آن را به چاپ برساند و از طریق موزعین و کتاب‌فروشان در دسترس مردم قرار دهد. مردم نیز کتاب را خریداری کنند و اگر قرار است نمایشگاهی برگزار شود، صرفاً برای در معرض نمایش قرار دادن تازه‌های نشر باشد، اما در ایران این گونه نیست.

برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران را تا چه میزان اتفاق مهمی در عرصه فرهنگ کشور می‌دانید؟

برگزاری نمایشگاه کتاب قطعاً مهم‌ترین پدیده فرهنگی است و باعث می‌شود جمعیت فراوانی از علاقه‌مندان فرهنگ در یک تاریخ مشخص که در ایران و جهان مشخص است، در یک فضای فرهنگی حضور یابند. البته قطعاً افراد دیگری هم در کنار این علاقه‌مندان به فرهنگ حضور دارند، اما به هر حال منظور از نمایشگاه کتاب، مکانی برای نمایش و عرضه تازه‌های نشر است. برای برپایی نمایشگاه کتاب از کشورهای دیگر الگو گرفتیم و آن را بومی‌سازی کردیم. اما بعد از ۳۰ دوره هنوز فاصله زیادی با نمونه‌های خارجی مانند نمایشگاه کتاب فرانکفورت داریم.

براساس آماری که از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اعلام می‌شد، قسمت عمده‌ای از مبادلات مربوط به کتاب در نمایشگاه کتاب تهران صورت می‌گیرد. در واقع نمایشگاه به یک فروشگاه بزرگ تبدیل شده است.

مسئولان تا چه اندازه به دنبال تبدیل این فروشگاه به نمایشگاه بودند و چه اقداماتی در راستای این تفکر انجام داده‌اند؟

در زمانی که مسئولیت نمایشگاه را بر عهده داشتم، در فضای نمایشگاه، مکانی را صرفاً برای نمایش کتب در حوزه‌های مختلف تدارک دیده بودیم. همین اتفاق باید در خارج از نمایشگاه و در طول سال صورت بگیرد.

معتقدم با توجه به این‌که چرخه نشر از تولید تا مصرف به‌ویژه در امر توزیع، دچار مشکلاتی است و با توجه به مطالب پیش گفته، مجبور بودیم با یک برنامه‌ریزی هدفمند، نمایشگاه را برگزار کنیم تا مسکنی برای مشکل توزیع کتاب باشد، اما به تدریج میزان آن را کاهش دهیم و در کنار آن نمایشگاه‌های تخصصی برگزار کنیم. در هر صورت با توجه به شرایط، نمی‌توانستیم از نیاز موجود و استقبال مردم چشم‌پوشی کنیم. در ایام برگزاری نمایشگاه کتاب، شور و شوقی در مردم ایجاد می‌شود که اگر منجر به کتاب‌خوان شدن درصد پایینی از مردم شود، باید اذعان کرد نمایشگاه رسالت خود را انجام داده است.

پیشنهادات شما برای برپایی بهتر نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران چیست؟

معتقدم برای برگزاری نمایشگاهی پربار و باکیفیت باید از تجربیات تمام افرادی که در این زمینه در بخش‌های مختلف فعالیت داشتند و تجربیات ارزشمندی دارند، بهره برد. موضوع دیگر آن‌که نمایشگاه کتاب تهران هر سال با قوت بیشتری برگزار شود و به سمت نمایشگاهی شدن حرکت کند و کمتر فروشگاهی باشد.

بازدید ۳ میلیون نفر از هفدهمین نمایشگاه

هفدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با بیش از ۲۴۸ هزار عنوان کتاب داخلی و خارجی یک‌شنبه ۱۳ اردیبهشت با شعار «بخوان» در میدان مرکزی محل دائمی نمایشگاه‌ها در تهران گشایش یافت و از ۱۴ تا ۲۴ اردیبهشت به مدت ۱۰ روز دایر بود. ناشران داخلی همه آثار منتشر شده خود، از ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۲ را که بیش از ۱۳۱ هزار عنوان بود در این نمایشگاه عرضه کردند. طبق آمارها ناشران ایرانی به طور میانگین هرکدام با ۱۱۶ عنوان کتاب در این نمایشگاه شرکت داشتند.

ناشران ایرانی به طور میانگین هر کدام با ۱۱۷ عنوان کتاب در این نمایشگاه شرکت کردند که ۲۲/۷ درصد از آنان را ناشران شهرستانی تشکیل می‌دهند.

۱۳۰ نفر از ناشران الکترونیک نیز با ۴۰۰ عنوان محصول جدید، آثار خود را در سالن میلاد به نمایش گذاشتند. نکته مهم دیگر این است که از هفدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب نزدیک به سه میلیون نفر بازدید کردند.

در این دوره برای تسهیل امور مراجعه‌کنندگان شیوه‌نامه‌های جدیدی در سال‌های گذشته بر مبنای حروف الفبا بود، تغییر کرده و ناشران ابتدا به چهار گروه آموزشی، عمومی، دانشگاهی و کودک و نوجوان و سپس هریک از این گروه‌ها بر اساس حروف الفبا تقسیم شدند.

در هفدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، تنها در روز نخست آن دو میلیارد تومان کتب خارجی خریداری شد.

در نمایشگاه هفدهم به دلیل دامنه وسیع فعالیت‌های ایران‌شناسی در ایران و سایر کشورها، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اقدام به برپایی سالنی تحت عنوان «مطالعات فرهنگ و تمدن ایران» کرد که در آن میزگردهایی در خصوص ایران‌شناسی با حضور اساتید داخلی و خارجی برگزار می‌شد و مراکز از جمله: کتابخانه مجلس شورای اسلامی، کتابخانه تخصصی وزارت امور خارجه، مرکز بازنشاسی ایران، کتابخانه ملی، سازمان ایران‌گردی و جهان‌گردی، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، دانشنامه ادب فارسی و انتشارات میراث مکتوب همکاری داشتند.

حضور ایران‌شناسان در نمایشگاه

در این دوره، نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران پذیرای ۴۵ تن از ایران‌شناسان داخلی و خارجی بود که «سرای ایران» درباره حوزه‌های مختلف ایران‌شناسی، همچون غرب در ادبیات ایران، نجوم در شعر و ادبیات ایرانیان، ادبیات کلاسیک، دیدگاه‌های جدید و کلام، تئاتر مدرن و نقش مترجمان در ادبیات سخنرانی کردند.

دومین بازار جهانی کتاب ایران نیز در بخش بین‌المللی هفدهمین نمایشگاه کتاب برپا شد که هدف از آن گسترش بازار کتاب‌های ایرانی در خارج از کشور و توسعه بین‌المللی نشر ایران عنوان شد. افزون بر این هم‌زمان با برگزاری دومین بازار جهانی کتاب ایران، بخشی تحت عنوان میزهای گفت‌وگو و مذاکره درباره «کپی‌رایت» ترتیب داده شد. در این بخش ناشران و آژانس‌های ادبی بین‌المللی از کشورهای مختلف بر اساس قراردادهایی با ناشران و مؤلفان و آژانس‌های ادبی ایران در زمینه خرید و فروش و مبادله حقوق معنوی نشر به مذاکره پرداختند. در دومین بازار جهانی کتاب ایران، غرفه‌ای به نمایش «فعالیت‌های بین‌المللی قرآن کریم» اختصاص یافت که دفتر توسعه بین‌المللی نشر ایران با همکاری دفتر توسعه و ترویج فعالیت‌های قرآن کریم برپایی آن را بر عهده داشتند. «نمایش قرآن‌ها نفیس چاپ جمهوری اسلامی ایران»، «نمایش قرآن‌های ترجمه شده به زبان‌های غیر فارسی»، «نمایش کتاب‌های هنری درباره قرآن کریم» و هم چنین «نمایش کتاب‌های علوم قرآنی به زبان غیرفارسی چاپ جمهوری اسلامی ایران» از جمله فعالیت‌های این بخش را تشکیل می‌داد.

بخش جنبی هفدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در سال ۸۳ شامل برنامه‌های متنوعی بود که برپایی سرای اهل قلم، و سرای مهر و ماه به مناسبت میلاد رسول اکرم (ص) و امام جعفر صادق (ع) سرای ایران از شاخص‌ترین این برنامه‌ها بود.

نمایش ۷۰۰ عنوان کتاب با موضوع پیامبر اسلام (ص)

در سرای اهل قلم شکل‌های فرهنگی - هنری در برگزاری نشست‌ها و میزگردها، مشارکت فعال داشتند و برنامه‌های این بخش جنبه بین‌المللی به خود گرفته بود و شخصیت‌هایی

از کشورهای مختلف در این برنامه‌ها حضور داشتند. سلسله نشست‌هایی در «سرای اهل قلم» در سه بخش «دیدار با چهره‌ها»، «میزگرد دانش‌آموزان مؤلف» و «میزگرد یک کتاب، یک ناشر، یک مؤلف» برپا شد.

در سرای مهر و ماه کتاب‌های به چاپ رسیده درباره شخصیت گرانقدر حضرت رسول اکرم در حدود ۷۰۰ عنوان که بیشتر آن‌ها کتاب‌های مرجع بودند، برای استفاده و بهره‌برداری به نمایش گذاشته شد. هم‌چنین مجموعه‌ای از آیات قرآن مجید و سخنان چهارده معصوم و شخصیت‌های علمی در ارتباط با شخصیت حضرت رسول اکرم (ص) و امام جعفر (ع) که به صورت آثار گرافیکی در لوح بزرگ چاپ شده بود به نمایش گذاشته شد.

در بخش فعالیت‌های جنبی نمایشگاه به کودکان به عنوان یکی از بخش‌های بسیار مهم توجه خاص شده بود. با توجه به اهمیت سرگرمی‌های کودکان و نوجوانان و تشویق و ایجاد بستر مناسب جهت بروز خلاقیت‌های فرهنگی و هنری کودکان، فضاهای مناسبی جهت فعالیت‌های هنری و شناسایی استعدادها آنان در بخش‌هایی نظیر: نقاشی، سفالگری، نقاشی دیواری، کلاژ، خوش‌نویسی، کتاب‌سازی، قصه‌گویی و عروسک‌سازی مهیا شده بود که با بهره‌گیری از مربیان کارآموده به سرویس دهی و آموزش مشغول بودند. به همین مناسبت بیش از ۱۷ هزار و ۶۵۰ عنوان کتاب کودک و نوجوان، در زمینه‌های مختلف قصه، رمان، ترجمه، تاریخ، بازی‌های فکری و آموزشی و کتاب‌های الکترونیکی توسط ۱۲۹ ناشر داخلی در هفدهمین نمایشگاه کتاب به نمایش گذاشته شد. به علاوه نرم‌افزار منتخب کتاب سال الکترونیک ویژه کودکان، برگزیده سال وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز در نمایشگاه هفدهم عرضه شد.

در مراسم اختتامیه از ناشران برتر تقدیر شد. هیئت داوران نمایشگاه در بخش ناشران خصوصی، انتشارات «اساطیر» و در بخش ناشران دولتی «انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی» و «انتشارات علمی و فرهنگی» را به عنوان ناشران برتر معرفی کردند. در حوزه ناشران کودک و نوجوان نیز «نشر افق» به عنوان ناشر خصوصی برتر و «انتشارات مدرسه» به عنوان ناشر دولتی انتخاب شدند. در همین حال «انتشارات امامت مشهد» نیز به عنوان ناشر برتر شهرستانی از سوی هیئت داوران این دوره از نمایشگاه کتاب برگزیده شد. در میان ناشران خارجی نیز در بخش ناشران لاتین «انتشارات ویژه نشر» و در بخش کتاب‌های عربی «مؤسسه الاعلمی للمطبوعات» به عنوان ناشران برتر انتخاب شدند. افزون بر این در بخش بازار جهانی کتاب نیز که برای نخستین بار به بخش داوری نمایشگاه کتاب راه یافته بود، «انتشارات شبانویز» و «مؤسسه «پخش و توسعه کتاب ایران» (پیکا) به عنوان غرفه‌های برتر معرفی شدند و نهایتاً در بخش ناشران الکترونیک «مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی» به عنوان ناشر برتر شناخته شد و پس از تقدیر هیئت داوران از مجتمع فنی تهران، پرونده نمایشگاه هفدهم بسته شد.

شهر آفتاب، بهترین انتخاب

حمید خرمی، رئیس اتحادیه ناشران قم

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با توجه به ارائه پارانه به طلبه‌ها و دانشجویان، زمینه بسیار خوبی برای خرید آسان و به صرفه کتاب را برای آن‌ها فراهم می‌کند. استان قم با وجود مراکز علمیه، مدارس علمیه و طلبه‌هایی که از خارج وارد کشور می‌شوند، یکی از مخاطبان اصلی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به شمار می‌آیند.

برپایی نمایشگاه کتاب در شهر آفتاب، به دلیل موقعیت مکانی و فضای نمایشگاهی که در اختیار دارد، در تجربه نمایشگاه بیست و نهم با اقبال بسیار خوبی از سوی مخاطبان روبه‌رو شد. این نمایشگاه که یک مکان استاندارد و به روز برای برگزاری نمایشگاه‌ها به شمار می‌آید، بسیاری از مشکلاتی که ناشران در مصلاهی تهران داشتند، ندارد و برپایی آن در سال‌های آینده در شهر آفتاب می‌تواند نویدبخش مکانی استاندارد در حد استانداردهای بین‌المللی برای کشور باشد. در سال‌های نخستین وقتی نمایشگاه در محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران برگزار می‌شد، همه راضی بودند، اما مشکلات ترافیکی آن منطقه، ادامه برپایی نمایشگاه را غیرممکن کرد، تغییر مکان نمایشگاه به مصلاهی امام خمینی (ره) نیز در مدت چند دوره هم چندان مطلوب نبود، چون این مکان نمایشگاهی نبود و استانداردهای لازم را نداشت. در سال گذشته در هماهنگی با شهرداری تهران، هر روز صبح ۱۵ تا ۱۷ اتوبوس از مقابل مجتمع ناشران به سمت نمایشگاه حرکت می‌کرد که به دلیل موقعیت مکانی مناسب شهر آفتاب این رفت و آمد به راحتی انجام می‌شد؛ اقدامی که امسال نیز تکرار خواهد شد. نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران اکنون سی‌امین تجربه برپایی را پشت سر می‌گذارد و می‌توان گفت در این دوره توانسته است به خوبی به جایگاه و هدفی که پیش روی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بوده است، دست پیدا کند. از برگزاری این رویداد بزرگ فرهنگی در شهر آفتاب رضایت داریم و معتقدیم که شهر آفتاب بهترین گزینه برای برگزاری نمایشگاه بود و امیدواریم در سال‌های آینده با تمهیدات مسئولان هر چه بهتر برگزار شود.

هفدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
تاریخ برگزاری	۱۴ تا ۲۴ اردیبهشت ۱۳۸۳
رئیس نمایشگاه	ریاست هفدهمین و هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به عهده مرحوم محمدعلی شعاعی بود. وی معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در دوره احمد مسجدجامعی، مشاور امور فرهنگی در دوره صفارهرندی، سیدمحمد حسینی و علی جنتی بود. «کتابشناسی آثار ناشران ایرانی به زبان‌های خارجی» از جمله آثاری است که زیر نظر شعاعی تدوین شد. این قرآن پژوه و عضو شورای مشاوران وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، خرداد سال ۹۵ دار فانی را وداع گفت.
تعداد کشور	۴۵
تعداد ناشران داخلی	۱۱۲۳ (۷۲۸ ناشر عمومی، ۱۲۸ ناشر کودک و نوجوان، ۶۹ ناشر آموزشی، ۱۹۸ ناشر دانشگاهی)
تعداد ناشران خارجی	۱۲۰۰
عنوان کتاب خارجی	۴۳۷۵۳
عنوان کتاب داخلی	۱۳۱۳۶۶
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	تالار مهر و ماه به مناسبت میلاد پیامبر اعظم (ص) و امام جعفر صادق (ع)، سرای ایران، فعالیت‌ها و سرگرمی‌های کودکان و نوجوانان، سالن معلمان مؤلف، غرفه کتاب سال ولایت
ناشران برگزیده سال	بزرگسال خصوصی: نشر نی بزرگسال وابسته به نهاد دولتی و عمومی: بوستان کتاب قم وابسته به دفتر تبلیغات اسلامی، انتشارات به نشر آستان قدس رضوی بزرگسال شهرستانی: انتشارات انصاریان کودک و نوجوان خصوصی: انتشارات شبویر، انتشارات قدیانی، انتشارات زیتون کودک و نوجوان شهرستانی: آئین تربیت کودک و نوجوان دولتی: مؤسسه فرهنگی منادی تربیت

علاقه‌مندی به کتاب یک نیاز نهادینه شده

رضایکر نگیان، مدیر انتشارات خجسته

من با برگزاری نمایشگاه کتاب از اول به این صورت که تبدیل به فروشگاه شود، مخالف بودم و حضور من در نمایشگاه بیشتر با هدف آشنایی با همکاران و نویسنده‌ها است، چون کارکرد فروشگاه و نمایشگاه کاملاً از یکدیگر متفاوت است. نمایشگاه‌های بین‌المللی با هدف فروش کتاب برگزار نمی‌شوند، بلکه با هدف آشنایی مخاطب با ناشر، نویسنده و مؤلف و مترجم است. اگر بتوان شرایطی فراهم شود که

مسئله فروش برداشته شود و حالت نمایشگاهی داشته باشد، بهتر است. در این میان فکر می‌کنم از جمله راهکارها این است که قدم به قدم به این سمت برویم که نمایشگاه شکل واقعی خود را پیدا کند و از حالت فروشگاه خارج شود.

نباید فراموش کنیم برگزاری نمایشگاه به‌تنهایی نمی‌تواند در مدت زمان کوتاه به افزایش سرانه مطالعه کمک کند. علاقه‌مند کردن کودکان و مردم به کتاب، پیش‌زمینه‌هایی دارد که باید به مرور و قدم به قدم به آن رسید. باید شرایط به گونه‌ای باشد که همان‌طور که بچه‌ها وقتی به سوپرمارکت می‌روند، سراغ چیپس و پفک می‌روند، وقتی کتاب می‌بینند، با همان شوق و اشتیاق به سراغ آن بروند. در این زمینه نیاز به مطالعه باید در مردم نهادینه شود. پس از این موضوع مردم به صورت یک نیاز نهادینه‌شده به سمت کتاب می‌روند، آن را خریداری و مطالعه می‌کنند.

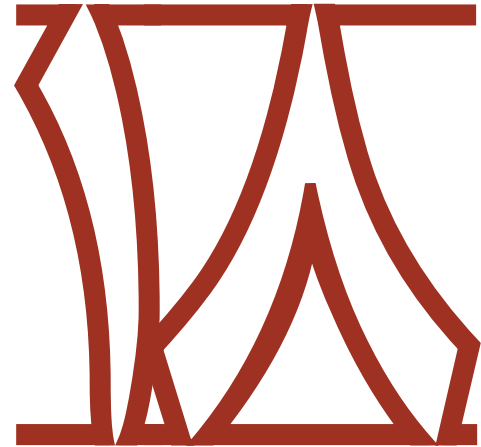
بر نمایش انتشارات پژوهشگاه، ۱۱ نشست اهر روز بعد از ظهر با عنوانی چون «جایگاه زبان فارسی در هویت‌سازی ملی»، «مطبوعات و نهضت نرم‌افزاری»، «کتاب، مالکیت فکری و خلاقیت»، «دانشجویان و نهضت نرم‌افزاری»، «جایگاه کتاب و نشر در نهضت نرم‌افزاری»، «تنوع، فرهنگ، خلاقیت»، «مرزهای علمی در سلول‌های بنیادین»، برگزار می‌کرد.

سومین بازار جهانی کتاب ایران نیز در حاشیه هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران برگزار شد. در این دوره نمایش و معرفی قابلیت‌های نشر ایرانی به طرف‌های خارجی، زمینه‌سازی مقدمات برقراری رابطه حرفه‌ای میان ناشران ایرانی و طرف‌های خارجی و بررسی مشکلات و راهکارهای نشر از جمله اهداف بازار جهانی کتاب ایران عنوان شد. سومین بازار جهانی کتاب ایران برای نخستین بار با مدیریت تشکل‌های نشر کشور و با گستردگی بیشتر و مشارکت فعال‌تر و مؤسسات و تشکل‌های نشر ایرانی و خارجی در نمایشگاه هجدهم برپا شد. برپایی ۴۰ نشست تخصصی با حضور فرهیختگان، نویسندگان، منتقدان و صاحب نظران فرهنگی درباره مسائل نشر ایران، کتاب‌های ادبی و بررسی جایگاه ادبیات در ایران در «سرای اهل قلم» از دیگر برنامه‌های این دوره از نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بود. برنامه‌هایی همچون تجلیل از مفاخر فرهنگی ایران، دیدار با چهره‌های فرهنگی، ادبی و برپایی بزرگداشت‌های ویژه درگذشتگان اعم از نویسندگان و شخصیت‌های فرهنگی و ادبی سال ۸۳ که «سرای اهل قلم» میزبان همه آن‌ها بود. سرای اهل قلم هم چنین طی ۱۰ روز فعالیت نمایشگاه شاهد برپایی میزگردهایی چون «آسیب‌شناسی ادبیات داستانی در دو دهه اخیر»، «نقد رمان‌ها و مجموعه‌های سال ۸۳»، «آسیب‌شناسی نقد در ایران»، «کتاب، ایثار و شهادت»، «کتاب و پاسداران اهل قلم»، «بررسی میراث مشترک ادبی کشورهای عضو اگو»، «تجلیل از کتابداران برگزیده مساجد»، «کتاب و ورزش»، «بررسی وضعیت کتاب‌های اسلامی در جهان غرب»، «چشم‌انداز نظریه‌های انتقادی در حوزه فرهنگ و ادبیات ایران»، «بررسی ادبیات عامه در دو دهه اخیر»، «بررسی وضعیت کتاب‌های اسلامی در غرب»، «نقد و بررسی کتاب‌های پزشکی در ایران» بود.

هم‌چنین در نمایشگاه هجدهم، هزار عنوان کتاب الکترونیکی از سوی ۱۳۸ ناشر در فضایی به مساحت ۱۴۰۰ متر مربع ارائه شد. این ناشران محصولات جدید خود را در قالب متون جدید و نوشتاری در معرض دید عموم قرار دادند. از سوی دیگر در بخش بین‌الملل نمایشگاه آن سال نیز ۷۵۶ ناشر از کشورهای انگلیس، اسپانیا، فرانسه، آلمان، آمریکا، ایتالیا، بلژیک، سوئد، سوئیس، اتریش، هلند، چین، امارات، لبنان، استرالیا، سوریه، عراق، عربستان، پاکستان، افغانستان، کویت، عمان، هند، بحرین، اردن، سنگاپور، ترکیه، آذربایجان، ژاپن، تاجیکستان، ارمنستان، مراکش، مکزیک، مصر، کانادا، روسیه، فلسطین و ۱۴ کشور آفریقایی شرکت داشتند. مجموع کتاب‌های خارجی عرضه شده در نمایشگاه هجدهم را ۱۲۶ هزار عنوان کتاب در برمی‌گرفت که طبق بررسی‌ها، تعداد عناوین جدید و جمع کتب وارد شده نسبت به سال قبل ۴۰ درصد نشان می‌داد.

استقبال از برنامه‌های جنبی

فعالیت ۲۶ سال نشر ایران در صورت‌های مختلف در سالن کارنامه نشر هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به نمایش گذاشته شد. در این سالن اهم فعالیت‌های انجام شده برای توسعه نشر کتاب که شامل برگزاری مراسم جایزه جهانی کتاب سال، پژوهش‌های فرهنگی سال در سطح ملی و بین‌المللی، کتاب‌دانشجویی و معرفی کتابخانه‌های عمومی، هفته کتاب، نمایشگاه‌های کتاب، قرآن و حمایت از طرح‌های کلان فرهنگی است، معرفی شدند. سالنی برای معرفی خلیج فارس و فعالیت‌های انجام شده در این زمینه در بخش جنبی نمایشگاه هجدهم اختصاص یافت. در این سالن ۸۰۰ عنوان کتاب با موضوع خلیج فارس عرضه شد که به محلی برای برقراری ارتباط و تبادل نظر در این حوزه تبدیل شد. هم‌چنین اختصاص سالنی با عنوان «بانوی آب و آفتاب»، جهت تأیید بر جایگاه ویژه زن در عرصه‌های فرهنگی و اجتماعی اختصاص داشت که در آن ۲۵۰۰ عنوان کتاب درباره شخصیت و سیره حضرت زهرا (س) به نمایش درآمد. ایجاد سالنی ویژه کودکان و نوجوانان که با استقبال بازدیدکنندگان روبه‌رو شد، از دیگر برنامه‌های بخش جنبی این دوره از نمایشگاه بود. هم‌چنین سالنی با عنوان «تولید علم و نهضت نرم‌افزاری» از طرف پژوهشگاه فرهنگ و هنر و ارتباطات، جنب سالن «سرای اهل قلم» برپا بود که علاوه

نمایشگاه هجدهم؛

معرفی قابلیت‌های نشر ایرانی

رشد ۴۰ درصدی آمار کتاب‌ها

نمایشگاه هجدهم، چهاردهم اردیبهشت سال ۱۳۸۴ گشایش یافت تا در این مراسم ناشران برگزیده در دو بخش ناشران دولتی و خصوصی در حوزه بزرگسالان و کودک و نوجوان معرفی و مورد تقدیر قرار گیرند. در این دوره، هزار و ۸۱۸ ناشر ایرانی با بیش از ۹۴ هزار عنوان کتاب که ۵۲ هزار عنوان در گروه عمومی، ۱۱ هزار عنوان در گروه کودک و نوجوان، ۱۱ هزار عنوان کتاب آموزشی و بیش از ۲۰ هزار عنوان کتاب‌های عملی دانشگاهی بود، در فضایی به مساحت ۲۸ هزار متر مربع به صورت فعال حضور داشتند که از این تعداد ناشر، ۴۹۰ مؤسسه نشر از استان‌ها بودند.

هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
تاریخ برگزاری	۱۴ تا ۲۴ اردیبهشت ۱۳۸۴
رئیس نمایشگاه	مرحوم محمدعلی شاعری
تعداد کشور	۵۱
تعداد ناشران داخلی	۱۸۱۸
تعداد ناشران خارجی	۷۵۶
عنوان کتاب خارجی	۱۲۶ هزار (۷۵ هزار و ۶۰۰ عنوان کتاب لاتین و ۵۰ هزار و ۴۰۰ عنوان کتاب عرب)
عنوان کتاب داخلی	۹۴ هزار عنوان
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	شعار نمایشگاه: درخت ایران ریشه در آب‌های خلیج فارس دارد سرای ایران و خلیج فارس، سالن بانوی آب و آفتاب، سرای اهل قلم، سالن علم، دانش و جنبش نرم‌افزاری، سومین دوره بازار جهانی کتاب، سالن فعالیت‌های فرهنگی و هنری کودک و نوجوان
ناشران برگزیده سال	کودک و نوجوان وابسته به نهادهای دولتی و عمومی: انتشارات قدیانی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، انتشارات مدرسه و انتشارات اساطیر بزرگسال خصوصی شهرستان: انتشارات انصاریان بزرگسال وابسته به نهاد دولتی و عمومی: انتشارات سمت
ناشران برگزیده نمایشگاه	ناشران برگزیده داخلی: انتشارات فرهنگ معاصر، امیرکبیر، انتشارات زیتون و انتشارات مرسل ناشران برگزیده خارجی: شهرکتاب، انتشارات شبانویز و کانون پرورش فکری کودکان و نوجوان

تشویق به مطالعه

محمد بقایای ماکان، نویسنده

حقیقت این است که هر جامعه‌ای دارای ویژگی‌هایی است که خاص مردم همان کشور است. در جامعه ما نیز موضوع کتاب و کتاب‌خوانی در ارتباط با بقیه ویژگی‌ها و مختصات است که در مجموع، شخصیت یک جامعه را شکل می‌دهد. به عبارتی می‌توان گفت جامعه مانند حلقه‌های یک زنجیر است که همه آن‌ها به یکدیگر نه تنها متصل هستند بلکه جنس و نوع آن‌ها نیز مانند هم است. با این مقدمه باید بگوییم اگر حلقه کتاب و کتاب‌خوانی را در این رشته به تنهایی بررسی کنیم، به نظر می‌رسد که به عمق مسئله توجه نکردیم زیرا مطالعه به قول نظامی عروضی در چهار مقاله، نیاز به خاطر آسوده و فراغت بال دارد که جامعه ما از آن بی‌بهره است و بنابراین وقتی تمرکز ذهنی در جامعه وجود نداشته باشد، در نتیجه شخص نمی‌تواند به مسائل فکری روی بیاورد که خواندن کتاب نیز یکی از آن‌هاست. از این رو با وجود تلاش‌های ویتروینی که از سوی نهادهای دولتی برای تشویق جامعه به کتاب‌خوانی صورت می‌گیرد که نمایشگاه کتاب نیز یکی از این اهرم‌های تشویقی است، هیچ‌یک تأثیری در صنعت نشر نداشته و شاهد بارز آن شمارگان پایین کتاب در چند سال اخیر است. به نظر می‌رسد اگر نویسندگان اثر خود را با اُفتاب یا دستگاه تکثیر (کپی) به چاپ برسانند تا این‌که به ناشر بسپارند به صرفه‌تر است. در نتیجه باید گفت مسئله نمایشگاه به تنهایی راه حل تشویق جامعه به کتاب و کتاب‌خوانی نیست. از این رو مسئله کتاب را باید در رابطه با مسائل موجود در جامعه مورد توجه قرار داد که به نظر صاحب‌نظران در ارتباط تام و تمام با وضعیت سیاسی، اقتصادی و مدیریت کلان فرهنگی است.

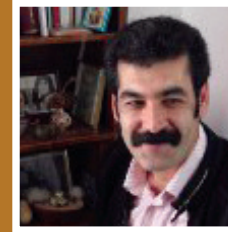

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از نگاه دوربین

کتاب‌ها را توضیح می‌دهیم یوسف علیخانی، نویسنده و مدیر نشر آموت

اولین سالی که «نشر آموت» اجازه حضور در نمایشگاه کتاب تهران پیدا کرد، سال ۸۹ بود. با ۱۲ عنوان کتاب، زیرمجموعه نشر رسم شده بودیم و سه‌میان یک میز یک متری که ۱۲ عنوان کتاب روی آن جا گرفته بود. هنوز یادم هست ردیف ۱۷ و غرفه ۱۷ بودیم و این را شعار تبلیغاتی کرده بودیم در سایتمان که «هفده هفده» را به خاطر بسپارید.

روز اول من و همسر دست به سینه ایستادیم با لبخندی که مردم بیایند از ما کتاب بخرند. می‌آمدند و می‌ایستادند و لبخند می‌زدند و بعد می‌رفتند. غروب روز اول دردناک بود. کلاً ۸۱ هزار و ۵۰۰ تومان فروخته بودیم و این یعنی افق‌صاف.

شب فکر کردیم مشکل کجاست؟ کتاب‌هایمان به‌دردنخور هستند؟ تبلیغاتمان کم بوده؟ به نشری ناشناس اعتماد ندارند؟ چه اتفاقی افتاده؟

عشقی که آن‌سال‌ها داشتم، این بود که هر مطلبی درباره کتاب‌های آموت در روزنامه‌ها و مجلات منتشر می‌شد، در بولتنی، آرشیو می‌کردم. شبی که ناامیدانه برگشتیم خانه، همسر گفت آن بولتن ها کجاست؟ توی چشم‌هایش نگاه کردم و با انگشت اشاره کردم به قفسه‌های کنار میز.

بحث تمام شد و فردایش آمد و روز دوم نمایشگاه کتاب تهران

شروع شد. اصلاً حسی برای رفتن به غرفه نداشتیم. حتی توان لبخند زدن نداشتیم. ناامیدانه ایستاده بودم و به فروش باقی غرفه‌ها نگاه می‌کردم. توی همین بی‌حالی من، همسر اولین و دومین و سومین... کتاب را فروخت. با تعجب نگاهش کردم؛ مطالبی را که در روزنامه‌ها درباره کتاب‌ها منتشر شده بود، به مخاطبانی که در غرفه ایستاده و داشتند به کتاب‌ها نگاه می‌کردند، نشان می‌داد و مخاطب با اعتماد، کتاب را می‌خرید. توی همین حال و احوال بودم که همسر برگشت و گفت: «یوسف لطفاً این کتاب عروس بید رو توضیح می‌دی برای این خانم؟» شروع کردم به توضیح دادن آن کتاب.

و هنوز بعد از گذشت هشت سال، دارم کتاب‌ها را توضیح می‌دهم و این سنت در غرفه نشر آموت چنان همه‌گیر شده که بعد از من، همسر و برادرم و غرفه‌دارهایم چنین کرده و می‌کنند و یکی از شاخصه‌های غرفه ما همیشه همین‌گفت‌وگو درباره کتاب‌ها با مخاطبان است.

خدا حافظه با محل دائمی نمایشگاه‌ها بازدید ۳ میلیون نفر از نمایشگاه

زمن‌های تغییر مکان برپایی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از نمایشگاه نوزدهم جدی شد با توجه به این که در سال ۸۵ نمایشگاه قرآن در مصلاي تهران برگزار شد، مسئولان پیشنهاد دادند که نمایشگاه کتاب هم در این مکان برگزار شود. ایجاد ترافیک در مسیرهای منتهی به مکان نمایشگاه و نامناسب بودن مکان نمایشگاه بین‌المللی تهران برای برگزاری نمایشگاه کتاب، از دیگر مواردی بودند که دلایل پیشنهاد برگزاری این نمایشگاه در مصلاي تهران عنوان شد.

طرح حضور ناشران خارجی در محلی دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب تهران و ناشران داخلی در مصلاي تهران یکی دیگر از مواردی بود که با هدف تخصصی تر شدن نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران مطرح شد، اما با توجه به اعتراض‌های انجمن‌ها و نهادهای فعال در حوزه نشر و بررسی‌های صورت‌گرفته، بیست و چهارم اسفند سال ۸۵ اعلام شد نوزدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران نیز از ۱۳ تا ۲۳ اردیبهشت‌ماه سال ۸۵ در محل دائمی نمایشگاه‌های

بین‌المللی تهران برگزار می‌شود. در این دوره، برای آخرین بار نمایشگاه مطبوعات در کنار نمایشگاه کتاب تهران برگزار شد.

در نمایشگاه نوزدهم ۱۸۰۹ ناشر داخلی با ۱۲۳ هزار عنوان کتاب فارسی در نمایشگاه حضور داشتند. از میان ناشران داخلی ۸۵۵ ناشر تهرانی و ۳۰۵ ناشر شهرستانی بودند. در بخش خارجی هم ۶۶ کشور حضور داشتند و بیش از ۳۵ هزار عنوان کتاب لاتین و در بخش عربی بیش از ۱۸ هزار عنوان در بیش از ۱۲۰ موضوع و در مجموع ۵۰۰ هزار جلد کتاب به نمایش درآمد که نسبت به سال گذشته ۴۵ درصد افزایش را نشان می‌داد. بیش از ۶۷ درصد عناوین در بخش کتاب‌های خارجی چاپ اول و چاپ سال ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ بوده است که یکی از نقاط قوت نمایشگاه نوزدهم به شمار می‌رود ۹۲۵ ناشر خارجی کتاب‌های خود را در این نمایشگاه عرضه کردند.

بازار جهانی کتاب ایران از دیگر بخش‌های نمایشگاه کتاب محسوب می‌شود، در این دوره این بخش در فضایی بالغ بر ۶۵۰ متر و با شرکت ناشرانی در بازارهای بین‌المللی نشر که صاحب آثار و مقام هستند، برگزار شد.

افزایش تعداد ناشران بخش کتاب‌های عربی در نمایشگاه کتاب نوزدهم از جمله نکات قابل توجه بود. در این دوره بیش از ۵۰ ناشر به همراه زیر مجموعه‌های انتشارات خود در نمایشگاه نوزدهم کتاب تهران

شرکت کردند. ناشران عربی نمایشگاه غالباً از کشورهای چون: لبنان، مصر، عراق، سوریه و عربستان بودند که کتاب‌هایی در زمینه تاریخی، فرهنگی، مذهبی، سیاسی و اجتماعی را در نمایشگاه عرضه کردند. انتشاراتی چون دارالبیاد از لبنان، دارالکتاب العقاقلی (لبنان) و دارالتکوین از سوریه جزو انتشاراتی‌های معتبر عربی بودند که برای نخستین بار در نمایشگاه کتاب تهران حضور داشتند.

هفتمین دوره نشر الکترونیک هم در این دوره از نمایشگاه برگزار شد که ۱۶۰ ناشر و ۴۰۰۰ هنر عنوان اثر در یک سالن جداگانه عرضه کردند. در نمایشگاه نوزدهم تمام امور اجرایی و طراحی غرفه‌های داخلی به تعاونی ناشران ایران سپرده شده بود.

نمایشگاه و سال پیامبر اعظم (ص)

به‌دنبال نام‌گذاری سال ۱۳۸۵ از سوی مقام معظم رهبری به نام پیامبر اعظم، بخشی از نمایشگاه به این سال اختصاص یافت و دو سالن خود را به نمایش ۲۳ اثر هنری با محوریت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله اختصاص داد و آثاری در رشته‌های مختلف، هنری از قبیل خوش‌نویسی، نقاشی‌خط، نقاشی، معرق، منبت، مشبک، کاریکاتور و... از اساتید برجسته و مطرح در معرض دید علاقه‌مندان قرار گرفت.

نمایش کتاب‌های منتشر شده درباره پیامبر اعظم پس

نوزدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
تاریخ برگزاری	۱۳ تا ۲۳ اردیبهشت ۱۳۸۵
رئیس نمایشگاه	احسان‌اله حجتی
تعداد کشور	۶۶
تعداد ناشران داخلی	۱۸۰۹ (۱۱۷۲ ناشر عمومی، ۱۶۶ ناشر کودک و نوجوان، ۹۹ ناشر کمک آموزشی، ۴۰۴ ناشر دانشگاهی)
تعداد ناشران خارجی	۹۲۵
عنوان کتاب خارجی	۱۵۰ هزار
عنوان کتاب داخلی	۱۲۳ هزار
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	سرای اهل قلم، بخش ویژه پیامبر اعظم (ص)، بخش ویژه فلسطین و مسابقه کاریکاتور هولوکاست، مسابقه کتاب‌خوانی، سالن کارنامه نشر، چهارمین دوره بازار جهانی کتاب، نمایشگاه ناشران الکترونیک
ناشران برگزیده سال	کودک و نوجوان خصوصی: کتاب‌های بنفشه و ابسته به انتشارات قدیانی کودک و نوجوان دولتی: انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، انتشارات مدرسه بزرگسال خصوصی تهران: انتشارات عابد بزرگسال خصوصی شهرستان: انتشارات مدرسه‌علی بن ابیطالب (ع) شهرستان قم بزرگسال دولتی: انتشارات بوستان کتاب
ناشران برگزیده نمایشگاه	ناشران برگزیده داخلی: مؤسسه جغرافیایی کارتوگرافی گیتاشناسی، انتشارات نوید شیراز و انتشارات افق

از پیروزی انقلاب، پایان‌نامه‌ها و مقالات منتشر شده از دیگر بخش‌های ویژه نمایشگاه نوزدهم بود. بیش از ۱۵۰۰ عنوان کتاب و ۴۵۰ پایان‌نامه، ۵۰ نرم‌افزار با موضوع پیامبر اعظم در بخش آثار مکتوب به نمایش گذاشته شد و هزاران نفر از این بخش بازدید کردند.

در بخش اطلاع‌رسانی هم نمایشگاه نوزدهم با رشد قابل توجهی همراه بود و بیش از ۱۰۰ هزار پیام کوتاه از طریق تلفن همراه جهت اطلاع‌رسانی کتاب‌های خارجی و به‌روزرسانی سایت اطلاع‌رسانی نمایشگاه با بازدید بیش از دو میلیون کاربر اینترنتی از جمله خدماتی بود که در حاشیه نمایشگاه نوزدهم صورت گرفت.

برگزاری بیش از ۲۵ نشست تخصصی با محوریت کتاب و فرهنگ کتاب و فرهنگ مکتوب، مسائل نشر ایران و جهان، نهضت کتاب‌خوانی، جایگاه ادبیات و علوم در ایران از جمله برنامه‌هایی بود که در سرای اهل قلم نمایشگاه نوزدهم شکل گرفت.

بازدید ۳ میلیون نفر از نمایشگاه

۳۰۰ دستگاه اتوبوس و مینی‌بوس و تاکسی‌های خانوادگی (ون) از میدانی اصلی شهر مسئولیت جابه‌جایی شهروندان به نمایشگاه کتاب را در این دوره بر عهده داشتند.

میادین هفت تیر، مترو(حقانی)، صادقیه، صنعت(شهرک غرب)، انقلاب، رسالت، آزادی، امام حسین (ع)، تجریش، ونک، فلکه دوم تهرانپارس، پایانه اتوبوسرانی خاوران و مترو چیتگر پایانه‌های انتقال بازدیدکنندگان به نمایشگاه در این دوره بودند.

به گفته مسئولان برگزاری نمایشگاه، در مدت ۱۰ روز برگزاری نوزدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، دو میلیون نفر از طریق اینترنت و سه میلیون نفر به صورت حضوری از نمایشگاه بازدید کردند.

نمایشگاه بیستم و تغییر محل برگزاری افزایش بازدید کنندگان از نمایشگاه کتاب

بیستمین نمایشگاه کتاب تهران، یازدهم اردیبهشت سال ۸۶ در مصالای بزرگ امام خمینی (ره) افتتاح شد. این نمایشگاه به مدت ۱۰ روز با شرکت هزار و ۸۳۶ ناشر داخلی و ۹۲۵ ناشر خارجی از ۱۲ تا ۲۲ اردیبهشت‌ماه در محل جدید نمایشگاه کتاب برگزار شد که همین اتفاق و در دسترس بودن نمایشگاه موجب افزایش بازدیدکنندگان شد. در بخش داخلی نمایشگاه، ۱۵۰ هزار عنوان کتاب و در بخش خارجی ۶۶ کشور با بیش از ۱۲۳ هزار عنوان کتاب، حضور داشتند.

در بخش بین‌الملل نمایشگاه ۳۵ هزار عنوان کتاب لاتین و ۱۵ هزار عنوان کتاب عربی به صورت فروش ارزی در نمایشگاه عرضه شد. ناشران خارجی در سه بخش ناشران لاتین، ناشران عربی و بخش ویژه در نمایشگاه بیستم حضور یافتند.

حضور همه همسایگان ایران در نمایشگاه

حضور تمامی کشورهای اسلامی و هم‌چنین همسایه‌های ایران، به‌خصوص حوزه فرهنگ و تمدن زبان فارسی در منطقه خاور میانه از ویژگی‌های منحصر به فرد بیستمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بود. هم‌چنین در این دوره، کره جنوبی برای اولین بار با هدف آشنا کردن

بیستمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	مصالای امام خمینی (ره)
تاریخ برگزاری	۱۲ تا ۲۲ اردیبهشت ۱۳۸۶
رئیس نمایشگاه	محسن پرویز
تعداد کشور	۶۶
تعداد ناشران داخلی	۱۸۳۶
تعداد ناشران خارجی	۹۲۵
عنوان کتاب خارجی	۱۲۳۷۶۸
عنوان کتاب داخلی	۱۵۰ هزار
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	سرای اهل قلم (برگزاری بیش از ۱۰۰ نشست)، سالن اتحاد ملی، سرای فلسطین (نمایش آثار مکتوب، پایان‌نامه‌ها و عکس در مورد فلسطین)، غرفه غدیر (بنیاد بین‌المللی غدیر)، سرای اقوام ایرانی و هویت ایرانی (نمایش پوشاک سنتی اقوام ایرانی، کتب اقوام ایرانی و پژوهش‌های قوم‌نگاری ایرانی)، سالن انسجام اسلامی (شامل عفاف و حجاب در ادیان الهی، پاسداران اهل قلم و بسیج همراه نسل سوم)، مسجد مکان وحدت، پنجمین بازار جهانی کتاب ایران، فعالیت‌های فرهنگی و هنری کودکان و نوجوانان، اجرای تئاتر خیابانی، سالن کارنامه‌نشر
ناشران برگزیده سال	بزرگسال خصوصی تهران: انتشارات سخن بزرگسال شهرستانی: انتشارات دلیل ما بزرگسال دولتی: انتشارات امیرکبیر کودک و نوجوان شهرستانی: انتشارات عروج اندیشه کودک و نوجوان دولتی: مدرسه پرهان
ناشران برگزیده نمایشگاه	انتشارات فرهنگ معاصر، انتشارات سوره مهر، نشر پیدایش و نشر علمی و فرهنگی

نمایشگاه کتاب و کشف کتانی

بهناز ضرابی زاده، نویسنده «دختر شینا»

برای من حضور در نمایشگاه کتاب به تنهایی خاص و جذاب است. این‌که یک‌هفته و تنها با کفشی راحت و نرم با بطری آب و توشه‌ای در کوله‌ای سبک راه بیفتم توی نمایشگاه و از استشمام بوی کاغذ

و دیدن کتاب‌هایی که دوستان دارم لذت ببرم و هر از گاهی جلوی غرفه‌ای بایستم و کتابی را که دوست دارم توی دستم بگیرم و نگاهش کنم و بعد از کمی تروق، آن را با اشتیاق بخرم و توی کوله‌ام بگذارم، بهترین حظی است که می‌توانم از یک روز اردیبهشت ببرم.

نمایشگاه، محل عرضه کالاها و اقلامی است که مردم به آن‌ها نیاز دارند با آرایش و انسجامی خاص و اتحادی کم‌نظیر در مکانی واحد به شکلی که متقاضیان به راحتی امکان دسترسی به آن را داشته باشند. نمایشگاه کتاب هم به همین شکل، محل تجمع تولیدکنندگان و ناشران کتاب برای عرضه کالای فرهنگی مورد تقاضای مردم است که هر چقدر باشکوه‌تر برگزار شود، نشان‌دهنده علاقه‌مندی و توجه متولیان امر به حوزه فرهنگ و کتاب و کتاب‌خوانی است. با توجه به چگونگی اجرای نمایشگاه کتاب هر شهر استان یا کشوری می‌توان درصد توجه، علاقه‌مندی و دغدغه‌مندی مسئولان و مردم آن منطقه را به این کالای دوست‌داشتنی اندازه‌گیری کرد.

شدند. در بخش ناشران برگزیده سال ۸۵ در میان کتاب‌های بزرگسال خصوصی تهران نشر سخن، در بخش ناشران شهرستانی نشر دلیل ما از استان قم، در بخش ناشران دولتی و عمومی نشر امیرکبیر برگزیده و بوستان کتاب قم، شایسته تقدیر دانسته شد. هم‌چنین، در بخش کودک و نوجوان هیچ ناشری شایسته برگزیده شدن شناخته نشد و از نشر افق و قدیانی تقدیر شد. در بخش ناشران شهرستانی، در بخش ادب کودک و نوجوان نشر عروج اندیشه، در بخش ناشران وابسته به دستگاه دولتی و عمومی، مدرسه برهان، انتخاب شدند. هم‌چنین در بخش بزرگسال بخش خصوصی انتشارات فرهنگ معاصر، در بخش دولتی نشر سوره مهر، در بخش خصوصی ادبیات بزرگسال نشر پیدایش، در بخش دولتی ادبیات کودک نشر عملی و فرهنگی در بخش ناشران شهرستانی دولتی بزرگسال مرکز نشر هاجر از استان قم، در حوزه بین‌الملل در بخش لاتین شرکت تودیع غزال جوان، در بخش عربی نشر دارالهادی بیروت و در بازار جهانی کتاب، انتشارات استاد و کتابخانه ملی ایران برگزیده شدند.

کتابخانه عمومی برای برگزاری نشست‌ها، برپایی کارگاه‌های آموزشی در حوزه مهندسی کتاب (ویراستاری، نشر و غیره)، اختصاص خانه فرهنگ مترو به فضای سرای اهل قلم و برگزاری نشست‌های مختلف با رویکرد عامه مردم از دیگر برنامه‌های بیستمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بود. در این دوره، پنجمین بازار جهانی کتاب ایران نیز برپا شد. استقرار اورژانس تهران با دو آمبولانس اقدامات ویژه، دو اتوبوس آمبولانس، دو موتورسیکلت آمبولانس و یک بالگرد اورژانس در مصلی از جمله اقدامات در نظر گرفته شده برای تأمین ایمنی نمایشگاه بیستم بود. ۶۰ درصد از بازدیدکنندگان نمایشگاه بیستم برای رفت و آمد از مترو استفاده کردند. در این دوره بانک رفاه با ۱۶۰ ایستگاه کاری و ۲۲۰ نفر نیرو در نمایشگاه خدمات‌رسانی کرد. خرید یک نسخه از هر یک از کتاب‌های داخلی و برخی کتاب‌های خارجی، جهت عرضه در نمایشگاه‌های استانی در دستور کار نمایشگاه بیستم قرار داشت.

ناشران برگزیده معرفی شدند

در مراسم اختتامیه نمایشگاه بیستم ناشران برتر معرفی و تقدیر

ایرانی‌ها، به‌ویژه کودکان ایرانی با فرهنگ و زبان این کشور در بیستمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران شرکت کرد. در نمایشگاه بیستم، کتاب‌های ناشران داخلی به بخش‌های عمومی، کودک و نوجوان، دانشگاهی و آموزشی تقسیم‌بندی شده بود. ناشران عمومی در طبقه هم‌کف شبستان، ناشران دانشگاهی و فناوری اطلاعات در بال‌سمت راست مصلی، رواق غربی و ناشران عرب زبان بال‌سمت چپ رواق شرقی استقرار داشتند و رواق شرقی به کتاب‌های فروش ریالی لاتین، کمک آموزشی و ناشران کودک و نوجوان اختصاص داشت. در بخش ناشران کودک و نوجوان، ۱۳۷ ناشر شرکت داشتند که ۱۱۱ ناشر، تهرانی و ۲۶ ناشر دیگر، شهرستانی بودند. در بخش عمومی نیز، ۴۹۱ ناشر تهرانی و ۲۴۸ ناشر شهرستانی حضور داشتند، هم‌چنین از ۹۷ ناشر آموزشی، ۸ ناشر، شهرستانی بودند.

برگزاری نشست‌های نقد ادبیات پایداری، بررسی وضعیت ویراستاری، کتاب‌های حوزه فلسفه و کتاب‌های حوزه خانواده و ازدواج و تحلیل وضعیت کتابخانه‌های تحت پوشش سازمان فرهنگی هنری از جمله برنامه‌های سرای اهل قلم در نمایشگاه بیستم بود. فعال کردن ۸۰

گفت‌وگو با محسن پرویز، رئیس سه دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران ابعاد نمایشگاهی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران نیازمند تقویت است

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران پس از نوزده دوره برپایی در محل دائمی نمایشگاه‌ها، به علت مشکلات برگزاری در آن محل به مصلاهی تهران منتقل شد تا بیستمین دوره در محل جدید و با ریاست محسن پرویز برگزار شود. پرویز که چهره شناخته شده‌ای در عرصه فرهنگ و نویسندگی است در دوران حضورش در معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، پایه‌گذار جشنواره‌های مختلفی در حوزه کتاب شد.

از دیدگاه شما، نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در عمر ۳۰

ساله خود از پویایی برخوردار بوده است؟

نخستین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران که ریاست آن را آقای صباح زنگنه بر عهده داشت، به نیت تأمین کتاب خارجی برگزار شد. در آن دوره بودجه‌ای برای دانشگاه و اعضای هیئت علمی برای خرید ژورنال اختصاص داده شده بود. نمایشگاه بین‌المللی در واقع شیوه جایگزینی بود تا به جای درخواست مستقیم افراد برای تهیه کتاب‌های خارجی، این آثار در یک زمان و مکان مشخص عرضه شود. پس از مدتی این موضوع مطرح شد که برخی آثار مانند کتاب‌های عربی زبان که در داخل نیز منتشر می‌شوند، در این نمایشگاه عرضه شوند. در مرحله بعد بخش داخلی نمایشگاه به مرور تقویت شد. اما چون هنوز بحث تأمین کتاب مطرح بود و نه نمایش آن، نمی‌توان انتظار داشت این نمایشگاه همان کارایی نمایشگاه‌های لندن و فرانکفورت را داشته باشد. نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران تنها محلی برای تأمین کتاب متقاضیان و مراجعان غیر تخصصی در حوزه نشر بود.

نمایشگاه کتاب تهران با این شیوه جلو آمد و گسترش پیدا کرد تا دوره شانزدهم که بحث تغییر مکان نمایشگاه به دلیل مشکلات متعدد محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران مطرح شد. در دوره بیستم نمایشگاه به مصلاهی امام خمینی (ره) انتقال یافت.

با مرور اتفاقات گذشته نمایشگاه کتاب تهران، پویایی نسبی را شاهد خواهیم بود. این نمایشگاه که در آغاز با هدف تأمین کتاب‌های خارجی راه‌اندازی شد، به جایی رسید که بُعد نمایشگاهی پیدا کرد، نشست‌های تخصصی بسیاری در آن برگزار می‌شود و در کل تحولاتی در آن صورت گرفته که نشان‌دهنده پویایی آن است. اما، این‌که نمایشگاه کتاب را یک موجود زنده بدانیم که مانند یک کودک، دائم در حال رشد بوده و هست، تصور نادرستی است، چرا که این نمایشگاه دوران رکود و پس‌رفت را نیز تجربه کرده است.

در دوره‌ای که ریاست نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران را بر عهده داشتم، تلاش کردم تا ابعاد نمایشگاهی آن را در کنار بعد فروشگاهی تقویت کنیم. به همین منظور سالن کارنامه نشر فرصتی برای نمایش آثار منتشر شده ناشران بود و خرید و فروشی در آن صورت نمی‌گرفت. بعد از آن، سالن یاس راه‌اندازی و سه دوره اجرا شد. یک دوره آن بسیار خوب بود. اما این سالن هم برچیده شد.

تغییر محل نمایشگاه از محل دائمی به مصلی در آن مقطع را تا چه اندازه انضافی مناسب ارزیابی می‌کنید؟

معتمد یکی از مشکلات اصلی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، محل برگزاری آن است. محل سابق این نمایشگاه با معماری دهه ۶۰ و سالن‌های پراکنده و کوچک، کارایی لازم را نداشت. از سویی چون کاربری آن مکان، نزد شهرداری و مراکز مربوطه تغییر کرده بود، به سالن‌های قدیمی رسیدگی نمی‌شد. در مقطع زمانی که نمایشگاه کتاب در این مکان برگزار می‌شد، چند سالن محدود را بهسازی کرده و در اختیار قرار داده بودند. تعدادی دیگر از سالن‌ها که در طول سال متروکه بود نیز با مسئولیت مسئولان برگزاری نمایشگاه کتاب در اختیار آن‌ها قرار می‌گرفت. به یاد دارم یک سال قبل از نمایشگاه نوزدهم، در

زمان برگزاری نمایشگاه مبلمان یکی از سالن‌ها دچار حریق شد و به طور کامل از بین رفت، اما خوشبختانه خسارت جانی در پی نداشت. با توجه به این مشکلات، برگزاری نمایشگاه کتاب با حجم بالایی شرکت‌کنندگان آن در شرکت سهامی نمایشگاه‌ها توجیه‌پذیر نبود. علاوه بر ایمن نبودن سالن‌ها و مشکلات ترافیک، پراکندگی سالن‌ها یکی دیگر از معضلات محل برگزاری نمایشگاه کتاب در محل سابق بود. این پراکندگی موجب می‌شد تا عدالت اجتماعی اتفاق نیفتد و برخی از ناشرانی که نفوذ بیشتری داشتند، بهترین جایگاه‌ها را به خود اختصاص دهند.

موضوعاتی که مطرح شد، نشان می‌دهد انتقال نمایشگاه به مصلی اجتناب‌ناپذیر بود. اما این مکان نیز تمام ویژگی‌های لازم برای برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب را دارا نبود. راه‌حلی که در آن زمان به ذهنمان رسید، این بود که فضای فرهنگی ایجاد کنیم که در طول سال اتفاق‌های فرهنگی در آن صورت گیرد و در زمان برپایی نمایشگاه کتاب به آن اختصاص داده شود. اما عمر مدیریتی من به این موضوع وصلت نداد و دوستان دیگر نیز آن را پیگیری نکردند.

آیا معتقد به برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب به همان شیوه سابق هستید؟

۲۵ تا ۳۰ درصد اقتصاد نشر کشور وابسته به نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران است، پس حذف آن معقول و منطقی نیست. به جای حذف باید به دنبال روش‌های جایگزین بود. کارشناسان، راه‌حلی را مطرح کردند، اما همراهی لازم برای اجرایی شدن آن‌ها صورت نگرفت.

این موضوع که نمایشگاه به هر قیمتی برگزار شود، هم بُعد فرهنگی دارد و هم یک بُعد حیثیتی برای دولت‌هاست. ما نیازمند نمایشگاه‌های کتاب به معنای واقعی کلمه و مشابه نمایشگاه‌های معتبر خارجی هستیم؛ یعنی نمایشگاهی که محل رفت و آمد متخصصان باشد، نشست‌های تخصصی برگزار کند و نویسندگان و ناشران را با هم‌دیگر آشنا کند.

در دوره‌ای تلاش‌مان این بود که نمایشگاه‌های تخصصی کتاب برگزار کنیم و در وهله اول این نمایشگاه‌ها را از حالت فروشگاهی خارج کنیم و سپس سراغ نمایشگاه بین‌المللی برویم و تحولی در آن ایجاد کنیم.

در نمایشگاه‌های استانی بسیار مصر بودم به جای ناشران، کتاب‌فروشان محلی شرکت کنند و نمایندگی ناشران را داشته باشند. این روش تاحدی می‌تواند مؤثر باشد، اما گاهی اوقات در برابر تغییرات مقاومت می‌کنیم و حاضر به تغییر روش‌های سنتی نیستیم.

معتمد نمایشگاه کتاب باید متحول شود، نمی‌تواند این شکل فروشگاهی بزرگ را حفظ کند، باید راه‌های دیگری برای تأمین کتاب مردم پیدا کنیم. حتی اگر قرار است همین شیوه ادامه پیدا کند، باید از حضور مردم در نمایشگاه بهره بگیریم، ولی این اتفاق نمی‌افتد.

آیا نمایشگاه کتاب می‌تواند نقشی در ترویج کتاب‌خوانی داشته باشد؟

واقعیت این است که نمایشگاه کتاب در ترویج کتاب‌خوانی مؤثر است و اگر این موضوع انکار شود، پایه و اساس ندارد و

در حد شعار و حرف است. اگر با ۵۰ ناشر متوسط و ضعیف صحبت کنید و از آن‌ها بپرسید با تعطیلی نمایشگاه چه شرایطی برایتان پیش می‌آید، پاسخ آن‌ها این خواهد بود که دیگر نمی‌توانند نفس بکشند. این ناشران وابسته به نمایشگاه کتاب هستند. بعضی از ناشران در این نمایشگاه‌ها رشد و بالندگی پیدا کردند. با تعطیلی نمایشگاه، کتاب رگ حیات این ناشران را قطع کرده‌ایم و تأثیر مستقیمی بر کتاب‌خوانی داشته‌ایم. اگر ناشر قادر به فعالیت نباشد، کتاب خوب در معرض مخاطب قرار نمی‌گیرد و حتی افراد علاقه‌مند به کتاب‌خوانی نیز کتابی برای خواندن نخواهند یافت.

واقعیت دیگر درباره کتاب‌خوانی این است که کتاب جزو ضروریات زندگی ایرانیان نیست. بسیاری از افراد جامعه در طول یک‌سال، یک کتاب هم مطالعه نمی‌کنند و این بابت احساس کمبود نمی‌کنند. متأسفانه فرهنگ کتاب‌خوانی در میان ایرانیان جا نیفتاده است. بنابراین باید مردم را در مسیری قرار دهیم که احساس تکلیف کنند و به ذوق بیایند. یکی از راه‌ها این است که کتاب را سر راه مردم قرار دهیم. نمایشگاه کتاب با در معرض نمایش قرار دادن کتاب، نیاز القایی ایجاد می‌کند و آن‌ها را سر ذوق می‌آورد تا کتاب خریداری کنند. ممکن است برخی افراد این‌گونه تلقی کنند که اگر همین سرمایه‌گذاری را در جای دیگری انجام دهیم، مؤثرتر خواهد بود. اما به هر حال آن چیزی که باعث می‌شود نتوانیم نمایشگاه کتاب را نادیده بگیریم، این است که جایگزین مناسبی برای برپا نگه داشتن ناشران، رونق‌بخشی به ناشر و علاقه‌مند کردن مخاطبان به کتاب‌خوانی وجود ندارد.

در یک مقطع زمانی فشار رسانه‌ای برای تعطیلی نمایشگاه کتاب وجود داشت، اما من معتقد به تعطیلی کامل نمایشگاه نبودم. حضور افراد در نمایشگاه بی‌تأثیر و بی‌برکت نیست، ما آن را بی‌برکت می‌کنیم، چرا که استفاده درستی از آن نمی‌کنیم.

آن چیزی که من در دوره مسئولیت خود دنبال کردم، این بود که نمایشگاه کتاب باید پاسخ‌گوی نیاز متخصصان هم باشد. هم‌چنین در کنار فروشگاه، محلی برای عرضه و نمایش صرف کتاب وجود داشته باشد. اما مشکلی که وجود دارد، این است که همه انرژی ما صرف بخش فروشگاهی می‌شود و این موضوعات مغفول می‌ماند. اگر به بُعد فروشگاهی نمایشگاه کتاب نظم و نظام مقبولی ببخشیم و از بی‌عدالتی در اختصاص غرفه به ناشران ممانعت کنیم، تأثیر مثبتی بر روی ناشران و مراجعه‌کنندگان خواهد داشت.

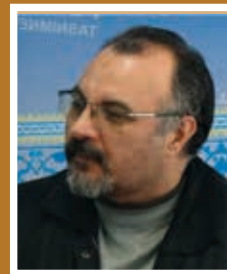
در کنار نمایشگاه کتاب و در طول سال چه اقداماتی می‌تواند برای ترویج کتاب‌خوانی انجام داد؟

نگاه مسئولان در چرخه حوزه نشر، ناشر محور بوده و به مؤلفان و کتاب‌فروشان توجهی نشده است. این امر به کتاب‌خوانی لطمه می‌زند. معتمد اگر به دنبال ترویج کتاب‌خوانی و بالا رفتن سرانه مطالعه در کشور هستیم باید نگاه درستی به وضعیت ناشر، مؤلف و کتاب‌فروش داشته باشیم. متأسفانه برخی از مسئولان در دوره‌های زمانی مختلف دید درستی به این موضوع نداشته‌اند و ندارند. این مسئولان باید از مشاوران متخصص و دلسوز استفاده و به مشورت‌های آن‌ها عمل کنند.

راهی برای نفس کشیدن ناشران شهرستانی
مهدی نصیرزاده،

مدیرعامل شرکت تعاونی ناشران خراسان

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از نظر تکرار و تداوم، اتفاقی میمون و مبارک است. این‌که این نمایشگاه توانسته ۳۰ سال با زندگی خود را حفظ کند، جای تقدیر دارد. اما این‌که چقدر تغییر کرده و روند رو به رشد داشته، باید دقیق‌تر روی

آن بررسی و تأمل کرد. من از سال ۱۳۷۴ در نمایشگاه کتاب تهران شرکت می‌کنم. آن سال‌ها، سال‌های ابتدایی حضورم بود و نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، برای مردم پدیده‌ای تازه و خوش‌آیند محسوب می‌شد. وقتی پدیده‌ای تکرار می‌شود، به مرور از حلاوت و شیرینی آن کاسته می‌شود، بنابراین نیاز است که در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، اتفاقات جدیدی ایجاد کنیم. یک بخش که نمایشگاه کتاب است، اما باید روی اتفاقات جانبی آن کار کرد. یک سری از مخاطبان نمایشگاه، مراجعان حرفه‌ای کتاب هستند که به خاطر تازه‌های کتاب در نمایشگاه شرکت می‌کنند. اما باید برای آن‌هایی که به کتاب علاقه‌ای ندارند، برنامه‌هایی ایجاد کنیم تا جذب کتاب شوند.

واقعیت این است که نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، محلی برای عرضه و فروش کتاب است، نه فقط محلی برای نمایش کتاب. بنابراین این نمایشگاه برای ناشران شهرستانی که در ساختار سنتی توزیع مشکل دارند، راهکاری است تا بتوانند ۱۰ روز نفس بکشند.

بیست و یکمین نمایشگاه، گسترش روابط فرهنگی متقابل بین کشورها بازدید چهار و نیم میلیون نفر از نمایشگاه

بیست و یکمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران ۱۱ اردیبهشت افتتاح شد.

در این نمایشگاه ۱۹۶۸ ناشر داخلی و ۷۸۰ ناشر خارجی از ۷۵ کشور جهان ۲۰۰ هزار عنوان کتاب داخلی و حدود ۱۵۰ هزار کتاب خارجی عرضه کردند. ارزش کتب خارجی نمایشگاه نیز معادل ۳۵ میلیون یورو بود که مبلغی کم نظیر در میان نمایشگاه‌های بین‌المللی به شمار می‌رود. نمایشگاه کتاب در این سال هم شاهد استقبال چشم‌گیر مردم بود. در این دوره چهار و نیم میلیون نفر از ساعت ۱۰ تا ۲۱ و در ایام تعطیل از ۹ تا ۲۲ از نمایشگاه کتاب بازدید کردند. در این سال ۱۹۶۸ ناشر در ۶۹ ناشر غرفه مشترک و ۴۳۱ نمایندگی حضور داشتند. در بخش

ریالی در قسمت عربی و غیر عربی، ۷۳ هزار عنوان کتاب و در بخش رایانه‌ای، ۳۳ هزار و ۲۱۱ عنوان کتاب به چشم می‌خورد و ۵۰ درصد کتاب‌ها هم در نمایشگاه، چاپ‌های ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸ بودند.

اختصاص سالی به نام فلسطین

بالغ بر ۷۰ برنامه جنبی با مشارکت ۵۰ نهاد دولتی و خصوصی در بیست و یکمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به اجرا درآمد. در فعالیت‌های جنبی سعی شد با طرح موضوعات فرهنگی سال و ایجاد مهارت و خلاقیت در مخاطبان به ویژه کودکان، فضای شادی در نمایشگاه کتاب ایجاد شود.

هم‌چنین شصتمین سال اشغال فلسطین و سی‌امین سالگرد پیروزی انقلاب از جمله موضوعات مهم مطرح شده در برنامه‌های جنبی بیست و یکمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بود.

به منظور ارج نهادن به مقاومت مردم مسلمان فلسطین و محکومیت اشغال فلسطین توسط رژیم صهیونیستی، سالن ویژه‌ای در بخش جنبی بیست و یکمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب برپا شد.

سرای اهل قلم هم در این دوره از نمایشگاه بالغ بر ۲۰۰ نشست تخصصی را با حضور نویسندگان و صاحب‌نظران اهل قلم در نمایشگاه کتاب برگزار کرد.

برنامه‌های سرای اهل قلم در سه بخش سرای اصلی واقع در جنب بخش بین‌الملل، سرای کودک و نوجوان واقع در طبقه دوم رواق شرقی و کارنامه‌نشر در جنب سرای کودک برگزار شدند. اولویت‌های نشست‌های سرای اهل قلم در این دوره اولویت انقلاب اسلامی، رودکی پژوهی و غزالی پژوهی بودند.

به پیشنهاد کمیته فرهنگ و تمدن اسلام و ایران شورای عالی انقلاب فرهنگی، محسن ناجی نصرآبادی مصحح کتاب مجمل

فصیحی و مدیران نشر اساطیر و دفتر گسترش مؤسسه علوم دانشگاه آزاد اسلامی به عنوان محقق و ناشران برتر معرفی شدند.

امکانات اطلاع‌رسانی و رفاهی

در نمایشگاه بیست و یکم مسئولان برگزار کننده نمایشگاه تدابیری برای انجام اطلاع‌رسانی مناسب تدارک دیده بودند. از جمله این تدابیر می‌توان به استقرار کیوسک‌های اطلاع‌رسانی اشاره کرد. ۸۹ نیروی آموزش دیده در پنج کیوسک اطلاع‌رسانی در سالن لاتین، مقابل شبستان، ورودی نمایشگاه، ورودی متروی رسالت و داخل مصلی استقرار یافته و به سؤالات بازدیدکنندگان پاسخ می‌دادند.

در کنار این ایستگاه‌ها، ۵۵ اطلاع‌رسان محیطی نیز در مکان‌های مختلف مصلی استقرار یافتند که اطلاعات چگونگی استقرار ناشران، امکانات رفاهی و سایر اطلاعات مورد نیاز را به بازدیدکنندگان ارائه می‌دادند.

با توجه به اهمیت انتقال آسان محموله‌های بازدیدکنندگان نمایشگاه کتاب به مقصدشان از طریق پست و روند رو به رشد استفاده از خدمات پستی، چندین دفتر پست در نقاط مختلف نمایشگاه کتاب مستقر شد. جمع‌آوری دستروشان و مشاغل

مزاحم از دیگر اقدامات انجام گرفته در این زمینه بود. از روز نخست برپایی نمایشگاه بین‌المللی کتاب در مصلای امام خمینی (ره)، فاصله حرکت قطارهای مترو در ایستگاه‌های شهید بهشتی و مصلی، پنج دقیقه شد و شرکت مترو آمادگی انتقال و جابه‌جایی دو میلیون مسافر در بیست و یکمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب را دارا بود.

در نمایشگاه بیست و یکم یک میلیارد و ۸۳ میلیون و ۳۷۹ هزار و ۵۷۹ تومان و ۹ ریال خرید کتاب از طریق کارت الکترونیک خرید کتاب صورت گرفت.

در بیست و یکمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب از رؤسای نمایشگاه‌های شارجه، کویت، یونان، مغرب، اندونزی و روسیه برای حضور در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران دعوت شد که این اقدام در پاسخ به دعوت رؤسای کشورهای فوق و با هدف گسترش روابط فرهنگی متقابل بین کشورها صورت گرفت.

در این دوره نقشه نمایشگاه و موقعیت جغرافیایی غرفه‌ها و بخش‌های مختلف آن روی پایگاه اینترنتی نمایشگاه قرار گرفت و علاقه‌مندان برای اطلاع از موقعیت بخش‌های مختلف می‌توانستند به سایت نمایشگاه مراجعه کنند.

ناشران دانشگاهی در یک سالن جمع شوند

محمدتقی عرفان‌پور، رئیس هیئت مدیره

انجمن ناشران دانشگاهی

برگزاری بیست و نهمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در مجموعه شهر آفتاب از آن‌جایی که نخستین تجربه برپایی نمایشگاه در این مکان بود، برای بسیاری از ناشران سختی‌هایی به همراه داشت، سختی‌هایی که در سال جدید بسیاری از آن‌ها رفع شده است. در این میان اما، یکی از مسائل مهم و یکی از درخواست‌های اصلی ناشران دانشگاهی این است که ناشران دانشگاهی این انتظار را دارند که نمایشگاه کتاب پس از ۳۰ دوره برگزاری، یک سالن کامل به آن‌ها اختصاص دهد تا ناشران این حوزه به صورت متمرکز فعالیت داشته باشند و از پراکندگی‌های موجود که در سال‌های قبل کمابیش شاهد آن بودیم، کاسته شود. ما، در سال گذشته در سه چادر بودیم که دسترسی مخاطبان را با مشکلاتی همراه می‌کرد و امسال نیز یک چادر به ما اضافه شده است.

در این میان، اگر تمهیدی اندیشیده شود که همه ناشران در یک سوله یا یک سالن در کنار هم قرار گیرند، علاوه بر این که دسترسی مخاطبان به بخش‌های مختلف ناشران دانشگاهی آسان‌تر می‌شود، زمینه‌ای به وجود می‌آید تا نمایشگاه با نظم و تربیت بهتری برپا شود.

امیدواریم با تکمیل بخش‌های مختلف مجموعه شهر آفتاب در سال‌های آینده، بسیاری از مشکلاتی که چادرهای بخش دانشگاهی دارند، مرتفع شود. زیرا بخش دانشگاهی یکی از پرمخاطب‌ترین بخش‌های نمایشگاه بوده است و باید برای پاسخ به نیاز مخاطبان، دانشجویان، استادان و مراکز علمی و دانشگاهی تمهید ویژه‌ای پیش‌بینی شود.

بیست و یکمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	مصلای امام خمینی (ره)
تاریخ برگزاری	۱۲ تا ۲۲ اردیبهشت ۱۳۸۷
رئیس نمایشگاه	محسن پرویز
تعداد کشور	۷۵
تعداد ناشران داخلی	۱۹۶۸ (۱۲۲۹ ناشر عمومی، ۲۰۱ ناشر کودک و نوجوان، ۱۳۶ ناشر کمک آموزشی و ۴۰۲ ناشر دانشگاهی)
تعداد ناشران خارجی	۷۸۰
عنوان کتاب خارجی	۱۵۰ هزار
عنوان کتاب داخلی	۲۰۰ هزار
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	سرای اهل قلم، سالن فلسطین، برگزاری روز جهانی کتاب و کپی‌رایت، سالن ویژه معرفی فعالیت‌های فرهنگی و هنری کشورهای عضو اکو، فعالیت‌های فرهنگی و هنری کودکان و نوجوانان، ششمین دوره بازار جهانی کتاب
ناشران برگزیده سال	بزرگسال خصوصی: نشر سخن بزرگسال شهرستانی: انتشارات دلیل ما بزرگسال دولتی و عمومی: انتشارات بوستان کتاب قم کودک و نوجوان خصوصی: انتشارات محراب قلم کودک و نوجوان دولتی و عمومی: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
ناشران برگزیده نمایشگاه	ناشران برگزیده داخلی: انتشارات فاطمی، انتشارات آستان قدس رضوی، انتشارات نوید شیراز، انتشارات شباویز، نشر شاهد و انتشارات گاج ناشران برگزیده خارجی: انتشارات تیمه و دانش کتیبه

کتاب و تأثیر جادویی آن

محمد میر کیانی، نویسنده

در ایام برگزاری نمایشگاه کتاب تهران، توجه همه طیف‌های کشور به موضوع کتاب برانگیخته می‌شود و همه عناصر فرهنگی به کتاب توجه می‌کنند. در این مدت، خانواده‌ها کودکان خود را به نمایشگاه می‌برند حتی اگر برای آن‌ها کتاب نخرند.

کتاب با فطرت ما سازگاری دارد، اما منظورم کتاب کاغذی است که تأثیری جادویی بر روح ما می‌گذارد.

این فضا، واقعاً فضای آبرومندی است. من حتی با مترو به محل برگزاری نمایشگاه رفته‌ام و خانواده‌های مختلفی را دیده‌ام که با خوشحالی خودشان را به محل برگزاری نمایشگاه می‌رسانند.

گاهی حتی به سختی می‌توان در مترو تنفس کرد، اما مردم گلایه‌ای ندارند. آن‌ها نشاط دارند و این به خاطر تأثیر روحی روانی نمایشگاه است.

غرفه‌های کودک و نوجوان باید بانشاط‌تر باشد. این غرفه‌ها باید دارای فضایی باز باشد تا بچه‌ها بتوانند در آن حضور پیدا کنند. باید به این گروه، بیشتر توجه شود تا آن‌ها به کتاب به عنوان یک دوست مهربان و همیشگی نگاه کنند.

تصور می‌کنم در محل جدید برگزاری شرایط بهتری برای ایجاد چنین امکاناتی وجود داشته باشد. نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران اعتبار بالایی پیدا کرده که آن را به فال نیک می‌گیریم و امیدواریم بیشتر رونق یابد.

نمایشگاه بیست و دوم؛ افزایش بیست درصدی بازدیدکنندگان حضور ایتالیا، روسیه، ترکیه و پاکستان

بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در فضایی بالغ بر ۱۲ هزار و ۵۰۰ متر مربع و در دو سالن شبستان و رواق اصلی برگزار شد. در این دوره در مجموع ۱۹۸۲ ناشر داخلی کتاب‌هایشان را عرضه کردند. در بخش خارجی نیز ۱۴۰۰ ناشر از ۷۵ کشور شرکت داشتند و ۱۰۰ مهمان خارجی در حوزه نشر، ۳۵ انجمن دوستی از کشورهای خارجی و برای نخستین بار، نمایندگان از نمایشگاه‌های سایر کشورها به طور مستقل در نمایشگاه شرکت کردند. هم‌چنین ۲۰۷ هزار عنوان کتاب در بخش داخلی و در بخش لاتین ۷۰ هزار عنوان و در بخش عربی و زبان‌های دیگر بیش از ۷۰ هزار عنوان عرضه شد. هم‌چنین امسال ۲۱۰ ناشر کودک و نوجوان در نمایشگاه کتاب تهران حضور داشتند که نسبت به سال گذشته ۶۰ ناشر به جمع انتشاراتی‌های حاضر در نمایشگاه اضافه شده بود.

کشورهای ایتالیا، روسیه، ترکیه و پاکستان برای اولین بار در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران حضور یافتند.

حدود ۱۵۰ نشست در سه سرای اصلی «اهل قلم»، «کودک و نوجوان» و «کارنامه نشر» بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران برگزار شد. برگزاری نشست‌های متعدد تخصصی در سرای اهل قلم، سالن کارنامه نشر، سرای کودک و نوجوان، نشست‌های غرفه دیدار با برگزیدگان جشنواره‌ها و جوایز فرهنگی، نشست‌های تخصصی هفتمین دوره بازار جهانی کتاب ایران و نشست‌های سالن «سی‌امین

سال انقلاب اسلامی» از برنامه‌های جنبی بیست‌ودومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بود.

بیشترین حضور بازدیدکنندگان

با توجه به استقبالی که روز هفدهم اردیبهشت از نمایشگاه کتاب شد، رکورد حضور مردم در دوروز ابتدایی نمایشگاه در تمام دوره‌ها شکسته شد.

تمامی بازدیدکنندگان در این نمایشگاه می‌توانستند با تلفن همراه خود از سوژه کتاب در نمایشگاه عکس بگیرند و در مسابقه عکاسی که از سوی مؤسسه خانه کتاب تدارک دیده شده بود، شرکت کنند. مسابقه عکاسی حرفه‌ای نیز با موضوع کتاب هم‌زمان با بیست و دومین نمایشگاه کتاب تهران برگزار شد.

هم‌چنین ۱۵ کاروان دانشگاهی از کشورهای همسایه از جمله تاجیکستان، عراق، افغانستان، آذربایجان و ارمنستان برای بازدید از بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به پایتخت آمدند.

در بیست و دومین نمایشگاه کتاب تمام فضای شیستان به ناشران عمومی اختصاص یافته و ناشران دانشگاهی از شیستان خارج شدند. بدین ترتیب ۱۵ درصد به فضای اختصاص یافته به ناشران عمومی اضافه شد.

در این دوره چند سالن از جمله سالن چاپ و نشر و سالن ویژه ارائه آثار مرتبط با حضرت فاطمه(س) برای اولین بار توسط بخش جنبی افتتاح شد.

هم‌چنین در این دوره تمام روزنامه‌ها، خیرگزاری‌ها، شبکه‌های رادیو و تلویزیون داخلی برای پوشش دادن به اخبار نمایشگاه دعوت شده بودند و استودیوهایی برای ضبط گفت‌وگوهای بین صاحب‌نظران، اهالی قلم و کارشناسان در نظر گرفته شده تا علاوه بر اطلاع‌رسانی از طریق تلویزیون، علاقه‌مندان و مخاطبان از نزدیک با اجرا و ساخت این‌گونه برنامه‌ها آشنا شوند.

با همکاری شهرداری منطقه، چهار میدان فضاسازی‌شده با آب‌نماها و گل‌کاری و صندلی به اندازه کافی در محیط برای استراحت بازدیدکنندگان ایجاد شد. هم‌چنین افزایش ایستگاه‌های استراحتگاهی، نمازخانه‌ها، فضای سرگرمی کودکان و نوجوانان، واحدهای تحویل امانات، کیوسک‌های اطلاع‌رسانی، شرکت‌های پست شهری و بین شهری، واحدهای عرضه مواد غذایی و آشامیدنی و ایستگاه‌های مربوط به گم‌شدگان از جمله اقداماتی بود که برای بازدیدکنندگان نمایشگاه بیست و دوم در نظر گرفته شد.

در این دوره به طور متوسط حضور مردم ۲۰ درصد افزایش یافت و در یک روز حداقل بین ۳۰۰ تا ۳۵۰ هزار و حداکثر بین ۸۰۰ تا ۹۰۰ هزار نفر از نمایشگاه بازدید داشتند که در مجموع بیش از پنج و نیم میلیون نفر در این دوره به نمایشگاه مراجعه کردند.

دور همی علاقه‌مندان کتاب

مهدی نقش، **رئیس هیئت مدیره شرکت تعاونی ناشران اصفهان و مدیر مسئول انتشارات نقش نگین**

مهدی نقش در جشن افتتاحیه کتابخانه شهرداری اصفهان

در سال‌های اول، نمایشگاه خلوت بود، اما هر سال بر تعداد بازدیدکنندگان نمایشگاه اضافه می‌شود. نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، شلوغ‌ترین نمایشگاه ایران است که در آن آثار هر ناشر به نمایش گذاشته می‌شود. ما از اصفهان در نمایشگاه شرکت می‌کنیم و سایرین از بقیه نقاط ایران. بعد از هر نمایشگاه، تلفن‌های زیادی برای درخواست کتاب داریم. در حوزه بین‌الملل هم خارجی‌ها برای حضور در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران رغبت زیادی دارند.

مهدی نقش در جشن افتتاحیه کتابخانه شهرداری اصفهان

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران که هر سال یک بار برگزار می‌شود، یک اتفاق بین ناشران، مؤلفان و خواننده‌های کتاب است و پاتوقی است که این گروه‌ها در آن دور هم جمع می‌شوند. این نمایشگاه، برای کتاب، اتفاق قشنگی است. من از دهمین سال برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران تا به حال هر سال در آن شرکت کرده‌ام. هر چه جلوتر می‌رویم، نمایشگاه بهتر و مفیدتر برگزار می‌شود. در طول برپایی این رخداد فرهنگی، فضای نشر به مخاطب معرفی و افکار و ایده‌ها تبادل می‌شود.

مهدی نقش در جشن افتتاحیه کتابخانه شهرداری اصفهان

بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	مصلا ی امام خمینی (ره)
تاریخ برگزاری	۱۶ تا ۲۶ اردیبهشت ۱۳۸۸
رئیس نمایشگاه	محسن پرویز
تعدادکشور	۷۵
تعدادناشران داخلی	۱۹۸۲
تعدادناشران خارجی	۱۴۰۰
عنوان کتاب خارجی	۷۰ هزار
عنوان کتاب داخلی	۲۰۷ هزار

برنامه ها و بخش های جنبی
سرای اهل قلم با ۱۳۰ نشست فرهنگی، نقد و بررسی و رونمایی از کتاب، تجلیل از نویسندگان و بزرگان این عرصه، سالن ویژه آثار مرتبط با حضرت زهرا(س)، سالن چاپ و نشر، سالن علمی و آموزشی، نمایش های خیابانی با موضوع کتاب و کتاب‌خوانی، سالن کتاب و کتاب‌خوانی، سالن دین و فرهنگ، فعالیت‌های فرهنگی و هنری کودکان و نوجوانان، کارنامه نشر، اطلاع‌رسانی رایانه‌ای و محیطی و عمومی، هفته‌مین دوره بازار جهانی

ناشران برگزیده سال
بزرگسال خصوصی تهران: نشر نی
بزرگسال خصوصی شهرستان: انتشارات دلیل ما
ناشران دولتی: انتشارات سوره مهر و مؤسسه بوستان کتاب قم
کودک و نوجوان خصوصی: انتشارات پیدایش و انتشارات محراب قلم
کودک و نوجوان وابسته به نهاد دولتی و عمومی: مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان و کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

ناشران برگزیده داخلی:انتشارات کتابخانه مجلس، انتشارات سمت، انتشارات فاطمی، انتشارات آیپژ، انتشارات مبتکران، انتشارات افق، انتشارات اسراء و انتشارات عروج اندیشه
ناشران برگزیده خارجی:شرکت ویژه نشر، شرکت مک گر هیل، مؤسسه خدمات دانش کنیه، غرغه ترکیه، انتشارات علمی و فرهنگی و انتشارات خانه فرهنگ و هنر گویا

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از نگاه دوربین

بازدید ۵ میلیون نفر
از نمایشگاه بیست و سوم

راه اندازی سرای بین الملل اهل قلم

بیست و سومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران با حضور ۱۹۵۴ ناشر داخلی و ۹۸۰ ناشر خارجی از ۸۰ کشور جهان از ۱۵ اردیبهشت ماه ۱۳۸۹ در مصلاي بزرگ امام خمینی (ره) افتتاح شد.

در نمایشگاه بیست و سوم، ۱۱۲۵ ناشر عمومی در ۱۰۰۰ غرفه با فضای مفید ۱۳ هزار مترمربع حضور داشتند. ۴۲۸ ناشر دانشگاهی در ۳۸۵ غرفه و در ۶۲۰۰ مترمربع فضا قرار داشتند. هم چنین ۱۳۴ ناشر آموزشی در فضایی معادل ۳۰۱۲ مترمربع در نمایشگاه حاضر بودند. ۲۶۷ ناشر کودک و نوجوان هم به این نمایشگاه آمده بودند که در ۲۵۴ غرفه و در فضایی معادل ۵۱۳۵ مترمربع قرار داشتند. در مجموع به ناشران داخلی حاضر در نمایشگاه، ۱۷۷۶ غرفه اختصاص یافت و تعداد کتابهایی که آن‌ها در این نمایشگاه عرضه کردند، قریب ۲۰۵ هزار عنوان بود. ۹۸۰ ناشر خارجی از حدود ۸۰ کشور در نمایشگاه شرکت کردند که در سالن‌های یارانه‌ای، سالن کشورها، سالن کتاب

و موفق است که امیدوارم با گستردگی امکانات و بخش‌هایی که برای نمایشگاه در نظر گرفته شده است، به یک فرصت ارزشمند تبدیل شود. در این میان، ما به عنوان ناشر کتاب گویا با مجوز نشر در سالن ناشران عمومی حضور داریم و اغلب ناشران گویا در بخش ناشران الکترونیک شرکت می‌کنند، فضایی که خیلی جذاب نیست و با بخش ناشران عمومی از نظر موقعیت مکانی، امکانات و دسترسی بودن، تفاوت‌های زیادی دارد. به نظر نمی‌رسد هنوز اتفاق خاصی در حوزه کتاب گویا در نمایشگاه افتاده باشد، با تمام ظرفیت‌ها و پتانسیل‌هایی که کتاب‌های صوتی در جذب و علاقه‌مندی مخاطبان به کتاب، مطالعه و کتاب‌خوانی دارند، از ظرفیت‌های این حوزه غفلت شده است، در حالی که می‌توان افراد زیادی را به سمت این آثار تشویق و ترغیب کرد. البته خوشبختانه متوجه شدیم رویکرد مثبتی نسبت به کتاب‌های گویا در نمایشگاه بوده است که امیدواریم خروجی عملی آن را به زودی در نمایشگاه شاهد باشیم.

رویگرد مثبت مسئولان به کتاب‌های گویا

فاطمه محمدی، تولیدکننده کتاب‌های صوتی

نمایشگاه کتاب تهران از نظر فضا و خدماتی که در طول سال‌های گذشته ارائه می‌شد، اکنون در جایگاه خوب و مناسبی قرار گرفته است و استقبال مردم علی‌رغم تصور ناشران بسیار خوب بود و کمتر از سال‌های قبل نبود و حتی بهتر بود. تجربه ۲۹ دوره برگزاری نمایشگاه کتاب و برپایی آن امسال برای دومین بار در مجموعه شهر آفتاب، تجربه خوب

بیست و سومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	مصلاي امام خمینی (ره)
تاریخ برگزاری	۱۵ تا ۲۵ اردیبهشت ۱۳۸۹
رئیس نمایشگاه	محسن پرویز
تعداد کشور	۸۰
تعداد ناشران داخلی	۱۹۵۴ (۲۶۷ ناشر کودک و نوجوان، ۱۳۴ ناشر آموزشی، ۴۲۸ ناشر دانشگاهی و ۱۱۲۵ ناشر عمومی)
تعداد ناشران خارجی	۹۸۰
عنوان کتاب خارجی	۱۷۰ هزار
عنوان کتاب داخلی	۲۰۵ هزار
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	سرای اهل قلم، غرفه ویژه بزرگداشت یاد و سیره حضرت زهرا(س)، سالن کتاب و کتابخانه، کارنامه نشر، سالن دین و فرهنگ، مسابقه عکاسی، سالن چاپ و نشر، سالن علمی و آموزشی، سالن هنرهای تجسمی، سالن دستاوردهای انقلاب، سالن نرم‌افزاری، فعالیت‌های فرهنگی و هنری کودکان و نوجوانان، هشتمین دوره بازار جهانی کتاب
ناشران برگزیده سال	بزرگسال خصوصی تهران: انتشارات سخن بزرگسال خصوصی شهرستان: انتشارات نوید شیراز و مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) بزرگسال دولتی و عمومی: انتشارات سمت و انتشارات سوره مهر کودک و نوجوان خصوصی تهران: انتشارات قدیانی کودک و نوجوان خصوصی شهرستان: انتشارات عروج اندیشه (مشهد) کودک و نوجوان دولتی و عمومی: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بخش ویژه بخش «تاریخ و ادبیات پایدار حماسه بزرگ دفاع مقدس»: انتشارات روایت فتح، انتشارات صریح و انتشارات سوره مهر
ناشران برگزیده نمایشگاه	ناشران برگزیده داخلی: انتشارات علمی - فرهنگی، انتشارات قدر ولایت، انتشارات مرسل، سازمان جهاد دانشگاهی، انتشارات نص، انتشارات ارکان دانش، انتشارات رزمندگان اسلام، انتشارات چرخ و فلک و انتشارات حدیث نینوا ناشران برگزیده خارجی: شرکت غزال جوان، خدمات کامپیوتری علوم اسلامی، جان وایلی، انتشارات دارالولاء لبنان و غرفه کشور ژاپن

عرب، سالن بازار جهانی عرب، سالن کتاب‌های هنری و سالن کتاب‌های لاتین نمایشگاه استقرار یافتند.

نمایشگاه کتاب علاوه بر عرضه کتاب برنامه‌های جنبی دیگری را هم دارا بود، از جمله ۱۳۰ نشست با حضور برگزارندگان جشنواره‌های ادبی فرهنگی از سوی مؤسسه خانه کتاب در سه سرای نمایشگاه کتاب تهران برگزار شد. این نشست‌ها در سه سرای اهل قلم، سرای کودک و نوجوان و سرای کارنامه نشر دایر شدند که هرکدام از این سراها، روزانه بین سه تا شش نشست را برگزار کردند.

ویژگی‌های نمایشگاه بیست و سوم

در این دوره یک بار دیگر فرمول جدیدی برای مترژ غرفه‌ها تعریف شد. براساس این فرمول جدید آثار تألیفی ضریب سه و آثار ترجمه‌ای ضریب یک را دارا بودند و طبیعتاً ناشری که آثار تألیفی بیشتری داشت، فضای نمایشگاهی بیشتری به خود اختصاص می‌داد. در این دوره مواردی مانند قطع، نوع (شامل اثر تألیفی، اثر ترجمه‌ای یا اثر گردآوری‌شده) و حتی افسست در تعیین مترژ غرفه ناشران دخیل بود.

در بخش بین‌الملل این دوره، کشور چین حضور پررنگی را در نمایشگاه داشت و ناشران روسی انتشارات آکادمی مطالعات ایرانی لندن، سفارت هند، آسیکو، مرکز فرهنگی - هنری هاجر و جامعه المصطفی العالمین (ع) برای اولین بار در نمایشگاه شرکت کردند.

سرای بین‌الملل اهل قلم هم عنوان سالنی بود که برای نخستین بار در بیست و سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران برای نشست‌های بخش ناشران خارجی تدارک دیده شد. موضوعات صنعت نشر، بازار جهانی کتاب و کمی‌رایت از جمله محورهایی بود که در این نشست‌ها مورد بررسی قرار گرفت. افزایش ۲۰ درصدی فضای نمایشگاهی ناشران کتاب کودک از دیگر نکات ویژه در این نمایشگاه بود. هرچند رقم فروش نسبت به سال گذشته ۲۰ درصد افت داشت که ناشران کودک و نوجوان اطلاع‌رسانی محیطی، جابه‌جایی ناشران کودک و انتقالشان به خارج از رواق‌ها و زیر چادری جدید را از جمله دلایل این کاهش می‌دانستند.

در حوزه تبلیغات نمایشگاه کتاب مسئولان اعلام کردند با توجه به نامگذاری سال ۸۹ به عنوان همت مضاعف و کار مضاعف و تأکید رهبر معظم انقلاب بر اهمیت دادن به کتاب و کتاب‌خوانی، تبلیغات تشویقی گسترده‌ای برای شرکت‌کنندگان در نمایشگاه کتاب به نظر گرفته شده و تمام فعالیت‌های تبلیغات محیطی نمایشگاه با هدف دستیابی به این فرموده ایشان که کتاب را در امور روزمره خود قرار دهید، صورت گرفت.

۲۵ اردیبهشت اختتامیه نمایشگاه کتاب هم‌زمان با سالروز حکیم بزرگ طوس فردوسی برگزار شد. بر اساس ارزیابی‌ها و آمار به‌دست آمده ۵۵ درصد شهروندانی که از نمایشگاه دیدن کردند، از شهرستان‌های سراسر کشور بودند.

برپایی نمایشگاه یک ضرورت است

عبدالعظیم فریدون

مدیر مسئول انتشارات محراب قلم

برپایی نمایشگاه در همه جای دنیا مرسوم است، اما این که چرا فروشگاه شده است، به دلیل وجود بیماری در حوزه اقتصاد نشر است.

موضوع دیگر این است که مردم ما به دلیل این که در طول سال گرفتاری معیشتی دارند، فرصت حضور در کتاب‌فروشی

ندارند. در سطح شهر نیز کتاب‌فروشی زیاد نیست تا دسترسی آسان به آن باشد و آن‌ها نمی‌توانند کتاب مورد نیاز خود را تهیه کنند. نمایشگاه فرصتی است تا در مدت ۱۰ روز مردم نیاز بخشی از سال خود را فراهم کنند و به نظرم به همین دلیل نمایشگاه، ضروری است مگر این که بیماری نشر بهبود پیدا کند.

برپایی نمایشگاه کتاب تهران به جز این دو سالی که در شهر آفتاب بود، فضای آن در مصلای امام خمینی (ره) مناسب نبود. در نمایشگاه بین‌المللی فضا مناسب‌تر بود، ولی ترافیک بر مشکل آن افزوده بود. در مصلی ساز و کار مناسب برگزاری نمایشگاه وجود نداشت و مشکلات زیادی برای ناشران کودک و نوجوان به همراه داشت. از سال گذشته که نمایشگاه در شهر آفتاب برگزار شد، چون هنوز ساز و کار آماده نشده بود، با مشکلاتی همراه بود. امسال هم اگرچه فضای کلی نمایشگاهی است، اما بخش کودک و نوجوان باز هم در چادرها حضور دارند. اما نکته ویژه‌ای که برای کودکان و نوجوانان وجود دارد، این است که چون نمایشگاه ساعت ۱۰ شروع می‌شود، مدرسه‌های تهران نمی‌توانند دانش‌آموزان را به نمایشگاه بیاورند، چون مدت زمان رفت و آمد آن‌ها با ساعت مدارس هماهنگی ندارد.

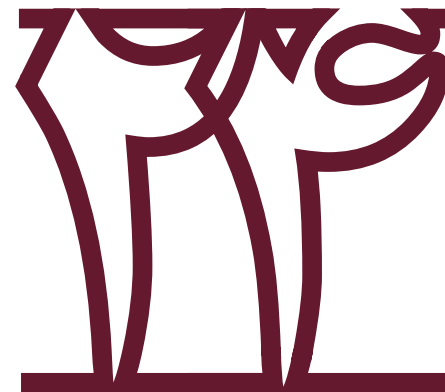
بیست و چهارمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از ۲۴ اردیبهشت و با شعار ارتقای معرفت دینی و بصیرت فرهنگی فعالیت خود را آغاز کرد. در این دوره از نمایشگاه در مجموع دو هزار و ۳۷۶ ناشر داخلی حضور داشتند که با ۲۷۳ هزار و ۲۰۰ عنوان کتاب در بخش داخلی شرکت کردند.

در بخش بین‌الملل نمایشگاه ۱۹۶ هزار و ۲۰۰ عنوان کتاب از ۶۷ کشور عرضه شد و سه کشور کوبا، اروگوئه و برزیل برای نخستین بار در نمایشگاه کتاب تهران حاضر شدند. از میان کتاب‌های عرضه شده، ۲۶ هزار و ۲۰۰ عنوان متعلق به بخش ارزی بود که همگی کتاب‌های منتشر شده از سال ۲۰۰۹ به بعد بودند.

کتاب‌های بخش ریالی (۱۷۰ هزار عنوان) نیز آثار منتشر شده از سال ۲۰۰۶ به بعد را شامل می‌شد. در این دوره ۱۰ انجمن دوستی نیز در بخش بین‌الملل نمایشگاه کتاب تهران حضور داشتند. در این دوره از نمایشگاه کتاب تهران نزدیک به ۴۰ کشور در بخش بازار جهانی کتاب و حدود ۳۵ کشور نیز با اعطای نمایندگی به ناشران دیگر در نمایشگاه حاضر شدند. هم‌چنین شش هزار متر به چادرهای ویژه بخش کودک در ضلع شمال شرقی مصلاهی امام خمینی (ره) اختصاص یافته بود و حدود ۱۹۶ ناشر کودک در این بخش حضور داشتند.

سالنی به نام حضرت زهرا (س)

در بیست و چهارمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با توجه به دهه دوم فاطمیه سالنی به نام حضرت زهرا (س) در نظر گرفته شده بود که این غرفه به طور خاص تخفیف ۵۰ درصدی را اعمال کرد.

نمایشگاه بیست و چهارم و ارتقای معرفت دینی و بصیرت فرهنگ حضور ۴۰ کشور در بخش بازار جهانی کتاب

آموزشی، دانشگاهی، کودک، ناشران داخلی و خارجی یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران است و این به معنای آن است که این نمایشگاه به همه‌آحاد جامعه تعلق دارد و همگان با هر نوع ذائقه و سلیقه و رده سنی می‌توانند با حضور در محل برگزاری نمایشگاه کتاب تهران، کتاب‌های مورد نیاز خود را بیابند. بر این اساس، بی‌جهت نیست که نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران را بزرگ‌ترین رویداد فرهنگی کشور می‌نامند. رویدادی که مولفان، ناشران و خوانندگان را در یک زمان و مکان مشخص گرد هم می‌آورد تا با تعامل و گفت‌وگو با یکدیگر، صنعت نشر کشور را شکوفا و فرهنگ مطالعه را نهادینه سازند.

سی‌امین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران که دومین دوره برگزاری خود را در شهر آفتاب تجربه می‌کند، با شعار «یک کتاب بیشتر بخوانیم» گامی دیگر در جهت ترویج فرهنگ مطالعه و آوردن کتاب در میان تمام افراد جامعه بر خواهد داشت. امید است نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران که به ایستگاه سی‌ام رسیده است و تجربیات یک جوان بالغ و برومند سی‌ساله را با خود به همراه دارد، با شکوهی هرچه بیشتر برگزار شود و برگ زرین دیگری بر آلبوم افتخارات فرهنگ ایران زمین بیفزاید.

کتاب، چشمه جوشان دانایی است. کتاب، گنجینه تمام ناشدنی علم و معرفت و خرد و میراث اندیشمندان و دانشوران عالم است. همین اهمیت موجب شده تا علی‌رغم توسعه روزافزون وسایل ارتباط جمعی نوظهور، کتاب هم‌چنان زنده و پویا باقی بماند و نقش و جایگاه خود را در پیشرفت جامعه حفظ کند.

با توجه به اهمیت کتاب در رشد و تعالی جامعه، پرواضح است که ترویج کتابخوانی هدفی والا و ارزشمند و فراتر از آن، تکلیف و وظیفه‌ای ملی است. بر این اساس برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، راهبردی ملی برای گسترش فرهنگ مطالعه در میان آحاد ملت است. از نخستین دوره برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در سال ۱۳۶۶ تا امروز که جشن سی‌سالگی این رویداد را برگزار می‌کنیم، عزمی ملی و تلاشی جهادی برای ترویج کتابخوانی صورت گرفته است.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران که با هدف ارتقای فرهنگ عمومی جامعه از طریق ترغیب به کتابخوانی راه‌اندازی شد، فرصتی طلایی برای تعامل سه ضلع ناشر، مؤلف و خواننده و بستری برای ارتباط مستقیم دوست‌داران کتاب و کتابخوانی با مؤلفان است.

حضور تعداد بالایی ناشران فعال در بخش‌های مختلف

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، راهبردی ملی برای گسترش فرهنگ مطالعه رجبعلی سالاریان، مدیر کمیته روابط عمومی سی‌امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

فرهنگ‌های بزرگ جهان با کتاب و کتابت متولد شده‌اند و با کتاب بالیده‌اند. دین مقدس و مبین اسلام نیز ارزش و جایگاه والایی برای کتاب قائل شده است تا آن‌جا که معجزه پیامبر عظیم‌الشان آن، قرآن کریم است.

افزایش کتاب‌های با موضوع دفاع مقدس عرضه‌شده در نمایشگاه از دیگر محورهای این نمایشگاه بود. هشت هزار عنوان کتاب دفاع مقدس در نمایشگاه امسال ارائه شد، در حالی که در سال ۸۹ در نمایشگاه کتاب دفاع مقدس اصفهان بالغ بر شش هزار عنوان کتاب ارائه شده بود. طبق آمارهای ارائه‌شده، از مجموع ۴۰۰ هزار عنوان کتاب عرضه شده در نمایشگاه بیست و چهارم، بیش از یک ششم آن مربوط به حوزه دین بود.

برگزاری ۲۰۰ نشست در نمایشگاه بیست و چهارم

در نمایشگاه بیست و چهارم مجموعاً ۲۰۰ نشست مختلف در نمایشگاه برگزار شد و برای نخستین بار بخش ویژه سرای کرسی‌های آزاداندیشی با ۳۰ نشست در نمایشگاه کتاب راه‌اندازی شد.

در سرای اهل قلم هر روز سه تا پنج نشست شامل بزرگداشت، معرفی آثار و نقد و بررسی با حضور اندیشمندان، نویسندگان و منتقدان برگزار شد که نقش زنان نویسنده در ادبیات دفاع مقدس، بررسی جریان داستان‌نویسی قرآنی در فضای مدرن، جنگ نرم و بومی‌سازی علوم انسانی از جمله این نشست‌ها بود. در سرای اهل قلم کودک هم ۲۸ نشست در حوزه نقد کتاب، سخنرانی و میزگردهای تخصصی برگزار شد که در آن‌ها صاحب‌نظران و پدیدآورندگان آثار کودک و نوجوان به بحث و تبادل نظر پرداختند.

سرای کارنامه نشر از دیگر فعالیت‌های جنبی این دوره از نمایشگاه بود که در آن آثار برجسته‌ای در قالب نشست در حوزه اسناد و آرشیو، کتاب‌داری و اطلاع‌رسانی و هم‌چنین نسخ خطی در آن بررسی شد. برگزاری نشست‌های غرفه دیدار با پدیدآورندگان و نویسندگان از برنامه‌های دیگری بود که در آن کتاب‌های مختلفی با حضور نویسندگان این آثار و منتقدان مورد نقد و بررسی قرار گرفت.

برپایی سالن ویژه «ام‌اینها» و عرضه برگزیده‌های نشر در سال ۸۹ یکی دیگر از مهم‌ترین دستاوردهای این دوره از نمایشگاه بود.

غرفه خاصی به نام «عبدالکریم فخرآوی» شهید بحرینی در نمایشگاه بین‌المللی کتاب بیست و چهارم برپا شد؛ این ناشر شهید هرساله در نمایشگاه کتاب تهران شرکت می‌کرد و آثار شهید مطهری و برخی از اندیشمندان ایرانی را در کشور بحرین منتشر کرده است. هم‌چنین نماد میدان «لؤلؤ» توسط دانشگاه علم و صنعت به نمایشگاه بین‌المللی کتاب آمد.

پیش از برگزاری نمایشگاه پیش‌بینی شده بود پارانه خرید کتاب به ۱۰۰ هزار دانشجوی اختصاص پیدا کند و این اعتبار بدون هیچ مشکلی به لحاظ تشکیل صف و ازدحام در نمایشگاه به ۱۱۰ هزار دانشجوی اختصاص یافت.

در نمایشگاه بیست و چهارم ۱۷۵ میلیارد تومان کتاب به فروش رفت که این رقم ۳۵ میلیارد تومان بیشتر از دوره قبلی نمایشگاه بود.

بیست و چهارمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	مصلاى امام خمینی (ره)
تاریخ برگزاری	۱۴ تا ۲۴ اردیبهشت ۱۳۹۰
رئیس نمایشگاه	بهمن دری
تعداد کشور	۶۷
تعداد ناشران داخلی	۲۳۷۶ (۳۱۳ ناشر کودک و نوجوان، ۵۵۲ ناشر دانشگاهی، ۱۳۵۷ ناشر عمومی و ۱۵۴ ناشر آموزشی)
تعداد ناشران خارجی	۱۶۱۴
عنوان کتاب خارجی	۱۹۶ هزار و ۲۰۰
عنوان کتاب داخلی	۲۷۳ هزار و ۲۰۰
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	ایجاد سالن ویژه برای اولین بار (نمایش کتب ارزشمند چاپ اول)، سرای اهل قلم با ۲۰۰ نشست فرهنگی در موضوعات مختلف دیدار، سالن ویژه حضرت زهرا(س)، سرای کرسی آزاداندیشی، سالن کتاب و کتابخانه، سالن دین و فرهنگ، سالن چاپ و نشر، سالن علمی، آموزشی و هنری، سالن انقلاب اسلامی، سالن فعالیت‌های فرهنگی و هنری کودکان و نوجوانان، سالن ویژه فعالیت‌های فرهنگی، سالن کارنامه نشر، نهمین دوره بازار جهانی کتاب، سرای اهل قلم بین‌المللی، بیداری اسلامی
ناشران برگزیده سال	بزرگسال خصوصی تهران: انتشارات هرمس بزرگسال خصوصی شهرستان: دلیل ما، انصاریان و نوید شیراز بزرگسال دولتی: امیرکبیر و سوره مهر کودک و نوجوان دولتی: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
ناشران برگزیده نمایشگاه	ناشران برگزیده داخلی: انتشارات نگار، انتشارات پیام آزادی، انتشارات ستاره‌ها از خراسان رضوی، انتشارات علمی و فرهنگی، انتشارات علوم رایانه، انتشارات قدیانی، انتشارات منادی تربیت و اتحادیه تعاونی ناشران قم

گفت‌وگو با علی اسماعیلی، رئیس نمایشگاه بیست و ششم نمایشگاه کتاب، جشن فرهنگی کشور

ریاست ۳۰ دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران را ۱۰ چهره مختلف برعهده داشته‌اند که همگی به جز یک مورد، معاون امور فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی بوده‌اند. ریاست نمایشگاه بیست و ششم به عهده علی اسماعیلی بود.

نشود. در کشور ما حداقل در مدت ۱۰ روز، نمایشگاه حدود چهار میلیون نفر بازدیدکننده و مخاطب دارد و این موضوع ابزار ارتباطی بسیار بزرگی است که با آخرین دستاوردهای علمی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و نظامی دنیا آشنا شویم. از سوی دیگر آخرین منابع علمی که به زبان لاتین در کشورهای دنیا منتشر شده‌اند، از طریق برگزاری نمایشگاه کتاب تهران به کشور وارد می‌شود و مراکز پژوهشی می‌توانند به این منابع دسترسی پیدا کرده، آن‌ها را خریداری کنند و به نوعی انتقال علم، انتقال فرهنگ و انتقال تکنولوژی در سایه نمایشگاه کتاب اتفاق می‌افتد.

با توجه به حضور گسترده ناشران بین‌المللی در نمایشگاه کتاب تهران، جایگاه نمایشگاه در میان کشورهای دیگر را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

به نظر من نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران جایگاه ویژه‌ای نزد ناشران خارجی دارد، زیرا ناشران بین‌المللی یا نمایندگان آن‌ها از نمایشگاه استقبال بسیار خوبی می‌کنند، می‌توان گفت در طول یک نمایشگاه حدود ۳۵۰ هزار عنوان کتاب در معرض بازدیدکنندگان قرار می‌گیرد که نیمی از آن‌ها در حوزه بین‌الملل است و بهترین فرصت برای پژوهش‌گران و مؤسسات علمی و آموزشی است تا نیازهای خود را در بخش بین‌الملل تأمین کنند، علاوه بر آن، نمایشگاه نوعی انتقال فکر و تجربه و تبادل نظر است که همه ریزبان فرهنگی، سفرا با حضور در نمایشگاه بین‌المللی کتاب، فرصت دارند با ناشران دو کشور آشنا شوند و انتقال تجربه انجام شود.

دارد، نگاهی به نمایشگاه‌های بین‌المللی دنیا نشان می‌دهد که بسیاری از کشورها از این رخداد به عنوان پدیده‌ای قابل تأمل برای توسعه فرهنگ کشور خود استفاده می‌کنند، به عنوان مثال نمایشگاه کتاب فرانکفورت، یکی از نمایشگاه‌هایی است که مسئولان فرهنگی کشور با تکیه بر ظرفیت‌های آن، تمدن و تاریخ خود را در آن جا در معرض دید علاقه‌مندان قرار می‌دهند و می‌توان گفت که این نمایشگاه‌ها به گونه‌ای راه مبادله فرهنگی نیز بین کشورها به شمار می‌آید. حتی می‌توان گفت سرنوشت نشر یک کشور در نمایشگاه‌های بین‌المللی به ویژه در حوزه بین‌الملل رقم می‌خورد، ناشران کشورها با همدیگر آشنا می‌شوند، تفاهم‌نامه‌های فرهنگی امضا، مبادله فرهنگی انجام می‌شود و ارتباط بین ناشران و انتقال تجربه صورت می‌گیرد.

تفاوت و ویژگی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در مقایسه با دیگر نمایشگاه‌های بین‌المللی چیست؟

می‌توان گفت تنها تفاوت و ویژگی ممتاز نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با سایر نمایشگاه‌های بین‌المللی کشورهای دیگر این است که حجم بازدیدکنندگان بسیار بالایی دارد، در حالی که در کشورهای دیگر کتاب به این شکل در معرض دید همه علاقه‌مندان قرار نمی‌گیرد. به عنوان مثال حداکثر بازدیدکنندگان نمایشگاه کتاب فرانکفورت در مدت ۱۰ روز، ۱۵۰ هزار نفر است. البته نمایشگاه فرانکفورت بیشتر نمایشگاه است و فروشگاه نیست، اما در کشور ما، هم نمایشگاه و هم فروشگاه است. در این میان باید دقت شود نمایشگاه کتاب به فروشگاه بزرگ کتاب تبدیل

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران چه جایگاه و اهمیتی در کشور ما دارد؟

کتاب به طور کلی در کشور ما و در نظام دینی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و هیچ چیز جای کتاب را نخواهد گرفت، زیرا بهترین ابزار انتقال فرهنگ در واقع کتاب است، مقام معظم رهبری در بحث کتاب توصیه‌های فراوانی دارند و جایگاه کتاب را در نظام دینی بسیار ممتاز می‌دانند و از آن به عنوان ابزار انتقال فرهنگ و تمدن دینی نام می‌برند و دیده‌ایم که امروزه هیچ چیز جای کتاب را نگرفته و نخواهد گرفت. می‌توان گفت یکی از راه‌های تبلیغ، ترویج و توسعه کتاب و فرهنگ مطالعه برپایی نمایشگاه کتاب است. نمایشگاه‌ها فرصتی برای این است که اندیشه‌های جامعه را در معرض دید مخاطبان و علاقه‌مندان قرار دهیم و حتی به بوطه نقد بگذاریم. در این میان، یکی از کارهای بسیار خوبی که در جمهوری اسلامی اتفاق افتاد و می‌توان از آن به عنوان جشن فرهنگی انقلاب اسلامی نام برد، نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران است. در اهمیت نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران همین بس که مقام معظم رهبری به عنوان بالاترین شخص نظام جمهوری اسلامی، یک روز خود را به حضور در این نمایشگاه اختصاص می‌دهد.

بعد بین‌المللی نمایشگاه کتاب تهران تا چه حد اهمیت دارد؟

برپایی نمایشگاه‌های کتاب در سراسر دنیا قدمتی طولانی

آیا سال گذشته از نمایشگاه کتاب بازدید کردید، فضای شهرآفتاب را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

بله، من سال گذشته یک روز به رسم هر سال به نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران رفتم، به نظرم هر مکانی، ویژگی‌های خاص خود را دارد. مصلاهی تهران به دلیل موقعیت استراتژیک و فرهنگی بودن، انگیزه‌هایی ایجاد می‌کرد، اما ما همیشه در مصلی با کمبود فضا روبه‌رو بودیم، البته مصلی به نمایشگاه کتاب معروف شده بود. اما در شهرآفتاب به دلیل دسترسی‌های گسترده مردم به آن، هم‌چنین گستردگی فضا، مکان خوبی بود. اگرچه در نخستین دوره برگزاری نمایشگاه در این مکان، اشکالاتی در این زمینه وجود داشت، اما حرکت مثبت و تجربه موفق بود که در سال‌های آینده با آسیب‌های کمتری همراه خواهد بود. اگر در زمینه خدمات مترو و تسهیلاتی پیش‌بینی شود، قطعاً با موفقیت‌های بیشتری همراه خواهد بود. نباید فراموش کنیم که نمایشگاه کتاب فقط متعلق به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیست، بلکه متعلق به کل نظام است و دستگاه‌های مختلف باید خود را در این نمایشگاه سهیم بدانند و برای بهتر برگزار شدن آن راهکاری ویژه بیندیشند. ما در دوره بیست و ششم نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به شهردار تهران پیشنهاد دادیم که شهردار نمایشگاه کتاب داشته باشیم، چون حدود یک هزار نفر در روزهای برگزاری نمایشگاه با ما همکاری دارند، این شهردار باید بتواند همه امکانات را بسیج کند تا نمایشگاه به خوبی برگزار شود، فردی که به نام شهردار کتاب شناخته شود.

بود و برای نخستین بار نزدیک ۱۱۰ نفر سفیر و وزیر و ریزین فرهنگی از کشورهای مختلف در این بخش حضور پیدا کردند. علاوه بر آن سالن بزرگی برای افتتاحیه و اختتامیه نمایشگاه وجود داشت که ما برای آغاز و پایان نمایشگاه از این ظرفیت استفاده کردیم.

هم‌چنین برای اولین بار، ناشران شیعه سراسر جهان را شناسایی و دعوت کردیم و به مدت ۱۰ روز مهمان جمهوری اسلامی ایران بودند و در کنار نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، جلسات مثبت و خوبی با یکدیگر داشتند و به دنبال راه اندازی اتحادیه ناشران شیعه جهان اسلام بودیم که البته در سال‌های بعد این موضوع پیگیری نشد. هم‌چنین ۱۲۴ ناشر الکترونیک برای نخستین بار در نمایشگاه آمدند و محصولات خود را به مخاطبان و بازدیدکنندگان عرضه کردند؛ اقدامی که در دوره‌های مختلف ادامه داشت.

یکی دیگر از اقدامات نمایشگاه بیست و ششم این بود که بخش چاپ به نمایشگاه اضافه شد، این اقدام برای نخستین بار اتفاق افتاد و فرایند چاپ یک کتاب بعد از مرحله حروف‌چینی تا صحافی به صورت زنده در معرض دید بازدیدکنندگان قرار گرفت. هر روز عملیات چاپ و تولید یک کتاب انجام می‌شد و در مجموع ۱۰ جلد کتاب در این روزها تولید شدند. این اقدام با هدف آشنایی مخاطبان با مراحل مختلف چاپ یک کتاب از لیتوگرافی، چاپ تا صحافی انجام شد که مخاطبان از این بخش استقبال خوبی کردند.

از دوره بیست و ششم نمایشگاه آیا خاطره‌ای دارید که در ذهنتان ماندگار شده باشد؟

کارهای مختلفی که برای نخستین بار در این دوره از نمایشگاه انجام شد، برای من خاطره‌انگیز هستند و همیشه در ذهن دارم. به عنوان مثال برای نخستین بار در نمایشگاه بیست و ششم کتاب تهران، شورایی با عنوان شورای سیاست‌گذاری تشکیل دادیم. اعتقاد بر این بود که این نمایشگاه، جشن کتاب جمهوری اسلامی ایران است و به همه وزارخانه‌ها و دستگاه‌ها مربوط می‌شود نه فقط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. این شورا ۱۰ جلسه داشت و تمام سیاست‌های برگزاری نمایشگاه را مصوب می‌کرد و در کنار آن، شورای اجرایی و برنامه‌ریزی بود. در این شورا که وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، شهردار تهران، رئیس صدا و سیما، استاندار تهران، نمایندگان از دانشگاه تهران و رئیس کتابخانه ملی و معاونان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی عضویت داشتند، نقشه راه طراحی شد، کمیته‌های مختلف تشکیل و شرح وظایف مدون شد. یکی دیگر از کارهایی که در آن دوره انجام دادیم، توسعه فضای نمایشگاه بود و برای نخستین بار از قسمت جنوبی فضای مصلاهی تهران استفاده کردیم و بخش بین‌الملل به صورت کامل به آن قسمت منتقل شد، این کار اگرچه در ابتدا با مخالفت‌ها و مسائل زیادی همراه بود، اما تجربه بسیار خوبی بود و حتی در سال‌های بعد، بسیاری گفتند که دسترسی آسان و مستقل مخاطبان، رفت و آمد را بهتر کرده بود. حتی تشریفات ویژه‌ای برای این قسمت در نظر گرفته شده

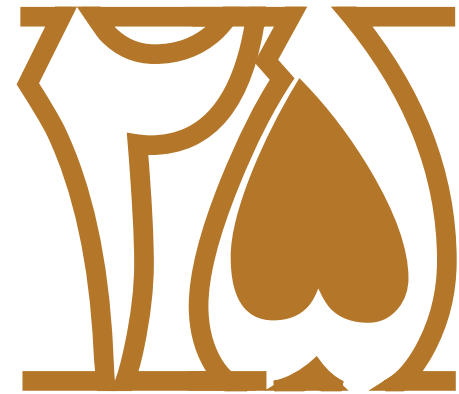
گمگشتگی‌ها

منصور ضابطیان، نویسنده و روزنامه‌نگار

دل‌های ما لای آن صفحه‌های کاغذی جا مانده است... صفحه نمی‌دانم چند... کاش بین صفحه‌ها نشانه‌ای گذاشته بودیم یا آن کاغذ خوش‌بو را تازه بودیم تا بدانیم آن عشق جوانی در کدام فصل گم شد و رفت... در کدام روز اردیبهشتی، پای کدام غرفه شلوغ...

آن جا که نگاهمان گره خورد و من کتاب افتاده بر زمینت را به جستی برداشتم و به دست دادم و سر حرف باز شد... تا کتاب‌های دیگر، تا فصل‌های پی در پی تا واژه‌ها که کم می‌آمدند در شرح آن همه... حالا ما گذشته‌ایم، گذشته‌ایم از زمان، گذشته‌ایم از هم، گذشته‌ایم از سال‌هایی که به متر خاطره یک روزند و به متر تنهایی یک قرن! کاش دوباره سوار آن تاکسی‌های ون پارک‌وی شویم و پای آن پل جادویی پیاده شویم و گم شویم لای کتاب‌های نمایشگاه... کتاب‌ها مرا و تو را می‌خوانند... دست بردار از تنهایی مرموز... تا جادوی خاطره‌هایمان یک بلیت متر و فاصله است، آن هم مهمان من.

نمایشگاه بیست و پنجم؛
ربع قرن جهاد فرهنگ

بازدید بیش از ۶ میلیون
نفر از نمایشگاه

قلم، رونمایی از برخی آثار فاخر در کنار فروش آثار از اقدامات خوبی بود که با استقبال فراوان مخاطبان و رسانه‌ها رو به روش، حاصل این نشست‌ها همچون سال‌های گذشته در قالب کتابی منتشر شد. تعامل فرهنگی بین ناشران خارجی، بزرگداشت یاد استاد مطهری، هویت‌شناسی ادبیات زنانه و ظهور شکل‌گیری آن پس از انقلاب اسلامی، وضعیت قراردادهای نشر در حقوق فعلی و پیش‌نویس قانون جامع حمایت از حقوق مالکیت ادبی، هنری و حقوق مرتبط، رونمایی از شرح نهج البلاغه آیت‌الله جوادی آملی، داستان ایرانی و بازار جهانی، بررسی دوره‌های گذشته نمایشگاه کتاب، وضعیت ترجمه متون فلسفی در ایران و آموزش زبان فارسی. جمله نشست‌های سرای اهل قلم بود. بررسی نشر دفاع مقدس در ارتش جمهوری اسلامی، شاهنامه‌خوانی، چالش‌های گسترش فرهنگ مطالعه در میان اهالی ورزش، کتاب‌خوانی از منظر سینما، نکو داشت سیمین دانشور، رونمایی از کتاب فدرالیزم، وضعیت ترجمه در ایران، بررسی جایگاه فرهنگ مقاومت در آثار مکتوب، چالش‌های نشر کتاب روزنامه نگاری در ایران، ترجمه آثار نظری روزنامه نگاری و نشر آن از دیگر نشست‌های انجام‌شده در طول برگزاری نمایشگاه بود. تقدیر از ۷ تن از رؤسای پیشین نمایشگاه کتاب و انتخاب ناشران و غرفه‌داران برتر و هم‌چنین ۹ رسانه مکتوب و دیداری و شنیداری در مراسم اختتامیه و تاکید بر پیگیری مکانی مناسب برای نمایشگاه کتاب از سوی معاون اول ریاست جمهوری در این مراسم از جمله برنامه‌هایی بود که در روز پایانی نمایشگاه صورت گرفت.

جشن بیست و پنجم سالگی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با عنوان «ربع قرن جهاد فرهنگی»، از ۱۲ تا ۲۲ اردیبهشت سال ۱۳۹۱ برگزار شد. در این دوره ۱۳۹۶ ناشر داخلی، ۲۰۷ هزار و ۱۷۰ عنوان کتاب را در معرض بازدید قرار دادند. ناشران خارجی نیز با عرضه ۱۴۰ هزار عنوان کتاب، حضور چشمگیری در این دوره داشتند. از ویژگی‌های این دوره می‌توان به راه‌اندازی سالن «بیداری اسلامی» و «ربع قرن جهاد فرهنگی» اشاره کرد. از برنامه‌های جنبی نمایشگاه بیست و پنجم باید به راه‌اندازی «ایستگاه مطالعه» به منظور کتاب‌خوان شدن همه مردم در غرفه نهاد کتابخانه‌های عمومی، اشاره کرد. سالن یاس نمایشگاه کتاب نیز در مدت این ده روز کتاب‌های چاپ اولی، در محدوده زمانی سال ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۱ را در معرض دید مردم قرار داد. در خصوص بن‌های خرید کتاب نیز، اختصاص بیش از ۳۰ میلیارد ریال به دانشجویان و ۲۰ میلیارد ریال به طلاب و روحانیون را باید در راستای سیاست‌های حمایتی دولت از فرهنگیان و دانشجویان خواند.

بازدید بیش از ۶ میلیون نفر از نمایشگاه و افزایش مخاطبان، افزایش ۲۰ درصدی فروش، عرضه کتاب‌های دینی و معرفی آثار پر فروش در بخش‌های مختلف نمایشگاهی از جمله دستاوردهای نمایشگاه کتاب تهران بوده است.

برپایی حدود ۳۰۰ نشست تخصصی در سراهای اهل قلم عمومی، غرفه دیدار، بازار جهانی کتاب، سالن یاس، سالن بیداری اسلامی و سرای روزنامه‌نگاران با حضور صاحب‌نظران و اصحاب

بیست و پنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

مساحت نمایشگاه	۱۲۵ هزار متر مربع
محل برگزاری	مصلای امام خمینی (ره)
تاریخ برگزاری	۱۳ تا ۲۳ اردیبهشت ۱۳۹۱
رئیس نمایشگاه	بهمن دری
تعداد کشور	۷۷
تعداد ناشران داخلی	۱۳۹۶
تعداد ناشران خارجی	۱۶۰۰
عنوان کتاب خارجی	۱۳۶ هزار و ۶۰۰
عنوان کتاب داخلی	۲۰۷ هزار و ۱۷۰ عنوان
بخش‌های جنبی نمایشگاه	سالن ربع قرن، سالن بیداری اسلامی، سالن کارنامه نشر در بردارنده کارنامه نشر جمهوری اسلامی ایران در سال ۹۰، برگزاری ۲۰۰ نشست در سراهای اهل قلم، سالن سرگرمی‌های کودکان و نوجوانان
ناشران برگزیده سال	<p>ناشران بزرگسال</p> <p>بخش خصوصی تهران: انتشارات هرمس و نشر نی بخش خصوصی شهرستان‌ها: انتشارات مؤسسه فرهنگی دارالحدیث بخش عمومی و دولتی: انتشارات سوره مهر، انتشارات بوستان کتاب و سمت</p> <p>ناشران کودک و نوجوان</p> <p>بخش خصوصی تهران: انتشارات محراب قلم بخش خصوصی شهرستان: انتشارات عروج اندیشه بخش عمومی و دولتی: انتشارات مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان و شرکت به نشر وابسته به آستان قدس رضوی</p> <p>حوزه بین‌الملل</p> <p>بازار جهانی کتاب‌های لاتین ایران: مؤسسه تنظیم نشر آثار امام خمینی (ره) بازار جهانی کتاب‌های عربی ایران: بنیاد دایرةالمعارف اسلامی ناشران الکترونیک ایران: مؤسسه خدمات کامپیوتر علوم اسلامی نور کشورها: اتحادیه ناشران افغانستان کتاب ارزی: شرکت انتشارات جان و ایلی کتاب لاتین (عرضه مستقیم): انتشارات خدمات دانش کتیبه کتاب‌های عربی (عرضه مستقیم): شرکت انتشاراتی آوند دانش</p>
ناشران برگزیده نمایشگاه	<p>ناشران عمومی: انتشارات حکمت از تهران و انتشارات اسرا از قم ناشران دانشگاهی: غرفه انتشارات جامعه نگر ناشران کودک و نوجوان: غرفه‌های انتشارات حوا از تهران و مشترکا انتشارات جمال و انتشارات حدیث نینوا ناشران آموزشی: غرفه انتشارات تخته سیاه ناشران عمومی و دولتی: انتشارات سازمان پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، و انتشارات امیرکبیر</p>

محملی برای هدایت ذائقه مخاطبان

امیر حسین بختیاری،

مدیر مسئول انتشارات ایرانشناسی

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران یک رویداد ملی و فرهنگی عظیم است، محملی است تا همه علاقه‌مندان به کتاب و کتاب‌خوانی در یک زمان و یک مکان گرد هم آیند و به تبادل آرا و نظرات

و اندیشه‌های خود بپردازند. نمایشگاه کتاب را می‌توان به‌سان جشنواره‌ای دانست که شور و هیجان خاصی در میان دوست‌داران کتاب ایجاد می‌کند؛ هیجانی که فرهنگ و به‌ویژه کتاب به آن نیازمند است.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از لحاظ بُعد اقتصادی نیز جایگاه ویژه‌ای برای صنعت نشر کشور دارد. در حقیقت یکی از مهم‌ترین اهداف این رویداد بزرگ فرهنگی، حمایت و پشتیبانی از صنعت چاپ و تشکل‌های نشر است تا از این فرصت ۱۰ روزه برای معرفی آثار خود بهره‌برند. از دیگر سو، این نمایشگاه فرصت مناسبی برای بازاریابی در مقوله کتاب است.

امروزه کالاها و خدمات فرهنگی جایگاه اقتصادی ویژه‌ای دارند و ناشران به‌عنوان تولیدکنندگان یکی از شاخص‌ترین اقلام فرهنگی یعنی کتاب به استفاده از روش‌های بازاریابی نیاز دارند. چراکه کتاب نیز مانند هر کالای دیگری در چرخه اقتصادی تابع اصول بازار بوده و بیرون از چرخه عرضه و تقاضا نیست. بازاریابی کتاب می‌تواند در ایجاد عادت کتاب‌خوانی، هم‌چنین تغییر ذائقه جامعه کتاب‌خوان و هدایت آن به سمت آثار ناب و ارزشمند، نقش مؤثری ایفا کرده و الگوی مطالعه جامعه کتاب‌خوان را تغییر دهد.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران که امسال ۳۰ سالگی خود را تجربه می‌کند باید در حد و شایستگی فرهنگ و وضعیت نشر کشور باشد. رسیدن به این مقصود نیازمند افزایش امکانات نمایشگاهی و برقراری عدالت در میان تمامی ناشران کشور است. انتشارات ایرانشناسی با حضور در ۱۷ دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، تجربه‌های ارزشمندی از این نمایشگاه به‌دست آورده است. تجربه‌ای از ارتباطی بی‌واسطه با مخاطبانش و خواسته‌هایشان که به در یافتی از فضای فرهنگی جامعه منتهی شده است. حضور در سی‌امین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران برای مجموعه ایرانشناسی از ابعاد مختلف ارزشمند بوده است و امیدواریم در این دوره بتوانیم حضور موفق‌تری را تجربه

کنیم

اسباب تعجب

سید عبدالله انوار، نسخه‌شناس و فهرست‌نویس

به نظرم آن‌روهایی که مردم کتاب‌خوان بودند، شمارگان

کتاب ۳ هزار نسخه بود و امروز ۵۰۰ و گاه ۲۰۰ نسخه است. در حالی که در غرب، شمارگان کتاب گاه تا یک میلیون نیز می‌رسد. در گذشته که کتاب‌خوانی رونقی داشت، طبعاً برپایی نمایشگاه نیز مؤثر بود و به افراد، جدیدترین و مهم‌ترین آثار منتشر شده در همه حوزه‌ها را ارائه می‌کرد. اما امروز که کتاب و صنعت نشر حال خوبی ندارد و ناشران یکی یکی در حال ورشکستگی و تعطیلی کتاب‌فروشی‌ها هستند، خواننده‌ای پیدا نمی‌شود تا بخواهد به نمایشگاه کتاب بیاید. البته در این میان شاید نسل جوان و به ویژه دانشجویان برای دریافت کتاب‌های درسی بیایند اما این به معنای استقبال از کتاب در جامعه ما نیست. از طرفی با انتقال نمایشگاه از دوره ۲۹ به شهر آفتاب به واقع رفت و آمد برای برخی مانند بنده بسیار دشوار است و به ریزش مخاطب نمایشگاه می‌افزاید.

پارسال که به نمایشگاه رفتم، ایاب و ذهاب بسیار دشوار بود و به ویژه در روزهای تعطیل که قشر دانشجویی و کارمند برای بازدید آمده بودند، تردد در غرفه‌ها بسیار دشوار بود و امثال من به سختی می‌توانست غرفه‌ها را پیدا کند و کتابی را ورق بزند. از طرفی حضور قشر جوان و دانشجو در نمایشگاه بیشتر از باب تفنن است زیرا اگر به فرض کتاب‌هایی که می‌خریدند، می‌خواندند که اوضاع دانش در دانشگاه‌های ما به این شکل نبود. دانشجو حوصله خواندن کتاب را ندارد. این مسئله برای من بسیار اسباب تعجب است و نمی‌دانم این رویگردانی قشر جوان از خواندن کتاب به دلیل مسائل سیاسی است یا اقتصادی؟ به هر حال باید درباره این مسئله صحبت کرد تا شاید بتوان راه‌حلی پیدا کرد که چرا دانشجویان ما علاقه‌ای به خواندن کتاب ندارند و چرا شمارگان کتاب هر روز در ایران آب می‌رود!

نمایشگاه بیست و ششم و سال حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی توجه به نشر الکترونیک

«کتاب؛ چشمه جوشان دانایی» شعار بیست و ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بود که از تاریخ ۱۱ تا ۲۱ اردیبهشت ۱۳۹۲ در مصلای تهران پذیرای علاقه‌مندان به کتاب و کتاب‌خوانی شد.

در این دوره نمایشگاه، بیش از ۴۰۰ هزار عنوان کتاب در دو بخش داخلی و بین‌المللی از سوی ۲ هزار و ۵۰۰ ناشر داخلی و ۶۰۰ ناشر خارجی عرضه شد. هم‌چنین در نمایشگاه بیست و ششم بود که طرح جداسازی غرفه‌های ناشران داخلی از ناشران بین‌المللی اجرایی شد و فضایی بالغ بر ۸۰ هزار متر مربع به ناشران داخلی و ۲۵ هزار متر مربع به ناشران بین‌المللی تخصیص داده شد.

این نمایشگاه که در سال «حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی» برگزار شد، توانست خیل عظیمی از مردم را به‌سوی خود بکشاند. از ویژگی‌های برجسته این دوره می‌توان به حضور ۱۵۰ ناشر الکترونیک که منجر به افزایش اقبال به آثار الکترونیک شد، اشاره کرد.

از طرف دیگر حذف یارانه ارزی برای خرید کتب خارجی سبب کاهش فروش آثار خارجی شد. برگزاری بیش از ۲۰۰ نشست و کارگاه علمی-فرهنگی در اقبال عمومی نمایشگاه بسیار تأثیرگذار بود.

بیست و ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

متولی نمایشگاه	معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
مجری نمایشگاه	مؤسسه کمک به توسعه فرهنگ و هنر
محل برگزاری	مصلاي امام خميني (ره)
تاریخ برگزاری	۱۱ تا ۲۱ اردیبهست ۹۲
رئیس نمایشگاه	علی اسماعیلی
مساحت نمایشگاه	۱۲۵ هزار متر
تعداد ناشران داخلی	۲۴۸۰
تعداد ناشران خارجی	۱۶۰۰
عنوان کتاب خارجی	۱۵۰ هزار عنوان
عنوان کتاب داخلی	۲۷۰ هزار عنوان
تعداد ناشران الکترونیکی	۱۵۰
تعداد بازدیدکنندگان	۵ میلیون نفر
ویژگی‌های نمایشگاه	برپایی نمایشگاه برای اولین بار به مؤسسه کمک به توسعه فرهنگ و هنر واگذار شد. در ۲۵ دوره گذشته این نمایشگاه توسط مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی برگزار شده است. بخش بین‌الملل نمایشگاه به مکان دیگری خارج از محدوده مصلی منتقل شد. بخش ناشران الکترونیک پس از چند سال مجدد به نمایشگاه اضافه شد. یارانه ارزی برای خرید کتب خارجی پس از ۲۵ سال از نمایشگاه حذف شد.
ناشران برگزیده سال	ناشران بزرگسال تهران: انتشارات سخن شهرستان: انتشارات دلیل ما و انتشارات نوید شیراز انتشارات سمت برگزیده و انتشارات دانشگاه امام صادق (ع) ناشران کودک و نوجوان خصوصی: انتشارات قدیانی دولتی: انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان شهرستان: انتشارات براق
ناشران برگزیده نمایشگاه	غرفه انتشارات تلاوت آرامش، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، دانشگاه پیام نور، آرمان، نور پردازان، لوح دانش، جامعه القرآن کریم، انتشارات مهر ارقام به عنوان ناشر برگزیده نمایشگاه در دو بخش ناشران داخلی و دانشجویی انتخاب و معرفی شدند. در بخش بین‌الملل، غرفه انتشارات «نگارستان کتاب آبی» از حوزه لاتین و «مؤسسه علمی» از حوزه ناشران عربی، شایسته تقدیر شناخته شدند. در بخش دیجیتال نمایشگاه کتاب، غرفه نشر الکترونیک، مرکز تحقیقات علوم رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان و مرکز علوم رایانه ای اسلامی نور به عنوان غرفه‌های برگزیده نمایشگاه بیست و ششم معرفی شدند.

از روز اول تا امروز

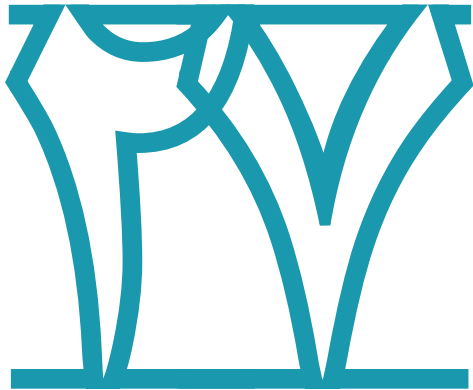
دربوش نوید گویی

مدیر انتشارات نوید شیراز

امسال سی‌امین سالگرد است که خودم شخصاً در نمایشگاه حضور دارم. در این سال‌ها با مردم بودم، لذت بردم و احساس خستگی نکردم چرا که برپایی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، اقدامی بسیار خوب و از افتخارات جمهوری اسلامی ایران است. راه‌اندازی نمایشگاه کتاب تهران زمانی آغاز شد که کشور، بمباران می‌شد و مشکلات اقتصادی فراوانی وجود داشت. ایران در اوج جنگ تحمیلی بود. آن موقع تصمیم گرفتند که نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران را برگزار کنند که به اعتقاد من این تصمیم‌گیری کار بسیار سختی بود، اما همت کردند، خواستند و عملی شد. به عنوان یک ناشر شهرستانی، از اولین سال برگزاری نمایشگاه کتاب خاطرات زیادی دارم. مثلاً آن سال من کتاب نفیس «گنجینه هنر» را چاپ کرده بودم. وقتی این کتاب را به آیت‌الله خامنه‌ای نشان دادم، شروع به ورق زدن آن کردند. ایشان همه خوشنویسان و شاعرانی را که در کتاب نام برده شده بود، می‌شناختند. آن موقع امکانات چندانی وجود نداشت، اما خوشبختانه نمایشگاه کتاب تهران برگزار شد و تا امروز هم ادامه پیدا کرد. طبیعی است که نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران پیشرفت کرده، اما امروز که نمایشگاه به ۳۰ سالگی رسیده، باید ببینیم چقدر در پیشرفت و توسعه کتابخوانی مؤثر بوده است. ناشران شهرستانی دوست دارند در نمایشگاه شرکت کنند، اما لازم است روی هزینه غرفه‌های ناشران شهرستانی یک تخفیف ویژه در نظر بگیرند تا حضور آن‌ها آسان‌تر شود.

نمایشگاه کتاب تهران، بزرگترین اتفاق فرهنگی کشور، یا به تعبیر مقام معظم رهبری، باشگاه بزرگ فرهنگی کشور است که اگر هم‌دل باشیم، می‌توانیم به جهانیان نشان بدهیم که مردمی اهل فرهنگ و کتاب هستیم.

نمایشگاه بیست و هفتم بهشت دانایی

اگر کتاب نبود عادل بز دوده، کارگردان عروسی

سلام.

و اما ماجرای من و نمایشگاه کتاب... بی گمان به یاد آوردن روزی که برای اولین بار با انبوهی از کتاب مواجه شدم، به همین سادگی نمی تواند از خاطراتم محو و نابود شود... و شاید اگر آن همه کتاب به چشمان کودک ده ساله برخورد نمی کرد، حتماً در این روز و حال نبودم... در مدرسه از پشت بلندگو خبری را برای همه خواندند که بسیار عجیب و غیر قابل

باور بود... خبری که باعث شد با کنجکاوی بیش از حد منتظر پایان کلاس درس باشم... با اشتیاق و دوان دوان خودم را به ساختمانی که دیوار به دیوار مدرسه بود، رساندم. حدوداً در آن زمان چند نفری جلوتر از من در صف ایستاده بودند که وارد آن ساختمان بشویم. در ورودی ساختمان باز شد. دل توی دلم نبود تا این که خودم را در فضایی از انبوه کتاب های مختلف دیدم. باورم نمی شد که این همه کتاب به همین سادگی در کنار مدرسه ما جمع کرده اند و بدون این که پولی پرداخت کنیم، می توانستیم در هفته، دو جلد کتاب را به خانه ببریم و بعد از خواندن، بازگردانیم. مکانی که بعدها تأثیر عمیقی روی زندگی همه ما گذاشت؛ کتابخانه شماره ۲ کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان جنب دبستان شهرام؛ خیابان عباسی خاکی. شوق و علاقه به کتاب از آن جا آغاز شد تا تجربه مجدد و مشابه با آن روز را هر سال در نمایشگاه کتاب تهران تکرار کنم؛ جایی که هزاران کتاب در کنار هم منتظر ما هستند.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در بیست و هفتمین دوره، میزبان ۲ هزار و ۳۳۰ ناشر داخلی و ۶۰۰ ناشر خارجی بود. مراسم افتتاحیه با حضور دکتر حسن روحانی، رئیس‌جمهوری و سید عباس صالحی، رئیس‌نمایشگاه در تاریخ ۱۰ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۳ برگزار شد. دوره بیست و هفتم که مصادف با روی کار آمدن دولت تدبیر و امید شده بود، توانست با تکیه بر سیاست‌های فرهنگی دولت، هوای تازه‌ای در فضای فرهنگی کشور بدمد که حضور پرتعداد ناشران داخلی و خارجی گواه این امر بود. ایجاد سالن ترجمه به‌منظور حضور نخبگان و اهالی قلم و راه‌اندازی سالن «خلیج فارس» به‌منظور نمایش اسناد و مدارک تاریخی، کتاب‌ها و مقالات علمی و نقشه‌های تاریخی خلیج فارس، این رخداد بزرگ فرهنگی را شکوفاتر از سال‌های گذشته کرد. در این دوره افغانستان به‌عنوان مهمان ویژه نمایشگاه در کنار دیگر ناشران خارجی، حضور داشت و در بخش بین‌الملل نمایشگاه، نزدیک به ۱۰۷ هزار عنوان کتاب ارائه شد که این خود، نشان‌دهنده استقبال ناشران خارجی از نمایشگاه کتاب تهران است. این نمایشگاه روز ۲۲ اردیبهشت با حضور علی لاریجانی، رئیس مجلس نهم و جمعی از متولیان فرهنگی کشور به کار خود پایان داد. در مراسم اختتامیه این رویداد فرهنگی، از ناشران برگزیده سال و غرفه داران برتر داخلی و خارجی تقدیر به‌عمل آمد.

بیست و هفتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	مصلاي امام خميني (ره)
تاریخ برگزاری	۱۰ تا ۲۰ اردیبهشت ۱۳۹۳
رئیس نمایشگاه	سید عباس صالحی
تعداد کشور	۱۶ کشور
تعداد ناشران داخلی	۲ هزار و ۳۳۰ ناشر (هزار و ۲۹۶ ناشر عمومی، ۶۲۳ ناشر دانشگاهی، ۲۸۳ ناشر کودک و نوجوان ۱۲۸ ناشر آموزشی)
تعداد ناشران خارجی	۶۰۰ ناشر
عنوان کتاب خارجی	۱۰۰ هزار (لاتین)، ۶ هزار و ۷۰۰ (عرب)
عنوان کتاب داخلی	۲۶۰ هزار
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	شعار نمایشگاه: بهشت دانایی در ضیافت کلمات مهمان ویژه نمایشگاه: افغانستان سالن خلیج فارس، سالن صنعت چاپ، سرای اهل قلم، سالن نشر الکترونیک، سالن دستاوردهای علمی و بخش کودک و نوجوان
ناشران برگزیده سال	ناشران خصوصی بزرگسال: انتشارات جامعه‌نگر و سخن ناشران بزرگسال خصوصی شهرستانی: انتشارات دلیل ما و مرسل ناشران کودک و نوجوان بخش خصوصی: انتشارات افق و محراب قلم ناشران کودک و نوجوان دولتی: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ناشران بزرگسال دولتی موسسات: انتشارات بوستان کتاب قم و سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی بخش ویژه: انتشارات متن (وابسته به فرهنگستان هنر)، فرهنگ معاصر، آمویت، عصر داستان، سفیر اردهال، حتمی، علوم رایانه، مینوی خرد و میزان.

همه چیز بر محور کتاب

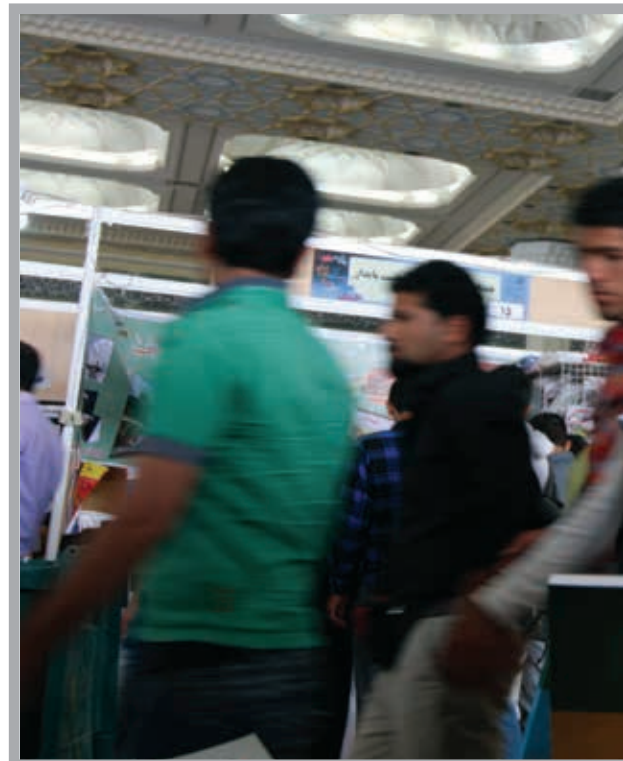
فریده یوسفی، مدیر انتشارات شلفین

نمایشگاه، همیشه خوب است به‌خصوص نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران که بزرگ‌ترین اتفاق فرهنگی کشور است. ۳۰ ساله شدن نمایشگاه هم خوبی است اگر چه که در این سال‌ها با افت و خیز

روبه‌رو بوده، اما جنبه مثبت آن بیشتر است. در روزهای برپایی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، همه جا صحبت از کتاب است و کتاب‌خوان‌ها و تولیدکنندگان کتاب، تکاپوی زیادی دارند. در این ۱۰ روز همه چیز بر محور کتاب و دانایی و آگاهی می‌گذرد. من سال ۱۳۷۹ ناشر شدم و از سال ۱۳۸۱ هم در نمایشگاه کتاب تهران حضور پیدا کردم.

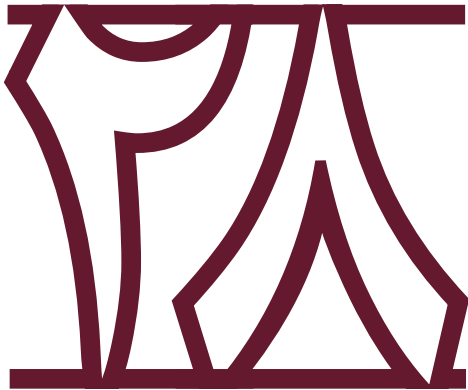
امسال با حدود ۴۰۰ عنوان کتاب با انتشارات شلفین و نشر آویدا به مدیر مسئولی دخترم عاصفه نعمت‌میر در نمایشگاه شرکت می‌کنیم. از اولین سالی که در نمایشگاه حضور یافتیم، بر تعداد ناشران شرکت‌کننده افزوده و استقبال مردم هم بیشتر و بهتر شده است. به نظرم باید از مشکلات اقتصادی که خرید کتاب را تحت تأثیر قرار می‌دهد، فاکتور بگیریم. نمایشگاه از نظر کمی، پیشرفت داشته، اما از نظر کیفی به نظر من تفاوت چندانی نداشته، اگر چه خوشحالم که این روند، واپس‌گرایی نداشته است. من یک پژوهشگرم که کتاب‌های خوب را از نمایشگاه تهیه می‌کنم. پژوهشگران منتظر این رویداد هستند و نمایشگاه، پاسخ خوبی برای پژوهشگران داخلی است. تبادل با ناشران خارجی هم خوب است و می‌تواند به اعتبار ایران کمک کند. باید با ناشران خارجی، رفتاری فرهنگی داشته باشیم تا آن‌ها سفیران فرهنگی خوبی برای ما باشند.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از نگاه دوربین

نمایشگاه بیست و هشتم خداحافظی با مصلى

نمایشگاه بیست و هشتم با شعار «خواندن؛ گفت‌وگو با جهان» از ۱۶ تا ۲۶ اردیبهشت ۱۳۹۴ در مصلى تهران برگزار شد و این آخرین دوره برگزاری نمایشگاه کتاب تهران در مصلى بود. تأکید این دوره نمایشگاه بر دیپلماسی فرهنگی دولت یازدهم، زمینه‌ساز

حالی که کمک به تشکیل‌ها از وظایف دولت است و نیازمند چنین پیمان‌کاری‌هایی نیست.

امروز دیگر نگاه کمی‌گرا و ارائه آمار متراژ نمایشگاه و تعداد بازدیدکنندگان، حتی عوامل را دلخوش نمی‌کند و نمایشگاه علی‌رغم همه مقاومت‌ها ناگزیر از تکثیر و استقلال خواهد بود.

به امید روزی که حراج بزرگ کتاب ناشران (فروشگاه) جدا از نمایشگاه بین‌المللی برگزار شود. به امید روزی که در نمایشگاه هر بخشی به نهاد تخصصی خود سپرده شود و مثلاً سرای اهل قلم کودک و نوجوان را انجمن نویسندگان کودک و نوجوان مدیریت کند و جلسات نقد را موسسات دانشگاهی و انجمن‌های منتقدان و سالن کارنامه نشر به همت انجمن کتاب‌داران برپا شود و بازار نشر بین‌الملل را اتحادیه آژانس ادبی و همین‌گونه تا آخر.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با سی سال عمر، امروز شاید از جهاتی بزرگ‌ترین نمایشگاه کتاب جهان باشد. نمایشگاهی که طی سالیان متمادی بخش‌ها، ایده‌ها و هزینه‌های متعددی به آن افزوده اما به مرحله تکثیر، زایش و استقلال نرسیده است.

واقعیت این است که بسیاری از بخش‌های نمایشگاه که امروزه سبب کمرختی و فریبی آن شده‌اند، قابل تفکیک و واگذاری به بخش خصوصی و نهادهای صنفی و مدنی است و ضروری است نقش دولت در این بخش به نظارت و یا حمایت‌های محدود، تقلیل یابد. نگوئیم که در سال‌های اخیر بخش‌های زیادی از نمایشگاه به شکل‌ها واگذار شده است. به روشنی می‌دانیم در نمایشگاه‌های شکل‌های پیمانکارانی هستند که با دریافت هزینه به ارائه خدمات می‌پردازند و با دریافتی‌هایی بابت نمایشگاه هزینه‌های طول سال خود را تأمین می‌کنند. در

این جوان برومند را باید از شیر گرفت سیدعلی کاشفی خوانساری، نویسنده

یکی از اساسی‌ترین رویکردهای سیاست‌گذاران عرصه فرهنگ، شناخت عرصه‌های جدید، حیاتی و مغفولی است که ورود به آن برای بخش خصوصی مقدور نیست و تا رسیدن آن به خودکفایی نیازمند سیاست‌های حمایتی و هدایتی از جانب حاکمیت هستیم.

یک ویتترین بزرگ برای کتاب

امیر علی نبویان، نویسنده، مجری و بازیگر

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران یک جشن و دورهمی با موضوع کتاب است که در آن، چند روزی کتاب بر سر زبان‌ها می‌افتد. به این دلیل که ناشران، بدون واسطه با خریداران کتاب وارد معامله

توجه به بعد بین‌المللی نمایشگاه شد و در نتیجه به عرضه ۱۷۰ هزار عنوان کتاب از سه هزار ناشر خارجی پرداختند. حضور ۲۴۵۰ ناشر داخلی در ۲۱۶۰ غرفه و ارائه ۲۲۴ هزار عنوان کتاب، نشانگر استقبال ناشران داخلی از این دوره بود. نمایشگاه بیست و هشتم در فضای نمایشگاهی با زیربنای ۱۳۰ هزار متر مربع و فضای سازه‌ای موقت ۷۵ هزار متر مربع برگزار شد. هم‌چنین بخش جنبی نمایشگاه در مساحتی بالغ بر ۲۰۰۰ مترمربع و در سالن‌های متعدد شامل: کارنامه نشر ۹۳، جایزه‌های ۱۶ جشنواره حوزه کتاب، سالن استان‌ها، سالن کتاب و رسانه، کتاب و هنر، سالن تکریم اهل قلم برپا شد. مسابقه عکس اینستاگرام، مسابقه کتاب‌خوانی داستان ناتمام و پایتخت کتاب؛ اهواز، از دیگر برنامه‌های جنبی این دوره از نمایشگاه بود.

واسپاری بخشی از امور نمایشگاهی هم‌چون ثبت نام ناشران از طریق سایت و مدیریت چهار کمیته ناشران داخلی، ناشران بین‌الملل، کمیته علمی و فرهنگی و سرای اهل قلم و کمیته اطلاع‌رسانی به شکل‌های نشر با هدف حمایت از تشکل‌های صنفی و کارآمدتر کردن آنان در صنعت چاپ و نشر، از دیگر سیاست‌های فرهنگی این دوره نمایشگاه بود. از طرف دیگر، کمیته ناشران داخلی نیز با هدف ساماندهی فعالیت‌های تشکل‌ها در ۴ گروه عمومی، کودک و نوجوان، آموزشی و دانشگاهی به فعالیت پرداخت. نام‌گذاری هر روز نمایشگاه به یکی از کشورهای مهمان باعث ارتقا بعد بین‌المللی نمایشگاه بیست و هشتم شد. ۱۷ تا ۲۱ اردیبهشت ۱۳۹۴ به ترتیب به نام کشورهای ایتالیا، عمان، مکزیک، فرانسه و آفریقا نام گرفت. روز ۲۳ اردیبهشت به نام کشورهای افغانستان و تاجیکستان، ۲۴ اردیبهشت به نام کشورهای لهستان و گرجستان و ۲۵ اردیبهشت با نام «ایران در جهان» نام‌گذاری شد. در این دوره، زرمزه‌های تغییر مکان نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از صلی مطرح شد و محمدمباقر قالیباف، شهردار تهران وعده آماده کردن مجموعه نمایشگاهی «شهر آفتاب» را جهت برگزاری نمایشگاه بیست و نهم به مردم و مسئولان فرهنگی کشور داد. این دوره نمایشگاه، روز ۲۶ اردیبهشت به کار خود پایان داد که در مراسم اختتامیه، علی جنتی، وزیر وقت فرهنگ و ارشاد اسلامی، محمدمباقر قالیباف، شهردار تهران و سید عباس صالحی، رئیس نمایشگاه به ایراد سخنرانی پرداختند.

می‌شوند. نمایشگاه کتاب تهران اول به بازار نشر کمک می‌کند و به خاطر تخفیفی که ارائه می‌شود، خریداران می‌توانند کتاب‌ها را با قیمت مناسب تهیه کنند.

وقتی مردم در نمایشگاه حاضر می‌شوند، به‌جز این که به سراغ کتاب مورد نیاز، یا مورد علاقه‌شان می‌روند، به صورت اتفاقی با مجلداتی مواجه می‌شوند که به قصد خرید آن نیامده‌اند. پس نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، ویتترین بزرگی است.

در انگلستان و ایالات متحده آمریکا، صنعت نشر جزو ۳ صنعت مهم است، کمپانی‌های اسلحه‌سازی، فست‌فود و تولیدکنندگان

پوشاک در این کشورها جای خود را دارند، اما صنعت نشر هم اهمیت ویژه‌ای را داراست. باید مطالعه کنیم و ببینیم آن‌ها چه کرده‌اند که این اتفاق رخ داده است. نمایشگاه کتاب باید محلی برای پاسخ دادن به چنین پرسش‌هایی باشد. خواهش می‌کنم اگر وقت کتاب خواندن ندارید یا ریتم زندگی طوری شده که خیلی فرصت خواندن کتاب نداریم به نحوی از آن با خبر شویم. مثلاً کتاب بشنویم یا اگر واقعا فرصت ندارید، بدهید یک نفر که خوب می‌خواند بخواند و برایمان تعریف کند. پیشنهاد من این است کسانی که حوصله کتاب خواندن ندارند حداقل کتاب گوش کنند.

بیست و هشتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	مصلاي امام خميني (ره)
تاریخ برگزاری	۱۶ تا ۲۶ اردیبهشت ۱۳۹۴
رئیس نمایشگاه	سیدعباس صالحی
تعداد کشور	۲۸ کشور و ۳۵ انجمن دوستی
تعداد ناشران داخلی	۲ هزار و ۴۵۰ ناشر در ۲ هزار و ۱۶۰ غرفه
عنوان کتاب خارجی	۱۳۰ هزار (لاتین)، ۴۰ هزار (عرب)
عنوان کتاب داخلی	۲۲۴ هزار
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	شعارنمایشگاه: خواندن، گفت و گو با جهان مهمان ویژه: کشور عمان سرای اهل قلم با ۵۷ نشست، سرای اهل قلم ناشران آموزشی با ۳۵ نشست، سرای اهل قلم ناشران بین‌الملل با ۵۵ نشست، سرای اهل قلم ناشران دانشگاهی با ۲۷ نشست، سرای اهل قلم ناشران کودک و نوجوان با ۲۱ نشست، تالار گفت و گو با ۳۸ نشست، سرای اقوام و ادیان در آئینه نشر، سالن پایتخت کتاب ایران، سالن کتاب و هنر، سالن برگزارندگان و کارنامه نشر
ناشران برگزیده سال	ناشران بزرگسال بخش خصوصی: انتشارات مجد و انتشارات جامعه نگر ناشران بزرگسال بخش خصوصی شهرستان: انتشارات نوید شیراز ناشران کودک و نوجوان بخش خصوصی: انتشارات پیدایش ناشران کودک و نوجوان بخش خصوصی شهرستان: انتشارات براق تقدیر از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به دلیل تولید و نشر آثار ویژه نابینایان و گویش‌های محلی. بخش جنبی ناشران برگزیده: انتشارات سایان، انتشارات شهرستان ادب و انتشارات دارخوین غرفه‌های برگزیده نمایشگاه
	انتشارات «فاتحان» و «شرکت تعاونی ناشران گیلان» در حوزه ناشران داخلی بخش بزرگسال، انتشارات «دیبگران تهران» در حوزه ناشران دانشگاهی و انتشارات «خوشخون» در حوزه ناشران آموزشی به عنوان غرفه‌های برتر نمایشگاه کتاب معرفی شدند. در حوزه کودک و نوجوان، انتشارات «خانه ادبیات» و «جمال»، در حوزه ناشران الکترونیک «فروشگاه الکترونیک طاقچه» و در حوزه ناشران بین‌الملل انتشارات «آوند دانش» و «انتشارات ویژه نشر» به عنوان غرفه‌های برتر نمایشگاه کتاب شناخته شدند. انتشارات «پیام مشرق» نیز به عنوان غرفه برتر حجاب، توسط ستاد امر به معروف و نهی از منکر مستقر در نمایشگاه کتاب انتخاب و معرفی شد.

۲۹

نمایشگاه بیست و نهم و شهر آفتاب

روسیه؛ مهمان ویژه

بیست و نهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با شعار «فردا برای خواندن دیر است»، از ۱۵ تا ۲۵ اردیبهشت ۱۳۹۵ در مکان جدیدش یعنی مجموعه نمایشگاهی شهر آفتاب، اتفاقات بدیع و جدیدی را در تاریخ برگزاری نمایشگاه رقم زد. مراسم گشایش این نمایشگاه، سه‌شنبه ۱۵ اردیبهشت‌ماه با حضور حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر حسن روحانی، رئیس‌جمهور برگزار شد. این نمایشگاه که در مساحت تقریبی ۱۲۰ هزار مترمربع و در سه تپ شمال یک سالن بزرگ سه‌قلو به مساحت ۲۵ هزار مترمربع، چهار سالن متوسط دوقلو هرکدام به مساحت ۱۵ هزار مترمربع و چهار سالن کوچک هرکدام به مساحت هشت هزار مترمربع تشکیل شده بود، توانست کاهش ۱۴ میلیارد تومانی هزینه‌ها را سبب شود.

در این دوره، ناشران داخلی حضور پررنگی داشتند که هزار و ۵۱۸ ناشر عمومی، ۵۹۹ ناشر دانشگاهی، ۱۴۵ ناشر آموزشی و ۳۴۲ ناشر کودک و نوجوان، فضای نمایشگاه را فضای اندیشه و کتاب کردند. علاوه بر این، ۱۳۰ ناشر خارجی در نمایشگاه کتاب شرکت داشتند که به ارائه جدیدترین آثار خود اقدام کردند. در این دوره، هم‌چنین امکان خرید بیش از ۳۳ هزار عنوان از جدیدترین کتاب‌های عرضه شده در بخش بین‌الملل از طریق سایت فراهم شد. بازار جهانی در حوزه کپی‌رایت، حضور پررنگ نویسندگان و ناشران کشورهای عربی، حضور ناشران پر تعداد روسی به‌عنوان مهمانان ویژه نمایشگاه، اختصاص یک روز به مکزیکی و زبان اسپانیولی، برگزاری بیش از ۶۰ نشست تخصصی در سرای اهل قلم بین‌الملل و... به بهبود وجهه بین‌المللی این نمایشگاه کمک شایان توجهی کرد.

در این دوره نمایشگاه، هم‌سو با سیاست تعاملات فرهنگی ایران با کشورهای جهان، کشورهای مختلف از جمله، روسیه، سوریه، آلمان، چین، سوئد، لبنان، دانمارک، قزاقستان، پاکستان و امارات حضور فعالی داشتند به‌طوری که بسیاری از ناشران خارجی، بیست و نهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران را رویداد فرهنگی بزرگی در خاورمیانه خواندند. برگزاری ۲۷۰ نشست در ایام برگزاری نمایشگاه در طول ۱۱ روز برپایی این رویداد، سالن‌ها و غرفه‌های این رویداد را مملو از جمعیت کرد.

هم‌چنین افزایش ده‌درصدی تراکنش‌های مالی نسبت به سال قبل، نشان‌دهنده استقبال مردم از نمایشگاه بیست و نهم بود که البته غرفه‌های عمومی و دانشگاهی از پر فروش‌ترین غرفه‌های این نمایشگاه بودند. برنامه‌های جنبی نمایشگاه هم‌چون سرای اهل قلم، کارنامه نشر، غرفه روز فرهنگی استان‌ها، پایتخت فرهنگی ایران؛ نیشابور، غرفه روستاهای دوست‌دار کتاب و... در کنار امکانات رفاهی و تسهیلاتی ویژه، از دیگر دلایل اقبال مردم از نمایشگاه در حوزه داخلی و خارجی بود.

پیشخان‌ها پر و خالی می‌شوند، بعضی کتاب‌ها خوب دیده می‌شوند، بعضی می‌روند آن زرها... راه‌های آسان برای رسیدن به نمایشگاه، ساعت‌های پر ترافیک، کیسه‌های پر و سنگین، اتوبوس‌ها، جای پارک، ساندویچ سرد، سالن همایش، دعوت از نویسندگان، غرفه‌های شلوغ، غرفه‌های بی‌رتم و ساکت، تابلوهایی که مسیرهای رسیدن به نمایشگاه را معلوم می‌کنند، پرفروش‌ها، کم‌فروش‌ها، بن کتاب، تخفیف چند درصد... تغییر محل نمایشگاه... حساب و کتاب، میزان فروش کلی، میزان استقبال، متراژ غرفه‌ها، خریداران شهرستانی و... همه این کلمات کلیدی، تصاویری کلیدی می‌سازند که همه‌شان تداعی‌کننده یک چیزند: کتاب.

این اتفاق سالانه مهم است زیرا با حذف آن اوضاع فروش کتاب و صحبت از آن از این هم بدتر می‌شود. اما نباید به یک اتفاق در طول یک سال اکتفا کرد. رقم زدن اتفاق‌های متنوع حول و حوش کتاب وظیفه تمام نهادهای فرهنگی است.

بخشی واقعی، بخشی نمادین فرشته احمدی، منتقد ادبی و داستان‌نویس

بخشی از اتفاقاتی که در نمایشگاه کتاب می‌افتد واقعی است و بخشی از آن که به رغم من مهم‌تر است نمادین است؛ کتاب‌ها و آدم‌ها در یک جا جمع می‌شوند؛ دستی می‌دهد و دستی می‌گیرد،

نمایشگاه بین المللی کتاب تهران؛ بهار دوست داران کتاب

سید محمود حسینی

مدیر عامل شرکت تعاونی ناشران قم

آغاز بهار، جدای از رستاخیز طبیعت و شور و شوق نو شدن، برای علاقه‌مندان به کتاب و کتاب‌خوانی با رایحه و شمیم کاغذ و کتاب همراه است. اردیبهشت‌ماه هر سال برای شیفتگان تفکر، تعمق و اندیشیدن به معنی نزدیک شدن به بزرگ‌ترین رویداد فرهنگی ایران، یعنی رقم خوردن مهم‌ترین اتفاق در حوزه کتاب؛ در یک کلام افتتاح نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران. و رهبر معظم انقلاب چه زیبا فرمودند، ایام برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران را باید بهار کتاب‌نامید.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، نقطه اتصال و کانونی علاقه‌مندان به علم و دانایی و فضایی برای ترویج فرهنگ کتاب‌خوانی است. فرصتی است برای بردن کتاب به لایه‌های مختلف جامعه، چراکه دانش و آگاهی، مختص نخبگان و اندیشمندان جامعه نیست. کتاب میراث‌دار هرگونه تلاش بشری است و کتاب‌خوانی مقدمه ورود آگاهانه شخص در فعالیت‌های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی است. مطالعه کتاب، انسان را در تعیین سرنوشت خود و جامعه شریک می‌کند. قوه ابتکار و خلاقیت، روحیه آزادی خواهی و بزرگ‌منشی را تقویت می‌کند، و معیاری است جهت تشخیص حق و باطل، مصلحت و منفعت و ضرر و زیان. اگر ارزش کتاب در جامعه‌ای رو به کاستی رود، بدون شک میراث فکری و فرهنگی آن از نسلی به نسل دیگر منتقل نمی‌شود و فرهنگ و تمدن آن جامعه از تحرک وامی‌ماند. نمایشگاه کتاب، این آوردگاه اندیشه، و یترینی عظیم از تفکر و آگاهی و دانش جامعه ایرانی است. مطابق فرمایشات گوهر یار رهبر معظم انقلاب اسلامی «ما اگر درصد هم‌افزایی آحاد خودمان، از لحاظ فکر و تجربه و ذوق و هنر هستیم، بایستی ارتباط خودمان را با کتاب بیشتر کنیم. کتاب مجموعه‌ای است از محصولات یک فکر، یک اندیشه، یک ذوق، یک هنر، و مجموعه‌ای است از یافته‌های یک یا چند انسان.»

سی‌امین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران فرصت مغتنمی است تا به گفته رهبر معظم انقلاب اسلامی ارتباطمان را با کتاب بیشتر و مؤثرتر کنیم و بیش از پیش نظاره‌گر رشد و ترقی علم، دانش و آگاهی در تمام عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی ایران زمین باشیم.

بیست و نهمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران در یک نگاه

محل برگزاری	مجموعه نمایشگاهی شهر آفتاب
تاریخ برگزاری	۱۵ تا ۲۵ اردیبهشت ۱۳۹۵
رئیس نمایشگاه	سید عباس صالحی
تعداد کشور	۲۱ کشور
تعداد ناشران داخلی	۱۸۸۶ ناشر
تعداد ناشران خارجی	۱۳۰ ناشر
عنوان کتاب خارجی	۱۰۵ هزار عنوان (لاتین)، ۳۲ هزار و ۵۰۰ عنوان (عرب)
عنوان کتاب داخلی	۲۱۴ هزار عنوان
برنامه‌ها و بخش‌های جنبی	سرای اهل قلم، سرای اهل قلم ناشران دانشگاهی، سرای اهل قلم ناشران بین‌المللی، سرای اهل قلم ناشران کودک و نوجوان، تالار گفت‌وگو، کتاب نما
ناشران برگزیده سال	ناشران خصوصی بزرگسال: انتشارات مجد ناشران خصوصی بزرگسال شهرستان: انتشارات ایلیا ناشر غیر خصوصی: انتشارات سوره مهر ناشر خصوصی کودک و نوجوان: انتشارات قدیانی ناشر غیر خصوصی کودک و نوجوان: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ناشر خصوصی کودک و نوجوان: انتشارات افق ناشر خصوصی کودک و نوجوان شهرستان: انتشارات جمال بخش جنبی ناشر غیر خصوصی بزرگسال شهرستان: مجمع ذخایر اسلامی ناشر خصوصی بزرگسال: مؤسسه ترجمان علوم اسلامی غرفه‌های پرتو بخش کودک و نوجوان تهران: غرفه انتشارات شهر قلم بخش کودک و نوجوان شهرستان: غرفه انتشارات کتابک بخش ناشران دانشگاهی: غرفه انتشارات کتاب ارجمند بخش ناشران آموزشی: غرفه انتشارات تخته سیاه بخش ناشران الکترونیکی: غرفه انتشارات پیام خنان بخش ناشران عمومی تهران: غرفه انتشارات هیر مند بخش ناشران عمومی شهرستان: به طور مشترک غرفه‌های انتشاراتی‌های فرهنگ مانا و کتاب طاهای بخش ناشران خارجی: در قسمت کتب لاتین (غرفه آوند دانش)، در قسمت کتب عربی (غرفه انتشارات ویژه نشر) و در بخش سالن کشورها و بازار جهانی (غرفه بوسنی) در این مراسم هم‌چنین از سرگئی کایکین رئیس نمایشگاه کتاب مسکو و مدیر غرفه روسیه، مهمان افتخاری بیست و نهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران تقدیر ویژه به عمل آمد. هم‌چنین از غرفه‌های دو سازمان ورزش شهرداری تهران و ساماندهی مشاغل شهرداری تهران در این مراسم تقدیر شد. در این برنامه از انتشارات «دلیل ما» به علت راه‌اندازی غرفه امام حسین (ع) و هم‌چنین انتشارات «پیام مشرق» به علت توجه به ارزش‌های معنوی و حجاب تقدیر شد.

نمایشگاه سی ام با شعار، «یک کتاب بیشتر بخوانیم» از ۱۳ تا ۲۳ اردیبهشت ماه در مجموعه شهر آفتاب برگزار می شود.

به گفته همایون امیرزاده، سخنگوی شورای سیاست گذاری سی امین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران، پس از انتشار فراخوان پیشنهاد شعار از سوی اهالی فرهنگ، تعداد ۱۸۰ پیشنهاد دریافت و نهایتاً این شعار برای نمایشگاه امسال انتخاب شد.

سیدعباس صالحی، رئیس سی امین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران، در دومین جلسه ستاد اجرایی که با حضور مدیران نمایشگاه در مجموعه شهر آفتاب برگزار شد، با اشاره به اهمیت برپایی این دوره از نمایشگاه گفت: امسال دومین دوره برگزاری نمایشگاه کتاب در شهر آفتاب است و باید توجه شود تا کاستی های سال گذشته برطرف شود. از سوی دیگر هم زمانی روزهای نمایشگاه با ایام انتخابات ریاست جمهوری میزان حساسیت ها را افزایش داده که نیازمند هم دلی و همراهی بیشتر برای برگزاری مناسب تر نمایشگاه است.

بار دیگر شهر آفتاب

تقویت وجه بین‌المللی نمایشگاه از چند سال گذشته مورد تأکید بوده است و اقداماتی همچون مهمان ویژه، شهر مهمان و طرح بورسیه در نمایشگاه‌سی ام در راستای این سیاست صورت گرفت. در این زمینه، علی فریدونی، مدیر کل مجامع، تشکل‌ها و فعالیت‌های فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از حضور حداقل ۱۱۰ ناشر و مهمان خارجی در سی‌امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران خبر داد. در این دوره بیشترین تعداد شرکت‌کنندگان خارجی مربوط به کشورهای ایتالیا، چین، لبنان و آلمان است. کشورهای شیلی، سوئد، اکوادور، فنلاند، اتریش و صربستان برای اولین بار در این نمایشگاه شرکت خواهند داشت. به گفته غلامرضا نوعی، مدیر کمیته بین‌الملل نمایشگاه کتاب، در این دوره ایتالیا به‌عنوان کشور مهمان حضور دارد که ایجاد پل ادبی میان دو کشور از چند ماه قبل با برگزاری نشست‌های تخصصی در ایران و ایتالیا آغاز شده است. در این دوره ۳۲ نفر از جمله مقامات عالی‌رتبه این کشور و ۱۲ نویسنده حوزه ادبیات و هنر حضور دارند. هم‌چنین علاوه بر نشست‌های مشترک با نویسندگان ایرانی، شاهد برگزاری «روز ایتالیا» نیز در نمایشگاه خواهیم بود. به گفته مدیر کمیته بین‌الملل نمایشگاه‌سی ام، شاهد حضور ۱۴ نفر از رؤسا و مسئولان نمایشگاه‌های کتاب کشورهای مختلف خواهیم بود. افزایش فعالیت «رایت سنتر» با حضور برخی ناشران فعال ایرانی در حوزه بین‌الملل و مؤسسات حمایت از ترجمه و انتشار کتاب ایرانی در بازار جهانی نیز از جمله موارد دیگر در حوزه تعاملات خارجی است. هم‌چنین تفاهم‌نامه مشترک حضور ایران به‌عنوان مهمان ویژه در کشور چین در این دوره از نمایشگاه امضا خواهد شد و ۱۴ مهمان از این کشورها در نمایشگاه حضور پیدا می‌کنند. برگزاری نشست‌های مشترک میان نویسندگان ایرانی و خارجی حاضر در نمایشگاه و بهره‌گیری از این فرصت در دیگر بخش‌های نمایشگاه، هم‌چنین برگزاری روز کشورها با مشارکت کمیته ناشران خارجی نمایشگاه و نیز هماهنگی حضور مهمانان در دانشگاه‌ها و مراکز علمی از دیگر برنامه‌های این کمیته در سی‌امین نمایشگاه کتاب تهران است. به گفته نوعی، برای نخستین بار در طول برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، در این دوره شاهد حضور استانبول به‌عنوان «شهر مهمان» هستیم. مسئولان فرهنگی این شهر برنامه‌های متنوعی در نمایشگاه ارائه می‌کنند و هشت نفر از این کشور در نمایشگاه حضور دارند که اعزام چهار نویسنده برجسته ادبی از نقاط عطف این حضور است.

همایون امیرزاده، سخنگوی شورای سیاست‌گذاری سی‌امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، از اجرای چهار بسته حمایتی به منظور بهره‌مندی اقشار مختلف علمی از این نمایشگاه خبر داد و گفت: یکی از این چهار گروه هدف، دانشجویان و طلاب هستند که اعتبار تخصیص‌یافته از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به این قشر هشت میلیارد تومان و سهم آورده دانشجویان و طلاب هم ۱۲ میلیارد تومان است. در مجموع میزان تزریق اعتبار از این محل به حوزه نشر هم ۲۰ میلیارد تومان خواهد بود. در این بسته حمایتی، ۱۷۰ هزار دانشجو و ۳۰ هزار طلبه (در مجموع حدود

۲۰۰ هزار نفر) به‌عنوان جامعه هدف تعیین شده‌اند.

هومان حسن‌پور، مدیر کمیته ناشران داخلی سی‌امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران هم درباره ناشران داخلی شرکت‌کننده در این دوره گفت: امسال ۲۶۰۷ ناشر در بخش داخلی، متقاضی حضور در سی‌امین دوره این نمایشگاه شده‌اند که شامل ۱۵۴۵ ناشر در بخش عمومی، ۳۷۳ ناشر در بخش کودک، ۵۵۲ ناشر در بخش دانشگاهی و ۱۳۷ ناشر در بخش آموزشی هستند. داود موسایی، مدیر کمیته ناشران خارجی سی‌امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران هم از تفکیک سالن کتاب‌های لاتین و عربی در این دوره خبر داد و گفت: برای ناشران لاتین ۲۲۰۰ متر مربع و برای ناشران عرب ۲۰۰۰ متر مربع فضا در نظر گرفته شده است. در سالن ناشران لاتین ۴۲ غرفه و در سالن ناشران عرب ۹۲ غرفه ایجاد شده است.

مشخصات بیش از ۹۲ هزار عنوان کتاب خارجی جهت عرضه در بخش بین‌الملل نمایشگاه امسال، روی سایت انجمن فرهنگی ناشران بین‌المللی ایرانیان قرار گرفته است. در این سایت به نشانی www.anjomannasheran.com امکان جست‌وجوی پیشرفته و موضوعی کتاب‌ها با کلیدواژه‌های مختلف و با توجه به‌عنوان کتاب، نام نویسنده، نام ناشر، سال انتشار و موضوعات مختلف فراهم شده است. برای جابه‌جایی مسافران به نمایشگاه کتاب، شرکت واحد اتوبوسرانی شهر تهران اعلام کرده است راه‌اندازی ۹ خط اتوبوسرانی جهت انتقال مسافران از نقاط مختلف شهر تهران به مجموعه نمایشگاهی شهر آفتاب در دستور کار قرار دارد.

یحیی دهقان، مدیر کمیته علمی و فرهنگی از برگزاری کارگاه‌های هم‌اندیشی و نشست‌های تخصصی با موضوع حفظ محیط زیست، خبرنگاری در حوزه کتاب و آشنایی کودکان و نوجوانان با فن نویسندگی در سی‌امین نمایشگاه کتاب تهران خبر داد و گفت: در این دوره از نمایشگاه کتاب تهران موضوعاتی همچون حفظ محیط زیست، خبرنگاری در حوزه کتاب و آشنایی کودکان و نوجوانان با فن نویسندگی در سرفصل برنامه‌های این کمیته مورد توجه قرار گرفته است و این کمیته

قصد دارد کارگاه هم‌اندیشی خبرنگاری در حوزه کتاب را برای نخستین بار، امسال در نمایشگاه کتاب تهران برگزار کند.

رایزن فرهنگی سفارت ایتالیا در ایران نیز با اشاره به مهمان ویژه بودن ایتالیا در سی‌امین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران و حضور هیئتی ۳۲ نفره متشکل از اهالی نشر و فرهنگ ایتالیا در ایران خبر داد و گفت: این گروه برنامه‌های متنوعی را در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران اجرا خواهد کرد. پروفیسور کارلو چرتی، رایزن فرهنگی ایتالیا در ایران، گفت: در میان چهره‌های ایتالیایی حاضر در نمایشگاه تهران می‌توان به والرئو ماگرلی، شاعر و مترجم و منتقد ادبی، مارکو کارلو پاستونزی کلینا جیما مازوکو و میشللا مورجیا، مارسلو ناردیس، اوگو اورنزو نوولی، الساندرو باربرو، میشللا مورجیا، میشل سرا اراتسی، اوگو لورنزو نوولی، بناتریس ماریا ماسینی و جیانینی بیانیدیلو به‌عنوان نویسنده اشاره کرد.

آلفری لورنزون، رئیس اتحادیه ناشران ایتالیا و برخی از اعضای اتحادیه به همراه رسانا رومو، مدیرکل کتابخانه‌ها و مؤسسات وزارت فرهنگ ایتالیا، و نیز نمایندگان مؤسسات نشر موندادوری، ساینبا، پونته و گونرا از ایتالیا نیز در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران حضور خواهند داشت. گوئیدو لونجی آنتونیو اسکارابوتولو، تصویرگر ایتالیایی نیز در نمایشگاه کتاب، مهمان ایران خواهد بود.

رایزن فرهنگی ایتالیا با اشاره به برگزاری نمایشگاهی از کتاب‌های کتابخانه آنجلیکای رُم در موزه کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران گفت: این نمایشگاه با‌عنوان «کتاب‌های جاده ابریشم: از رُم به تهران» برگزار می‌شود. کتابخانه آنجلیکای رُم از قدیمی‌ترین کتابخانه‌های رُم است که بیش از ۵۰۰ سال قدمت دارد. براساس این گزارش انتشار دو کتاب‌شناسی از «آثار ایرانی در ایتالیا» و «آثار ادبی ایتالیایی در ایران» توسط مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران از دیگر اقدامات پژوهشی هم‌زمان با برپایی نمایشگاه سی‌ام خواهد بود.

مروری بر پوستره‌های نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

